

PSDB

.....
grupa WYG

Raport końcowy

Analiza systemu wskaźników Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 pod kątem adekwatności i użyteczności dla pomiaru efektów interwencji w ramach Programu oraz realności osiągnięcia celów Programu i Osi Priorytetowych

PROGRAM REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Pomorskie w Unii
URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO
www.wyg.pomorskie.pl

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013

Spis treści

Streszczenie	3
Wykaz skrótów	17
1. Wprowadzenie	18
1.1. Cel i przedmiot badania	18
1.2. Koncepcja badania	20
1.2.1. Uwagi metodologiczne wynikające z realizacji badania	21
2. Wyniki badania	23
2.1. Oś Priorytetowa 1 – <i>Rozwój i innowacje w MŚP</i> – analiza i weryfikacja wskaźników	23
2.2. Oś Priorytetowa 2 – <i>Społeczeństwo wiedzy</i> – analiza i weryfikacja wskaźników	36
2.3. Oś Priorytetowa 3 – <i>Funkcje miejskie i metropolitalne</i> – analiza i weryfikacja wskaźników	47
2.4. Oś Priorytetowa 4 – <i>Regionalny system transportowy</i> – analiza i weryfikacja wskaźników	57
2.5. Oś Priorytetowa 5 – <i>Środowisko i energetyka przyjazna środowisku</i> – analiza i weryfikacja wskaźników	69
2.6. Oś Priorytetowa 6 – <i>Turystyka i dziedzictwo kulturowe</i> – analiza i weryfikacja wskaźników	81
2.7. Oś Priorytetowa 7 – <i>Ochrona zdrowia i system ratownictwa</i> – analiza i weryfikacja wskaźników	94
2.8. Oś Priorytetowa 8 – <i>Lokalna infrastruktura podstawowa</i> – analiza i weryfikacja wskaźników	103
2.9. Oś Priorytetowa 9 – <i>Lokalna infrastruktura społeczna i inicjatywy obywatelskie</i> – analiza i weryfikacja wskaźników	113
2.10. Wskaźnik <i>Liczba utworzonych miejsc pracy</i> na poziomie Programu	125
3. Wnioski i rekomendacje	131
4. Załączniki	140
4.1. Metodologia badania	140
4.1.1. Źródła danych	140
4.1.1.1. Dane zastane	140
4.1.1.2. Dane wywołane	141
4.1.2. Metody i techniki badawcze	142
4.1.2.1. Analiza danych zastanych	142
4.1.2.2. Analiza danych wywołanych	143
4.2. Tabele wynikowe	148
4.3. Tabele obliczeniowe do wskaźnika „Korzyści monetarne”	153

Streszczenie

Głównym celem zaprezentowanego poniżej badania ewaluacyjnego było zweryfikowanie docelowych wskaźników produktu i rezultatu na poziomie Programu RPO WP do roku 2015. Wartością dodaną raportu jest weryfikacja wskaźników oddziaływania w ramach osi priorytetowych 2, 6, 7, 9.

Cel ten osiągnięto poprzez realizację celów szczegółowych takich jak: analiza i weryfikacja wskaźników z wykorzystaniem metody oceny S.M.A.R.T., wskazaniem mechanizmów weryfikacji wskaźników i „ścieżek dojścia”, czyli skumulowanych wartości (lata 2010, 2013, 2015) wskaźników oraz oszacowanie wskaźnika „liczba utworzonych miejsc pracy” i wskaźnika oszczędności czasu. Ten ostatni wskaźnik został oszacowany tylko dla przejazdów pasażerskich oraz towarowych (transport drogowy).

Badanie zostało przeprowadzone w okresie: listopad 2008 - styczeń 2009 r. i objęło: analizy danych zastanych oraz wywołanych. W ramach analizy danych zastanych wykorzystano dane statystyczne i jakościowe zawarte w dokumentach programowych i strategicznych, raportach i innych publikacjach. Natomiast dane wywołane pozyskano dzięki wywiadam z przedstawicielami Instytucji Zarządzającej RPO WP oraz panelowi dyskusyjnemu o charakterze zogniskowanego wywiadu grupowego, w którym udział wzięły osoby z grona decydentów, które ustalali cele i osie priorytetowe PO WP i ich wskaźniki.

Streszczając najważniejsze wyniki, wnioski i rekomendacje należy podkreślić, iż w niniejszym raporcie w przypadku zanotowania braku wskaźnika w ramach osi: 5, 8, 9., pomimo, że jest to obciążenie dla Instytucji Zarządzającej RPO WP rekomenduje się uzupełnienie katalogu wskaźników, ze względu na konieczność sprawozdawczości, monitoringu i ewaluacji oraz logikę budowania wskaźników. Są to jednak rekomendacje niskiej wagi podobnie jak w przypadku rekomendacji dotyczących uspołnienia nazewnictwa wskaźników z wskaźnikami zawartymi w KSI (OP 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8).

Weryfikacja wskaźników w ramach Osi Priorytetowej 1

Analiza z użyciem metody S.M.A.R.T wykazała, że **katalogi wskaźników produktu i rezultatu OP 1 są kompletne, spójne i właściwie wypełniające kierunki interwencji**. W prawdzie w przypadku wskaźników rezultatu w celach 2, 5 i 6 brak jest wskaźników opisujących te konkretne cele, ale adekwatne są dla nich wskaźniki horyzontalne: „Liczba utworzonych miejsc pracy” i „Wartość dodatkowych inwestycji wykreowanych dzięki wsparciu”.

Wskaźniki są również mierzalne w stosunku do wartości docelowej i celów OP 1, a najistotniejsze wskaźniki rezultatu to: horyzontalny „Miejsca pracy” i „Dodatkowe inwestycje wykreowane dzięki wsparciu”.

Wskaźniki **są dobrane adekwatnie** do typów interwencji i dobrze wpisują się w cele postawione w priorytecie, spełniając zalecenie stosowania wskaźników z listy tzw. *core indicators* wymaganej przez KE.

Co więcej, pozyskanie i mierzenie poszczególnych wskaźników **nie będzie generowało nadmiernych kosztów**, ponieważ dane nt. zastosowanych wskaźników będą pozyskiwane od beneficjentów wsparcia, którzy pozyskują je w ramach realizowanego projektu.

Wskaźniki **wyraźnie monitorują** też postawione w programie cele w odniesieniu do wartości docelowej Programu.

Osiągnięcie wartości docelowych wskaźników OP1 jest realne, biorąc pod uwagę fakt, że zainteresowanie przedsiębiorców pomorskich i ich otoczenia wsparciem jest wciąż bardzo duże i jak pokazuje doświadczenie z poprzedniego okresu programowania (SPO WKP, ZPORR, SPO RZL) wniosków było składanych na wartość wielokrotnie wyższą niż założona alokacja.

Cel szczegółowy 1

W ramach działania 1.1.1. założono wsparcie 1000 mikroprzedsiębiorstw, natomiast w ramach działania 1.1.2. wsparcie powinno otrzymać 150 małych i 50 średnich firm.

Biorąc pod uwagę odbyte i zaplanowane konkursy do końca 2010 r. zostanie rozdysponowane ok. 85% alokacji na działanie 1.1. Wskaźniki dla priorytetu 1 różnią się od pozostałych priorytetów, bo w momencie przyznania wsparcia można uznać, że wartość wskaźnika została osiągnięta, zatem do 2010 r. zostanie osiągnięte 85% zakładanych wartości docelowych. Jednakże w przypadku poddziałania 1.1.1, w którym do tej pory w wyniku konkursów osiągnięto 10% z wartości docelowej wskaźnika przy nakładzie 25% środków przeznaczonych na wsparcie, należy w przyszłych konkursach obniżyć wysokość wsparcia do ok. 40% lub przychylić się do wyboru mniejszych wartościowo projektów. Zakładając takie rozwiązanie **można uniknąć ewentualnych problemów z osiągnięciem wartości docelowej** dla wskaźników „Liczba projektów z zakresu bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego dla MŚP”, oraz „Liczba wspartych przedsiębiorstw”. Z kolei dla wskaźnika „Wartość dodatkowych inwestycji wykreowanych dzięki wsparciu” należałoby zachować dla całości środków w działaniu 1.1 dofinansowanie na poziomie 40%.

Cel szczegółowy 2: Rozwój przedsiębiorstw innowacyjnych

Założone wartości docelowe wskaźnika produktu „Liczba MSP otrzymujących wsparcie finansowe na przedsięwzięcia innowacyjne” w ilości 100 – w 2015 r. są możliwe do osiągnięcia, gdyż przy 50% poziomie dofinansowania, przeciętna wartość złożonego projektu mogłaby wynosić ok. 1,3 mln złotych, co biorąc pod uwagę innowacyjne projekty z poziomu MŚP wydaje się jest wystarczające do zrealizowania projektu.

Cel szczegółowy 3: Poprawa dostępu MŚP do kapitału

Na podstawie dokumentu dot. luk finansowych, który identyfikuje nie zaspokojony popyt na pozadotacyjne instrumenty finansowe dla MŚP oraz analizy obecnych możliwości udzielania pożyczek przez fundusze pożyczkowe (8-10 mln zł) i poręczeniowe (35 mln zł) w województwie pomorskim. Oznacza to, że wartość docelowa wskaźnika „Liczba utworzonych / dokapitalizowanych funduszy pożyczkowych i poręczeniowych” w ilości 4 jest właściwie oszacowana.

Również z danych Polskiego Stowarzyszenia Funduszy Pożyczkowych wynika, że w województwie pomorskim średnia pożyczka wynosiła 27,9 tys. zł. Taką też wartość przyjęto w raporcie do wyznaczania wielkości potrzeb kredytowych. Oznacza to, że przy zgromadzonych zasobach finansowych z pomocy będzie mogło skorzystać ok. 1600 firm. Dlatego też wartość wskaźnika „Liczba MŚP korzystających z funduszy pożyczkowych i doręczeniowych” w ilości 2000 należy uznać za dobrze oszacowaną.

Cel szczegółowy 4 Wzmocnienie systemu wspierającego przedsiębiorczość

Analiza wskazuje, że minimalna wartość projektu może wynosić 200 tys. zł, czyli przy maksymalnym zakładanym dofinansowaniu (75%) ok. 70 tys. Euro (po kursie 3,7745), oznacza to, że w ramach konkursu 1.4_1 z alokacją wynoszącą 10 727 743 Euro, wybierając projekty o minimalnej wartości i maksymalnym dofinansowaniu możliwe byłoby udzielenie wsparcia ok. 150 instytucjom otoczenia biznesu. Alokacja w drugim konkursie jest niemal o połowę mniejsza, ale zakładając te same parametry można by udzielić wsparcie ok. 80 IOB. Zatem założone wartości docelowe wskaźnika produktu „Liczba projektów ukierunkowanych na wsparcie instytucji otoczenia biznesu” w ilości 40 oraz wskaźnika rezultatu „Liczba przedsiębiorstw obsługiwanych przez IOB” w ilości 2050 w 2015 r. jest możliwa do osiągnięcia. Potwierdzeniem realności osiągnięcia wskaźnika jest również analiza dotychczasowego wsparcia IOB i wartości realizowanych w jego ramach projektów (ok. 150 tys. zł w 1.1.1 SPO WKP i ok. 85 tys. zł. w 1.1.2 SPO WKP), na podstawie której widać, że beneficjenci byli gotowi realizować projekty o wyższej wartości, a ich zainteresowanie wsparciem przekraczało dostępną alokację. To ponownie potwierdza możliwość zrealizowania założonych wartości docelowych wskaźnika.

Cel szczegółowy 5: Tworzenie sprawnych mechanizmów generowania, transferu i komercjalizacji innowacji

Analiza projektów 9 projektów na łączną kwotę dofinansowania 113 439 669 pln – ok. 30 mln Euro znajdujących się w pomorskiej bazie projektów daje przesłanki, że przeciętna wartość projektu wynosi 3 339 358,24 Euro. Mając do dyspozycji kwotę alokacji w ramach poddziałania 1.5.1 oraz przeciętną

wartość projektu obliczono liczbę hipotetycznych złożonych wniosków równą 19 (głównie parki naukowo-technologiczne i inkubatory). Z kolei w poddziałaniu 1.5.2 założono ograniczenie, że projekt nie może być większy niż 2 mln zł. Przy dofinansowaniu na poziomie 75% do rozdysponowania pozostanie kwota pozwalająca na realizację 20 projektów. Łącznie z dwóch poddziałań daje to więc liczbę ok. 40 projektów. Biorąc pod uwagę, że to tylko bardzo ogólne szacunki nie powinno się decydować na zmianę wartości docelowej wskaźnika produktu „Liczba projektów z zakresu współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem badawczo – rozwojowym”, którą ustalono na 50 w 2015 r., gdyż może być ona realna do osiągnięcia.

Cel szczegółowy 6: Wsparcie międzynarodowej aktywności przedsiębiorstw

W ramach tego celu wartości docelowe wskaźnika produktu „Liczba projektów promujących atrakcyjność regionu /wspierających międzynarodową aktywność przedsiębiorstw” w ilości 30 w 2015 r są realne do osiągnięcia. W działaniu 1.6 założono, że minimalna wartość projektu może wynieść 80 tys. złotych, i maksymalne dofinansowanie 75%. Przy tych założeniach przeciętna wartość wniosku w konkursie 1.6.1_1 wyniosłaby ok. 28 tys. Euro, co oznacza możliwość wyboru ok. 150 wniosków. Zatem po wyliczeniu widać, że liczba wniosków może wielokrotnie przewyższać założoną wartość.

Również wskaźnik horyzontalny „Liczba utworzonych miejsc pracy w sektorze przedsiębiorstw”, jest realny do osiągnięcia, ponieważ biorąc pod uwagę, że koszt utworzenia nowego miejsca pracy wyniesie ok. 70 tys. zł, możemy szacować, że wydatkowanie prawie 200 mln zł tylko w działaniu 1.1 będzie skutkowało utworzeniem ok. 2 850 miejsc pracy, a do tej liczby należy dodać miejsca pracy utworzone w ramach działania 1.2. oraz 1.3.

Najważniejsze rekomendacje dla OP 1

- Propozycja obniżenia dofinansowania w całym działaniu do poziomu 40% (alternatywnie wybór projektów o niższej wartości)

Weryfikacja wskaźników w ramach Osi Priorytetowej 2

Z punktu widzenia analizy S.M.A.R.T, **katalogi wskaźników produktu i rezultatu OP 2 można uznać za kompletne, spójne i wypełniające kierunki interwencji.** Zastrzeżenie budzi jedynie fakt, iż 50% wskaźników związanych z infrastrukturą informatyczną odnosi się do procedur i usług publicznych, gdy tymczasem z punktu widzenia alokacji tylko do 25% środków przeznaczono na tego typu działania.

Wskaźniki są także **mierzalne**, jednoznacznie interpretowalne i są jasną miarą rezultatów.

Pewną wątpliwość budzi zawężenie zakresu wskaźnika kluczowego KSI („Liczba osób korzystających z usług online” (R.13.1.1) do usług publicznych i załatwionych spraw. Ponadto wskaźniki spełniają zalecenia dotyczące wskaźników kluczowych i stosowania ograniczonej ich liczby. Są także spójne z innymi dokumentami strategicznymi, zwłaszcza ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego.

Pozyskanie i mierzenie poszczególnych wskaźników **nie będzie generowało nadmiernych kosztów**; jedyne zastrzeżenie dotyczy badania liczby załatwionych spraw (przydatna byłaby tu bardziej szczegółowa definicja).

Wskaźniki **monitorują w sposób prawidłowy** postawione w programie cele.

Wartości docelowe części wskaźników **można uznać za przeszacowane**, co wykazała analiza Pomorskiej Bazy Projektów i dotychczas zrealizowanych konkursów

Cel szczegółowy 1: Poprawa jakości i dostępności infrastruktury dydaktycznej i naukowo-dydaktycznej szkół wyższych

W ramach działania 2.1. założono realizację 20 projektów z zakresu infrastruktury edukacyjnej i naukowo-dydaktycznej. Dotychczas zorganizowano 1 konkurs. Biorąc pod uwagę średnią wartość dofinansowania, przypadającą na złożony projekt, i fakt, iż w ramach projektu wykorzystane zostanie 42% alokacji, oraz pogłębioną analizę wartości projektów złożonych w ramach pierwszego konkursu, obliczono, iż w 2015 r. zrealizowane zostanie nie więcej niż 14 projektów z tego zakresu.

W związku z powyższym, także szacowana wartość wskaźnika rezultatu „Liczba studentów korzystających z infrastruktury wspartej w wyniku realizacji projektów” ulegnie odpowiedniej zmianie –

w 2015 r. liczbę studentów, którzy skorzystają z efektów wdrożonych działań można szacować na 14 000 (ewaluatorzy uznali za właściwe przyjęte wcześniej założenie, iż średnio z infrastruktury wspartej w ramach jednego projektu korzystać będzie ok. 1000 studentów).

W ramach tego celu oceniony także został wskaźnik oddziaływania „Odsetek ludności z wykształceniem średnim” – zgodnie z prognozami i danymi GUS, jego wzrost nie będzie postępował tak szybko, jak to zostało zaproponowane w RPO WP. Ewaluatorzy zaproponowali szacunek wartości wskaźnika w 2015 r. na poziomie 16,4%.

Cel szczegółowy 2: Tworzenie podstaw rozwoju społeczeństwa informacyjnego

W ramach działania 2.2., odpowiadającemu ww. celowi, założono realizację 16 projektów z zakresu społeczeństwa informacyjnego. Ewaluatorzy przeanalizowali działanie 2.2.1 i 2.2.2 pod kątem konkursów, projektów kluczowych i przedsięwzięć znajdujących się w Pomorskiej Bazie Projektów. W zależności od dalszego podejścia IZ, zarekomendowano dwa warianty docelowej wartości wskaźnika: w jednym z nich wskaźnik zostanie osiągnięty (pod warunkiem zrealizowania więcej niż 1 projektu w ramach działania 2.2.1 – np. poprzez realokację z działania 2.2.2 lub innych działań), zaś w drugim z nich – wskaźnik musi zostać obniżony do 13 projektów.

Wskaźniki rezultatu uznano generalnie za oszacowane poprawnie, jedynie proporcje osób, które uzyskają dostęp do szerokopasmowego internetu pomiędzy obszarami miejskimi a wiejskimi powinny ulec zmianie w świetle informacji dostarczonych przez pracowników IZ.

Najważniejsze rekomendacje dla OP 2

- Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika „Liczba projektów z zakresu infrastruktury edukacyjnej i naukowo-dydaktycznej” - proponowane wartości wskaźnika: w 2013 r. 14, w 2015 r. 14. Proponowana wartość w 2010 r. – 0;
- Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika „Liczba studentów korzystających z infrastruktury wspartej w wyniku realizacji projektów” - proponowane wartości wskaźnika: w 2013 r. 14, w 2015 r. 14 (w tys. studentów); proponowana wartość w 2010 r. – 0.
- Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika „Liczba projektów z zakresu społeczeństwa informacyjnego” - proponowane wartości wskaźnika:
Wariant 1: w 2013 r.: łącznie 13 (w tym 12 z zakresu usług społeczeństwa informacyjnego); w 2015 r.: łącznie 13 (w tym 12 z zakresu usług społeczeństwa informacyjnego)
Wariant 2: w 2013 r.: łącznie 16 (w tym 12 z zakresu usług społeczeństwa informacyjnego); w 2015 r.: łącznie 16 (w tym 12 z zakresu usług społeczeństwa informacyjnego) – w tym wariantcie konieczna może się okazać realokacja części środków z działania 2.2.2 na działanie 2.2.1

Weryfikacja wskaźników w ramach Osi Priorytetowej 3

W przypadku OP 3 analiza z użyciem metody S.M.A.R.T wykazała, że **katalogi wskaźników produktu i rezultatu są kompletne**, natomiast w przypadku wskaźników rezultatu „Korzyści monetarne ze skrócenia czasu podróży (euro/rok)”, i „Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów miast” nie można powiedzieć, że wypełniają one kierunki interwencji w ramach OP3. Ten ostatni wskaźnik jest wskaźnikiem produktu i powinien być zastąpiony przez wskaźnik: „Liczba powstałych podmiotów gospodarczych w celach społecznych na obszarach rewitalizowanych”. Generalnie wskaźniki dla celu 1 są bardziej spójne i racjonalne niż dla celu 2.

Wskaźniki OP 3 są wprawdzie jednoznacznie interpretowalne, jednak problem pojawia się w przypadku wskaźników produktu i rezultatu, które w celu szczegółowym 1 nie są jasną miarą rezultatów, dlatego nie będą w stanie ukazać pożądaných zmian. Dodatkowo podobne problemy istnieją w przypadku wskaźników rezultatu celu 2.

Rejestrowalność / istotność dla monitoringu i ewaluacji pozyskiwanie wskaźników nie będzie generować nadmiernych kosztów, nawet w przypadku proponowanych wskaźników rezultatu, jednak trzeba zaznaczyć, że wskaźniki celu 1 ze względu na swą niespójność z KSI mogą powodować problemy w kontekście procesu monitoringu i ewaluacji. Podobnie jest z brakującym wsk. rezultatu dla celu 2.

Co do adekwatności wskaźników, pomimo iż wskaźniki są zgodne z celami w najważniejszych dokumentach wspólnotowych i spełniają zalecenia dot. wskaźników kluczowych to jednak nie są przydatne i nie zagwarantują najskuteczniej osiągnąć cele sformułowane w RPO WP.

Oceniając realność wartości docelowych, trzeba powiedzieć, że zaproponowane wartości docelowe nie są możliwe do osiągnięcia dla celu 1, natomiast w celu 2 zaproponowano nowe wartości wskaźników.

Cel szczegółowy 1: Rozwój i integracja efektywnych i przyjaznych środowisku miejskich systemów transportu zbiorowego

Oceniając realność wartości docelowych skorzystano z doświadczeń poprzedniej perspektywy finansowej 2004 – 2006 (ZPORR, w ramach którego zrealizowano jedynie 2 projekty na łączną kwotę 295 446 110,48 PLN), dzięki czemu na zasadzie porównań można wnioskować, że założone wartości docelowe wskaźnika produktu „Liczba projektów z zakresu transportu zbiorowego (szt)” i „Długość zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych są przeszacowane – w 2015 r. nie zostanie osiągnięta liczba 15 projektów i 50 km.

Tylko w przypadku realizacji drobnych projektów możliwe jest osiągnięcie założonej wartości 15 projektów, jednak wyklucza to zmodernizowanie 50 km ciągów komunikacyjnych.

Biorąc jednak pod uwagę projekty z Pomorskiej Bazy Projektów (w tym dotyczące budowy ścieżek rowerowych) i monitoring działań potencjalnych beneficjentów w województwie pomorskim, można założyć, że najbardziej właściwymi wartościami w kontekście realizacji wskaźników są 4 projekty, a długość ciągów 120 (w przypadku budowy alternatywnych ciąg komunikacyjnych, np. ścieżek rowerowych) lub 25 (w przypadku budowy klasycznych ciąg komunikacyjnych). Wybór projektów z zakresu budowy alternatywnych ciągów komunikacyjnych oznacza także konieczność zmiany wskaźnika z „Długość zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych (km)” na „Długość zmodernizowanych/wybudowanych ciągów komunikacyjnych (km), w tym długość wybudowanych alternatywnych ciągów komunikacyjnych (km) lub tylko „Długość wybudowanych alternatywnych ciągów komunikacyjnych (km)”.

W wyniku badania zaproponowano również wskaźnik rezultatu: „Liczba osób korzystających ze ścieżek rowerowych w celach komunikacyjnych wspartych w wyniku realizacji projektu” (wartości docelowe należy określić po przeprowadzeniu badania pasażerów komunikacji miejskiej)

W przypadku wskaźnika „Liczba utworzonych węzłów integracyjnych transportu pasażerskiego” (szt) również istnieje zagrożenie nie osiągnięcia wartości docelowej.

Cel szczegółowy 2: Aktywizacja społeczna i gospodarcza zdegradowanych obszarów miejskich i podnoszenie atrakcyjności stref rozwojowych w miastach

W wyniku analizy projektów w Pomorskiej Bazie Projektów, stwierdzono, że ich wartość już w chwili obecnej przekracza ponad dwukrotnie możliwości finansowe w ramach tej interwencji. Przy założeniu zrealizowania 9 projektów, w tym 5 dot. rewitalizacji, określono przeciętną wartość środków EFRR w projekcie na 5 389 718,3 Euro, oznacza to, że w przypadku większych wartościowo projektów przy 70% dofinansowaniu nie jest możliwa realizacja wskaźnika. Rozwiązaniem mogłoby być zmniejszenie poziomu dofinansowania ze środków EFRR np. do poziomu 50%, co nie tylko mogłoby zabezpieczyć przez nie uzyskaniem wartości wskaźnika, ale również byłaby szansa na realizację dodatkowych 10 wniosków (biorąc pod uwagę przeciętną wartość).

Najważniejsze rekomendacje dla OP 3

- Cel szczegółowy 1: W przypadku wyboru projektu z zakresu budowy alternatywnych ciągów komunikacyjnych wskazane jest zamienienie wskaźnika „Długość zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych (km)” na wskaźnik „Długość zmodernizowanych/wybudowanych ciągów komunikacyjnych (km), w tym długość wybudowanych alternatywnych ciągów komunikacyjnych (km) lub tylko „Długość wybudowanych alternatywnych ciągów komunikacyjnych (km)”

- Proponowane dodanie wskaźnika rezultatu: „Liczba osób korzystających ze ścieżek rowerowych w celach komunikacyjnych wspartych w wyniku realizacji projektu”.
- W celu szczegółowym 2 wskaźniki rezultatu proponuje się uzupełnić wskaźnikiem „Liczba powstałych podmiotów gospodarczych w celach społecznych na obszarach rewitalizowanych” z wartościami docelowymi 2010 r. – 0, 2013 r. – 130 i 2015 r. – 150
- W przypadku wyboru dużych wartościowo projektów w celu szczegółowym 2 (działanie 3.2) rekomenduje się zmniejszenie dofinansowania do 50%.

Weryfikacja wskaźników w ramach Osi Priorytetowej 4

W przypadku OP 4 analiza z użyciem metody S.M.A.R.T wykazała, że o ile katalog wskaźników produktu można uznać za kompletny, spójny i właściwie wypełniający kierunki interwencji to nie można tego powiedzieć o wskaźnikach rezultatu dla celu szczegółowego 2, w którym brak jest wskaźnika bezpośrednio opisującego ten cel.

Podobnie jest w przypadku adekwatności wskaźników – dla celu 1 wskaźniki są trafne, a w przypadku celu 2 brak wskaźników opisujących prawidłowo cel, pomimo, że w obu przypadkach wskaźniki zalecenie stosowania ograniczonej liczby wskaźników i wskaźników kluczowych.

Wskaźniki są mierzalne i rejestrowalne, choć Nazwa wskaźnika rezultatu celu 2 (Korzyści monetarne ze skrócenia czasu podróży (euro/rok)) odbiega od nazwy stosowanej w KSI (Oszczędność czasu w przewozach pasażerskich/towarowych), co może powodować problem z monitoringiem a później z ewaluacją wskaźników.

Co do realności wskaźników produktu oceniono, że zaproponowane wartości docelowe dla działań z zakresu dróg i kolei są przeszacowane. Natomiast wartości docelowe są możliwe do osiągnięcia w przypadku wskaźnika „Liczba projektów z zakresu poprawy dostępności do węzłów transportowych”.

Cel szczegółowy 1: Usprawnienie powiązań transportowych między najważniejszymi ośrodkami aktywności gospodarczej

Dzięki informacjom o wybranych dotychczasowo projektach wiadomo, że zrealizowano jedynie w **27,5%** wartości docelowej wskaźnika „Długość wybudowanych/przebudowanych (zrekonstruowanych) dróg”, przy zużyciu alokacji w wysokości 52,5%, a wartość dofinansowania pozostałych projektów kluczowych znacznie przewyższa alokację na pozostały konkurs 4.1.3. Dlatego też, by zrealizować projekty kluczowe należy pozyskać dodatkowe zasoby finansowe np. dzięki:

1. przeniesieniu alokacji z konkursu 4.1.1 do konkursu 4.1.3. oraz dodatkowo realokowaniu z działania 4.3 brakujących środków w wysokości 2.689.416 Euro.
2. realokowaniu całości brakujących środków do konkursu 4.1.3 z działania 4.3. - będzie to kwota 36 888 357 Euro z EFRR.
3. istnieje też wariant pośredni polegający na częściowym ograniczeniu środków w konkursie 4.1.1 i częściowej realokacji z działania 4.3. do działania 4.1 na konkurs 4.1.3

Jednak nawet omijając zagrożenie niezrealizowania projektów kluczowych, poprzez wybór jednego z powyższych wariantów w wyniku projektów kluczowych możliwe będzie osiągnięcie ok. 68% zakładanej wartości docelowych w ramach działania 4.1, w związku z tym wartości docelowe wskaźnika produktu „Długość wybudowanych/przebudowanych dróg (km) ” w ilości 160 km nie zostaną osiągnięte a jedynie 109 km. Podobnie „Liczba projektów z zakresu infrastruktury drogowej (szt)” jest przeszacowana i w 2015 r. zamiast 30 będzie osiągnięta liczba 10 projektów.

Wartość docelowa dla wskaźnika „Korzyści monetarne ze skrócenia czasu podróży na wybudowanych/przebudowanych drogach” zostanie oszacowana na podstawie wzoru wykorzystując poniższe parametry:

- Wartości tego parametru z wniosków zatwierdzonych do realizacji (6 projektów),
- Wartości tego parametru z wniosku projektu kluczowego znajdującego się obecnie na liście rezerwowej (Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 226 (węzeł Rusocin).

- Szacunkowych wartości tego parametru obliczonych w oparciu o informację nt. długości drogi z opisu zamieszczonego na liście projektów kluczowych i przykładowych wartości $SDR(i,j)$, $V_{pdr}(i,j)$.

Obliczając szacunkową wartość wskaźnika dla projektów założono, że całość pozostałej alokacji wypełnią projekty z listy kluczowej. W wyniku obliczeń, których dokonano przy stopie dyskontowej = 5%, zaproponowano następujące wartości wskaźnika „Korzyści monetarne ze skrócenia czasu podróży na wybudowanych/zmodernizowanych drogach (Euro/rok)”: w 2010 r. - 1 761 225 Euro, w 2013 r. - 12 595 754 Euro, oraz w 2015 r. - 17 547 103 Euro.

W przypadku wartości docelowej wskaźnika produktu „Długość wybudowanych/przebudowanych linii kolejowych (km) ” w ilości 170 km oraz „Liczba projektów z zakresu infrastruktury kolejowej (szt)” w ilości 10 projektów jest nierealna do osiągnięcia i odpowiednio powinno być 143km i 2 projekty. Wynika to z analizy wartości projektów kluczowych i długości linii kolejowych zmodernizowanych w ich ramach, co będzie stanowić **84%** oszacowanej w programie wartości docelowej wskaźnika. Podobnie nie jest możliwe osiągnięcie wskaźnika „Liczba projektów z zakresu infrastruktury kolejowej”, w przypadku gdy 2 projekty kluczowe przekraczają całość alokacji.

Cel szczegółowy 2: Podniesienie konkurencyjności regionalnych węzłów transportowych

Z sondażu wśród beneficjentów, potwierdzonego między innymi w Pomorskiej Bazie Projektów widać, że mogłyby to być głównie projekty polegające na budowie dróg poprawiających dostęp do portów, alokacja z EFFR dla tych projektów ponad trzykrotnie przekracza alokację działania, która jest już obecnie pomniejszona o 10 mln i realokowana do działania 4.1. Biorąc pod uwagę projekty działania 4.1 obliczono, że przy maksymalnym dofinansowaniu możliwe byłoby wybudowanie ok. 27 km dróg w ramach 5 projektów. A więc wskaźnik produktu „Liczba projektów z zakresu poprawy dostępności do węzłów transportowych” w ilości 5 szt. jest możliwa do osiągnięcia w 2015 r.

Jednak wiedząc, że zasadniczym problemem w ramach 4 OP jest niedobór zasobów finansowych, który może zagrażać realizacji projektów kluczowych, należałoby podjąć decyzję, czy w ramach działania wspierane są projekty inne niż budowa dróg (w tym przypadku możliwa jest realizacja wartości docelowej wskaźnika oszczędzenie środków w celu realokacji do działania 4.1), czy projekty drogowe, co nie pozwoli na osiągnięcie zakładanej wartości docelowej.

Najważniejsze rekomendacje dla OP 4

- W przypadku błędnie oszacowanych wskaźników: „Liczba projektów z zakresu infrastruktury drogowej i kolejowej”, „Długość wybudowanych/przebudowanych dróg” oraz „Długość wybudowanych/przebudowanych linii kolejowych” konieczne jest poinformowanie KE o zmianach i skorygowanie programu w zakresie wartości docelowych.
- Należy uzupełnić o materialne wskaźniki rezultatu: „Skrócenie czasu dostępu do małych portów (min)” Proponowane wartości docelowe to:
  - 2010 r. – 0
  - 2013 r. – 19 min
  - 2015 r. – 19 min

Wartości wyznaczono na podstawie wybranych wniosków. Łączna oszczędność czasu w min wyniosła $30,7 \text{ min}/6=0,7 \text{ min}$ na 1 km. Zatem $27*0,7=18,8 \text{ min}$

Weryfikacja wskaźników w ramach Osi Priorytetowej 5

Analiza z S.M.A.R.T wykazała, że wskaźniki produktu tej osi są kompletne, spójne i właściwie wypełniające kierunki w ramach interwencji. Podobnie jest w przypadku katalogu wskaźników rezultatu, z wyjątkiem wskaźników rezultatu dla celu szczegółowego 5, w którym brak jest wskaźnika. W prawdzie na poziomie działań w URPO określono wskaźnik rezultatu („Ilość zaoszczędzonej energii w wyniku realizacji projektów (MW/h/rok)”), jednak wydaje się, że powinien on być ujęty na poziomie Programu. Założone w Programie wskaźniki są **jednoznacznie interpretowalne, są jasną miarą rezultatów i będą w stanie ukazać pożądane zmiany** (oprócz rezultatów celu 5) i dając możliwość porównań.

Wskaźniki są dobrane **adekwatnie** do typów interwencji i dobrze wpisują się w cele postawione w programie, spełniają zalecenie stosowania wskaźników z listy tzw. core indicators wymaganej przez KE. Wskaźniki prawidłowo monitorują realizację programu, choć wskazane jest używanie nazewnictwa spójnego z KSI oraz w przypadku celu 2 **badanie umożliwiające pozyskanie danych** o liczbie osób zamieszkujących tereny zabezpieczone przed powodzią (będzie to koszt IZ).

Zaproponowane wartości docelowe wskaźników **są możliwe do osiągnięcia**, poza wskaźnikami rezultatu w ramach celu 4 gdzie może pojawić się problem w osiągnięciu wartości docelowych. Formalnie wskaźniki rezultatu są w sposób **poprawny** połączone ze wskaźnikami produktu.

Cel szczegółowy 1: Poprawa funkcjonowania regionalnego systemu gospodarki odpadami

Przewidziano do realizacji jeden projekt kluczowy o wartości ok. 11 657 173 Euro, który może zużyć ok.53% wsparcia całości środków EFRR w ramach tej interwencji. Biorąc również pod uwagę, że wspierane będą duże projekty z zakresu budowy i rozbudowy zakładów zagospodarowania odpadów komunalnych o charakterze ponadlokalnym obsługujących do 150 tys. osób, w tym także instalacji do odzysku i recyklingu lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych w procesach innych niż składowanie zgodne z Wojewódzki Planem Gospodarki Odpadami można ocenić, że osiągnięcie zakładanej wartości docelowej dla wskaźnika „Liczba projektów z zakresu gospodarki odpadami” w ilości 6 jest niemożliwe i należy zmniejszyć tą wartość do 3.

Analizując planowane 3 projekty z zakresu gospodarki odpadami można skonstatować, że możliwe jest osiągnięcie zakładanej wartości docelowej wskaźnika „Odpady komunalne trafiające do regionalnych zakładów zagospodarowania odpadów wspartych w ramach programu” w wysokości 14%.

Cel szczegółowy 2: Poprawa jakości infrastruktury gospodarki wodnej

Założone wartości docelowe wskaźnika produktu „Liczba projektów z zakresu gospodarki wodnej, w tym liczba projektów z zakresu zwiększenia retencyjności (szt.)” w wysokości 12 szt. są realne do osiągnięcia, wynika to z popytu na wsparcie w ramach tej interwencji (w Pomorskiej Bazie jest już 7 projektów o łącznej alokacji 18 mln Euro ze środków EFRR, co przekracza dostępną alokację o 50%).

W przypadku wskaźnika rezultatu „Liczba osób zabezpieczonych przed powodzią w wyniku realizacji projektów” w zależności od przyjętej definicji wskaźnika wartość docelowa jest niedoszacowana (o ok. 700 tys. osób), jednakże, by prawidłowo oszacować wartość należałoby przeprowadzić badanie w terenie polegające na pozyskaniu danych o liczbie osób zameldowanych na terenach wyznaczonych na podstawie map zalewowych obszarów, gdzie zrealizowano projekty z zakresu zabezpieczeń.

Cel szczegółowy 3: Usprawnienie systemu informacji o środowisku i zagrożeniach ekologicznych

Projekty w zakresie zarządzania informacją o środowisku ze względu na swoją specyfikę powinny obejmować monitoring całego regionu, np. kompleksowy monitoring zanieczyszczeń powietrza w całym województwie pomorskim. Projekty powinny objąć monitorowaniem poszczególne elementy środowiska (woda, powietrze, ziemia, zmiany klimatu, zagrożenia powodziowe). W Pomorskiej Bazie Projektów znajdują się obecnie 2 wnioski o łącznej alokacji 1,4 mln Euro ze środków EFRR, z drugiej strony można spodziewać się również niższych wartościowo projektów dotyczących np. tworzenia i rozbudowy istniejących baz danych do gromadzenia i przetwarzania informacji o środowisku. Dlatego można spodziewać się osiągnięcia wartości docelowych wskaźnika produktu „Liczba wdrożonych w ramach programu projektów wsparcia zarządzania ochroną środowiska (szt.)” w wysokości 8 szt. oraz wskaźnika rezultatu „Powierzchnia terenów objętych monitoringiem zagrożenia powodziowego wyniku realizacji projektów (km²)” w wysokości 8500.

Cel szczegółowy 4 : Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

Biorąc pod uwagę dotychczasowe badania w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, potrzeby w regionie oraz projekty w Pomorskiej Bazie, których wartość wynosi 13,8 mln Euro ze środków EFRR, można stwierdzić, że ze względu na wartości wniosków wartość docelowa wskaźnika

„Liczba projektów z zakresu energetyki odnawialnej”, pomimo popytu na to wsparcie nie jest realna do osiągnięcia i powinna stanowić liczbę 20 zamiast 45 w 2015 roku.

Wartość docelową wskaźników „Potencjalna moc zainstalowana w elektrowniach i elektrociepłowniach opartych o odnawialne źródła energii” – 21,2 MW i „Potencjalna energia wytworzona w elektrowniach i elektrociepłowniach opartych o odnawialne źródła energii” również należy uznać za **nie realną**, ponieważ budżet środków publicznych w wysokości prawie 18 mln Euro nie umożliwi osiągnięcia zakładanego wskaźnika rezultatu.

„Potencjalna energia wytworzona w elektrowniach i elektrociepłowniach opartych o odnawialne źródła energii” powinna wynosić w 2015 roku 32 000 Mwh.

Cel szczegółowy 5: Poprawa efektywności systemów wytwarzania i przesyłu energii

W wyniku analizy projektów z Pomorskiej Bazy Projektów, gdzie znajduje się 27 projektów z zakresu termomodernizacji na łączną kwotę Ok. 30,7 mln Euro ze środków EFRR można ocenić, że założone wartości docelowe wskaźnika produktu „Liczba projektów z zakresu poszanowania energii (szt.)” w wysokości 15 szt. są realne do osiągnięcia.

Najważniejsze rekomendacje dla OP 5

- W celu szczegółowym 2, by zweryfikować wartość docelową należałoby przeprowadzić badanie „w terenie”, lub przyjąć definicję, określającą co IZ rozumie pojęciem zabezpieczenia przeciwpowodziowego.
- Zmniejszenie w celu szczegółowym 4 wartości docelowych wskaźnika „Potencjalna energia wytworzona w elektrowniach i elektrociepłowniach opartych o odnawialne źródła energii” w 2015 do 32 000

Weryfikacja wskaźników w ramach Osi Priorytetowej 6

Katalog wskaźników produktu i rezultatu OP 6 **został uznany za kompletny na podstawie analizy S.M.A.R.T.** Ponadto **wypełnia on właściwie kierunki interwencji.**

Istnieje pewien problem z przejrzystością wskaźnika rezultatu dot. „produktów turystycznych” – definicja nie do końca odzwierciedla istotę takiego produktu. Jedynie w działaniu 6.2 występują na poziomie projektu przedmiotowe wskaźniki rezultatu. Poza tym wskaźniki są **mierzalne**.

Poza powyższym zastrzeżeniem (dot. mierzenia wskaźników rezultatu jedynie na poziomie dział. 6.2) można uznać, iż wskaźniki będą przydatne i zagwarantują skuteczny pomiar cech.

Wskaźniki są także zgodne z przyjętymi w najważniejszych dokumentach strategicznych na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym.

Pozyskanie i mierzenie poszczególnych wskaźników **nie będzie generowało nadmiernych kosztów.**

Wskaźniki **monitorują w sposób prawidłowy** postawione w programie cele. Można rozważyć wyszczególnienie w ramach wskaźnika „liczba utworzonych/rozwinętych produktów turystycznych” tych produktów, które są efektem wsparcia dziedzictwa kulturowego.

Wartości docelowe części wskaźników **można uznać za przeszacowane lub niedoszacowane**, co wykazała analiza Pomorskiej Bazy Projektów i dotychczas zrealizowanych konkursów

Cel szczegółowy 1: Podniesienie jakości publicznej infrastruktury turystycznej

i Cel szczegółowy 2. Rozwijanie systemu informacji turystycznej i kulturalnej oraz promocja sieciowych produktów turystycznych

(cele te zostały połączone na potrzeby streszczenia, gdyż odnoszą się do 1 wskaźnika)

W ramach działania 6.1. założono realizację 30 projektów z zakresu turystyki, w tym 12 z zakresu budowy i modernizacji obiektów turystycznych, i 18 z zakresu promocji turystycznej.

Analiza ZPORR, projektów kluczowych, Pomorskiej Bazy Projektów i dotychczasowo zorganizowanych konkursów w ramach OP 6 wykazuje, iż podwskaźnik dot. projektów zakładających budowę i modernizację obiektów turystycznych jest niedoszacowany (istnieje możliwość realizacji 13 projektów w

2015 r.), zaś wskaźnik dotyczący promocji turystycznej jest przeszacowany (proponowana jest wartość wskaźnika na poziomie 8 w roku 2015).

Z tego punktu widzenia, należy założyć, że wartość wskaźnika „liczba wspartych produktów z zakresu turystyki (szt.) wyniesie łącznie 21 w roku 2015 i 19 w roku 2013.

Wskaźnik rezultatu „liczba utworzonych/rozwinętych produktów turystycznych” jest oszacowany poprawnie, jedynie należałoby zastanowić się nad definicją produktu turystycznego, natomiast wskaźnik „liczba osób korzystających z systemu informacji turystycznych w wyniku realizacji projektów” (mln osób w ciągu roku) może nawet zostać zwiększony ze względu na organizację EURO 2012 i działania modernizacyjne w dziedzinie transportu.

Cel szczegółowy 3: Poprawa atrakcyjności turystycznej miejsc o wysokich walorach kulturowych

W ramach działania 6.3 zorganizowano 1 konkurs. Analiza średniej wartości dofinansowania projektu oraz projektów kluczowych wykazuje, iż szacowaną wartość wskaźnika „liczba projektów dotyczących wsparcia obiektów dziedzictwa kulturowego” (szt.) w 2015 r. powinno się zmienić na 11 projektów.

Cel szczegółowy 4: Zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych regionu w rozwoju turystyki

Cel ten odnosi się do działania 6.4, w ramach którego zorganizowany został 1 konkurs, w którym wyczerpana została cała alokacja działania. Na tej podstawie oceniono, iż wartość wskaźnika w roku 2013 i 2015 wynosić będzie 7.

Najważniejsze rekomendacje dla OP 6

- Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika „Liczba projektów dotyczących budowy i modernizacji obiektów turystycznych”. Proponowane wartości wskaźnika: w 2013 r. – 12, w 2015 r. – 13. Proponowana wartość w 2010 r. – 4.
- Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika „Liczba projektów dotyczących promocji turystycznej”. Proponowane wartości wskaźnika: w 2013 r. – 7, w 2015 r. – 8. Proponowana wartość w 2010 r. – 3.
- Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika „Liczba projektów wspierających zrównoważony rozwój obszarów cennych przyrodniczo”. Proponowane wartości wskaźnika: w 2013 r. – 7, w 2015 r. – 7. Proponowana wartość w 2010 r. – 5.
- Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika „Liczba projektów dotyczących wsparcia obiektów dziedzictwa kulturowego” w 2015. Proponowana wartość wskaźnika w 2015 r. – 11 projektów.

Weryfikacja wskaźników w ramach Osi Priorytetowej 7

Analiza S.M.A.R.T. wykazuje, iż katalog wskaźników produktu i rezultatu OP 7 **wypełnia właściwie kierunki interwencji**, jest także **kompletny, spójny i racjonalny**. Występuje jedynie pewna niespójność między nazewnictwem wskaźnika na poziomie OP („liczba ludności objętej programami profilaktycznymi”) a wskaźnikiem na poziomie projektu („liczba osób uczestniczących w programach medycznych); także w URPO wymienione są „programy diagnostyczne i profilaktyczne”, zaś we wskaźniku jedynie profilaktyczne. **Poza tym zastrzeżeniem, wskaźniki dają możliwość porównań i agregacji i są przejrzyste.**

Wskaźniki są też jasną miarą rezultatów i będą w stanie ukazać pożądane zmiany.

Połączenie wskaźników produktu i rezultatu budzi wątpliwości – m.in. rozbudowa infrastruktury ochrony zdrowia niekoniecznie musi się przekładać jednoznacznie na wzrost liczby ludności objętych programami profilaktycznymi.

Wskaźniki są **zgodne** z przyjętymi w najważniejszych dokumentach strategicznych na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym.

Pozyskanie i mierzenie poszczególnych wskaźników **nie będzie generowało nadmiernych kosztów.**

Wskaźniki **monitorują w sposób prawidłowy** postawione w programie cele. Można rozważyć wyszczególnienie w ramach wskaźnika „liczba utworzonych/rozwinętych produktów turystycznych” tych produktów, które są efektem wsparcia dziedzictwa kulturowego.

Wartości docelowe części wskaźników **można uznać za przeszacowane**.

Cel szczegółowy 1: Rozwój specjalistycznych usług medycznych w zakresie chorób nowotworowych, chorób układu sercowo-naczyniowego i cukrzycy.

W ramach działania 7.1. założono realizację 10 projektów z zakresu ochrony zdrowia. W wyniku obliczeń opartych na danych z dotychczas zorganizowanego konkursu (który wyczerpuje całą alokację), oszacowano, iż w 2015 r. zrealizowanych zostanie co najwyżej 7 projektów i taką także zaproponowano wartość docelową.

W przypadku wskaźnika rezultatu dotyczącego programów profilaktycznych, na podstawie dotychczasowych informacji wskaźnik należy uznać za zdecydowanie przeszacowany – programy tego typu pojawiają się w zdecydowanej mniejszości projektów. Wartość docelowa w 2015 r. została oceniona na 6000 osób.

Także w przypadku wskaźnika oddziaływania dotyczący umieralności na choroby nowotworowe, układu sercowo-naczyniowego i powikłania cukrzycy oszacowano zbyt niski spadek; nawet intensywne działania podjęte w RPO nie będą w stanie spowodować tak radykalnych zmian w przypadku ciągle rosnących wskaźników zgonów z przyczyn związanych z nowotworami. Dlatego też zaproponowano spadek do 95% w 2015 r.

Cel szczegółowy 2: Tworzenie podstaw funkcjonowania zintegrowanego regionalnego systemu ratownictwa

Cel ten odnosi się do działania 7.2. Ze względu na fakt, iż nie został ogłoszony żaden konkurs w 2008 r., podczas analiz brano pod uwagę Pomorską Bazę Projektów. Wskaźnik produktu i rezultatu został oszacowany poprawnie, zaś w zakresie wskaźnika oddziaływania proponuje się wprowadzenie korygującego współczynnika i zmianę wartości docelowych wskaźnika śmiertelności ofiar zdarzeń nagłych w ścieżce życia na 80% w roku 2015, na co wpływ ma m.in. prognozowane zdecydowane zwiększenie natężenia ruchu na drogach województwa pomorskiego w najbliższych latach.

Najważniejsze rekomendacje dla OP 7

- Ujednolicenie nazewnictwa i definicji wskaźnika rezultatu na poziomie programu i projektu („liczba ludności objętej programami profilaktycznymi”/”liczba osób uczestniczących w programach medycznych”).
- Zmiana docelowej wartości wskaźnika „Liczba projektów z zakresu ochrony zdrowia” w 2015 r. - proponowana wartość wskaźnika – 7 szt.
- Zmiana docelowej wartości wskaźnika „Liczba ludności objętej programami profilaktycznymi...” - Proponowane wartości wskaźnika: w 2013 r. – 5000 osób, w 2015 r. – 6000 osób. Proponowana wartość w 2010 r. – 1000 osób.
- Zmiana proponowanych wartości wskaźnika „Śmiertelność ofiar zdarzeń nagłych w ścieżce życia”- proponowane wartości wskaźnika: w 2013 r. – 81 %, w 2015 r. – 77 %. Proponowana wartość w 2010 r. – 88%.

Weryfikacja wskaźników w ramach Osi Priorytetowej 8

W przypadku OP 8 analiza z użyciem metody S.M.A.R.T wykazała, że **katalog wskaźników produktu jest kompletny, spójny i racjonalny, natomiast brak jest wskaźników rezultatu dla celu 1, co wskazuje na nieprawidłowy sposób wypełniania kierunków interwencji osi.**

W ramach celu 1. **niespójny i nieracjonalny** (w sensie powiązania produktów-brak i rezultatów – brak dla niektórych obszarów wsparcia), propozycja dodania wskaźnika: „Korzyści monetarne ze skrócenia czasu podróży”, pomimo, że wskaźnik ten znajduje się w Uszczegółowieniu RPO WP.

Wskaźniki są mierzalne i nie generują nadmiernych kosztów, jednak dla celu 1 wskaźniki rezultatu nie są jasną miarą obrazującą wdrożenie projektu w związku, z czym nie monitorują dobrze Programu.

Wskaźniki nie są adekwatne w kontekście zagwarantowania najskuteczniejszego pomiaru cech produktów oraz rezultatów i pozwalających na osiągnięcie celów sformułowanych w RPO WP oraz przewidywanych rodzajów interwencji i typów przedsięwzięć w ramach poszczególnych Osi Priorytetowych i nie spełniają zaleceń dotyczących wskaźników kluczowych. Co do realności wskaźników, ocenia się, że wartości wskaźników produktu są realne do osiągnięcia. Natomiast w ramach wskaźników rezultatu proponuje się poniżej przedstawione wartości.

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie lokalnej atrakcyjności inwestycyjnej, osiedleńczej i turystycznej

W ramach działania 8.1.1 zakończono dwa konkursy i rozdysponowano w nich kwotę 17 559 041 Euro ze środków EFRR, w związku z tym weryfikacja wskaźników oparła się na informacji wynikającej z naboru projektów, w ramach których wybrano 22 projekty z zakresu infrastruktury drogowej, na realizację których zostanie zużyte około 85% alokacji całości środków EFRR w ramach poddziałania 8.1.1. i będzie możliwe wybudowanie/przebudowanie 68,03 km dróg, co spowoduje osiągnięcie **110%** wartości docelowej wskaźnika „Liczba projektów z zakresu infrastruktury drogowej (szt)” i ok. **150%** wartości docelowej z zakresu wskaźnika „Długość wybudowanych/przebudowanych dróg (km)”. W poddziałaniu 8.1.2. Lokalna infrastruktura wspierająca rozwój gospodarczy n podstawie przewidywanych do zrealizowania projektów z zakresu uzbrojenia terenów pod inwestycje oraz projektów znajdujących się w Pomorskiej Bazie Projektów można przyjąć, że przy dostępnej alokacji możliwe jest zrealizowanie wartości docelowych wskaźnika produktu „Liczba projektów z zakresu uzbrojenia terenów pod inwestycje” w liczbie 5 szt. oraz „Liczba projektów z zakresu turystyki” w liczbie 50 szt.

Cel szczegółowy 2: Zmniejszenie dysproporcji regionalnych w zakresie wyposażenia w infrastrukturę gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami

Kwota 26 836 521 Euro wynikająca z wartości tylko dotychczas wybranych projektów umożliwi osiągnięcie wskaźnika „Liczba projektów z zakresu ochrony środowiska” w 86% w stosunku do założonej wartości docelowej, a wskaźnika „Liczba projektów dotyczących budowy/rozbudowy” w 96% w stosunku do założonej wartości docelowej. Biorąc pod uwagę, że jeszcze dwa konkursy są do rozstrzygnięcia i fakt, że 43% obecnie rozdysponowanej alokacji umożliwi zrealizowanie wartości docelowych ocenia się wartości wskaźników jako niedoszacowane w stosunku do wartości docelowych a ich wartość powinna być wyższa (199 projektów zamiast 125). Podobnie nieoszacowany był wskaźnik „Liczba osób objętych selektywną zbiórką odpadów ponieważ wynik rozstrzygniętych konkursów wskazuje, że wartość ta jest wyższa, dlatego też należy skorygować Program w tym zakresie.

Również założone wartości docelowe wskaźnika produktu „Liczba osób podłączonych do kanalizacji w wyniku realizacji projektów” w liczbie 70 tys. osób są realne do osiągnięcia, pomimo wcześniejszych obaw.

Najważniejsze rekomendacje dla OP 8

- Dla celu szczegółowego 1 wskazane byłoby uzupełnienie wskaźników o poniższy wskaźnik rezultatu „Korzyści monetarne ze skrócenia czasu podróży (euro/rok)”. Proponowane wartości docelowe to:
  - 2010 r. – 1010954,56 Euro, po kursie 3,7745
  - 2013 r. – 3713776,92 Euro, po kursie 3,7745
  - 2015 r. - 3713776,92 Euro, po kursie 3,7745
- Oraz o wskaźniki „Liczba osób korzystających z wytworzonych/zmodernizowanych produktów turystycznych (osoby)”. Proponowane wartości docelowe to:
  - 2010 r. – 3000 osób
  - 2013 r. – 3000 osób
  - 2015 r. – 3000 osób

Weryfikacja wskaźników w ramach Osi Priorytetowej 9

Analiza z użyciem metody S.M.A.R.T dla Osi Priorytetowej 9 wykazała, że **katalogi wskaźników produktu i rezultatu nie są w pełni kompletne**: celowi szczegółowemu 3 („Aktywizacja i integracja społeczności lokalnych na obszarach wiejskich) nie przypisano żadnego wskaźnika rezultatu.

Ponadto wskaźnik liczby placówek wyposażonych w sprzęt medyczny **nie do końca wypełnia kierunki interwencji** (działania zakładają także rozbudowę, przebudowę i modernizację). Istnieje także wątpliwość, czy wskaźnik ten ma faktycznie charakter wskaźnika rezultatu (w KSI podobny wskaźnik dotyczy produktu).

Wskaźniki generalnie **dają możliwość porównań i agregacji**, są też **jasną miarą rezultatów** i będą w stanie ukazać pożądane zmiany (z zachowaniem zastrzeżenia dot. wskaźnika liczby placówek wyposażonych w sprzęt medyczny). Występuje natomiast problem z **przejrzystością** – trudno jednoznacznie zinterpretować, co oznacza „projekt zrealizowany w oparciu o lokalne partnerstwa” (np. stopień sformalizowania tego typu partnerstwa).

Wskaźniki są **zgodne** z przyjętymi w najważniejszych dokumentach strategicznych na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym.

Pozyskanie i mierzenie poszczególnych wskaźników **nie będzie generowało nadmiernych kosztów**. Wartości docelowe części wskaźników **można uznać za przeszacowane**.

Cel szczegółowy 1: Poprawa dostępu do lepszej jakości oferty edukacyjnej na poziomie przedszkolnym, podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym oraz oferty kulturalnej i sportoworekreacyjnej

Na realizację celu szczegółowego 1 składają się efekty wdrożenia działania 9.1., w ramach którego jak dotąd nie zorganizowano żadnego konkursu. Dlatego też w analizie oparto się na przedsięwzięciach z Pomorskiej Bazy Projektów. Wyliczenia te wskazują, iż istnieją dwa możliwe warianty – w przypadku zmniejszenia maksymalnej wartości dofinansowania do 75% możliwe jest utrzymanie aktualnej wartości wskaźnika, zaś przy dofinansowaniu obowiązującym w tym momencie, do 2015 r. zrealizowane zostaną maksymalnie 24 projekty.

W przypadku wskaźnika rezultatu dotyczącego liczby uczniów korzystających z infrastruktury edukacyjnej i osób korzystających z infrastruktury sportowej oraz wskaźnika odsetka ludności z wykształceniem średnim na obszarach wiejskich, nie rekomenduje się zmian wartości.

Cel szczegółowy 2: Poprawa dostępu do lepszej jakości podstawowych usług medycznych

W ramach celu 2 (działanie 9.2) także nie zostały ogłoszone konkursy. Wyliczenia wg średniej wartości projektów (na podstawie PBP) wykazują, iż wskaźnik liczby projektów z zakresu infrastruktury ochrony zdrowia jest zdecydowanie przeszacowany i w 2015 r. osiągnięta zostanie co najwyżej liczba 20 projektów. W związku z tym ulegnie także zmianie wskaźnik liczby placówek wyposażonych w sprzęt medyczny w ramach realizacji projektu (do 10 w roku 2013 i 2015).

Cel szczegółowy 3: Aktywizacja i integracja społeczności lokalnych na obszarach wiejskich

Cel ten związany jest z działaniem 9.3. Na podstawie analizy projektów zgłoszonych do PBP można założyć, iż wartość wskaźnika „Liczba projektów zrealizowanych w oparciu o lokalne partnerstwa” jest zdecydowanie przeszacowana. Przy założeniu, iż większość projektów będzie oscylowała wokół średniej wartości dofinansowania, możliwe będzie zrealizowanie nie więcej niż 128 lokalnych przedsięwzięć, a nie, jak planowano, 250.

Ze względu na brak wskaźnika rezultatu, zaproponowano dodanie wskaźnika „liczba lokalnych organizacji pozarządowych zaangażowanych w realizację lokalnych inicjatyw obywatelskich” (poziom w 2015 r. – 128 organizacji).

Rekomendowano też usunięcie wskaźnika oddziaływania „Liczba aktywnych organizacji pozarządowych” m.in. ze względu na brak bezpośredniego przełożenia działań na powstawanie nowych organizacji.

Najważniejsze rekomendacje dla OP 9

- Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika „Liczba projektów z zakresu infrastruktury ochrony zdrowia”. Proponowane wartości wskaźnika: w 2013 r. – 20; w 2015 r. – 20.
Proponowana wartość w 2010 r. - 2,

- Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika „Liczba placówek wyposażonych w sprzęt medyczny w wyniku realizacji projektu”. Proponowane wartości wskaźnika: w 2013 r. – 10 placówek; w 2015 r. – 10 placówek. Proponowana wartość w 2010 r. – 0.
- Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika „Liczba projektów zrealizowanych w oparciu o lokalne partnerstwa”. Proponowane wartości wskaźnika: w 2013 r. – 8 projektów, w 2015 r. – 128 projektów. Proponowana wartość w 2010 r. – 0.

Wskaźnik „liczba utworzonych miejsc pracy”

W raporcie ujęto trzy warianty wyliczenia wartości docelowej wskaźnika:

- 1) Wyliczenie szacowanych wartości wskaźnika przy pomocy metodologii modelu HERMIN z uwzględnieniem harmonogramu płatności;
- 2) Wyliczenie szacowanych wartości wskaźnika przy pomocy metodologii modelu MaMoR2 z uwzględnieniem harmonogramu płatności;
- 3) Wyliczenie szacowanych wartości wskaźnika przy pomocy zakładanych kosztów jednostkowych utworzenia miejsca pracy z uwzględnieniem harmonogramu płatności (wpływ brutto).

W każdym z modeli zastosowano także korektę rozkładu wskaźnika w latach w zależności od harmonogramu płatności RPO oraz uwzględniono dwa warianty: optymistyczny i pesymistyczny (uwzględniający korektę związaną z ogólnoswiatowym kryzysem finansowym - można się spodziewać, że w najbliższych latach mogą występować istotne problemy na rynku kredytowym, co nie pozostanie bez wpływu na inwestycje długoterminowe, a co za tym idzie – na tworzenie nowych miejsc pracy). Niezależnie od zastosowanego modelu, wartości wskaźnika ujęte w RPO uznać można za przeszacowane.

Wg modelu MaMoR2 wartość wskaźnika w 2015 r. wyniesie, w zależności od wariantu, 4200 lub 3656 miejsc pracy.

Wg modelu Hermin – w zależności od wariantu 8400 lub 7313 miejsc pracy.

Wg modelu opartego na jednostkowym koszcie miejsca pracy – w zależności od wariantu 6635 lub 5776 miejsc pracy.

Ewaluatorzy skłaniają się w ocenie wartości wskaźnika do przyjęcia metodologii wypracowanej przez Instytut Badan nad Gospodarką Rynkową do modelu makroekonomicznego MaMoR2. Przesłanką do takiego rozumowania był szereg argumentów, z których najważniejszy to uwzględnienie gospodarki otwartej, uwzględniającej migracje wewnętrzne i zewnętrzne. Uwzględniamy argumentację Instytucji Zarządzającej RPO WP odnośnie wykorzystania w modelu HERMIN także migracji wewnętrznych i zewnętrznych oraz podziału tworzonych miejsc pracy w sektorach gospodarki podzielonych na kategorie ekonomiczne tj: infrastruktura fizyczna, rozwój zasobów ludzkich oraz pomoc bezpośrednią dla sektora produkcji. Podział na 3 kategorie został dokonany według kategorii interwencji przypisanych do projektów realizowanych w ramach RPO WP. Należy jednak mieć na uwadze, że założenia modelu HERMIN nie uwzględniają specyfiki poszczególnych projektów, osi, zaktualizowanej metodologii MRR wskaźnika miejsc pracy.

Rekomendacja dla wskaźnika liczby miejsc pracy.

- Do aktualizacji wartości wskaźnika proponujemy wykorzystać metodologię MaMoR2 i założyć wariant optymistyczny lub pesymistyczny.

Wykaz skrótów

EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
IBDiM	Instytut Badawczy Dróg i Mostów
IZ	Instytucja Zarządzająca
KM	Komitet Monitorujący
KSI	Krajowy System Informatyczny
MaMoR2	Obliczeniowy model równowagi ogólnej (ang. computable general equilibrium model, CGE).
MRR	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
OP	Oś Priorytetowa
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PO RPW	Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej
RPO WP	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego
SMART	Specific, Measurable, Attainable, Relevant, Trackable
SPO WKP	Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw
SPO RZL	Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich
SRWP	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego
UE	Unia Europejska
UM WP	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
URPO	Uszczegółowienie Regionalnego Programu Operacyjnego
WFOŚGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku
ZPORR	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego

1. Wprowadzenie

1.1. Cel i przedmiot badania

Polska jest największym beneficjentem unijnej polityki spójności w okresie 2007 – 2013 i dysponuje blisko 1/5¹ środków przeznaczonych na realizację jej celów w państwach członkowskich UE. Taka skala środków to ogromna szansa na nadrobienie dystansu cywilizacyjnego: poprawę infrastruktury i środowiska, inwestycje w kapitał ludzki, impuls rozwojowy dla polskich przedsiębiorstw. Ale to również wielka odpowiedzialność i należy się spodziewać, że zarówno Komisja Europejska jak i inne kraje członkowskie będą baczenie przyglądać się procesowi wdrażania programów operacyjnych w Polsce oraz działaniom realizowanym z ich pomocą. Ma to szczególne znaczenie w sytuacji, kiedy ważą się losy polityki spójności, jej kształtu i wielkości budżetu w kolejnych okresach programowania².

W celu racjonalnego, sprawnego i efektywnego wykorzystania środków strukturalnych, Unia Europejska nałożyła na państwa członkowskie, obowiązek monitorowania wydatków i efektów rzeczowych wdrażania programów operacyjnych, co ma służyć zagwarantowaniu realizacji celów strategicznych i cząstkowych określonych w programie (monitoring rzeczowy) oraz pełnej absorpcji alokowanych środków (monitoring finansowy). Efekty rzeczowe zostały zadeklarowane przez Instytucję Zarządzającą PO WP w postaci wartości docelowych wskaźników produktu i rezultatu. Instytucja Zarządzająca RPO WP, której funkcję pełni Zarząd Województwa Pomorskiego, jest tym samym odpowiedzialna za ich wypełnienie.

Jak wspomniano wcześniej, Polska jest beneficjentem ok. 20% całości środków przeznaczonych na politykę spójności, zatem należy spodziewać się dużej „troski” Komisji Europejskiej (DG REGIO) o osiągnięcie stawianych w programach celów, czyli zadeklarowanych wartości docelowych. Instytucja Zarządzająca RPO WP powinna prowadzić proces zarządczy, tak aby spełnić założone w programie cele i wskaźniki, poprzez odpowiedni wybór beneficjentów, gdyż dla KE to właśnie jest istotą zarządzania.

W przypadku stwierdzenia niewłaściwego oszacowania wartości docelowych wskaźników, IZ powinna niezwłocznie zastanowić się nad ich urealnieniem oraz podjąć trud zmian programu w tym zakresie. Generalnie trudno przewidywać, jakie stanowisko może zająć Komisja Europejska wobec drastycznych zmian efektów rzeczowych. Może przyjąć zmianę wartości docelowych „do wiadomości”, ale w skrajnie niekorzystnym wariantcie może uznać za stosowne zwiększenie dofinansowania Państwa członkowskiego, aby zbliżyć się do osiągnięcia zobowiązania podjętego przez Instytucję Zarządzającą. Niestety dokumenty nie regulują tego zagadnienia, co wiąże się to z dużą dozą niepewności, co do podejmowanych przez Komisję Europejską decyzji.

Biorąc pod uwagę powyższe, zgodnie z oczekiwaniami Zamawiającego, celem głównym badania ewaluacyjnego było zweryfikowanie docelowych wskaźników produktu i rezultatu w RPO WP do roku 2015.

¹ Ogół środków przeznaczonych na politykę spójności w okresie programowania 2007-2013 to **347,4 mld Euro**, Polska otrzymała **67,3 mld Euro**, co stanowi **19,36%** ogółu środków.

² Ministerstwo Rozwoju Regionalnego „Bilans otwarcia programów operacyjnych realizowanych w latach 2007-2013. Perspektywa regionalna”, str. 4.

Cel główny został osiągnięty poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- ↳ **C.1.** Pogłębiona analiza zaproponowanego systemu wskaźników w RPO WP, która objęła weryfikację systemu wskaźników pod kątem:
  - C.1.1 **adekwatności** zaproponowanych w RPO WP wskaźników jako narzędzia do mierzenia celów Programu, w szczególności zaś adekwatności wskaźników w monitorowaniu postępu realizacji Osi Priorytetowych z uwzględnieniem:
    - sformułowanych celów i przewidywanych rodzajów interwencji i typów przedsięwzięć w ramach poszczególnych Osi Priorytetowych,
    - zaleceń dotyczących wskaźników kluczowych i stosowania ograniczonej liczby wskaźników,
 wraz ze wskazaniem braków/ niedopasowań oraz propozycji zmian;
  - C.1.2 oceny **kompletności** tzn. oceny czy katalog wskaźników na poziomie horyzontalnym (Programu) oraz dla poszczególnych Osi Priorytetowych jest wyczerpujący (kompletny, właściwie wypełniający kierunki interwencji w ramach poszczególnych Osi), spójny i racjonalny, w odniesieniu do założonych celów i alokacji;
  - C.1.3 oceny **użyteczności** zaprogramowanego systemu wskaźników w RPO WP dla potrzeb monitoringowych i ewaluacyjnych (czy na podstawie przyjętego systemu wskaźników możliwe jest efektywne dokonywanie oceny postępu realizacji Programu) wraz ze wskazaniem braków i propozycji uzupełnień;
  - C.1.4 oceny **mierzalności i przejrzystości**, tzn. oceny, czy wskaźniki są mierzalne i jednoznacznie interpretowalne oraz oceny stopnia trudności w pozyskaniu danych dla poszczególnych wskaźników (wraz ze wskazaniem metod pomiaru wskaźników, zwłaszcza „trudnych”, a także wraz ze wskazaniem wskaźników „zastępczych” w przypadku stwierdzenia istnienia wskaźników, których mierzenie/pozyskanie generuje nadmierne koszty);
- ↳ **C.2.** Weryfikacja oszacowanych wartości docelowych wskaźników na poziomie Programu i Osi Priorytetowych, która objęła:
  - C.2.1 weryfikację poprawności oszacowania/realności wartości docelowych wskaźników zaproponowanych w RPO WP wraz ze wskazaniem mechanizmów weryfikacji – w przypadku wskaźników, w których zostaną stwierdzone nieprawidłowe lub nierealne wartości docelowe – przedstawienie proponowanej wartości wraz z metodą jej oszacowania;
  - C.2.2 wskazanie tzw. „ścieżki dojścia” - rocznych i skumulowanych wartości (do roku 2015) wskaźników produktu i rezultatu na poziomie Osi Priorytetowych oraz wskaźnika „**liczba utworzonych miejsc pracy**” (wraz z metodologią oszacowania wartości rocznych) na poziomie Programu;
  - C.2.3 oszacowanie wartości docelowej **wskaźnika oszczędności czasu**³ (euro/rok) łącznie oraz w rozbięciu na przejazdy pasażerskie oraz towarowe transportem drogowym.

³ Zgodnie z metodologią Instytutu Badawczego dróg i Mostów opracowaną na zlecenie MRR.

1.2. Koncepcja badania

Istotą koncepcji badania było zastosowanie metody oceny S.M.A.R.T. (Specific / Measurable / Attainable / Relevant / Trackable and Time-related)⁴, wykorzystywanej w ocenach wskaźników programów unijnych. Dlatego też kryteria oceny wskaźników wymagane przez Zamawiającego (trafność i adekwatność) oraz dodatkowo zaproponowane przez ewaluatora kryteria przyporządkowano odpowiednim grupom kryteriów ww. metody.

Tabela 1. Lista kryteriów, według których oceniano poszczególne wskaźniki.

	Kryterium	Szczegółowy cel badania
S	<p>Konkretność/ kompletność / dokładność wskaźników Możliwość porównań i agregacji wskaźników</p> <p>Ocenę kompletności zrealizowano poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ocenę wskaźników z punktu ich merytorycznego uzasadnienia, w wyniku której zostały zdiagnozowane wskaźniki prawidłowe i nieprawidłowe w kontekście celów i przewidzianych do realizacji działań; 2. ocenę wskaźników z punktu widzenia ich właściwego przyporządkowania w sensie typów wskaźników (produkt/rezultat/oddziaływanie o ile jest) w kontekście przewidzianych do realizacji działań. 	C.1.2 C.1.4 C.2.3
M	<p>Mierzalność rezultatów / Czułość na zmiany Pewność decydujących, co dokładnie należy mierzyć</p> <p>Ocenę mierzalności i przejrzystości zrealizowano poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. ocenę wskaźników z punktu widzenia możliwości technicznej pomiaru, dokładności pomiaru i prawidłowości częstotliwości pomiaru w sensie ekonomicznym. 	C.1.4
A	<p>Realność wskaźników / Osiągalność rezultatów</p> <p>Weryfikacja oszacowanych wartości docelowych wskaźników na poziomie Programu i Osi Priorytetowych, objęła:</p> <p>dla wskaźników produktu: ocenę realności wartości docelowych, której dokonano w oparciu o analizę kosztową z uwzględnieniem uwarunkowań społeczno-gospodarczych wymuszających korektę (np. zmiana cen robót produkcji budowlano – montażowej) w stosunku do okresu, kiedy przygotowywano program.</p> <p>dla wskaźników rezultatu: ocenę realności wartości docelowych, której dokonano w oparciu o analizę retrospektywną zrealizowanych projektów (np. ze ZPORR na terenie woj. pomorskiego) i innych dostępnych analiz.</p>	C.2.1
R	<p>Trafność, odpowiedniość, adekwatność</p> <p>rozumiane jako przydatność zaproponowanych rodzajów wskaźników, które zagwarantują najskuteczniejszy pomiar cech produktów oraz rezultatów i pozwalających na osiągnięcie celów</p> <p>Ocenę adekwatności zaproponowanych w RPO WP wskaźników zrealizowano poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. ocenę trafności wskaźników względem postawionych w programie celów z prześledzeniem sekwencji celów; 5. ocenę wewnętrznej spójności wskaźników. 6. analizę harmonogramów konkursów oraz tabeli płatności 	C.1.1
T	<p>Rejestrowalność wskaźników - użyteczność systemu wskaźników dla potrzeb monitoringowych i ewaluacyjnych / Ograniczenie w czasie Generowanie kosztów przez pozyskiwanie i mierzenie wskaźników.</p> <p>W ocenie użyteczności w wyniku analizy i stwierdzenia nieprawidłowości lub braków zaproponowane zostały dodatkowe wskaźniki użyteczne dla monitoringu i ewentualnej ewaluacji.</p>	C.1.3 C.1.4 C.2.2

Źródło: opracowanie własne

⁴ Sandhu-Rojon, R, "Selecting Indicators for Impact Evaluation," UNDP, Paris 2003, s. 11-12.

Analiza wskaźników pozwoliła również na weryfikację wskaźników pod względem poprawności oszacowania i realności wartości docelowych zaproponowanych w RPO (C.2.1), wskazanie „ścieżki dojścia” (C.2.1) i oszacowanie wskaźnika oszczędności czasu (C.2.2).

Jednakże zaznaczyć należy, że w przypadku wskaźnika „oszczędności czasu” został on oszacowany z pominięciem transportu szynowego, a więc tylko dla przejazdów pasażerskich oraz towarowych transportem drogowym⁵.

1.2.1. Uwagi metodologiczne wynikające z realizacji badania

1. Analizując materiał w ramach tego badania ewaluator wygłosił swoje opinie w oparciu o jego najlepszą wiedzę i maksymalną „czystość metodologiczną”, z ograniczonym zrozumieniem dla uwarunkowań w jakich tworzone były programy. Rozumiemy wprawdzie powody, dla których Instytucja Zarządzająca wykazała się w wielu przypadkach ostrożnością w doborze wskaźników (np. nadużywając wskaźnika: liczba projektów), ale uwarunkowania metodologiczne są priorytetem dla analizy.
2. Wskaźniki typu „liczba projektów” formalnie zaliczane są do wskaźników produktu, w rzeczywistości nimi nie są, ponieważ z definicji wskaźnika produktu, wynika, że odnosi się on do rzeczowych efektów działalności, osiąganych bezpośrednio na skutek wydatkowania środków i liczony jest w jednostkach materialnych. Ten typ wskaźników używany jest zazwyczaj do opisu bardzo ogólnych zagadnień np. liczba projektów z zakresu transportu, liczba projektów z zakresu gospodarki odpadami, liczba projektów z zakresu poszanowania energii. Taki wskaźnik w zasadzie nie przekazuje żadnej informacji o spodziewanych efektach, zatem wypowiedzanie się o ich trafności jest w zasadzie niemożliwe. Mają one tylko jedną zaletę, bardzo łatwo z nich sprawozdawać. W wyjątkowych sytuacjach mogą być użyteczne, np. gdy projekt polega na wytworzeniu jednego produktu, w dodatku produkty są podobne lub standardowe i dobrze opisane.
3. W sytuacji braku definicji wskaźników z tzw. listy core indicators rekomendowanej przez KE (KE dopiero w listopadzie br. przesłała wstępne, bardzo robocze definicje) oraz braku definicji wskaźników na poziomie projektów zamieszczonych w Krajowym Systemie Informatycznym (KSI-SIMIK 2007-2013) rozważając prawidłowość oszacowań wartości docelowych największą staranność należy przyłożyć do wskaźników produktu, gdyż są to materialne, ewidentne efekty zakupione za środki pochodzące z EFRR.
4. Analizując możliwości osiągnięcia wartości docelowych należy wziąć także pod uwagę uwarunkowania makroekonomiczne, jakie zaistniały od momentu, w którym był przygotowywany program operacyjny (okres 2006-2007). GUS szacuje, że w tym okresie ceny produkcji budowlano-montażowej znacznie wzrosły. W 2006 r. podniesiono je o 2,9% w stosunku do poprzedniego roku, głównie wzrosły ceny wynajmu sprzętu budowlanego i burzącego z obsługą operatorską (o 6,0%) oraz ceny wykonywania instalacji budowlanych (o 5,0%). Tendencja ta wzmocniła się w 2007 r., wzrost cen wyniósł 7,8% w porównaniu z rokiem 2006, w tym wykonywanie instalacji budowlanych o 9,0%, ceny wynajmu sprzętu budowlanego i burzącego z obsługą operatorską wzrosły o 8,7%, wznoszenia budynków i budowli; inżynierii lądowej i wodnej o 7,7%, przygotowania terenu pod budowę o 5,8%, a wykonywania robót budowlanych wykończeniowych o 5,2%. W 2008 r. wzrosły także ceny materiałów budowlanych w porównaniu z poprzednim rokiem, w tym cementu, wapna i gipsu – o ok. 15%, żeliwa, stali i żelostopów – o ok. 8%⁶. Zanotowano także nieznaczny wzrost przeciętnego, miesięcznego wynagrodzenia brutto w budownictwie.

⁵ Z uwagi na dotychczasowy brak dostępu do metodologii nie jest możliwe wyznaczenie wartości wskaźnika oszczędności czasu dla transportu szynowego.

⁶ GUS, Ceny w gospodarce narodowej, wrzesień 2008 r., Tabl. 4. Wskaźniki cen produkcji sprzedanej wyrobów przemysłowych.

5. W tym miejscu należy również odnieść się do wskazanych w raporcie brakujących katalogów wskaźników w ramach OP 5, 8, 9. **Mając na uwadze dwie kwestie:**

- proces sprawozdawczości z realizacji wskaźników na poziomie Programu do Komisji Europejskiej oraz procesy monitoringu i ewaluacji (szczególnie możliwość porównań) wynikające z dokumentu metodologicznego Komisji Europejskiej zatytułowanego „2007-2013 Metodologiczny dokument roboczy. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji”⁷, oraz

-logikę budowania katalogu wskaźników tj. wskaźniki produktu powinny skutkować odpowiadającymi im wskaźnikami rezultatu

wskazujemy na uzupełnienie katalogu wskaźników, pomimo, że jego rozbudowywanie na poziomie Programu jest obciążeniem dla IZ RPO WP, a rekomendowane brakujące wskaźniki są już uwzględnione w Uszczegółowieniu RPO WP. Rozumiejąc jednak kompleksowość sytuacji rekomendacje te mają niską wagę wdrażania.

6. Podobnie niską wagę, nie wymagającą natychmiastowego wdrażania oraz uzasadnienie uzupełnienia/zmiany katalogu wskaźników mają rekomendacje dotyczące uspoźnienia nazewnictwa wskaźników z wskaźnikami zawartymi w KSI (OP 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8). Generalnie, ze względów na użyteczność systemu monitorowania przebiegu rzeczowego Programu wskaźniki te powinny mieć jednolitą nazwę. Problemem jest zmieniający się katalog wskaźników/nazw w KSI (Krajowy System Informatyczny), jednakże IZ RPO WP powinna maksymalnie dążyć do ujednolicenia wskaźników zgodnie z KSI.
7. Wdrażanie Programu odbywa się w oparciu o harmonogramy naborów projektów, ale efekty rzeczowe w postaci osiągniętych wartości wskaźników pojawiają się w systemie sprawozdawczości dopiero w momencie zakończenia projektów, co poza OP 1 może być bardzo oddalone w czasie. Dlatego też nie można w bezpośredni sposób wnioskować o osiągnięciu wskaźników postępu rzeczowego w oparciu o harmonogramy.

⁷ W dokumencie znajduje się lista obowiązkowych wskaźników dla programów operacyjnych wymaganych przez KE, a na liście ww. wskaźnik.

2. Wyniki badania

2.1. Oś Priorytetowa 1 – *Rozwój i innowacje w MŚP* – analiza i weryfikacja wskaźników

Na realizację Osi Priorytetowej 1, której celem głównym jest podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw przeznaczono kwotę **185 863 819** PLN, co stanowi **25%** ogólnej alokacji programu. Jest to zatem priorytet absorbujący najwięcej środków finansowych wszystkich priorytetów.

W ramach Osi priorytetowej i jego celu głównego będzie realizowanych sześć celów szczegółowych:

1. *Wsparcie dla powstawania i rozwoju MŚP*, poprzez wdrażanie działania 1.1. „Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa” – **33%** alokacji,
2. *Rozwój przedsiębiorstw innowacyjnych*, poprzez wdrażanie działania 1.2 „Rozwiązania innowacyjne dla MŚP” – **19%** alokacji,,
3. *Poprawa dostępu MŚP do kapitału*, poprzez wdrażanie działania 1.3 „Pozadotacyjne instrumenty finansowe dla MŚP” - **13%** alokacji,
4. *Wzmocnienie systemu wspierającego przedsiębiorczość*, poprzez wdrażanie działania 1.4 „Systemowe wspieranie przedsiębiorczości” - **7%** alokacji,
5. *Tworzenie sprawnych mechanizmów generowania, transferu i komercjalizacji innowacji*, poprzez wdrażanie działania 1.5 „Regionalna sieć transferu rozwiązań innowacyjnych” - **24%** alokacji,
6. *Wsparcie międzynarodowej aktywności przedsiębiorstw i atrakcyjności inwestycyjnej regionu* poprzez wdrażanie działania 1.6 „Promocja gospodarcza regionu” – **3%** alokacji.

Oś Priorytetowa 1 jest bardzo nietypowa na tle programu. Jej cele są związane z pojęciami konkurencyjności, innowacyjności, przedsiębiorczości – są to raczej zjawiska społeczno-gospodarcze, które mają być dzięki niej wspierane, niż fizyczne efekty jak w pozostałych osiach priorytetowych. Efekty materialne powstające w ramach tej osi priorytetowej często będą usługą, np. usługi doradcze i informacyjne wspierające przedsiębiorczość, wdrożenie nowych technologii, przekazanie wiedzy itp.

Cele w OP 1 są bardzo ogólne i poniekąd wzajemnie się przenikają, a jak wiadomo poziom precyzji w definiowaniu celów bardzo rzutuje na możliwość monitorowania efektów realizacji programu. Skuteczność tej interwencji będzie widoczna na poziomie oddziaływań i to jest najważniejsze. Może bowiem okazać się, że MŚP mimo dużego wsparcia, zarówno finansowego, jak i doradczego, wcale się nie rozwiną, nie staną się z tego powodu bardziej konkurencyjne itp., a przyczyny tego mogą być niezależne od programu.

Wskaźniki w ramach OP 1

	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość wskaźnika w 2013 r.	Wartość wskaźnika w 2015 r.	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
PRODUKT						
1	Liczba projektów (szt.):				rocznie	IZ
	•z zakresu bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego dla MŚP, w tym: w zakresie promocji produktów i procesów przyjaznych środowisku	0	1100	1200		
	•ukierunkowanych na wsparcie instytucji otoczenia biznesu	0	180	200		
	•z zakresu współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem badawczo rozwojowym	0	35	40		
	•promujących atrakcyjność regionu/wspierających międzynarodową aktywność przedsiębiorstw	0	45	50		
		0	28	30		
2	Liczba wspartych przedsiębiorstw (szt.), tym:	0	915	1000	rocznie	IZ
	mikro,	0	140	150		
	małe, średnie	0	45	50		
3	Liczba utworzonych/dokapitalizowanych funduszy pożyczkowych i poręczeniowych (szt.)	0	4	4	rocznie	Beneficjenci
4	Liczba MŚP otrzymujących wsparcie finansowe na przedsięwzięcia innowacyjne (szt.)	0	90	100	rocznie	IZ
REZULTAT						
1	Liczba MŚP korzystających z funduszy pożyczkowych i poręczeniowych (szt.)	374	1800	2000	rocznie	Beneficjenci
2	Wartość dodatkowych inwestycji wykreowanych dzięki wsparciu (mln Euro)	0	50	70	rocznie	Beneficjenci
3	Liczba udzielonych pożyczek i poręczeń	0	1500	2000	rocznie	Beneficjenci
4	Liczba utworzonych miejsc pracy (szt.)	0	1900	2100	rocznie	Beneficjenci
	kobiety	0	950	1050		
	mężczyźni	0	950	1050		
5	Liczba przedsiębiorstw obsługiwanych przez wsparte IOB (szt.)	0	2000	2500	rocznie	Beneficjenci

Weryfikacja wskaźników metodą S.M.A.R.T

S - Konkretność/ kompletność/ dokładność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy katalog wskaźników na poziomie poszczególnych Osi Priorytetowych jest wyczerpujący tj.		
1.1	<ul style="list-style-type: none"> kompletny? 	<p>Każdemu z celów przypisano wskaźniki produktu:</p> <p><u>Cel szczegółowy 1</u>: 2 wskaźniki <u>Cel szczegółowy 2</u>: 1 wskaźnik <u>Cel szczegółowy 3</u>: 1 wskaźnik <u>Cel szczegółowy 4</u>: 1 wskaźnik <u>Cel szczegółowy 5</u>: 1 wskaźnik <u>Cel szczegółowy 6</u>: 1 wskaźnik</p> <p>Katalog można zatem uznać za kompletny</p>	<p>Każdemu z celów przypisano wskaźniki rezultatu:</p> <p><u>Cel szczegółowy 1</u>: 1 wskaźnik <u>Cel szczegółowy 2</u>: brak wskaźnika opisującego ten konkretny cel, ale adekwatne są dla niego wskaźniki horyzontalne: - Liczba utworzonych miejsc pracy - Wartość dodatkowych inwestycji wykreowanych dzięki wsparciu <u>Cel szczegółowy 3</u>: 2 wskaźniki <u>Cel szczegółowy 4</u>: 1 wskaźnik <u>Cel szczegółowy 5</u>: brak wskaźnika opisującego ten konkretny cel, ale adekwatne są dla niego wskaźniki horyzontalne: - Liczba utworzonych miejsc pracy - Wartość dodatkowych inwestycji wykreowanych dzięki wsparciu</p> <p><u>Cel szczegółowy 6</u>: brak wskaźnika opisującego ten konkretny cel, ale adekwatne są dla niego wskaźniki horyzontalne: - Liczba utworzonych miejsc pracy - Wartość dodatkowych inwestycji wykreowanych dzięki wsparciu</p> <p>Każdemu z celów przypisany jest także wskaźnik horyzontalny „Liczba utworzonych miejsc pracy”</p> <p>Katalog zatem jest kompletny</p>
1.2	<ul style="list-style-type: none"> właściwie wypełniający kierunki interwencji w ramach poszczególnych Osi? 	<p><u>Cel szczegółowy 1</u>: Wskaźnik 1/ Liczba projektów z zakresu bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego dla MŚP - wskaźnik (prawidłowy), Wskaźnik 2/ Liczba wspartych przedsiębiorstw - wskaźnik (prawidłowy),</p> <p><u>Cel szczegółowy 2</u>: Wskaźnik 4/ Liczba MŚP otrzymujących wsparcie finansowe na przedsięwzięcia innowacyjne - wskaźnik (prawidłowy)</p> <p><u>Cel szczegółowy 3</u>: Wskaźnik 3/ Liczba utworzonych/</p>	<p><u>Cel szczegółowy 1</u>: Wskaźnik 3/ Wartość dodatkowych inwestycji wykreowanych dzięki wsparciu - wskaźnik (prawidłowy),</p> <p><u>Cel szczegółowy 2/5/6</u> : Zostały opisane jedynie pośrednio przez wskaźniki horyzontalne, czyli: - Liczba utworzonych miejsc pracy - Wartość dodatkowych inwestycji wykreowanych dzięki wsparciu (wsk. prawidłowe)</p> <p><u>Cel szczegółowy 3</u>: Wskaźnik 1/ Liczba MŚP korzystających</p>

		<p>dokapitalizowanych funduszy pożyczkowych i poręczeniowych - wskaźnik (prawidłowy),</p> <p><u>Cel szczegółowy 4:</u> Wskaźnik 1/ Liczba projektów ukierunkowanych na wsparcie instytucji otoczenia biznesu - wskaźnik (prawidłowy),</p> <p><u>Cel szczegółowy 5:</u> Wskaźnik 1/ Liczba projektów ukierunkowanych na wsparcie instytucji otoczenia biznesu - wskaźnik (prawidłowy),</p> <p><u>Cel szczegółowy 6:</u> Wskaźnik 1/ Liczba projektów promujących atrakcyjność regionu/wspierających międzynarodową atrakcyjność przedsiębiorstw - wskaźnik (prawidłowy),</p>	<p>z funduszy pożyczkowych i poręczeniowych - wskaźnik (prawidłowy),</p> <p>Wskaźnik 3/ Liczba udzielonych pożyczek i poręczeń - wskaźnik (prawidłowy),</p> <p><u>Cel szczegółowy 4:</u> Wskaźnik 5/ Liczba przedsiębiorstw obsługiwanych przez IOB - wskaźnik (prawidłowy),</p>
1.3	<ul style="list-style-type: none"> spójny i racjonalny, w odniesieniu do założonych celów i alokacji? 	<p>W tym priorytecie nie kierowano się alokacją przypisaną każdemu celowi przy wyborze wskaźników, gdyż dla „drogiego” celu 2 i 5 zrezygnowano z rezultatów, natomiast w przeciętnym pod względem wartości celu 3 wybrano 2 wskaźniki rezultatu.</p> <p>W ramach celu 1. spójny i racjonalny (brak rezultatów)</p> <p>W ramach celu 3 spójny i racjonalny (w sensie powiązania produktów i rezultatów)</p> <p>W ramach celu 4. spójny i racjonalny (w sensie powiązania produktów i rezultatów)</p> <p>W ramach celu 2/5/6/. W zasadzie spójny (choć brak wskaźników rezultatu dedykowanych tylko poszczególnym celom).</p>	
2	<p>Czy wskaźniki dają możliwość porównań i agregacji (projekt – program, program–inne programy)?</p>	<p><u>Porównanie projekt - program</u> Wskaźniki z poziomu projektu będą przechowywane w KSI i agregowane na poziom programu, dlatego też wskazane jest identyczne nazewnictwo</p> <p>Nazewnictwo w programie zgodne z nazewnictwem w KSI w przypadku wskaźnik 1/2/3/</p> <p>Wskaźnik 4./ Brak w KSI, zatem będzie pozyskiwany przez IZ</p> <p><u>Porównanie program – inne programy</u></p>	<p><u>Porównanie projekt - program</u> Wskaźniki z poziomu projektu będą przechowywane w KSI i agregowane na poziom programu, dlatego też wskazane jest identyczne nazewnictwo</p> <p>Nazewnictwo w programie zgodne z nazewnictwem w KSI w przypadku wskaźnik 1/2/</p> <p>Nazewnictwo w programie inne niż w KSI w przypadku wskaźnik 4/ W KSI jest: Liczba przedsiębiorstw wspartych przez IOB a w programie Wskaźnik 2/„Liczba przedsiębiorstw obsługiwanych przez wsparte IOB” Są to zupełnie inne wskaźniki, o bardzo podobnej nazwie, co może być mylące dla beneficjentów.</p> <p>Wskaźnik 3/ Wskaźnik 4./ Brak w KSI, zatem będzie pozyskiwany przez IZ</p> <p><u>Porównanie program – inne programy</u> <u>Porównanie program – inne programy</u> <u>Wytyczne Ministra Rozwoju</u></p>

		Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie gromadzenia danych w systemie elektronicznym są wytycznymi horyzontalnymi i dotyczą każdego programu z EFRR, w związku z tym inne programy też powinny być zgodne z KSI	Regionalnego w zakresie gromadzenia danych w systemie elektronicznym są wytycznymi horyzontalnymi i dotyczą każdego programu z EFRR, w związku z tym inne programy też powinny być zgodne z KSI
--	--	---	---

M – Mierzalność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy wskaźniki są jednoznacznie interpretowalne (przejrzyste)?	Cel szczegółowy 1, 2, 3, 4, 5, 6 – TAK	Cel szczegółowy 1, 2, 3, 4, 5, 6 – TAK
2	Czy wskaźniki są jasną miarą rezultatów?	Nie dotyczy	TAK, najistotniejszy jest wskaźnik horyzontalny „Miejsca pracy” i „Dodatkowe inwestycje wykreowane dzięki wsparciu”
3	Czy wskaźniki będą w stanie ukazać pożądane zmiany?	TAK, w stosunku do wartości docelowej i celów	TAK, w stosunku do wartości docelowej i celów

A – Realność/ osiągalność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy oszacowane wartości docelowych wskaźników zaproponowanych w RPO WP są realne?	<u>Cel szczegółowy 1, 2, 3, 4, 5, 6:</u> Zaproponowane wartości docelowe są możliwe do osiągnięcia (patrz część pt. „Wartości docelowe”).	<u>Cel szczegółowy 1, 2, 3, 4, 5, 6:</u> Zaproponowane wartości docelowe są możliwe do osiągnięcia (patrz część pt. „Wartości docelowe”).
2	Czy połączenie pomiędzy wskaźnikami produktu a wskaźnikami rezultatu jest wiarygodne?	Wskaźniki rezultatu są w sposób poprawny połączone ze wskaźnikami produktu.	

R – Trafność/ odpowiedniość/ adekwatność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy zaproponowane rodzaje wskaźników będą przydatne (odpowiednie) i zagwarantują najskuteczniejszy pomiar cech produktów oraz rezultatów i pozwalających na osiągnięcie celów sformułowanych w RPO WP oraz przewidywanych rodzajów interwencji i typów przedsięwzięć w ramach poszczególnych Osi Priorytetowych?	Cel szczegółowy 1, 2, 3, 4, 5, 6. TAK, wskaźniki są dobrze adekwatnie do typów interwencji i dobrze wpisują się w cele postawione w priorytecie.	
2	Czy wskaźniki spełniają zalecenia dotyczące wskaźników kluczowych i stosowania ograniczonej liczby wskaźników?	Cel szczegółowy 1 TAK, spełniają zalecenie stosowania wskaźników z listy tzw. <i>core indicators</i> wymaganej przez KE, dla tej osi priorytetowej są to wskaźniki produktu 1/, rezultatu 2/ 4/	
3	Czy wskaźniki są zgodne z przyjętymi w najważniejszych dokumentach strategicznych poziomu wspólnotowego, krajowego i regionalnego (cele lizbońskie, cele Europejskiej Strategii Zatrudnienia, Strategiczne Wsparcie Wspólnoty, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia, Strategia Rozwoju Województwa	<u>Cel szczegółowy 1 i cel szczegółowy 2 :</u> NIE DOTYCZY, gdyż wskaźniki są zbyt szczegółowe w stosunku do wymienionych dokumentów.	

Pomorskiego do 2020r., strategie sektorowe)?	
--	--

T – Rejestrowalność/ ograniczenie w czasie/ istotność dla monitoringu i ewaluacji

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy pozyskanie i mierzenie poszczególnych wskaźników generuje nadmierne koszty? Których?	NIE, dane nt. zastosowanych wskaźników będą pozyskiwane od beneficjentów bez dodatkowych kosztów	NIE, dane nt. zastosowanych wskaźników będą pozyskiwane od beneficjentów bez dodatkowych kosztów
2	Jakie wskaźniki byłyby alternatywne do „trudnych”, zbyt kosztownych wskaźników?	Nie dotyczy	Nie dotyczy
3	Czy koszt pozyskiwania wskaźników jest akceptowalny przez beneficjentów?	TAK, nie wymagają dodatkowych poza projektem badań	TAK, nie wymagają dodatkowych poza projektem badań
4	Czy wskaźniki monitorują realizację Programu	TAK, monitorują postawione w programie cele w odniesieniu do wartości docelowej Programu	TAK, monitorują postawione w programie cele w odniesieniu do wartości docelowej Programu

Wartości docelowe wskaźników OP 1

Biorąc pod uwagę typ wsparcia w ramach priorytetu OP1, fakt, że każdy z projektów wspieranych w priorytecie jest bardzo „podzielny”, gdyż wyrażany w pieniądzu oraz doświadczenie z poprzedniego okresu programowania, które wskazuje na ogromny popyt przedsiębiorców na wsparcie, można już na wstępie zakładać, że bardzo prawdopodobne jest osiągnięcie wartości docelowych wskaźników OP1.

Jak duże było zainteresowanie przedsiębiorców i ich otoczenia w województwie pomorskim wsparciem w ramach funduszy unijnych świadczy poniższe zestawienie.

Tabela .Popyt na środki strukturalne w województwie pomorskim wyrażony liczbą złożonych wniosków w stosunku do wybranych (dostępnych środków).⁸

Działanie/Program	Liczba złożonych wniosków	Liczba podpisanych umów
2.3 SPO RZL (a)* - Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki	203	45
1.1.1 SPO WKP** – Wsparcie instytucji otoczenia biznesu zrzeszonych w KSU	16	16
1.1.2 SPO WKP*** - 1.1.2 – Wsparcie instytucji otoczenia biznesu oraz sieci instytucji otoczenia biznesu	14	5
1.2 SPO WKP*** - Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw	bd	6
1.3 SPO WKP*** - Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm	2	2
1.4 SPO WKP*** - Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką	bd	10
2.1 SPO WKP*** - Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo	333	170
2.2.1 SPO WKP**** - Wsparcie dla przedsiębiorstw dokonujących nowych inwestycji	136	23
2.2.2 SPO WKP* - Wsparcie w zakresie internacjonalizacji przedsiębiorstw	bd	216
2.3 SPO WKP*** - Wzrost konkurencyjności MSP	1219	162
2.5 ZPORR - Promocja przedsiębiorczości	23	16
2.6 ZPORR - Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	19	16
3.4 ZPORR - Mikroprzedsiębiorstwa	435	193

* Dane źródłowe RIF w ARP Gdańsk grudzień 2007, **Dane z 30.12.2006, Ministerstwo Gospodarki

*** Dane źródłowe UM WP, Październik 2007, **** Dane źródłowe z grudnia 2007, www.parp.gov.pl

⁸ Na podstawie raportu: „Analiza efektów realizacji projektów w zakresie wsparcia przedsiębiorczości i innowacyjności realizowanych w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, lata 2004-2006 w woj. pomorskim (działania 2.5, 2.6, 3.4)”, PSDB Sp. z o.o., 2008

W powyższym zestawieniu wyraźnie widać, że w poprzednim okresie programowania w województwie pomorskim, zarówno w ramach SPO WKP, ZPORR jak i SPO RZL, w działaniach bezpośrednio odnoszących się do przedsiębiorców beneficjenci złożyli wielokrotnie więcej wniosków niż założona alokacja. Ta tendencja szczególnie widoczna była w interwencji wspierającej inwestycje (działanie 2.3 SPO WKP, 3.4 ZPORR czy inwestycje w innowacje w 2.2.1 SPO WKP). Dlatego też nie należy obawiać się o brak zainteresowania ze strony beneficjentów na środki z omawianej osi priorytetowej.

Cel szczegółowy 1: Wsparcie dla powstawania i rozwoju MŚP

Na realizację celu szczegółowego 1 składają się efekty wdrożenia działania 1.1. – „Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa”. Łączna alokacja na to działanie wynosi **48 324 592** Euro ze środków EFRR). Działanie zostało podzielone na dwa poddziałania – 1.1.1, w ramach którego mogą aplikować mikroprzedsiębiorstwa (maksymalna wielkość dofinansowania wynosi 60%), oraz poddziałania 1.1.2, w ramach którego mogą aplikować małe i średnie przedsiębiorstwa. W ramach działania 1.1.1. planuje się wsparcie 1000 mikroprzedsiębiorstw, natomiast w ramach działania 1.1.2. wsparcie powinno otrzymać 150 małych i 50 średnich firm.

W 2008 r. w ramach działania odbyły się dwa konkursy dla mikroprzedsiębiorstw i dwa dla MŚP – do chwili obecnej rozstrzygnięto konkurs 1.1.1_1. IZ RPO woj. pomorskiego zaplanowała 21 konkursów w trakcie wdrażania działania 1.1. W 2009 i 2010 po 6 konkursów, w 2011 4 i 1 konkurs w 2012 r.

Nr konkursu	Alokacja	Udział w całości alokacji działania (wsk. Struktury)	Okres zakończenia
1.1.1_1	4 608 532,00	9,54	2008
1.1.1_2	2 623 334,00	5,43	2009
1.1.1_3	2 623 334,00	5,43	2009
1.1.1_4	2 623 334,00	5,43	20010
1.1.1_5	2 623 334,00	5,43	2010
1.1.1_8	241 623,00	0,50	2008
1.1.1_9	241 623,00	0,50	2009
1.1.1_10	241 623,00	0,50	2010
1.1.1_6	2 623 334,00	5,43	2011
1.1.1_11	241 623,00	0,50	2011
1.1.1_7	638 142,00	1,32	2012
1.1.2_1	7 870 008,00	16,29	2008
1.1.2_2	3 935 002,00	8,14	2009
1.1.2_3	3 935 002,00	8,14	2009
1.1.2_4	3 935 002,00	8,14	2010
1.1.2_5	3 935 002,00	8,14	2010
1.1.2_7	362 434,00	0,75	2008
1.1.2_8	362 434,00	0,75	2009
1.1.2_9	362 434,00	0,75	2010
1.1.2_6	3 935 002,00	8,14	2011
1.1.2_10	362 434,00	0,75	2011

Jak wynika z powyższego zestawienia do końca **2010 r.** zostanie rozdysponowane ok. **85%** alokacji na działanie 1.1. Wskaźniki dla priorytetu 1 różnią się od pozostałych priorytetów, bo w momencie przyznania wsparcia można uznać, że wartość wskaźnika została osiągnięta. W przypadku pozostałych priorytetów należy czekać do momentu zakończenia projektów, aby móc wykazać osiągnięcia wskaźnika. Zatem w działaniu 1.1 do 2010 r. zostanie osiągnięte 85% zakładanych wartości docelowych.

W konkursie 1.1.1_1 rozdysponowano kwotę 15 130 642,00 zł (4 008 648 Euro), ok. 25% alokacji ze środków EFRR przeznaczonej na działanie $((4\ 008\ 648 \cdot 100) / 15488651) = 25,88$. W wyniku rozstrzygniętego konkursu 1.1.1_ Wybrano 109 projektów z zakresu bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego dla MŚP, co stanowi niecałe 10% $((109 \cdot 100) / 1200 = 9,08)$ wyznaczonej wartości docelowej wskaźnika. Większość wybranych do realizacji projektów otrzymała ok. 50% wsparcia ze środków EFRR, było też kilka projektów, którym przyznano maksymalne wsparcie – 60%.

Osiągnięcie 10% z wartości docelowej wskaźnika przy nakładzie 25% środków przeznaczonych na wsparcie oznacza, że jeśli w przyszłych konkursach nie zostanie obniżona wysokość wsparcia **mogą wystąpić problemy z osiągnięciem wartości docelowej.**

Około 30% (38 szt.) wniosków otrzymało niemal maksymalne wsparcie – do 190 tys. zł., a połowa do 165 tys. zł. Przeciętne kwota dofinansowania wyniosła 138 tys. zł $(15130642 / 109 = 138813)$ zł. W ZPORR w działaniu 3.4 przeciętna wartość dofinansowania wynosiła w granicach 100 tys. zł. dla mikroprzedsiębiorstw

Weryfikacja wartości wskaźników

Jeśli kolejne nabory odbywałyby się przy podobnym poziomie dofinansowania, to istnieje obawa, że wartości docelowe dla wskaźników „Liczba projektów z zakresu bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego dla MŚP”, oraz „Liczba wspartych przedsiębiorstw” nie byłyby możliwe do osiągnięcia. Aby zapobiec tej ewentualności wskazane jest zmniejszenie dofinansowania lub wybór mniejszych projektów w konkursach.

W przypadku małych i średnich przedsiębiorstw, aby osiągnąć zakładane wartości docelowe przeciętna wartość złożonego wniosku powinna kształtować się na wysokości ok. 500 tys. i dofinansowaniu 50%. Taka zresztą była przeciętna wartość wniosku złożonego w ramach działania 2.3 SPO WKP, w małych i średnich przedsiębiorstwach - ok. 500 tys. $(76\ 630\ 897 / 162) = 473030$ zł. W ramach tego działania odrzucono ok. 85% złożonych wniosków, dlatego nie należy obawiać się o brak popytu ze strony beneficjentów.

Zatem można założyć, że założone wartości docelowe wskaźnika produktu „Liczba projektów z zakresu bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego dla MŚP”, a tym samym „Liczba wspartych przedsiębiorstw, w tym: mikro, małe, średnie” w ilości 1200 szt. – w 2015 r. są możliwe do osiągnięcia, ale pod warunkiem obniżenia poziomu dofinansowania do ok. 40% lub wybór mniejszych projektów w konkursach.

Aby osiągnąć zakładaną wartość docelową w kwocie 70 mln Euro wykreowaną tylko dzięki działaniu 1.1 dla wskaźnika „Wartość dodatkowych inwestycji wykreowanych dzięki wsparciu” przy założonej alokacji z EFRR na poziomie ok. 50 mln Euro (dokładnie 48,3), należałoby zachować dla całości środków w działaniu dofinansowanie na poziomie 40%.

Wyjaśnienie: jeśli 50 mln Euro, będzie stanowiło 40% dofinansowania, to całość inwestycji wyniesie 125 mln Euro, co da szansę osiągnięcia zakładanej wartości docelowej w wysokości 70 mln Euro.

Cel szczegółowy 2: Rozwój przedsiębiorstw innowacyjnych

Na realizację celu szczegółowego 2 składają się efekty wdrożenia działania 1.2. – „Rozwiązania innowacyjne dla MŚP”. Łączna alokacja na to działanie wynosi **26 020 933** Euro ze środków EFRR.

W ramach działania 1.2 IZ RPO woj. pomorskiego zaplanowała 5 konkursów - corocznie w latach 2008 - 2012. W 2008 r. ogłoszono 1 konkurs, który zakończy się w 2009 r.

Weryfikacja wartości wskaźników

Projekty wybrane w tym konkursie będą dotyczyły nabycia wyników prac B+R, praw do własności intelektualnej, wsparcia inwestycyjnego w zakresie działalności B+R, wdrożenia innowacyjnych procesów wytwarzania wyrobów i usług, komercjalizacji innowacyjnych produktów.

Dla opisu tego działania wybrano wskaźnik produktu „Liczba MŚP otrzymujących wsparcie finansowe na przedsięwzięcia innowacyjne” i zaproponowano wartość docelową 100”. Analizując podobną interwencję z poprzedniego okresu programowania w ramach działania 2.2.1. SPO WKP, średnia wartość dofinansowania w ramach tylko ostatniego konkursu wyniosła ok. 2,8 mln zł, jednak pamiętać należy, że w konkursie tym nie było ograniczenia co do wielkości projektu i wartości dofinansowania, stąd średnia została zawyżona przez kilka bardzo dużych projektów.

Natomiast dostępna w tym działaniu 1.2 RPO WP alokacja wynosi 26 020 933 Euro, co przy założonej wartości docelowej = 100 oznacza możliwość uzyskania dotacji w wysokości ok. 260 tys. Euro środków z EFOR na 1 projekt.

Czyli przy dofinansowaniu 50%, przeciętna wartość złożonego projektu mogłaby wynosić ok. 1,3 mln złotych $((260000*100)/50)*3,7745=1\ 309\ 546,82$, co biorąc pod uwagę innowacyjne projekty z poziomu MŚP wydaje się jest wystarczające do zrealizowania projektu.

Zatem można zakładać, iż założone wartości docelowe wskaźnika produktu „Liczba MSP otrzymujących wsparcie finansowe na przedsięwzięcia innowacyjne” w ilości 100 – w 2015 r. są możliwe do osiągnięcia.

Cel szczegółowy 3: Poprawa dostępu MŚP do kapitału

Na realizację celu szczegółowego 3 składają się efekty wdrożenia działania 1.3. – „Pozadotacyjne instrumenty finansowe dla MŚP”. Alokacja na to działanie ze środków EFRR wynosi **31 596 848** Euro.

Weryfikacja wartości wskaźników

Pomoc wynikająca z działania ma być pośrednio kierowana dla przedsiębiorstw z sektora MSP. Rozwinięty system funduszy ma pomóc firmom, które mają trudności lub nie są w stanie uzyskać zewnętrznego finansowania dalszego rozwoju swojej działalności z komercyjnych źródeł, czyli wpadają w tzw. lukę finansową rozumianą jako sytuację gdy ekonomicznie wiarygodne przedsiębiorstwo nie może uzyskać finansowania z rynku komercyjnego z powodu charakterystyk formalnego rynku finansowego. IZ RPO woj. pomorskiego w wyniku ekspertyzy zatytułowanej „Analiza luki finansowej w województwie pomorskim w zakresie dostępu przedsiębiorców do zwrotnych instrumentów finansowych w kontekście realizacji Działania 1.3 Pozadotacyjne instrumenty wsparcia MŚP w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 w drodze Inicjatywy JEREMIE” zidentyfikowała hipotetyczny popyt nie zaspokojony w ogóle lub w bardzo małym zakresie, zgłaszany przez nowopowstałe (1 rok) firmy głównie z terenów poza aglomeracją trójmiejską na poziomie 45 mln zł rocznie. Gdyby uwzględnić także firmy dwuletnie zidentyfikowany popyt wzrósłby dwukrotnie, a po dodaniu firm z obszaru aglomeracji wzrosnąć do 161 mln. zł. Ograniczenie tak zdiagnozowanej luki wymagałoby wykreowania rocznie około 13,6 mln

Euro w formie pożyczek. Środki te mogą być wprowadzone na rynek poprzez fundusze pożyczkowe i/lub doręczeniowe. Przy obecnej infrastrukturze organizacyjnej fundusze pożyczkowe są w stanie udzielić pożyczek na kwotę 8-10 mln zł. Pozostałe 35 mln zł „do domknięcia luki finansowej powinno zostać uzyskane przez wniesienie do funduszy poręczeniowych”⁹.

Według dostępnych danych najlepszy Pomorski Fundusz Pożyczkowy jest w stanie rocznie rozdysponować kwotę ok. 8-10 mln zł rocznie, czyli 1/4 zidentyfikowanej luki. Oznacza to, że wartość docelowa wskaźnika „Liczba utworzonych / dokapitalizowanych funduszy pożyczkowych i poręczeniowych” w ilości 4 jest właściwie oszacowana.

Z danych Polskiego Stowarzyszenia Funduszy Pożyczkowych wynika, że w województwie pomorskim średnia pożyczka wynosiła 27,9 tys. zł. Taką też wartość przyjęto w raporcie do wyznaczania wielkości potrzeb kredytowych. Oznacza to, że przy zgromadzonych zasobach finansowych z pomocy będzie mogło skorzystać ok. 1600 firm. Dlatego też wartość wskaźnika „Liczba MŚP korzystających z funduszy pożyczkowych i poręczeniowych” w ilości 2000 należy uznać za dość dobrze oszacowaną, jest wprawdzie różnica liczbowa, ale wskaźnik ten cechuje się dużo zmiennością z natury.

Zatem założone wartości docelowe wskaźnika produktu „Liczba utworzonych/dokapitalizowanych funduszy pożyczkowych i poręczeniowych” w ilości 4 oraz wskaźnika rezultatu „Liczba MŚP korzystających z funduszy pożyczkowych i doręczeniowych” w ilości 2000 oraz „Liczba udzielonych pożyczek i poręczeń” w ilości 2000 – w 2015 r. jest możliwa do osiągnięcia.

Cel szczegółowy 4

Wzmocnienie systemu wspierającego przedsiębiorczość

Na realizację celu szczegółowego 4 składają się efekty wdrożenia działania 1.4. – „Systemy wspierania przedsiębiorczości” - Alokacja na to działanie wynosi 16 727 742 Euro, z całości alokacji EFRR.

W ramach tego celu będą realizowane projekty ukierunkowane na kompleksowe działania w skali regionalnej poprawiające jakość, zakres i dostępność usług informacyjnych i doradczych dla przedsiębiorców przez instytucje otoczenia biznesu. System usług powinien dzięki temu stać się powszechnie rozpoznawalny, zrozumiały i dostępny dla przedsiębiorców. Przewidziane do realizacji typy działań będą miały w większości charakter doradczy – stanowiący zaawansowane wsparcie dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw.

W 2008 r. w ramach działania 1.4 odbył się 1 konkurs jak dotąd nie rozstrzygnięty W 2010 IZ planuje kolejny i ostatni konkurs.

Weryfikacja wartości wskaźników

Minimalna wartość projektu może wynosić 200 tys. zł, czyli przy maksymalnym zakładanym dofinansowaniu (75%) ok. 70 tys. Euro (po kursie 3,7745). Czyli w ramach konkursu 1.4_1 z alokacją wynoszącą 10 727 743 Euro, wybierając projekty o minimalnej wartości i maksymalnym dofinansowaniu możliwe byłoby udzielenie wsparcia ok. 150 instytucjom otoczenia biznesu. Alokacja w drugim konkursie jest niemal o połowę mniejsza, ale zakładając te same parametry można by udzielić wsparcia ok. 80 IOB. Nie ma zatem podstaw, aby wątpić w realność osiągnięcia zakładanej wartości docelowej.

⁹ „Analiza luki finansowej w województwie pomorskim w zakresie dostępu przedsiębiorców do zwrotnych instrumentów finansowych w kontekście realizacji Działania 1.3 Pozadotacyjne instrumenty wsparcia MŚP w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 w drodze Inicjatywy JEREMIE”, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego

Zatem założone wartości docelowe wskaźnika produktu „Liczba projektów ukierunkowanych na wsparcie instytucji otoczenia biznesu” w ilości 40 oraz wskaźnika rezultatu „Liczba przedsiębiorstw obsługiwanych przez IOB” w ilości 2050 w 2015 r. jest możliwa do osiągnięcia.

Analizując dotychczasowe wsparcie IOB w ramach działania 1.1.1. SPO WKP, w którym wartość projektu wynosiła 150 tys. zł, a w ramach działania 1.1.2 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu oraz sieci instytucji otoczenia biznesu – ok. 85 tys. zł. widać, że beneficjenci byli gotowi realizować projekty o wyższej wartości, a ich zainteresowanie wsparciem przekraczało dostępną alokację. To ponownie potwierdza możliwość zrealizowania założonych wartości docelowych wskaźnika.

Cel szczegółowy 5

Tworzenie sprawnych mechanizmów generowania, transferu i komercjalizacji innowacji

Na realizację celu szczegółowego 5 składają się efekty wdrożenia działania 1.5 – „Regionalna sieć transferu rozwiązań innowacyjnych” - Alokacja na to działanie wynosi 55 759 143 Euro.

Z harmonogramu wynika, że w 2008 r. w ramach działania odbyły się 2 konkursy dla działania 1.5 - jak dotąd nie rozstrzygnięte. IZ planuje kolejny w latach 2009 i 2010 i ostatni konkurs w 2011 r. Wprawdzie w uszczegółowieniu alokacja na poddziałania jest wyznaczona indykatywnie, ale z harmonogramu naborów wynika, że na poddziałanie 1.5.1 przeznaczono kwotę 47 710 905 Euro, co stanowi 85% całości alokacji, a na poddziałanie 1.5.2 zaledwie 8 048 237 Euro, czyli 15% całości działania. W konkursie 1.5.1_1 rozpoczętym w 2008 r. rozdysponowane będzie ok. 31 993 885 Euro, co oznacza absorpcję ok. 60% całości alokacji na działanie, a w konkursie 1.5.2._1 2 931 329 Euro z całości alokacji EFRR, ok. 5% całości alokacji działania.

Weryfikacja wartości wskaźników

Dla działania 1.5 uruchomiono „sondaż” w postaci pomorskiej bazy projektów. Obecnie znajduje się w niej 9 projektów na łączną kwotę dofinansowania 113 439 669 pln – ok. 30 mln Euro. Oznacza to, że przeciętna wartość projektu wynosi $(113439/9)/3,7745=3\ 339\ 358,24$ Euro. Mając do dyspozycji kwotę 47 710 905 z EFRR, czyli całościową $(47\ 710\ 905 *100)/75 = 63\ 614\ 54$ na to poddziałanie oraz przeciętną wartość projektu można obliczyć ilość hipotetycznych wniosków równą $14, (63\ 614\ 54 /3\ 339\ 358)=19,0$. Będą to głównie parki Naukowo-Technologiczne i inkubatory technologii

W przypadku działania 1.5.2 założono ograniczenie, że projekt nie może być większy niż 2 mln zł. (529 871 Euro) Przy dofinansowaniu = 75% do rozdysponowania pozostanie kwota $(8\ 048\ 237*100)/75=10\ 730\ 982$, a $10\ 730\ 982/529\ 871=20$ wniosków.

W poprzednim okresie programowania w woj. pomorskim przeciętny koszt projektu złożonego w 2.6 ZPORR - Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy wyniósł ok. 130 tys Euro, ale była to zupełnie inna skala projektów. A w ramach działania 1.4 SPO WKP- Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką, przeciętna wartość projektu wyniosła ok. 390 tys. Euro.

Powyższa informacja i wyliczenia (przy maksymalnym poziomie dofinansowania) skłaniają do konstatacji, że realne jest sfinansowanie ok. 40 wniosków. Biorąc pod uwagę, że to tylko bardzo ogólne szacunki nie powinno się decydować na zmianę wartości docelowej.

Założone wartości docelowe wskaźnika produktu Liczba projektów z zakresu współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem badawczo – rozwojowym” w ilości 50 w 2015 r. są możliwe do osiągnięcia.

Cel szczegółowy 6:

Wsparcie międzynarodowej aktywności przedsiębiorstw

Na realizację celu szczegółowego 6 składają się efekty wdrożenia działania 1.6. – „Promocja gospodarcza regionu” - alokacja na to działanie wynosi **7 434 552** Euro, co stanowi zaledwie 3% wartości priorytetu. Dla tego typu działań zaplanowano tylko 1 wskaźnik produktu „Liczba projektów promujących atrakcyjność regionu/ wspierających międzynarodową atrakcyjność przedsiębiorstw”. Będą to głównie działania z zakresu marketingu, bardzo różnorodne pod względem finansowej skali inwestycji. W tabeli SMART zapisano, że brakuje wskaźnika rezultatu dla tego działania, ale w wyjątkowych sytuacjach, takich jak niska alokacja w działaniu bądź priorytecie przy bardzo różnorodnym wsparciu, tak jak w tym przypadku komisja Europejska dopuszcza możliwość pominięcia wskaźnika rezultatu.

Z harmonogramu naboru projektów w ramach działania 1.6 wynika, że w 2008 r. w ramach działania odbył się 1 konkurs jak dotąd nie rozstrzygnięty. IZ planuje kolejny w latach 2009 i 2010 i ostatni konkurs w 2012 r.

Weryfikacja wartości wskaźników

W konkursie będzie rozdysponowane ponad 50% całości alokacji na działanie. Założono w nim, że minimalna wartość projektu może wynieść 80 tys. złotych, i maksymalne dofinansowanie 75%. Przy tych założeniach przeciętna wartość wniosku w konkursie 1.6.1_1 wyniosłaby ok. **28 tys. Euro**, co oznacza możliwość wyboru ok. 150 wniosków. Zatem po wyczeniu widać, że wnioski mogą wielokrotnie przewyższać warunki minimalne bez obawy, że wartość docelowa nie zostanie osiągnięta.

Zatem nie ma podstaw do twierdzenia, że założone wartości docelowe wskaźnika produktu Liczba projektów promujących atrakcyjność regionu /wspierających międzynarodową aktywność przedsiębiorstw” w ilości 30 w 2015 r. nie są możliwe do osiągnięcia. Wartości docelowe są realne do osiągnięcia.

Na realizację celu szczegółowego 6 składają się efekty wdrożenia działania 1.6. – „Promocja gospodarcza regionu” - alokacja na to działanie wynosi **9 912 736** Euro (w tym kwota dofinansowania z EFRR = **7 434 552** Euro).

Wskaźnik horyzontalny „Liczba utworzonych miejsc pracy w sektorze przedsiębiorstw”, który występuje w OP 1

Miejsca pracy będą powstawać w sposób bezpośredni w działaniach 1.1.1.; 1.1.2. Łączny budżet poddziałań 1.1.1. i 1.1.2. to ok. 200 mln zł. Biorąc pod uwagę, że koszt utworzenia nowego miejsca pracy wyniesie ok. 70 tys. zł, możemy szacować, że wydatkowanie prawie 200 mln zł będzie skutkowało utworzeniem ok. 2 850 miejsc pracy. Do tej liczby należy dodać miejsca pracy utworzone w ramach działania 1.2. oraz 1.3. W Programie Operacyjnym Wzrost Konkurencyjności przeciętny koszt utworzenia miejsca pracy wyniósł ok. 96 tys. zł, co by oznaczało, że w wyniku wdrażania OP1 będzie możliwe utworzenie ok. wyniósł 2080 miejsc pracy. Generalnie wyszacowanie kosztu utworzenia miejsca pracy jest obarczone dużym błędem.

W związku z tym, osiągnięcie zakładanego wskaźnika w wysokości 2 100 nowych miejsc pracy należy uznać za jak najbardziej realne.

Podsumowanie wartości wskaźników w formie tabelarycznej – OP 1

	Wskaźnik	Wartość bazowa	Proponowana wartość wskaźnika w 2010 r.	Wartość wskaźnika w 2013 r.		Wartość wskaźnika w 2015 r.		Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
				obecna	proponowana	obecna	proponowana		
PRODUKT									
1	Liczba projektów (szt.):								
	•z zakresu bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego dla MSP, w tym: w zakresie promocji produktów i procesów przyjaznych środowisku	0	938	1100	1100	1100	1200	rocznie	IZ
	•ukierunkowanych na wsparcie instytucji otoczenia biznesu	0	180	180	180	180	200		
	•z zakresu współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem badawczo rozwojowym	0	35	35	35	35	40		
	•promujących atrakcyjność regionu/wspierających międzynarodową aktywność przedsiębiorstw	0	45	45	45	45	50		
	0	20	28	28	28	30			
2	Liczba wspartych przedsiębiorstw (szt.), tym:							rocznie	IZ
	mikro,	0	780	915	915	915	1000		
	małe,	0	120	140	140	140	150		
	średnie	0	38	45	45	45	50		
3	Liczba utworzonych/dokapitalizowanych funduszy pożyczkowych i poręczeniowych (szt.)	0	4	4	4	4	4	rocznie	Beneficjenci
4	Liczba MSP otrzymujących wsparcie finansowe na przedsięwzięcia innowacyjne (szt.)	0	63	90	90	90	100	rocznie	IZ
REZULTAT									
1	Liczba MSP korzystających z funduszy pożyczkowych i poręczeniowych (szt.)	374	1800	1800	1800	1800	2000	rocznie	Beneficjenci
2	Wartość dodatkowych inwestycji wykreowanych dzięki wsparciu (mln Euro)	0	50	50	50	50	70	rocznie	Beneficjenci
3	Liczba udzielonych pożyczek i poręczeń	0	1500	1500	1500	1500	2000	rocznie	Beneficjenci
4	Liczba utworzonych miejsc pracy (szt.)	0	1900	1900	1900	1900	2100	rocznie	Beneficjenci
	kobiety	0	950	950	950	950	1050		
	mężczyźni	0	950	950	950	950	1050		
5	Liczba przedsiębiorstw obsługiwanych przez wsparte IOB (szt.)	0	2000	2000	2000	2000	2500	rocznie	Beneficjenci

2.2.Oś Priorytetowa 2 – Społeczeństwo wiedzy – analiza i weryfikacja wskaźników

Na realizację Osi Priorytetowej 2, której celem głównym jest tworzenie warunków sprzyjających budowaniu społeczeństwa wiedzy przeznaczono kwotę 82 606 137 Euro.

W ramach Osi Priorytetowej i jej celu głównego będą realizowane dwa cele szczegółowe:

1. *Poprawa jakości i dostępności infrastruktury dydaktycznej i naukowo-dydaktycznej szkół wyższych;*
2. *Tworzenie podstaw rozwoju społeczeństwa informacyjnego.*

W ramach Osi Priorytetowej 2 wyodrębniono dwa działania:

- 2.1. Infrastruktura edukacyjna i naukowo-dydaktyczna;
- 2.2. Infrastruktura i usługi tworzące podstawy społeczeństwa informacyjnego, w tym dwa poddziałania:
  - 2.2.1. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego
  - 2.2.2. Rozwój usług społeczeństwa informacyjnego

Każde z działań odpowiada jednemu z celów szczegółowych osi priorytetowej. Podział alokacji:

- działanie 2.1/ cel 1: 28 912 148 Euro,
- działanie 2.2/ cel 2: 53 693 989 Euro (32 216 394 EUR + 21 477 595 Euro).

Zatem niemal 2/3 alokacji związane jest ze społeczeństwem informatycznym – nacisk położony jest na cel 2.

Wskaźniki w ramach OP 2

	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość wskaźnika w 2013 r.	Wartość wskaźnika w 2015 r.	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
PRODUKT						
1	Liczba projektów z zakresu infrastruktury edukacyjnej i naukowo-dydaktycznej (szt)	0	18	20	rocznie	IZ
2	Liczba projektów z zakresu społeczeństwa informacyjnego (szt.)	0	14	16	rocznie	IZ
	- w tym z zakresu usług społeczeństwa informacyjnego	0	9	12		
REZULTAT						
1	Liczba studentów korzystających z infrastruktury wspartej w wyniku realizacji projektów (tys. osób)	0	18	20	rocznie	Beneficjenci
2	Liczba osób, które uzyskały dostęp do szerokopasmowego Internetu (tys. osób)	0	240	250	rocznie	Beneficjenci
	- w tym na obszarach wiejskich (tys. osób)		80	85		
3	Liczba procedur publicznych on-line (szt.)	0	220(miasta) 90 (gminy)	250 (miasta) 100 (gminy)	rocznie	Beneficjenci

4	Liczba korzystających z usług publicznych online (załatwionych spraw) w ciągu roku (szt.)	0	800 000	1 000 000	rocznie	Beneficjenci
ODDZIAŁYWANIE						
1	Odsetek ludności z wykształceniem wyższym (%)	14,5	18,0	20,0	rocznie	Badanie/GUS
2	Odsetek: - gospodarstw domowych - MŚP posiadających dostęp do szerokopasmowego internetu w liczbie użytkowników ogółem (%)	27 40	65 70	75 75	Raz – na koniec Programu	GUS
3	Odsetek jednostek samorządowych prowadzących usługi on-line	5-10	80	100	Raz – na koniec Programu	Beneficjenci

Weryfikacja wskaźników metodą S.M.A.R.T

S - Konkretność/ kompletność/ dokładność wskaźników

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy katalog wskaźników na poziomie poszczególnych Osi Priorytetowych jest wyczerpujący tj.		
1.1	•kompletny?	Każdemu z celów przypisano wskaźniki produktu: Cel szczegółowy 1: 1 wskaźnik Cel szczegółowy 2: 2 wskaźniki (1 podstawowy + 1 inkluzywne) Katalog zatem jest kompletny.	Każdemu z celów przypisano wskaźniki rezultatu: Cel szczegółowy 1: 1 wskaźnik Cel szczegółowy 2: 3 wskaźniki Katalog zatem jest kompletny.
1.2	•właściwie wypełniający kierunki interwencji w ramach poszczególnych Osi?	<u>Cel szczegółowy 1:</u> Wskaźnik 1/. Liczba projektów z zakresu infrastruktury edukacyjnej i naukowo-dydaktycznej. wskaźnik (formalnie prawidłowy), Ze względu na fakt, iż projekty realizowane w ramach działania 2.1. są bardzo zróżnicowane i trudno ujednolicić produkty, wskaźnik można uznać za właściwie wypełniający kierunki interwencji. <u>Cel szczegółowy 2:</u> Wskaźnik 2/(1) Liczba projektów z zakresu społeczeństwa informacyjnego (szt.) wskaźnik (formalnie prawidłowy), Wskaźnik wpisuje się w zakres interwencji. W przypadku zróżnicowanych typów projektów, takich, jak budowa i rozbudowa sieci miejskich, rozwój	<u>Cel szczegółowy 1:</u> Wskaźnik 1/. Liczba studentów korzystających z infrastruktury wsparcia w wyniku realizacji projektów. wskaźnik (prawidłowy), Wskaźnik właściwie wypełnia kierunki interwencji – studenci są głównymi odbiorcami wsparcia infrastruktury. <u>Cel szczegółowy 2:</u> Wskaźnik 2/. Liczba osób, które uzyskały dostęp do szerokopasmowego internetu (tys. osób), w tym na obszarach wiejskich (tys. osób). wskaźnik (prawidłowy), Wskaźnik w pełni odpowiada

		<p>telefonii internetowej oraz tworzenie publicznych punktów dostępu do usług elektronicznych, jedynym wspólnym mianownikiem wydaje się być liczba projektów.</p> <p>Wskaźnik 2/ (2). ...w tym z zakresu usług społeczeństwa informacyjnego.</p> <p>Generalnie uwagi jw. – wskaźnik wpisuje się w zakres interwencji.</p>	<p>typom projektów 1-4, jednakże nie wypełnia typu projektu 5 (rozwój telefonii internetowej) – mimo to nie proponujemy zmian, gdyż nie ma konieczności mierzenia rezultatów wszystkich typów projektów na poziomie programu. Wskaźnik ponadto odpowiada zapisowi z Uszczegółowienia, wg którego szczególnie istotne jest zmniejszenie dysproporcji pomiędzy obszarami miejskimi a wiejskimi w dziedzinie objętej działaniem.</p> <p>Wskaźnik 3/. Liczba procedur publicznych on-line (szt). Wskaźnik 4/ Liczba korzystających z usług publicznych on-line (załatwionych spraw) w ciągu roku (szt) Wskaźniki właściwie wypełniają kierunki interwencji, wskazują, które rezultaty realizacji projektów są najważniejsze.</p>
1.3	<p>•spójny i racjonalny, w odniesieniu do założonych celów i alokacji?</p>	<p>W przypadku wskaźników produktu mamy do czynienia ze spójnym i racjonalnym katalogiem wskaźników.</p>	<p>W przypadku wskaźników rezultatu katalog wskaźników jest racjonalnie rozłożony pod względem wymiaru alokacji na poszczególne cele szczegółowe, jednakże wątpliwość budzi fakt, iż aż 50% wskaźników odnosi się do procedur i usług publicznych, gdy tymczasem z punktu widzenia alokacji na działania tego typu przeznaczono jedynie maksymalnie 21 477 595 EUR (czyli do 25% alokacji).</p>
2	<p>Czy wskaźniki są na tyle dokładne, by zmierzyć postęp w kierunku rezultatu?</p>	<p>W przypadku niniejszej osi wskaźniki produktu niekoniecznie muszą przekładać się na wskaźniki rezultatu - należy pamiętać, iż w przypadku usług teleinformatycznych, które są wykonywane w ramach działania 2.2.2, mamy do czynienia z bardzo zróżnicowanym kosztem projektu, w związku z czym liczba projektów niekoniecznie odzwierciedla liczbę, a zwłaszcza zasięg stworzonych produktów – np. większa liczba tańszych projektów może obejmować więcej użytkowników niż mniejsza liczba droższych projektów.</p>	
3	<p>Czy wskaźniki dają możliwość porównań i agregacji (projekt – program, program–inne programy)?</p>	<p>Wskaźniki na poziomie projektu dają możliwość agregacji, pod warunkiem, że projekty zawierające wyposażenie sprzętowe także uznane zostaną za „projekt z zakresu infrastruktury”. Wskaźniki podzielone są na obowiązkowe i uzupełniające i zawierają odpowiednie wskaźniki kluczowe KSI.</p>	<p>W przypadku celu 2 i wskaźnika na poziomie osi „Liczba procedur publicznych on-line” może wystąpić problem z agregacją wskaźników, gdyż na poziomie projektu wpisany jest jedynie wskaźnik „liczba osób korzystających z usług on-line”, niejasny jest podział pomiędzy procedurami a usługami.</p>

M – Mierzalność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy wskaźniki są jednoznacznie interpretowalne (przejrzyste)?	Cel szczegółowy 1 – TAK, pod warunkiem, że projekty zawierające doposażenie sprzętowe także uznane zostaną za „projekt z zakresu infrastruktury” (jw.) Cel szczegółowy 2 – TAK (wskaźniki dot. liczby projektów są jednoznaczne)	Cel szczegółowy 1 – TAK (liczba studentów korzystających ze wspartej infrastruktury jest jednoznaczny wskaźnikiem, łatwym do zdefiniowania) Cel szczegółowy 2 – TAK, z zastrzeżeniem definicyjnym: 1. Liczba osób korzystających z usług publicznych on-line nie musi być tożsama z liczbą załatwionych spraw – występuje niejasność we wskaźniku rezultatu nr 4.
2	Czy wskaźniki są jasną miarą rezultatów	Cel szczegółowy 1 – TAK (zmiana liczby projektów jest jasną miarą, choć jako liczba bezwzględna, nieporównywana z innymi latami, nie daje możliwości oceny realizacji celów) Cel szczegółowy 2 – TAK (jw.)	Cel szczegółowy 1 – TAK (wzrost liczby studentów korzystających z infrastruktury przekłada się wprost na osiągnięcie rezultatu) Cel szczegółowy 2 – TAK (jw.)
3	Czy wskaźniki będą w stanie ukazać pożądane zmiany?	Cel szczegółowy 1 – TAK (z uwzględnieniem zastrzeżenia powyżej) Cel szczegółowy 2 – TAK (jw.)	Cel szczegółowy 1 – TAK (zmiana liczby studentów korzystających z infrastruktury jest pożądaną zmianą z punktu widzenia celów) Cel szczegółowy 2 – TAK (jw.)

A – Realność/ osiągalność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy oszacowane wartości docelowych wskaźników zaproponowanych w RPO WP są realne?	<u>Cel szczegółowy 1:</u> Założone wartości są przeszacowane (patrz część pt. „Wartości docelowe”). <u>Cel szczegółowy 2:</u> Założone wartości są generalnie oszacowane poprawnie (jw.).	<u>Cel szczegółowy 1:</u> Założone wartości są przeszacowane (patrz część pt. „Wartości docelowe”). <u>Cel szczegółowy 2:</u> Założone wartości są generalnie oszacowane poprawnie, poza szacunkami proporcji osób, które uzyskały dostęp do szerokopasmowego internetu pomiędzy terenami wiejskimi a miejskimi (jw.).
2	Czy połączenie pomiędzy wskaźnikami produktu a wskaźnikami rezultatu jest wiarygodne?	Wskaźniki rezultatu są w sposób poprawny połączone ze wskaźnikami produktu – wzrost liczby projektów wpływa na wzrost liczby studentów korzystających z infrastruktury, osób, które uzyskały dostęp do szerokopasmowego Internetu, procedur publicznych on-line i korzystających z usług publicznych online	

R – Trafność/ odpowiedniość/ adekwatność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy zaproponowane rodzaje wskaźników będą przydatne (odpowiednie) i zagwarantują najskuteczniejszy pomiar cech produktów oraz rezultatów i pozwalających na osiągnięcie celów sformułowanych w RPO WP oraz przewidywanych rodzajów interwencji i typów przedsięwzięć w ramach poszczególnych Osi Priorytetowych?	<u>Cel szczegółowy 1: TAK</u> (najskuteczniejszy pomiar produktu poprzez liczbę projektów) <u>Cel szczegółowy 2: TAK</u> (jw.) W obu przypadkach z zastrzeżeniem, iż możliwa jest realizacja niewielu projektów, obejmujących b. dużą liczbę użytkowników – mimo to zmiana liczby projektów odzwierciedla postęp w produktach	<u>Cel szczegółowy 1: TAK</u> (najważniejszym wskaźnikiem rezultatem wsparcia infrastruktury jest wzrost/liczba osób korzystających z niej) <u>Cel szczegółowy 2: TAK</u> (zarówno liczba osób, jak i liczba procedur uzupełniają się nawzajem i gwarantują pomiar wszystkich aspektów realizowanych działań)
2	Czy wskaźniki spełniają zalecenia dotyczące wskaźników kluczowych i stosowania ograniczonej liczby wskaźników?	<u>Cel szczegółowy 1: TAK</u> (ograniczona liczba wskaźników - 2) <u>Cel szczegółowy 2: TAK</u> - (ograniczona liczba wskaźników - 2)	<u>Cel szczegółowy 1. TAK</u> (wskaźnik R.75.1.2 z listy wskaźników kluczowych KSI): <u>Cel szczegółowy 2. NIE.</u> Wskaźniki nie są do końca spójne ze wskaźnikami kluczowymi KSI (np. wskaźnik R.13.1.1 „Liczba osób korzystających z usług on-line” został zmieniony w URPO WP na „Liczba korzystających z usług publicznych on-line (załatwionych spraw)”, co zawęży zakres;
3	Czy wskaźniki są zgodne z przyjętymi w najważniejszych dokumentach strategicznych poziomu wspólnotowego, krajowego i regionalnego (cele lizbońskie, cele Europejskiej Strategii Zatrudnienia, Strategiczne Wsparcie Wspólnoty, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia, Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego do 2020r., strategię sektorowe)?	Cel szczegółowy 1: TAK (Strategia Rozwoju WP, Priorytet 1, cel 2) Cel szczegółowy 2: TAK (NSRO, wskaźniki celu 4; Strategia Rozwoju WP -wskaźnik ze Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego – „Odsetek gospodarstw domowych / firm z dostępem do Internetu” itp.)	

T – Rejestrowalność/ ograniczenie w czasie/ istotność dla monitoringu i ewaluacji

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy pozyskanie i mierzenie poszczególnych wskaźników generuje nadmierne koszty? Których?	NIE, dane nt. zastosowanych wskaźników będą pozyskiwane od beneficjentów bez dodatkowych kosztów	NIE, z następującym zastrzeżeniem: dane dotyczące liczby osób korzystających z usług publicznych on-line pozyskuje się stosunkowo łatwo ze sprawozdawczości systemów informatycznych, natomiast pewną trudność może spowodować badanie liczby załatwionych spraw
2	Jakie wskaźniki byłyby alternatywne do „trudnych”, zbyt kosztownych wskaźników?	Nie dotyczy	Nie dotyczy
3	Czy koszt pozyskiwania wskaźników jest akceptowalny przez beneficjentów?	TAK, wskaźniki liczby projektów pozyskiwane są bezkosztowo	TAK, wskaźniki dotyczące liczby studentów są przechowywane przez uczelnie, zaś wskaźniki dotyczące procedur i usług elektronicznych pozyskuje się stosunkowo łatwo ze sprawozdawczości systemów

			informatycznych – patrz też zastrzeżenie w wierszu 1 niniejszej tabeli
4	Czy wskaźniki monitorują realizację Programu	TAK, wskaźniki odnoszą się bezpośrednio do realizacji programu	TAK, wskaźniki generalnie odnoszą się bezpośrednio do realizacji programu, <u>choć jak wskazano powyżej dla prawidłowości systemu monitoringu spójnego z KSI, nazewnictwo wskaźników powinno być spójne z KSI</u>
5	Propozycje wskaźników w przypadku stwierdzenia braków i nieprawidłowości	Wskaźniki produktu sformułowane właściwie.	Wskaźniki rezultatu sformułowane właściwie.

Wartości docelowe wskaźników OP 2

Cel szczegółowy 1:

Poprawa jakości i dostępności infrastruktury dydaktycznej i naukowo-dydaktycznej szkół wyższych

Na realizację celu szczegółowego 1 składają się efekty wdrożenia działania 2.1. – „Infrastruktura edukacyjna i naukowo – dydaktyczna”. Łączna alokacja na to działanie wynosi **28 912 148 Euro**, w tym kwota dofinansowania z EFRR = **21 684 111 EUR**.

Wg kursu Euro z grudnia 2008 r., będącego podstawą analizy (kurs Europejskiego Banku Centralnego), alokacja w złotych wynosi **109 136 452 PLN**, w tym kwota wkładu z UE - **81 846 677 PLN**.

W roku 2008 w ramach działania 2.1 zorganizowano 1 konkurs. Alokacja w konkursie wyniosła **34 502 783 PLN (42%** łącznej kwoty środków UE). Złożono 15 wniosków o łącznej wartości **147 995 092,68 PLN**. Wysokość wnioskowanego dofinansowania wyniosła **89 201 169,09 PLN**, czyli **258,53%** wartości dostępnej dla konkursu alokacji.

Średnia wartość dofinansowania przypadającego na złożony projekt wynosi zatem **5 946 744,61 PLN**.

Weryfikacja wartości wskaźników

Mając na uwadze powyższe zmienne, można określić następującą metodę szacowania wartości docelowych wskaźnika:

Korzystając z dwóch zmiennych: łącznej kwoty wkładu z UE i średniej wartości dofinansowania projektu, obliczoną na podstawie pierwszego konkursu, można wstępnie oszacować liczbę projektów, które zostaną sfinansowane.

W ramach pierwszego konkursu dla działania 2.1, poprzez iloraz alokacji w konkursie i średniej wartości projektu można szacować, iż sfinansowanych zostanie 6 projektów (iloraz 5,8). Przy założeniu, że 6 projektów sfinansowane zostanie w ramach 42% alokacji, oznacza to, że 100% alokacji będzie kwotą wystarczającą na sfinansowanie ok. 14 projektów, wg wzoru:

SLP= KD: ŚWP,

gdzie:

SLP – szacowana liczba projektów,

KD – łączna kwota przeznaczona na dofinansowanie,

ŚWP – średnia wartość dofinansowania w ramach projektu.

W przypadku działania 2.1, SLP wynosi:

81 846 677 PLN/5 946 744,61 PLN = 13,76.

Zatem można szacować, iż liczba projektów wyniesie (po zaokrągleniu) **14**.

Tę metodę należałoby jednakże uzupełnić o pogłębioną analizę projektów złożonych w ramach pierwszego konkursu. Wskazuje, iż wnioskowane dofinansowanie 2/3 projektów nie przekracza 3 500 000 PLN, jednakże składane są także projekty, w których dofinansowanie przekracza 10 000 000 PLN. W przypadku pierwszego konkursu 20% złożonych projektów to przedsięwzięcia, w których wnioskowane dofinansowanie jest wyższe niż 10 000 000 PLN (od 11 938 715,65 PLN („Rozszerzenie działalności Wyższej Szkoły Zarządzania w Gdańsku...”) do 29 808 014,74 PLN („Budowa Biblioteki Akademickiej...” Akademii Marynarki Wojennej)), zaś 80% to przedsięwzięcia, w których dofinansowanie wynosi od 1 438 766,40 PLN do 6 518 535,97 PLN. Proponujemy zatem rozbić planowanych projektów na dwie grupy:

- projekty duże (średnia wartość dofinansowania na podstawie 1. konkursu = 18 141 209,01 PLN); - łącznie 61% wnioskowanego dofinansowania;
- projekty małe i średnie (średnia wartość dofinansowania na podstawie 1. konkursu = 2 898 128,26 PLN) – łącznie 39% wnioskowanego dofinansowania.

Przy założeniu, że projekty przyjęte do dofinansowania będą odzwierciedlać powyższe proporcje można oszacować, iż:

- 61% kwoty dofinansowania z łącznej alokacji (49 926 473 PLN) przeznaczone zostanie na projekty duże; iloraz ww. kwoty i średniej wartości projektu dużego wynosi 2,75, a zatem po zaokrągleniu można oszacować, iż sfinansowane zostaną 3 projekty duże;
- 39% kwoty dofinansowania z łącznej alokacji (31 920 204 PLN) przeznaczone zostanie na projekty małe i średnie; iloraz ww. kwoty i średniej wartości projektu małego/średniego wynosi 11,01, a zatem po zaokrągleniu można oszacować, iż sfinansowane zostanie 11 projektów małych lub średnich.

Niezależnie od przyjętego sposobu liczenia, można domniemywać, iż założone wartości docelowe wskaźnika produktu „Liczba projektów z zakresu infrastruktury edukacyjnej i naukowo-dydaktycznej (szt)” są przeszacowane – w 2015 r. nie zostanie osiągnięta liczba 20 projektów.

Zgodnie z Indykatywnym Harmonogramem Konkursów, do końca 2010 r. podpisane zostaną umowy ze wszystkimi projektodawcami (termin składania wniosków dla ostatniego konkursu to marzec 2010 r.). Zgodnie z zasadą n+3/n+2, właściwe jest założenie, że projekty zakończą się do końca 2013 r., a zatem wskaźnik liczby projektów zostanie osiągnięty w tymże roku:

Proponowane wartości wskaźnika „**liczba projektów z zakresu infrastruktury edukacyjnej i naukowo-dydaktycznej (szt.)**”:

- **2010 r. - 0**
- **2013 r. – 14**
- **2015 r. – 14**

W tym przypadku mamy do czynienia także z przeszacowanymi wartościami wskaźnika rezultatu „Liczba studentów korzystających z infrastruktury wspartej w wyniku realizacji projektów”.

Średnia liczba 1000 studentów korzystających z infrastruktury wspartej w ramach jednego projektu jest właściwie oszacowana (mając na względzie ogólną liczbę 103 041 studentów w województwie pomorskim w 2007 (źródło: GUS) i ciągły wzrost tej liczby, zgodnie z danymi z 2003-2007 oraz

prognozą liczby studentów Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego¹⁰ – jednak ze względu na zmianę wskaźnika produktu także powiązany z nim ściśle wskaźnik rezultatu musi ulec odpowiedniemu zmniejszeniu. Ze względu na długi okres realizacji podobnych projektów, można szacować, iż w 2010 r. wsparta infrastruktura nie zostanie jeszcze oddana do użytku.

Weryfikacja wartości wskaźników

Proponowana wartość wskaźnika = 1000 studentów x liczba projektów, których efektem jest wsparcie infrastruktury

Proponowane wartości wskaźnika „**Liczba studentów korzystających z infrastruktury wspartej w wyniku realizacji projektów**” (w tys. studentów):

- 2010 r. - 0
- 2013 r. – 14
- 2015 r. – 14

Na oszacowany wskaźnik oddziaływania – „Odsetek ludności z wykształceniem wyższym” wpływ ma wiele innych czynników poza działaniami podejmowanymi w ramach RPO. Liczba osób z wykształceniem wyższym w województwie pomorskim w ostatnich latach rośnie – od **205 000** w roku 2005, poprzez **214 000** w roku 2006 do **227 000** w roku 2007 (źródło: Bank Danych Regionalnych, GUS). Jednakże jednocześnie rośnie liczba mieszkańców województwa, dlatego odsetek ludności z wykształceniem wyższym nie zmienia się drastycznie.

Mechanizm szacowania wartości: Aby oszacować bezpieczne wartości wskaźnika, proponujemy założenie, że będzie on wzrastać do 2013 r. co roku średnio o 0,15 punktu procentowego, a od 2014, kiedy pierwsze rezultaty projektów zaczną przekładać się na zwiększenie liczby absolwentów, co roku średnio o 0,25 punktu procentowego. Przy odsetku 15,01% w 2006 (GUS), w 2010 osiągnie on wartość **15,61%**, w 2013- **16,06%**, a w 2015 r. – **16,56%**. W związku z tym bezpieczne szacowanie wartości wskaźnika są następujące:

Proponowane wartości wskaźnika „**odsetek ludności z wykształceniem wyższym**”:

- 2010 r. – 15,5%
- 2013 r. – 15,9%
- 2015 r. – 16,4 %.

Cel szczegółowy 2:

Tworzenie podstaw rozwoju społeczeństwa informacyjnego

Na realizację celu szczegółowego 2 składają się efekty wdrożenia działania 2.2. *Infrastruktura i usługi tworzące podstawy społeczeństwa informacyjnego*, w tym dwóch poddziałań:

2.2.1. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego;

2.2.2. Rozwój usług społeczeństwa informacyjnego.

Podział alokacji (środki EFRR):

¹⁰ Źródło: http://www.nauka.gov.pl/mn/_gALLERY/20/07/20075/Prognoza_liczby_studentow.pdf

- działanie 2.2/cel 2: 40 270 492 Euro (24 162 296 Euro (poddziałanie 2.2.1) + 16 108 196 Euro (poddziałanie 2.2.2)):

- alokacja EFRR na poddziałanie 2.2.1. wg kursu EBC za grudzień 2008 (3,7745) wynosi **91 200 586,30 PLN.**
- alokacja na poddziałanie 2.2.2. wg kursu EBC za grudzień 2008 wynosi **60 800 385,80 PLN.**

W przypadku działania 2.2.1 planowany do realizacji jest (z **listy projektów kluczowych**) 1 duży projekt samorządu, który zapewni spójność działaniom dotyczącym tworzenia infrastruktury informatycznej województwa. W przypadku realizacji tego projektu, przeznaczona nań zostanie cała alokacja lub jej znacząca większość. Można więc szacować, że w ramach działania 2.2.1 zrealizowany zostanie **1 projekt**, jednak jako wariant alternatywny można przyjąć realizację **4 przedsięwzięć** – jednego dużego, i trzech małych projektów, przy założeniu realokacji z poddziałania 2.2.2.

W ramach poddziałania 2.2.2. zorganizowany został 1 konkurs. Alokacja w konkursie (środki EFRR) wyniosła **25 893 844 PLN.** Złożono 12 projektów o wartości **48 872 573 PLN.** Wg najnowszych danych, przyjęto do realizacji **4 projekty** na łączną kwotę dofinansowania **14 118 967,24.** Średnia wartość dofinansowania dla złożonego projektu wynosi zatem **3 529 741,81 PLN.** **Tylko jeden złożony wniosek przekraczał 9 000 000 PLN,** zatem większość projektów to przedsięwzięcia małe.

Weryfikacja wartości wskaźników

Przy założeniu tej średniej wartości, można oszacować, że w ramach alokacji sfinansowanych zostanie około 17 projektów z zakresu usług społeczeństwa informacyjnego. Jednakże w Pomorskiej Bazie Projektów znajdują się także przedsięwzięcia oszacowane na powyżej **10 000 000 PLN – zatem bezpieczne jest założenie, że przynajmniej jeden taki projekt zostanie dofinansowany. W związku z tym, można zachować aktualne wartości wskaźnika dla projektów z zakresu usług społeczeństwa informacyjnego.**

W zależności od liczby projektów dotyczących infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, przedstawiamy dwa warianty wskaźnika:

Proponowana wartość wskaźnika „liczba projektów z zakresu społeczeństwa informacyjnego” – wariant 1 – w przypadku realizacji 1 projektu z zakresu infrastruktury:

- **2010 r.** łącznie **0** (projekty nie zostaną zrealizowane przed końcem 2010 r.);
- **2013 r.:** łącznie **13** (w tym **12** z zakresu usług społeczeństwa informacyjnego);
- **2015 r.:** łącznie **13** (w tym **12** z zakresu usług społeczeństwa informacyjnego).

Proponowana wartość wskaźnika „liczba projektów z zakresu społeczeństwa informacyjnego” – wariant 2 – w przypadku realizacji 4 projektów z zakresu infrastruktury dzięki realokacji z działania 2.2.2 i zmniejszeniu maksymalnego dofinansowania w działaniu 2.2.2:

- **2010 r.** łącznie **0** (projekty nie zostaną zrealizowane przed końcem 2010 r.);
- **2013 r.:** łącznie **16** (w tym **12** z zakresu usług społeczeństwa informacyjnego);

- **2015 r.:** łącznie **16** (w tym **12** z zakresu usług społeczeństwa informacyjnego).

Wartość wskaźników jest taka sama w 2013, jak i w 2015 r., gdyż można założyć, że ostatnie umowy w ramach działań 2.2.1 i 2.2.2 zostaną podpisane w 2010 r., a więc – zgodnie z zasadą n+3/n+2 – projekty będą zrealizowane do końca 2013 r.

Nie ma możliwości zachowania wartości docelowych, założonych w RPO ze względu na nieścistość – wartość docelowa oszacowana w RPO ogółem w 2013 r. wynosi 14 projektów (w tym 9 z zakresu usług społeczeństwa informacyjnego), zaś w 2015 r. – 16 projektów (w tym 12 z zakresu usług społeczeństwa informacyjnego). Przy założeniu, że liczba projektów z zakresu społeczeństwa informacyjnego wzrośnie o 3 między 2013 a 2015 r., łączna liczba projektów w 2015 r. powinna wynosić 17 projektów (gdyż różnica, którą stanowi liczba projektów z zakresu infrastruktury społ. informacyjnego w 2013 wynosi 5, a nie może się ona zmniejszyć do 2015 r.).

Trzy pierwsze wskaźniki rezultatu są generalnie oszacowane w sposób właściwy, niezależnie od zmian wskaźników produktu (1 duży projekt obejmuje zakresem tyle samo osób, co wiele małych projektów). Mając na względzie duży projekt dotyczący szerokopasmowego internetu należałoby jedynie **zwiększyć liczbę osób z obszarów wiejskich, które uzyskały doń dostęp do 100 000 w roku 2013 i 120 000 w roku 2015** (na podstawie wywiadów indywidualnych).

Proponowane wartości wskaźnika „**Liczba osób, które uzyskały dostęp do szerokopasmowego Internetu (tys. osób)**”

- **w tym na obszarach wiejskich (tys. osób):**

- **2010 r. - 0**

- **2013 r. – 240/100**

- **2015 r. – 250/120**

W przypadku wskaźnika dotyczącego osób korzystających z usług publicznych online, zgodnie z aktualnym stanem, w czterech dotychczas wybranych projektach w ramach działania 2.2.2. założona przez projektodawców docelowa wartość wskaźników wynosi **546 200 osób**. Średnia wartość wskaźnika przypadająca na 1 projekt wynosi zatem **136 550 osób**. Przy założeniu liczby 12 projektów z tego zakresu, łączna docelowa wartość wskaźnika może wynieść **1 638 600** osób, jednakże ze względu na możliwość przyjmowania projektów o mniejszym zasięgu w kolejnych konkursach, sugerujemy, by wartości wskaźnika pozostały na takim samym poziomie.

Wskaźnik oddziaływania dotyczący odsetka gospodarstw domowych/MŚP posiadających dostęp do Internetu w ogólnej liczbie użytkowników jest – wg aktualnych danych – właściwie oszacowany i silnie powiązany ze wskaźnikiem rezultatu „Liczba osób, które uzyskały dostęp do szerokopasmowego internetu”.

Zbiornicze podsumowanie zweryfikowanych wskaźników na kolejnej stronie.

Podsumowanie wartości wskaźników w formie tabelarycznej – OP 2

	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość wskaźnika w 2010 r.	Wartość wskaźnika w 2013 r.		Wartość wskaźnika w 2015 r.		Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
			Proponowana	Obecna	Proponowana	Obecna	Proponowana		
PRODUKT									
1	Liczba projektów z zakresu infrastruktury edukacyjnej i naukowo-dydaktycznej (szt)	0	0	18	14	20	14	rocznie	IZ
2	Liczba projektów z zakresu społeczeństwa informacyjnego (szt.) - w tym z zakresu usług społeczeństwa informacyjnego	0	0	14	13	16	13	rocznie	IZ
		0	0	9	12	12	12		
REZULTAT									
1	Liczba studentów korzystających z infrastruktury wspartej w wyniku realizacji projektów (tys. osób)	0	0	18	14	20	14	rocznie	Beneficjenci
2	Liczba osób, które uzyskały dostęp do szerokopasmowego Internetu (tys. osób) - w tym na obszarach wiejskich (tys. osób)	0	0	240	240	250	250	rocznie	Beneficjenci
				80	100	85	120		
3	Liczba procedur publicznych on-line (szt.)	0	0	220 (miasta) 90 (gminy)	Bez zmian	250 (miasta) 100 (gminy)	Bez zmian	rocznie	Beneficjenci
4	Liczba korzystających z usług publicznych online (załatwionych spraw) w ciągu roku (szt.)	0	0	800 000	Bez zmian	1 000 000	Bez zmian	rocznie	Beneficjenci
ODDZIAŁYWANIE									
1	Odsetek ludności z wykształceniem wyższym (%)	14,5	15,5	18,0	15,9	20,0	16,4	rocznie	Badanie/GUS
2	Odsetek: - gospodarstw domowych - MŚP posiadających dostęp do szerokopasmowego internetu w liczbie użytkowników ogółem (%)	27 40	-	65	Bez zmian	65	Bez zmian	Raz – na koniec Programu	GUS
				70		70			
3	Odsetek jednostek samorządowych prowadzących usługi on-line	5-10	-	80	Bez zmian	100	Bez zmian	Raz – na koniec Programu	Beneficjenci

2.3. Oś Priorytetowa 3 – *Funkcje miejskie i metropolitalne* – analiza i weryfikacja wskaźników

Na realizację Osi Priorytetowej 3, której celem głównym jest *rozwój funkcji miejskich i metropolitalnych w głównych ośrodkach rozwojowych* przeznaczono kwotę **106 207 892** Euro alokacji EFRR, co stanowi **12%** alokacji programu, po **53 103 946** Euro na każde z działań.

W ramach Osi priorytetowej i jej celu głównego będą realizowane dwa cele szczegółowe:

1. *Rozwój i integracja efektywnych i przyjaznych środowisku miejskich systemów transportu zbiorowego*, poprzez wdrażanie działania 3.1. „Rozwój i integracja systemów transportu zbiorowego” – 50% alokacji.
2. *Aktywizacja społeczna i gospodarcza zdegradowanych obszarów miejskich i podnoszenie atrakcyjności stref rozwojowych w miastach*, poprzez wdrażanie działania 3.2 „Wzrost atrakcyjności przestrzeni miejskiej” - 50% alokacji.

Wskaźniki w ramach OP 3

W ramach działania 3.1. IZ RPO woj. Pomorskiego planuje położyć nacisk na inwestowanie w projekty usprawniające ruch pasażerski, m.in. zintegrowane systemy zarządzania ruchem, przebudowę skrzyżowań w celu dostosowania do potrzeb transportu miejskiego, a także ekologiczne formy komunikacji miejskiej takie jak budowę dróg rowerowych o charakterze transportowym stanowiącym powiązania do przystanków i urządzeń typu „bike&ride”.

	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość wskaźnika w 2013 r.	Wartość wskaźnika w 2015 r.	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
PRODUKT						
1	Liczba projektów z zakresu transportu zbiorowego (szt)	0	13	15	rocznie	IZ
2	Liczba utworzonych węzłów integracyjnych transportu pasażerskiego (szt.)	0	4	5	rocznie	IZ
3	Długość zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych (km)	0	45	50	rocznie	IZ
4	Liczba projektów z zakresu zwiększania atrakcyjności miast (szt.) w tym liczba kompleksowych projektów rewitalizacyjnych (szt.)	0	8 4	9 5	rocznie	IZ
REZULTAT						
1	Skrócenie czasu dostępności miejskim transportem zbiorowym do centrum obszaru metropolitalnego (min.)	0	20	20	rocznie	Beneficjenci
2	Korzyści monetarne ze skrócenia czasu podróży (euro/rok)	0				
3	Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów miast (ha)	0	190	200	rocznie	Beneficjenci

Weryfikacja wskaźników metodą S.M.A.R.T

S - Konkretność/ kompletność/ dokładność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy katalog wskaźników na poziomie poszczególnych Osi Priorytetowych jest wyczerpujący tj.		
1.1	<ul style="list-style-type: none"> kompletny? 	<p>Każdemu z celów przypisano wskaźniki produktu: Cel szczegółowy 1: 3 wskaźniki Cel szczegółowy 2: 1, a właściwie 2 wskaźniki.</p> <p>Katalog zatem jest kompletny</p>	<p>Każdemu z celów przypisano wskaźniki rezultatu: Cel szczegółowy 1: 2 wskaźniki Cel szczegółowy 2: 1 wskaźnik, ale błędnie przyporządkowany, jest to wskaźnik produktu</p> <p>Katalog zatem jest kompletny, ale tylko formalnie</p>
1.2	<ul style="list-style-type: none"> właściwie wypełniający kierunki interwencji w ramach poszczególnych Osi? 	<p><u>Cel szczegółowy 1:</u> Wskaźnik 1/ Liczba projektów z zakresu transportu zbiorowego, wskaźnik (formalnie prawidłowy), ale w rzeczywistości niewiele mówiący.</p> <p>Wskaźnik 2/ Liczba utworzonych węzłów integracyjnych transportu pasażerskiego wskaźnik (prawidłowy)</p> <p>Wskaźnik 3/ Długość zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych, wskaźnik (prawidłowy)</p> <p>Nazwa wskaźnika 2/ sugeruje, że będzie to tworzenie węzłów od podstaw, z kolei nazwa wskaźnika 3/sugeruje jedynie modernizację, podczas gdy w opisie osi priorytetowej i uszczegółowieniu można przeczytać, że zarówno dla elementów liniowych jak i węzłowych dozwolona jest modernizacja i budowa od podstaw, jest to drobna niespójność - propozycja dodatnia wskaźników ze stosownym rozróżnieniem.</p> <p>Generalnie – właściwie wypełniają kierunki interwencji</p> <p><u>Cel szczegółowy 2:</u> Wskaźnik 4/ Liczba projektów z zakresu zwiększenia atrakcyjności miast, w tym: liczba kompleksowych projektów rewitalizacyjnych. Wskaźnik (prawidłowy)</p>	<p><u>Cel szczegółowy 1:</u> Wskaźnik 1/ Skrócenie czasu dostępności miejskim transportem zbiorowym do centrum obszaru metropolitalnego, wskaźnik (prawidłowy),</p> <p>Wskaźnik 2/ Korzyści monetarne ze skrócenia czasu podróży (euro/rok), generalnie wskaźnik (prawidłowy), choć sama nazwa jest błędna w stosunku do listy tzw. <i>Core indicators</i> wymaganych przez KE, ale nie ma to większego znaczenia.</p> <p>W związku ze zmianą koncepcji wdrażania działania 3.1. w obecnym kształcie wskaźniki nie właściwie wypełniają kierunki interwencji.</p> <p><u>Cel szczegółowy 2:</u> Wskaźnik 1/ Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów miast, jest stosownym wskaźnikiem, ale nie w kategorii, do której go przypisano. Jest to typowy wskaźnik produktu, Wskaźnik (błędny). Zatem brak wskaźnika rezultatu dla tego celu.</p>

		Wskaźniki typu „liczba projektów” nie są wskaźnikami, które dobrze zilustrują przewidziany do realizacji typ interwencji. Informują jedynie w przybliżeniu o obszarze wsparcia. Właściwie brak wskaźnika produktu dla tego celu, choć ze wzg. formalnych można uznać, że wskaźnik jest prawidłowy.	Propozycja dodania wskaźnika: 1/ Liczba powstałych podmiotów gospodarczych w celach społecznych na obszarach rewitalizowanych ¹¹ (def: cele społeczne to: kultura, turystyka, sport, rekreacja, edukacji itp.)
1.3	• spójny i racjonalny, w odniesieniu do założonych celów i alokacji?	W ramach celu 1. spójny i racjonalny (w sensie powiązania produktów i rezultatów oraz alokacji) W ramach celu 2. nie spójny, i nie racjonalny (zarówno w sensie powiązania produktów z rezultatami, ponieważ brak prawidłowo zdefiniowanego wskaźnika rezultatu jak i proporcjonalności w stosunku do alokacji, alokacja między działaniami jest podzielona w stosunku 50% do 50%. Działanie 3.2 jest dodatkowo podzielone na poddziałania i opisane zaledwie jednym wskaźnikiem, podczas gdy działanie 3.1 jest opisane większą ilością wskaźników.	
2	Jaka jest wartość docelowa wskaźnika oszczędności czasu (euro/rok) łącznie oraz w rozbiću na przejazdy pasażerskie oraz towarowe transportem drogowym i transportem szynowym/ kolejowym?	X	X
3	Czy wskaźniki dają możliwość porównań i agregacji (projekt – program, program–inne programy)?	<p><u>Porównanie projekt - program</u> Wskaźniki z poziomu projektu będą przechowywane w KSI i agregowane na poziom programu, dlatego też wskazane jest identyczne nazewnictwo.</p> <p>Nazewnictwo odbiega od nazewnictwa zastosowanego w KSI, W programie znajdują się: 1/ Długość zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych.</p> <p>W KSI znajduje się: 1/ Długość wybudowanej/przebudowanej sieci tramwajowej/trolejbusowej.</p> <p>Niemniej jednak nie stanowi to zagrożenia dla porównań i agregacji</p> <p><u>Porównanie program – inne programy</u> <i>Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie gromadzenia danych w systemie elektronicznym są wytycznymi horyzontalnymi i dotyczą każdego programu z EFRR, w związku</i></p>	<p><u>Porównanie projekt - program</u> Wskaźniki z poziomu projektu będą przechowywane w KSI i agregowane na poziom programu, dlatego też wskazane jest identyczne nazewnictwo Nazwa odbiega od nazwy stosowanej w KSI, W programie znajdują się: 1/ Korzyści monetarne ze skrócenia czasu podróży (euro/rok)</p> <p>W KSI znajduje się: 1/Oszczędność czasu w przewozach pasażerskich/towarowych</p> <p>Niemniej jednak nie stanowi to zagrożenia dla porównań i agregacji</p> <p><u>Porównanie program – inne programy</u> <i>Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie gromadzenia danych w systemie elektronicznym są wytycznymi horyzontalnymi i dotyczą każdego</i></p>

¹¹ Zarówno w poddziałaniu 3.2.1 jak i 3.2.2. głównym celem jest rozwój społeczno – gospodarczy i podniesienie jakości życia społeczności lokalnej, poprzez wspieranie infrastruktury związanej z wspieraniem infrastruktury wykorzystywanej w celach kulturalnych, sportowych, turystycznych, rekreacyjnych i edukacyjnych – stąd propozycja wskaźnika rezultatu. W wyniku przeglądu lokalnych programów rewitalizacji, ich analizy oraz analizy zgłaszanych projektów w tym działaniu będzie możliwe wyznaczenie wartości docelowej. Aby obliczyć wartość docelową dla wskaźnika „**Liczba powstałych podmiotów gospodarczych w celach społeczne na obszarach rewitalizowanych**” należałoby przeanalizować lokalne programy rewitalizacji pod kątem potencjałów obszarów wyznaczonych do wsparcia w zakresie tworzenia infrastruktury społecznej

		z tym inne programy też powinny być zgodne z KSI	programu z EFRR, w związku z tym inne programy też powinny być zgodne z KSI
--	--	--	---

M – Mierzalność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy wskaźniki są jednoznacznie interpretowalne (przejrzyste)?	Cel szczegółowy 1 – TAK Cel szczegółowy 2 – TAK	Cel szczegółowy 1 – TAK Cel szczegółowy 2 – zaproponowany w tej części wskaźnik jest produktem ze względów formalnych jest przejrzysty
2	Czy wskaźniki są jasną miarą rezultatów?	Cel szczegółowy 1, NIE są miarą rezultatów ze względu na niedopasowanie wskaźników do planowanego typu wsparcia wynikającego z nieco innego podejścia do celu 1 Cel szczegółowy 2, TAK, są jasną miarą rezultatów w stosunku do wartości docelowej	Cel szczegółowy 1 NIE są miarą rezultatów ze względu na niedopasowanie wskaźników do planowanego typu wsparcia wynikającego z nieco innego podejścia do celu 1 Cel szczegółowy 2, NIE, ponieważ obecnie brak wskaźnika rezultatu
3	Czy wskaźniki będą w stanie ukazać pożądane zmiany?	Cel szczegółowy 1, NIE, ze względu na swoje niedopasowanie. Cel szczegółowy 2 TAK, w stosunku do wartości docelowej	Cel szczegółowy 1, NIE, ze względu na swoje niedopasowanie. Cel szczegółowy 2 NIE, ponieważ obecnie brak wskaźnika rezultatu

A – Realność/ osiągalność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy oszacowane wartości docelowych wskaźników zaproponowanych w RPO WP są realne?	<u>Cel szczegółowy 1:</u> Zaproponowane wartości docelowe nie są możliwe do osiągnięcia. (patrz część pt. „Wartości docelowe”). <u>Cel szczegółowy 2:</u> Zaproponowane wartości docelowe są możliwe do osiągnięcia (patrz część pt. „Wartości docelowe”).	<u>Cel szczegółowy 1:</u> Oszczędność czasu (min) – nie wiedząc, jakie projekty będą realizowane - brak podstaw do wątplenia w oszacowane wartości wskaźnika „korzyści monetarne”, niemniej jednak w przypadku realizacji projektów z zakresu alternatywnych tras komunikacji miejskiej, wskaźnik ten nie będzie wykazywał zmian. <u>Cel szczegółowy 2:</u> Zaproponowane wartości docelowe są możliwe do osiągnięcia (patrz część pt. „Wartości docelowe”).
2	Czy połączenie pomiędzy wskaźnikami produktu a wskaźnikami rezultatu jest wiarygodne?	<u>Cel szczegółowy 1:</u> Po uwzględnieniu rekomendowanych zmian wskaźników, dołączeniu wskaźnika: Długość alternatywnych ciągów komunikacyjnych (trasy rowerowe) oraz wskaźnika „Liczba użytkowników tras rowerowych połączenie będzie wiarygodne <u>Cel szczegółowy 2:</u> Brak powiązania, są tylko wskaźniki produktu (patrz wyjaśnienia powyżej)	

R – Trafność/ odpowiedniość/ adekwatność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy zaproponowane rodzaje wskaźników będą przydatne (odpowiednie) i zagwarantują najskuteczniejszy pomiar cech produktów oraz rezultatów i pozwalających na osiągnięcie celów sformułowanych w RPO WP oraz przewidywanych rodzajów interwencji i typów przedsięwzięć w ramach poszczególnych Osi Priorytetowych?	<u>Cel szczegółowy 1:</u> NIE, obecnie są niedopasowane do przewidzianego typu wsparcia. <u>Cel szczegółowy 2:</u> NIE, brak prawidłowo zdefiniowanego wskaźnika rezultatu.	
2	Czy wskaźniki spełniają zalecenia dotyczące wskaźników kluczowych i stosowania ograniczonej liczby wskaźników?	<u>Cel szczegółowy 1:</u> TAK spełniają zalecenie stosowania ograniczonej liczby wskaźników i wskaźników kluczowych, brak zaleceń w tym obszarze w stosunku do listy <i>core indicators</i> rekomendowanej przez KE. <u>Cel szczegółowy 2:</u> Brak zaleceń w zakresie wskaźnik kluczowych w tym obszarze wsparcia, w stosunku do listy <i>core indicators</i> rekomendowanej przez KE	
3	Czy wskaźniki są zgodne z przyjętymi w najważniejszych dokumentach strategicznych poziomu wspólnotowego, krajowego i regionalnego (cele lizbońskie, cele Europejskiej Strategii Zatrudnienia, Strategiczne Wsparcie Wspólnoty, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia, Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego do 2020r., strategię sektorowe)?	<u>Cel szczegółowy 1 i cel szczegółowy 2:</u> TAK, ale należy to raczej rozumieć pośrednio niż bezpośrednio, gdyż ten typ wsparcia jest na tyle drobny, że nie jest bezpośrednio eksponowany w dokumentach, o których mowa w pytaniu	

T – Rejestrowalność/ ograniczenie w czasie/ istotność dla monitoringu i ewaluacji

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy pozyskanie i mierzenie poszczególnych wskaźników generuje nadmierne koszty? Których?	dane nt. zastosowanych wskaźników będą pozyskiwane od beneficjentów bez dodatkowych kosztów	W przypadku proponowanych dodatkowych wskaźników byłyby generowane dodatkowe koszty wynikające z analiz wyjściowych, ale przy akceptacji takiej logiki nie można powiedzieć, że są to nadmierne koszty ,
2	Jakie wskaźniki byłyby alternatywne do „trudnych”, zbyt kosztownych wskaźników?	Nie dotyczy	Brak
3	Czy koszt pozyskiwania wskaźników jest akceptowalny przez beneficjentów?	TAK, nie wymagają dodatkowych poza projektem badań	Proponowane zmiany nie dotkną beneficjentów, a IZ
4	Czy wskaźniki monitorują realizację Programu?	Cel szczegółowy 1, NIE, ze względu na swoje niedopasowanie i niespójność z KSI Cel szczegółowy 2 TAK, w stosunku do wartości docelowej	Cel szczegółowy 1, NIE, ze względu na swoje niedopasowanie i niespójność z KSI Cel szczegółowy 2 NIE, ponieważ obecnie brak wskaźnika rezultatu

Wartości docelowe wskaźników OP 3

Cel szczegółowy 1:

Rozwój i integracja efektywnych i przyjaznych środowisku miejskich systemów transportu zbiorowego

Na realizację celu szczegółowego 1 składają się efekty wdrożenia działania 3.1. – „Rozwój i integracja systemów transportu zbiorowego”. Łączna alokacja na to działanie wynosi 75 862 780 Euro, w tym kwota dofinansowania z EFRR = 53 103 946 Euro.

Do dnia obecnego nie odbyły się jeszcze konkursy w ramach tego działania, IZ RPO woj. pomorskiego planuje przeprowadzenie i zakończenie dwóch konkursów w 2009 r.

Weryfikacja wskaźników

Korzystając z doświadczeń poprzedniej perspektywy finansowej 2004 – 2006 można na zasadzie porównań wysnuć pewne wnioski odnośnie realności obecnych wartości docelowych.

W ramach ZPORR zrealizowano na terenie województwa pomorskiego 2 projekty na łączną kwotę **295 446 110,48** PLN (bardzo podobna do założonej alokacji w ramach RPO WP na cel komunikacja miejska):

1. „Gdański Projekt Komunikacji Miejskiej” za kwotę **243 495 820,30** PLN, obejmujący:
  - modernizację 20 km sieci torowisk tramwajowych wraz z siecią trakcyjną i zasilaniem,
  - budowę nowej linii tramwajowej długości 2,9 km wraz z siecią trakcyjną i zasilaniem,
  - zakup taboru transportu publicznego: 3 nowe pociągi tramwajowe oraz 28 autobusów.
2. „Rozwój proekologicznego transportu publicznego w Gdyni” za kwotę **51 950 290,19** PLN, obejmujący:
  - budowę nowej zajezdni trolejbusowej,
  - budowa nowych linii trolejbusowych o długości 10,6 km,
  - budowa nowej pętli trolejbusowej,
  - zakup 10 nowych trolejbusów niskopodłogowych.

Zatem można domniemywać, iż założone wartości docelowe wskaźnika produktu „Liczba projektów z zakresu transportu zbiorowego (szt)” i „Długość zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych są przeszacowane – w 2015 r. nie zostanie osiągnięta liczba 15 projektów i 50 km.

Biorąc pod uwagę przeznaczoną na to działanie alokację konieczne jest podjęcie przez **IZ RPO woj. Pomorskiego decyzji**, jakiego typu projekty będą realizowane:

- drogie i kompleksowe np. wymiana całych ciągów komunikacyjnych, czy budowa alternatywnych ciągów komunikacyjnych (ścieżki rowerowe),
- drobne polegające np. na zakupie taboru komunikacji miejskiej, instalacja sygnalizacji świetlnej, systemu elektronicznego itp.

Jeśli przyjąć za poprawną wartość docelową 15 projektów (z programu wynika, że 18 miast może się ubiegać o inwestycje w tym zakresie, a 11 jest preferowanych), muszą to być drobne projekty, co wyklucza zmodernizowanie 50 km ciągów komunikacyjnych.

Z kolei, jeśli przyjąć za poprawny rząd wielkości 50 km ciągów komunikacyjnych, to zmniejszeniu powinny ulec pozostałe wartości docelowe, choć nawet wtedy osiągnięcie tej wartości docelowej jest bardzo mało prawdopodobne.

Istnieje także możliwość wdrożenia projektu z zakresu budowy ścieżek rowerowych – ok. 120 km, których koszt mógłby wynieść ok. około 32 mln Euro (po kursie 3,7745), w tym ok. 22,4 mln Euro ze środków EFRR, co ewentualnie oznaczałoby ok. 40% całości EFRR w działaniu.

Pozostałe w działaniu ok. 30 mln EFRR, mogłoby zostać zużyte na inne drobniejsze projekty. Obecnie w Pomorskiej Bazie Projektów poza projektem budowy ścieżek znajdują się 4 wniosków o łącznej wartości dofinansowania **61 975 420 zł, (15 494 000 Euro)**. Oznacza to, że przeciętna wartość projektu wynosi ok. 4 mln Euro. Alokacja wystarczy na sfinansowanie ok. 8 małych projektów, wg wzoru:

SLP= KD: ŚWP,

gdzie:

SLP – szacowana liczba projektów,

KD – łączna kwota przeznaczona na dofinansowanie,

ŚWP – średnia wartość projektu

Doświadczenia poprzedniego okresu programowania pokazują, że projekty z zakresu komunikacji znacznie przewyższały wartość 4 mln Euro. Z dotychczasowego monitoringu działań potencjalnych beneficjentów prowadzonego przez IZ RPO woj. pomorskiego wynika, że najbardziej właściwymi wartościami w kontekście realizacji wskaźników są 4 projekty.

Proponowane wartości wskaźnika „**liczba projektów z zakresu komunikacji miejskiej (szt.)**”:

- 2010 r. - 0
- 2013 r. – 2
- 2015 r. – 4

oraz

Proponowane wartości zmienionego wskaźnika „**Długość zmodernizowanych/wybudowanych ciągów komunikacyjnych (km), w tym długość wybudowanych alternatywnych ciągów komunikacyjnych (km)**”:

- 2010 r. - 0
- 2013 r. – 120 (w przypadku budowy alternatywnych ciąg komunikacyjnych)
  - 25 (w przypadku budowy klasycznych ciąg komunikacyjnych)
- 2015 r. – 120 (w przypadku budowy alternatywnych ciąg komunikacyjnych)
  - 25 (w przypadku budowy klasycznych ciąg komunikacyjnych)

W zależności od przebiegu konkursów mogą wystąpić różne sytuacje. Gdyby okazało się, że będzie realizowany projekt z zakresu budowy alternatywnych ciągów komunikacyjnych (ścieżek rowerowych) konieczna byłaby modyfikacja wskaźników, ponieważ konsekwencją tego byłaby zmiana charakteru rezultatów.

W przypadku wyboru projektu z zakresu budowy alternatywnych ciągów komunikacyjnych wskazana byłaby modyfikacja wskaźników w następujący sposób:

Wskaźnik:

- Długość zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych (km) zamienić na wskaźnik
- **Długość zmodernizowanych/wybudowanych ciągów komunikacyjnych (km), w tym długość wybudowanych alternatywnych ciągów komunikacyjnych (km) lub tylko „Długość wybudowanych alternatywnych ciągów komunikacyjnych (km)”**

Ponadto proponujemy dodać następujący wskaźnik rezultatu:

- **„Liczba osób korzystających ze ścieżek rowerowych w celach komunikacyjnych wspartych w wyniku realizacji projektu”** - jest to prosty wskaźnik, ale przyjęcie go

niesie za sobą obciążenia wynikające z konieczności prowadzenia badań natężenia ruchu w celach monitoringowych. Dobierając metodologię do takiego badania można częściowo skorzystać z zasad przeprowadzania pomiarów ruchu w oparciu o „Instrukcje efektywności ekonomicznej przedsięwzięć drogowych dla dróg powiatowych.

Według tej instrukcji, pomiary należy wykonywać w ciągu dwóch dni roboczych (wtorek, środa lub czwartek) jednego tygodnia. W każdym z dni pomiarowych pomiary należy prowadzić przez 16 godzin, w godzinach 6.00 – 22.00. Pomiary mogą być wykonywane w dowolnym miesiącu, tym niemniej zaleca się ich przeprowadzanie w maju lub w październiku tj. w miesiącach, w których średni dobowy ruch jest najbardziej zbliżony do średniego dobowego ruchu w roku. Pomiary bezpośrednie należy wykonywać w punktach pomiarowych zlokalizowanych w ten sposób, aby mierzona wielkość ruchu była miarodajna dla całego odcinka ścieżki.

Istnieje także konieczność przeprowadzenia analizy wyjściowej po to, aby móc wyznaczyć wartość docelową wskaźnika. Badanie mogłoby być zorganizowane w formie ankiety przeprowadzonej wśród pasażerów korzystających z komunikacji miejskiej z pytaniem ilu spośród pasażerów w momencie wybudowania ścieżek rowerowych zdecydowałoby się z nich korzystać w celach komunikacyjnych a nie tylko rekreacyjnych.

Konsekwencją zmian byłaby konieczność rezygnacji ze wskaźnika

- Skrócenie czasu dostępności miejskim transportem zbiorowym do centrum obszaru metropolitalnego (min.) oraz
- Korzyści monetarne ze skrócenia czasu podróży (euro/rok), gdyż budowa ścieżek rowerowych nie spowoduje skrócenia czasu podróży i związanych z tym korzyści monetarnych.

W przypadku wskaźnika „Liczba utworzonych węzłów integracyjnych transportu pasażerskiego” (szt.) – istnieje zagrożenie nie osiągnięcia wartości docelowej. Projekty dotyczące przebudowy węzłów integracyjnych są znacznie droższe niż możliwości wynikające z tego działania. W województwie pomorskim istnieje potrzeba zrealizowania kilku projektów z tego zakresu, jak choćby „

Węzeł integracyjny Gdańsk Śródmieście – obejmujący przebudowę węzła Śródmieście wraz z wiaduktem Biskupia Górka”, ale jego koszt wynosi 35 mln Euro bądź „Przebudowa ul. Jana z Kolna wraz z węzłem Kliniczna” – koszt 30 mln Euro. Projekty te zostały przesłane przez Ministra Rozwoju Regionalnego do marszałka województwa z prośbą o wzięcie pod uwagę potrzeb związanych z organizacją EURO 2012 w trakcie wdrażania RPO oraz sugestią utworzenie dodatkowego kryterium oceny wniosków aplikacyjnych, które pozwoliłoby szczegółowo zanalizować wpływ poszczególnych przedsięwzięć na przygotowania do Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej.

Proponowane wartości wskaźnika „**liczba utworzonych węzłów integracyjnych transportu pasażerskiego (szt.)**”:

- 2010 r. - 0
- 2013 r. – 1
- 2015 r. – 1

Cel szczegółowy 2:

Aktywizacja społeczna i gospodarcza zdegradowanych obszarów miejskich i podnoszenie atrakcyjności stref rozwojowych w miastach

Na realizację celu szczegółowego 2 składają się efekty wdrożenia działania 3.2. Alokacja z EFRR na to działanie wynosi **53 103 946** Euro. Przewidziano w nim podział na dwa poddziałania, w ramach których alokację podzielono po połowie (26 551 973 Euro) dla powiatów grodzkich i pozostałych miast powyżej 35 tys. mieszkańców. W przypadku poddziałania 3.2.1 minimalna wartość

projektu wynosi 8 mln złotych (ok. 2 mln Euro), a w przypadku 3.2.2 minimalna wartość projektu wynosi 2 mln złotych (ok. 500 tys. Euro). Jednak jak wynika z preferencji beneficjentów i ponadlokalnego charakteru projektów rewitalizacyjnych zarówno w poddziałaniu 3.2.1 jak i 3.2.2, będą oni składali głównie większe projekty, które mogą znacznie przekraczać minimalne progi. Wynika to ze specyfiki obszaru wsparcia, a realizacja małych, tańszych projektów najprawdopodobniej nie wykraczałaby ponad lokalne oddziaływanie.

Jak dotąd nie odbył się żaden konkurs w ramach działania 3.2. W ramach poddziałań przewidziane są po dwa konkursy w 2009. W chwili obecnej, monitoring potencjalnych aplikujących wskazuje, że działanie to będzie cieszyło się dużym zainteresowaniem wśród beneficjentów.

Jak wynika z analizy Pomorskiej Bazy Projektów, już w chwili obecnej w ramach poddziałania 3.2.1 w zgłoszono 11 projektów o łącznej wartości 223 778 407 PLN (59 286 901 Euro), co przekracza ponad dwukrotnie możliwości finansowe w ramach tego poddziałania. Przeciętna wartość środków EFRR w projekcie wynosi 5 389 718,3 Euro. Oznacza to, że przy dostępnych zasobach finansowych możliwe będzie zrealizowanie ok. 5 projektów, oczywiście przy optymalnej wielkości projektu. Natomiast zagrożeniem realizacji wskaźnika jest wybranie takich projektów do realizacji, których wartość zdecydowanie przewyższa przeciętną wartość projektu jaka mogła by być przewidziana wg powyższego założenia. W przypadku większości wniosków obecnie zgłoszonych do pomorskiej bazy projektów, jest przewidziany poziom dofinansowania ok. 70%, czyli maksymalnego przewidzianego w uszczegółowieniu (dokładnie przeciętne dofinansowanie wynosi 63%). Zatem jedyną szansą, by zabezpieczyć realizację wskaźnika w przypadku wyboru bardzo dużych projektów lub na zwiększenie ilości zrealizowanych wniosków jest zmniejszenie poziomu dofinansowania ze środków EFRR.

Natomiast w ramach poddziałania 3.2.2 w Pomorskiej Bazy Projektów zgłoszono 25 projektów o łącznej wartości 473 145 810 PLN (125 353 241 Euro), co przekracza ponad pięciokrotnie możliwości finansowe w ramach poddziałania. W tym przypadku przeciętna wartość środków EFRR w projekcie wynosi 5 014 130 Euro, co oznacza, że przy dostępnych zasobach finansowych możliwe będzie zrealizowanie ok. 5 projektów (przy optymalnej wielkości projektu i dofinansowanie na poziomie ok.70%). Zatem jedyną szansą na zwiększenie ilości zrealizowanych wniosków jest zmniejszenie poziomu dofinansowania ze środków EFRR.

W obu poddziałaniach np. przy zmniejszeniu dofinansowania do 50% byłaby szansa na realizację dodatkowych wniosków. Wówczas zamiast 37 931 390,00 ogólnej kwoty (70% EFRR + wkład własny), byłoby 53 103 946,00 ogólnej kwoty (50% EFRR + wkład własny), co umożliwiłoby zrealizowanie ok. 40% więcej wniosków, czyli 14 wniosków zamiast 9 przewidzianych w Programie.

Działanie 3.2.1

Przy dofinansowaniu 70% przeciętna wartość wniosku wyniosła 7 699 598 EURO, w tym ze środków EFRR 5 389 718, co oznacza że dostępne $26\,551\,973 / 5\,389\,718 = 4,9$.

Działanie 3.2.2

Przy dofinansowaniu 70% przeciętna wartość wniosku wyniosła 7163042 EURO, w tym ze środków EFRR 5 014 130, co oznacza że dostępne $26\,551\,973 / 5\,014\,130 = 5,3$.

Gdyby obniżyć dofinansowanie do 50% wartości kształtowałyby się następująco:

Działanie 3.2.1

Przy dofinansowaniu 50% przeciętna wartość wniosku wyniosła 7 699 598 EURO, w tym ze środków EFRR 3 849 799 co oznacza że dostępne $26\,551\,973 / 3\,849\,799 = 6,9$.

Działanie 3.2.2

Przy dofinansowaniu 50% przeciętna wartość wniosku wyniosła 7163042 EURO, w tym ze środków EFRR 3 581 521, co oznacza że dostępne $26\,551\,973 / 3\,581\,521 = 7,4$.

Zatem wartość docelowa wskaźnika „Liczba projektów z zakresu zwiększenia atrakcyjności miast, w tym liczba kompleksowych projektów rewitalizacyjnych” w ilości 9 i 5 jest możliwa do osiągnięcia w 2015 r, pod warunkiem obniżenia poziomu dofinansowania. Możliwe jest także osiągnięcie zakładanej wartości wskaźnika „Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów miast (ha).

Podsumowanie wartości wskaźników w formie tabelarycznej – OP 3

Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość wskaźnika w 2010 r.	Wartość wskaźnika w 2013 r.	Wartość wskaźnika w 2013 r.	Wartość wskaźnika w 2015 r.	Wartość wskaźnika w 2015 r.	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
		proponowana	obecna	proponowana	obecna	proponowana		
PRODUKT								
Liczba projektów z zakresu transportu zbiorowego (szt)	0	0	13	2	15	4	rocznie	IZ
Liczba utworzonych węzłów integracyjnych transportu pasażerskiego (szt.)	0	0	4	1	1	1	rocznie	IZ
Długość zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych (km)	0	0	45	X	50	X	rocznie	IZ
Długość wybudowanych alternatywnych ciągów komunikacyjnych /ścieżki rowerowe (km) Nowa propozycja	0	0	X	120	X	120	rocznie	IZ
Liczba projektów z zakresu zwiększania atrakcyjności miast (szt.) w tym liczba kompleksowych projektów rewitalizacyjnych (szt.)	0	0	8 4	8 4	9 5	9 5	rocznie	IZ
REZULTAT								
Skrócenie czasu dostępności miejskim transportem zbiorowym do centrum obszaru metropolitalnego (min.) Propozycja rezygnacji z tego wskaźnika	0	X	20	X	20	X	rocznie	Beneficjenci
Korzyści monetarne ze skrócenia czasu podróży (euro/rok) Propozycja rezygnacji z tego wskaźnika	0	-	-	-	-	-	-	-
Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów miast (ha) Propozycja przeniesienia do produktów	0	0	190	190	200	200	rocznie	Beneficjenci
Liczba osób korzystających ze ścieżek rowerowych Nowa propozycja¹²	0	-	-	-	-	-	Co dwa lata	Beneficjenci
Liczba powstałych podmiotów gospodarczych w celach społecznych na obszarach rewitalizowanych Nowa propozycja¹³	0	-	-	-	-	-	Co dwa lata	Beneficjenci

¹² Aby oszacować wartość wskaźnika konieczne jest badanie ankietowe przeprowadzone wśród pasażerów komunikacji miejskiej, potencjalnych uczestników ruchu na ścieżkach rowerowych

¹³ W celu określenia wartości wskaźnika konieczna jest analiza lokalnych planów rewitalizacji obszarów

2.4. Oś Priorytetowa 4 – Regionalny system transportowy – analiza i weryfikacja wskaźników

Na realizację **Osi Priorytetowej 4**, której celem głównym jest *poprawa spójności i efektywności regionalnego systemu transportowego oraz jego sprawne powiązanie z systemem krajowym i transeuropejskim* przeznaczono kwotę **298 562 184 Euro** (w tym kwota dofinansowania z EFRR = **203 565 125 Euro**), co stanowi **23%** ogólnej alokacji programu i alokacji EFRR.

W ramach tej osi priorytetowej i jej celu głównego będą realizowane dwa cele szczegółowe:

1. *Usprawnienie powiązań transportowych między najważniejszymi ośrodkami aktywności gospodarczej (w tym turystycznej) i koncentracji ludności w regionie*, poprzez wdrażanie działania 4.1. „Rozwój regionalnej infrastruktury drogowej” – **51%** alokacji i działania 4.2 „Rozwój regionalnej infrastruktury kolejowej” - **27%** alokacji,
2. *Podniesienie konkurencyjności regionalnych węzłów transportowych*, poprzez wdrażanie działania 4.3 „Rozwój i poprawa dostępności węzłów transportowych” – **22%** alokacji.

Zatem na realizację celu szczegółowego 1 przypada niemal 80% środków w ramach całej osi priorytetowej, która jest drugą co do wartości przeznaczonych środków w programie.

Wskaźniki w ramach OP 4

	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość wskaźnika w 2013 r.	Wartość wskaźnika w 2015 r.	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
PRODUKT						
1	Liczba projektów objętych wsparciem w ramach Osi Priorytetowej (szt.) w tym: z zakresu infrastruktury drogowej z zakresu infrastruktury kolejowej z zakresu poprawy dostępności do węzłów transportowych	0	27	30	rocznie	IZ
		0	8	10		
		0	5	5		
2	Długość wybudowanych /przebudowanych (zrekonstruowanych) dróg (km)	0	145	160	rocznie	IZ
3	Długość wybudowanych/ przebudowanych (zrekonstruowanych) linii kolejowych (km)	0	140	170	rocznie	IZ
REZULTAT						
1	Korzyści monetarne ze skrócenia czasu podróży na wybudowanych /zmodernizowanych drogach (euro/rok)	0			Co dwa lata	Beneficjenci
2	Łączna redukcja czasu przejazdu transportem kolejowym na modernizowanych liniach (min.)	0	96	120	Co dwa lata	Beneficjenci

Weryfikacja wskaźników metodą S.M.A.R.T

S - Konkretność/ kompletność/ dokładność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy katalog wskaźników na poziomie poszczególnych Osi Priorytetowych jest wyczerpujący tj.		
1.1	<ul style="list-style-type: none"> kompletny? 	<p>Każdemu z celów przypisano wskaźniki produktu: <u>Cel szczegółowy 1:</u> 4 wskaźniki <u>Cel szczegółowy 2:</u> 1 wskaźnik Katalog zatem jest kompletny</p>	<p>Każdemu z celów przypisano wskaźniki rezultatu: <u>Cel szczegółowy 1:</u> 2 wskaźniki <u>Cel szczegółowy 2:</u> brak wskaźnika bezpośrednio opisującego ten cel, po części pokrywa się on ze wskaźnikami rezultatu opisującymi cel 1. w zakresie dróg Katalog zatem jest niekompletny</p>
1.2	<ul style="list-style-type: none"> właściwie wypełniający kierunki interwencji w ramach poszczególnych Osi? 	<p><u>Cel szczegółowy 1:</u></p> <p>Wskaźnik 1/ Liczba projektów objętych wsparciem w ramach osi priorytetowej, w tym: z zakresu infrastruktury drogowej, z zakresu infrastruktury kolejowej, wskaźnik (prawidłowy),</p> <p>Wskaźnik 2/ Długość wybudowanych/ przebudowanych (zrekonstruowanych) dróg wskaźnik (prawidłowy)</p> <p>Wskaźnik 3/ Długość wybudowanych/ przebudowanych (zrekonstruowanych) linii kolejowych wskaźnik (prawidłowy)</p> <p>Wskaźniki właściwie wypełniają kierunki interwencji</p> <p><u>Cel szczegółowy 2:</u></p> <p>1/ Liczba projektów objętych wsparciem w ramach osi priorytetowej, w tym Z zakresu poprawy dostępności do węzłów transportowych wskaźnik (formalnie prawidłowy)</p> <p>Wskaźniki typu „liczba projektów” nie są wskaźnikami, które dobrze zilustrują przewidziany do realizacji typ interwencji. Informują jedynie w przybliżeniu o obszarze wsparcia, ale w zasadzie nie są żadnym materialnym produktem, zatem brak wskaźnika produktu dla tego celu, choć ze wzg. formalnych można uznać, że wskaźnik (prawidłowy), dobrze wypełniający kierunki interwencji.</p>	<p><u>Cel szczegółowy. 1 i 2:</u></p> <p>Wskaźnik 1/ Korzyści monetarne ze skrócenia czasu podróży na wybudowanych/ zmodernizowanych drogach wskaźnik (prawidłowy), choć sama nazwa jest błędna w stosunku do listy tzw. <i>Core indicators</i> wymaganych przez KE, czyli „Oszczędność czasu w przewozach pasażerskich i towarowych”.</p> <p>Wskaźnik 2/ Łączna redukcja czasu przejazdu transportem kolejowym na modernizowanych liniach wskaźnik (prawidłowy),</p> <p>Wskaźniki właściwie wypełniają kierunki interwencji</p> <p><u>Cel szczegółowy 2:</u> Brak wskaźnika rezultatu jednoznacznie przypisanego do tego celu, jedynie pośrednio we wskaźniku „Korzyści monetarne ze skrócenia czasu podróży na wybudowanych/ zmodernizowanych drogach”, ponieważ w ramach tego celu będą finansowane inwestycje drogowe ułatwiające dostęp do węzłowej infrastruktury transportu. Jednak ze względu na cel inwestycji drogowych (ułatwienie dostępu) wpływ na korzyści monetarne będzie praktycznie żaden</p> <p>Propozycje uzupełnienia brakujących wskaźników w tab. Rekomendacji Wsk. rezultatu</p>

			1/ Skrócenie czasu dostępu do małych portów (min) ¹⁴
1.3	<ul style="list-style-type: none"> spójny i racjonalny, w odniesieniu do założonych celów i alokacji? 	<p>W ramach celu 1. spójny i racjonalny (w sensie powiązania produktów i rezultatów oraz proporcji w stosunku do założonej alokacji)</p> <p>W ramach celu 2. nie spójny, ponieważ brak rezultatu odnoszącego się bezpośrednio do celu, proporcjonalność w stosunku do alokacji prawidłowa. Dopiero po wskaźnikach na poziomie działania widać jakiego typu działania są przewidziane do realizacji – są to głównie drogi, a więc wskaźniki wpisują się w cel szczegółowy 1</p>	
2	Jaka jest wartość docelowa wskaźnika oszczędności czasu (euro/rok) łącznie oraz w rozbiściu na przejazdy pasażerskie oraz towarowe transportem drogowym i transportem szynowym / kolejowym?	X	Zostanie oszacowanie
3	Czy wskaźniki dają możliwość porównań i agregacji (projekt – program, program–inne programy)?	<p>Porównanie projekt - program</p> <p>Wskaźniki z poziomu projektu będą przechowywane w KSI i agregowane na poziom programu, dlatego też wskazane jest identyczne nazewnictwo</p> <p>Nazewnictwo w programie zgodne z nazewnictwem w KSI,</p> <p>Porównanie program – inne programy</p> <p>Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie gromadzenia danych w systemie elektronicznym są wytycznymi horyzontalnymi i dotyczą każdego programu z EFRR, w związku z tym inne programy też powinny być zgodne z KSI</p>	<p>Porównanie projekt - program</p> <p>Wskaźniki z poziomu projektu będą przechowywane w KSI i agregowane na poziom programu, dlatego też wskazane jest identyczne nazewnictwo</p> <p>Nazwa odbiega od nazwy stosowanej w KSI,</p> <p>W programie znajdują się:</p> <p>1/ Korzyści monetarne ze skrócenia czasu podróży (euro/rok)</p> <p>W KSI znajduje się:</p> <p>1/Oszczędność czasu w przewozach pasażerskich/towarowych</p> <p>Porównanie program – inne programy</p> <p>Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie gromadzenia danych w systemie elektronicznym są wytycznymi horyzontalnymi i dotyczą każdego programu z EFRR, w związku z tym inne programy też powinny być zgodne z KSI</p>

M – Mierzalność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy wskaźniki są jednoznacznie interpretowalne (przejrzyste)?	Cel szczegółowy 1 – TAK Cel szczegółowy 2 – TAK	Cel szczegółowy 1 - TAK Cel szczegółowy 2 – TAK
2	Czy wskaźniki są jasną miarą rezultatów?	TAK, wskaźniki pokazują realizację postawionych w priorytecie celów	TAK, wskaźniki pokazują realizację postawionych w priorytecie celów
3	Czy wskaźniki będą w stanie ukazać pożądane zmiany?	TAK, w stosunku do wartości docelowej i celu postawionego w priorytecie	TAK, w stosunku do wartości docelowej i celu postawionego w priorytecie

A – Realność/ osiągalność

¹⁴ W tabeli rekomendacji zaproponowano wartości docelowe dla tego wskaźnika. Wartości wyznaczono na podstawie wybranych wniosków. Łączna oszczędność czasu w min wyniosła 30,7 min/6=0,7 min na 1 km. Zatem 27*0,7=18, 8 min. Założono, że jeśli dotąd nie rozstrzygnięto konkursów, to w 2010 r. nie będzie efektów wdrożenia projektów. Konkursy mają odbyć się w 2009 r., co oznacza, że w 2013 r. najprawdopodobniej zostaną ukończone projekty, zatem wartość dla 2015 jest taka sama jak dla 2013 r.

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy oszacowane wartości docelowych wskaźników zaproponowanych w RPO WP są realne?	<p>Cel szczegółowy 1: Zaproponowane wartości docelowe dla działań z zakresu dróg są przeszacowane. Zaproponowane wartości docelowe dla działań z zakresu kolei są przeszacowane (patrz część pt. „Wartości docelowe”).</p> <p>Cel szczegółowy 2: Zaproponowane wartości docelowe są możliwe do osiągnięcia w przypadku wskaźnika „Liczba projektów z zakresu poprawy dostępności do węzłów transportowych”.</p>	<p>Cel szczegółowy 1 Zostanie dopiero oszacowana</p> <p>Cel szczegółowy 2: Wartość wskaźnika „łączna redukcja czasu przejazdu transportem kolejowym na modernizowanych liniach” została wyliczona w Studium wykonalności projektów kluczowych i przeniesiona do programu (1/ Rewitalizacja i modernizacja tzw. „Helskiego korytarza kolejowego”, 2/ Rewitalizacja i modernizacja tzw. „Kościerskiego korytarza kolejowego”¹⁵ – należy przyjąć, że jest prawidłowa (informacja ta została przekazana w czasie wywiadu).</p>
2	Czy połączenie pomiędzy wskaźnikami produktu a wskaźnikami rezultatu jest wiarygodne?	<p>Cel szczegółowy 1, dla dróg zostanie wyliczone częściowo w oparciu o złożone wnioski, a częściowo o szacunki, dla kolei – TAK, wartość pochodzi ze studium wykonalności</p>	

R – Trafność/ odpowiedniość/ adekwatność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy zaproponowane rodzaje wskaźników będą przydatne (odpowiednie) i zagwarantują najskuteczniejszy pomiar cech produktów oraz rezultatów i pozwalających na osiągnięcie celów sformułowanych w RPO WP oraz przewidywanych rodzajów interwencji i typów przedsięwzięć w ramach poszczególnych Osi Priorytetowych?	<p>Cel szczegółowy 1: TAK, dla projektów z zakresu transportu najistotniejszy jest wskaźnik oszczędność czasu/korzyści monetarne, który pozwala opisać postawiony w priorytecie cel.</p> <p>Cel szczegółowy 2: NIE, brak wskaźników opisujących prawidłowo cel 2, po części wskaźniki rezultatu przypisane do celu 1 odzwierciedlają efekty celu 2</p>	
2	Czy wskaźniki spełniają zalecenia dotyczące wskaźników kluczowych i stosowania ograniczonej liczby wskaźników?	<p>Cel szczegółowy 1 i cel szczegółowy 2: TAK spełniają zalecenie stosowania ograniczonej liczby wskaźników i wskaźników kluczowych . Choć nazwa „korzyści monetarne” jest błędna w stosunku do listy tzw. <i>core indicators</i> wymaganej przez KE.</p>	
3	Czy wskaźniki są zgodne z przyjętymi w najważniejszych dokumentach strategicznych poziomu wspólnotowego, krajowego i regionalnego (cele lizbońskie, cele Europejskiej Strategii Zatrudnienia, Strategiczne Wsparcie Wspólnoty, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia, Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego do 2020r., strategii sektorowe)?	<p>Cel szczegółowy 1 i cel szczegółowy 2: TAK, ale należy to raczej rozumieć pośrednio niż bezpośrednio, gdyż ten typ wsparcia jest na tyle drobny, że nie jest bezpośrednio eksponowany w dokumentach, o których mowa w pytaniu</p>	

¹⁵ Na podstawie wywiadu pogłębionego z pracownikiem UM zaangażowanym w realizację OP 4.

T – Rejestrowalność/ ograniczenie w czasie/ istotność dla monitoringu i ewaluacji

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy pozyskanie i mierzenie poszczególnych wskaźników generuje nadmierne koszty? Których?	NIE, dane nt. zastosowanych wskaźników będą pozyskiwane od beneficjentów bez dodatkowych kosztów	NIE, dane nt. zastosowanych wskaźników będą pozyskiwane od beneficjentów bez dodatkowych kosztów
2	Jakie wskaźniki byłyby alternatywne do „trudnych”, zbyt kosztownych wskaźników?	Nie dotyczy	Nie dotyczy
3	Czy koszt pozyskiwania wskaźników jest akceptowalny przez beneficjentów?	TAK, nie wymagają dodatkowych poza projektem badań	TAK, nie wymagają dodatkowych poza projektem badań
4	Czy wskaźniki monitorują realizację Programu	TAK, monitorują postawione w programie cele w odniesieniu do wartości docelowej programu, <u>choć jak wskazano powyżej dla prawidłowości systemu monitoringu spójnego z KSI, nazewnictwo wskaźników powinno być spójne z KSI</u>	TAK, monitorują postawione w programie cele w odniesieniu do wartości docelowej programu, <u>choć jak wskazano powyżej dla prawidłowości systemu monitoringu spójnego z KSI, nazewnictwo wskaźników powinno być spójne z KSI</u>

Wartości docelowe wskaźników w ramach OP 4

Alokacja ze środków EFRR na działania w ramach OP 4 została podzielona następująco: działanie 4.1. **113 996 470 Euro (56% EFRR na oś priorytetową)**, działanie 4.2. **40 713 025 Euro (20% EFRR na oś priorytetową)**, działanie 4.3. **38 855 630 Euro (24% EFRR na oś priorytetową)**.

Cel szczegółowy 1:

Usprawnienie powiązań transportowych między najważniejszymi ośrodkami aktywności gospodarczej

Na realizację celu szczegółowego 1 składają się efekty wdrożenia działania 4.1 i 4.2. Łączna alokacja z EFRR na te działania wynosi **154 709 495 Euro**).

W ramach działania 4.1 w 2008 r zakończono jeden konkurs, w ramach którego rozdysponowano kwotę w wysokości **59 816 705 Euro** ze środków EFRR. W wyniku konkursu wybrano 6 projektów (w tym 3 z listy projektów kluczowych), na realizację których zostanie zużyte około **52,5%** alokacji całości środków EFRR w ramach tego działania.

Dwa spośród wybranych projektów wg. planu zostaną ukończone w 2009 r., trzy w 2010 r., a jeden 2011 r. W okresie zakończenia projektu będą mogły być wykazane osiągnięte wartości wskaźników.

W ramach działania przewidziano jeszcze dwa konkursy, które wg. harmonogramu zostaną zakończone w 2009 r. Daje to nadzieję na ukończenie projektów, a tym samym osiągnięcie wskaźników do 2013 r.

Dzięki informacjom o wybranych projektach wiadomo, że kwota **37 903 826 Euro** umożliwi przebudowanie **38,6 km** dróg, zbudowanie **5,52 km** nowych dróg, w tym **6,8 km** obwodnic (jak wynika z wartości wskaźników wybranych projektów).

Wartość docelowa dla wskaźnika „Długość wybudowanych/przebudowanych (zrekonstruowanych) dróg” wg. programu wynosi **160 km**, a osiągnięta w pierwszym konkursie wartość wskaźnika wyniesie **44,12 km**, co oznacza realizację wartości docelowej w **27,5%, przy zużyciu alokacji w wysokości 52,5%**.

Weryfikacja wartości wskaźników

Pozostała w działaniu alokacja EFRR to **54 179 765 Euro**.

Konkurs	Status konkursu Rozstrzygnięty lub nie	% dofinansowania	Przewidziana alokacja z EFRR (w euro)	Udział w całości EFRR w działaniu W %	Przewidziana całkowita wartość projektów	Udział w całości środków w działaniu w %	Zakładana wartość wskaźnika w km	% w wartości docelowej
4.1.1	Nie	50	34 198 941	30,0	68 397 882	38,4		
4.1.2	Tak	72	59 816 705	52,5	83 270 731	46,7	44,12	27,5
4.1.3	Nie	75	19 980 824	17,5	26 641 098	14,9		
Całość z EFRR			113 996 470,					
Całość z dofinansowaniem					178 309 711			

Orientacyjny całościowy koszt pozostałych projektów z listy kluczowych (4) to **76 347 994,507 Euro**, w tym dofinansowanie z EFRR **56 869 181 Euro** (przy kursie po jakim został rozstrzygnięty powyższy konkurs). Wartość dofinansowania projektów kluczowych znacznie przewyższa alokację na pozostały konkurs 4.1.3, w ramach którego powinny zostać wybrane te projekty 3.

W konsekwencji powyższych analiz IZ RPO woj. pomorskiego chcąc zrealizować projekty kluczowe powinna zastanowić się nad możliwościami pozyskania dodatkowych zasobów finansowych na te działania. W tym celu możliwe jest:

a/ przeniesienie alokacji z konkursu 4.1.1 do konkursu 4.1.3. oraz dodatkowo brakujące środki w wysokości 2.689.416 Euro realokować z działania 4.3.

lub

b/ całość brakujących środków do konkursu 4.1.3 realokować z działania 4.3. - będzie to kwota **36 888 357 Euro** z EFRR.

c/ istnieje też wariant pośredni polegający na częściowym ograniczeniu środków w konkursie 4.1.1 i częściowej realokacji z działania 4.3. do działania 4.1 na konkurs 4.1.3

Oczywiście w każdym z wariantów możliwe jest obniżanie dofinansowania z EFRR. Jak wynika z Indykacyjnego Harmonogramu Ogłaszania konkursów w ramach RPO WP 2007-2013 Zarząd Województwa Pomorskiego podjął już decyzje o realokacji 10 mln Euro z EFRR do działania 4.1 na konkurs 4.1.1. z działania 4.3.

Projekty kluczowe powinny umożliwić, jak wynika z opisów przebudowanie ok. **60 km** dróg.

Zatem po zrealizowaniu projektów kluczowych możliwe będzie osiągnięcie ok. **68%** zakładanej wartości docelowych w ramach działania 4.1, co jest nie jest dobrym osiągnięciem produktu w stosunku do założonej w programie wartości docelowej.

Nie jest możliwe także osiągnięcie wskaźnika „Liczba projektów z zakresu infrastruktury drogowej”. Z powyższych wyliczeń wynika, że ok. 10 projektów wyczerpie całą alokację, natomiast w programie oszacowano, że będzie to 30 projektów, ale błędna wartość tego typu wskaźnika nie powinna stanowić żadnego problemu (o czym wspomniano w uwagach metodologicznych).

Zatem przewidziane w programie wartości docelowe wskaźnika produktu „Długość wybudowanych/przebudowanych dróg (km) ” w ilości 160 km nie zostaną osiągnięte oraz „Liczba projektów z zakresu infrastruktury drogowej (szt)” jest przeszacowana – w 2015 r. nie zostanie osiągnięta liczba 30 projektów.

Proponowane wartości wskaźnika „liczba projektów z zakresu infrastruktury drogowej (szt)”:

- 2010 r. - 5
- 2013 r. – 10
- 2015 r. – 10

Proponowane wartości wskaźnika „długość wybudowanych/przebudowanych dróg (km.)”:

- 2010 r. – 31
- 2013 r. – 109
- 2015 r. – 109

Wskaźnik „Korzyści monetarne ze skrócenia czasu podróży na wybudowanych/zmodernizowanych drogach (euro/rok)”

Wskaźnik ten jest składową oceny ekonomicznej przedsięwzięć drogowych i mostowych na sieci dróg wojewódzkich. W dokumencie metodologicznym nazywany jest „Koszty czasu w przewozach pasażerskich”. Są to sumaryczne koszty czasu w wariantcie inwestycyjnym (W1) i bezinwestycyjnym (W0), które wylicza się mnożąc w każdym kolejnym roku analizy roczne przebiegi samochodów osobowych i autobusów na analizowanym odcinku drogi przez jednostkowe koszty czasu przypadające na dany rodzaj pojazdu.

Wariant (W0), tj. wariant bez robót inwestycyjnych lub modernizacyjnych, w których muszą być przewidziane koszty remontów okresowych, remontów cząstkowych i utrzymania bieżącego drogi lub mostu. Przy wzrastających obciążeniach ruchem, według prognozy częstotliwości zabiegów wzrasta i okresy między-remontowe są coraz krótsze.

Wariant (W1), tzn. inwestycyjny, w którym określa się nakłady inwestycyjne do poniesienia w pierwszym i ewentualnie w następnych latach oraz koszty utrzymania odcinka nowego lub przebudowanego. W przypadku przejścia ruchu z innego odcinka (np. miejskiego, gdy projektuje się obwodnicę miasta, lub budowę nowego mostu) uwzględnia się również koszty utrzymania i remontów drogi istniejącej odciążonej

Analizę ekonomiczną na sieci dróg przeprowadza się obliczając koszty oddzielnie dla każdego elementu sieci, a następnie wykonuje się obliczenia zbiorcze.

Koszty czasu przejazdów pasażerskich oblicza się wg. następującego wzoru:

$$K_c = L * \sum_{j=1}^2 \frac{k_c * w_{zj}}{V_{pdr(i,j)}} * SDR_{(i,j)} * 365$$

gdzie:

K_c - roczne koszty czasu w przewozach pasażerskich w [PLN],
kc - jednostkowy koszt czasu w przewozach pasażerskich samochodu osobowego i autobusu w [PLN/godz],
w_{zj} – współczynnik zapelnienia pojazdu j w [osoby na jeden pojazd],
V_{pdr(i,j)} - prędkość podróży pojazdu j w [km/godz],
SDR(i,j)- średnie dobowe natężenia ruchu grupy pojazdu j w [poj/dobę],
L - długość odcinka drogi w [km]

Koszty czasu w przewozach towarowych oblicza się wg. następującego wzoru:

$$K_{C(i)} = L * \sum_{j=1}^3 \frac{k_{c(j)}}{V_{pdr(i,j)}} * SDR_{(i,j)} * 365$$

gdzie:

K_c - roczne koszty czasu w przewozach towarowych w [PLN],
kc - jednostkowy koszt czasu w przewozach towarowych pojazdów ciężarowych w [PLN/godz],
V_{pdr(i,j)} - prędkość podróży pojazdu j w [km/godz],
SDR(i,j)- średnie dobowe natężenia ruchu grupy pojazdu j w [poj/dobę],
L - długość odcinka drogi w [km]¹⁶

Wartość docelowa dla wskaźnika „Korzyści monetarne ze skrócenia czasu podróży na wybudowanych/przebudowanych drogach” zostanie oszacowana na podstawie:

4. Wartości tego parametru z wniosków zatwierdzonych do realizacji (6 projektów),
5. Wartości tego parametru z wniosku projektu kluczowego znajdującego się obecnie na liście rezerwowej (Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 226 (węzeł Rusocin).
6. Szacunkowych wartości tego parametru obliczonych w oparciu o informację nt. długości drogi z opisu zamieszczonego na liście projektów kluczowych i przykładowych wartości SDR(i,j), V_{pdr(i,j)}.

Źródło danych	Przewozy towarowe	Przewozy pasażerskie
1/ Złożone wnioski:	827 221	1 508 372
a. Rozbudowa infrastruktury transportowo-komunikacyjnej w powiecie kwidzińskim poprzez budowę małej obwodnicy m. Kwidzyna – Etap I i II	8068	164115
b. Przebudowa dróg powiatowych nr 2714G i 2713G (Swarżyn–Godziszewo) etap I	29393	115121
c. Przebudowa DW 211 stanowiącej dostęp do Trójmiasta – etap II Nowa Dąbrowa – granica powiatu słupskiego	62000	381711
d. Przebudowa DW 218 stanowiącej dostęp do Trójmiasta – etap I Nowy Dwór Wejherowski-Wejherowo i w m. Wejherowo	18022	132506,44
e. Przebudowa DW 211 Kartuzy – Żukowo i DP 1903G Kobysewo – Żukowo stanowiących dostęp do Trójmiasta –etap I	98383	475985
f. Przebudowa DW 222 i 229 Etap I (Obwodnica Pelplina z przebudową DW 229 stanowiących dojazd do „węzła Pelplin” autostrady A1	611355	238934
2/ Wniosek rezerwowy - Przebudowa DW 226 (od skrzyżowania dróg wojewódzkich 222 i 226 do węzła „Rusocin”	102629	530393
3/ Szacunki	11043759	3534728
a. Przebudowa DW 214 Nowa Wieś Lęborska – Białogarda, obejście m. Wicko i Chabrowa)	3996789	1279235
b. Przebudowa DW 224 Godziszewo – Tczew (węzeł Stanisławie)	3365717	1077250
c. Przebudowa DW 231 od m.Skórcz przez węzeł „Kopytkowo”, Smętowo Graniczne do drogi krajowej nr 1 w Kolonii Ostrowickiej	3681253	1178243
Razem	11 973 609	5 573 493

¹⁶ Instytut Badawczy dróg i mostów „Ocena efektywności ekonomicznej przedsięwzięć drogowych i mostowych dla dróg wojewódzkich”, str. 16, WWW.mrr.gov.pl

Obliczając szacunkową wartość wskaźnika dla projektów założono, że całość pozostałej alokacji wypełnią projekty z listy kluczowej. Ponadto obliczając szacunkową wartość należy mieć na uwadze, że może ona być obciążona sporym błędem, gdyż jedynie precyzyjne dane na temat prędkości podróży pojazdów na konkretnej inwestycji oraz precyzyjnie wyliczone średnie dobowe natężenia ruchu na konkretnej inwestycji daje szansę dokładnego wyliczenia, dlatego też przy szacunkach wybrano przykładowe wartości SDR i V, dane te pochodzą z przykładu przebudowy drogi z „Instrukcji oceny efektywności ekonomicznej przedsięwzięć drogowych i mostowych dla dróg wojewódzkich”. Jedyne rzeczywiste dane, to długości odcinków dróg 214, 224, 231 przewidzianych do wsparcia, które w efekcie mogą okazać się zresztą nieco inne niż przewidywano tworząc listę projektów kluczowych. Obliczenia wykonano przy stopie dyskontowej = 5%. Stopa dyskontowa jest to wysokość stopy oprocentowania bankowego, właściwej dla danego rodzaju zamierzenia. Stopa dyskontowa ma zasadniczy wpływ na wybór wariantu inwestycji, ponieważ wyraża maksymalny przyrost nakładów inwestycyjnych, który opłaca się ponieść w celu uzyskania określonych korzyści. Stopa dyskontowa staje się miarą rentowności nakładów inwestycyjnych w danych warunkach, a ponadto końcową stopą zysku netto od kapitału (def: Instrukcja oceny efektywności ekonomicznej przedsięwzięć drogowych i mostowych dla dróg wojewódzkich). W instrukcji nie ma żadnych rekomendacji, która stopa jest właściwa. Najczęściej uzależniona jest ona od warunków kredytowych na rynku kapitałowym, w związku. Wybrano ją na poziomie 5%, gdyż w większości wniosków wybranych z konkursu 4.1 taką zastosowano, co oznacza, że być może warunki na rynku kapitałowym są takie, że inwestorzy przyjmują stopę dyskontową na tym poziomie.

Proponowane wartości wskaźnika **„Korzyści monetarne ze skrócenia czasu podróży na wybudowanych/zmodernizowanych drogach (Euro/rok)”¹⁷**:

- 2010 r. - 1 761 225 Euro
- 2013 r. – 12 595 754 Euro
- 2015 r. –17 547 103 Euro

Wyznaczoną wartość dla roku 2010 – wyliczono w oparciu o wnioski wybrane w ramach konkursu 4.1_2, których okres realizacji przewidziano do 2010 r. (5 wniosków).

Wyznaczoną wartość dla roku 2013 – wyliczono w oparciu o wnioski wybrane w ramach konkursu 4.1_2, (6 wniosków) oraz wyliczeń wskaźnika „oszczędność czasu w przewozach pasażerskich i towarowych) dla 4 projektów z listy projektów kluczowych w okresie do 2013 r.

Wyznaczoną wartość dla roku 2015 – wyliczono w oparciu o wnioski wybrane w ramach konkursu 4.1_2, (6 wniosków) oraz wyliczeń wskaźnika „oszczędność czasu w przewozach pasażerskich i towarowych) dla 4 projektów z listy projektów kluczowych w okresie do 2015 r.

Z instrukcji Instytutu Badawczego Dróg i Mostów oraz wytycznych KE (Niebieska księga) wynika, że dla każdego przedsięwzięcia drogowego czas użytkowania, a tym samym wskaźnik oszczędności czasu w przewozach musi być wyznaczony przez 25 lat od momentu rozpoczęcia inwestycji.

W przypadku działania 4.2 wpisującego się w cel szczegółowy 1 na realizację przeznaczono **40 713 025 Euro** ze środków EFRR. Maksymalny poziom dofinansowania w ramach tego działania wynosi 50%. Do końca 2008 r. nie rozstrzygnięto żadnego konkursu. IZ RPO woj. pomorskiego planuje 1 konkurs w tym działaniu, którego zakończenie przewidziano w połowie 2009 r.

Weryfikacja wartości wskaźników

Na liście projektów kluczowych znajdują się dwa projekty polegające na modernizacji linii kolejowych, a ich orientacyjny całkowity koszt to 337 786 280 PLN, (**90 937 213 Euro**, kurs 3,7145). Przy

¹⁷ Szczegółowe tabele z obliczeniami w załączniku w formacie Excel

przewidzianym 50% dofinansowaniu koszt projektów przekracza alokację. Obniżenie dofinansowania z EFRR do 45% umożliwi realizację projektów kluczowych $(40713025 \cdot 100) / 45 = 90473388$.

Konkurs	Status konkursu Rozstrzygnięty lub nie	% dofinansowania	Przewidziana alokacja z EFRR (w Euro)	Udział w całości EFRR w działaniu W %	Przewidziana całkowita wartość projektów	Udział w całości środków W działaniu w %	Zakładana wartość wskaźnika w km	% w wartości docelowej
4.2.1	Nie	50	40 713 025	X	81 426 050	X	143	84

W wyniku realizacji projektów kluczowych jak wynika z ich opisu zostaną zmodernizowane **143 km** linii kolejowych, co stanowi **84%** oszacowanej w programie wartości docelowej.

Podobnie jak w przypadku dróg nie jest możliwe osiągnięcie wskaźnika „Liczba projektów z zakresu infrastruktury kolejowej”. 2 projekty przekraczają całość alokacji. Wprawdzie z opisu działania wynika, że można realizować także drobne projekty polegające na rozbudowie lub przebudowie budynków dworcowych i modernizacji urządzeń sterowania ruchem, ale po realizacji projektów kluczowych zabraknie środków na realizację takiego typu projektów z powodu.

Zatem przewidziane w programie wartości docelowe wskaźnika produktu „Długość wybudowanych/przebudowanych linii kolejowych (km)” w ilości 170 km nie zostaną osiągnięte oraz „Liczba projektów z zakresu infrastruktury kolejowej (szt)” jest przeszacowana – w 2015 r. nie zostanie osiągnięta liczba 10 projektów.

W przypadku wskaźnika „Łączna redukcja czasu przejazdu transportem kolejowym na modernizowanych liniach (min)” trudno polemizować z prawidłowością oszacowania jeśli zostało ona wybrane ze studiów wykonalności projektów kluczowych przeznaczonych do realizacji.

Proponowane wartości wskaźnika „**liczba projektów z zakresu infrastruktury kolejowej (szt)**”:

- 2010 r. - 0
- 2013 r. – 2
- 2015 r. – 2

Proponowane wartości wskaźnika „**długość wybudowanych/przebudowanych linii kolejowych (km.)**”:

- 2010 r. - 0
- 2013 r. – 143
- 2015 r. – 143

Cel szczegółowy 2:

Podniesienie konkurencyjności regionalnych węzłów transportowych

Na realizację celu szczegółowego 2 składają się efekty wdrożenia działania 4.3 z alokacją wynoszącą **48 855 630 Euro** ze środków EFRR, po realokacji 10 000 000 do działania **38 855 630 Euro**.

W ramach działania 4.3 w 2008 r. nie zorganizowano żadnego konkursu. IZ RPO woj. pomorskiego planuje w ramach tego działania jeden konkurs, którego zakończenie jest planowane w połowie 2009 r. Uchwałą zarządu z dnia 27.11.2008 r. realokowano z działania 4.3 do działania 4.1 10 mln Euro ze środków EFRR.

Weryfikacja wartości wskaźników

W programie znalazł się tylko jeden wskaźnik produktu „liczba projektów z zakresu poprawy dostępności do węzłów transportowych”, który w zasadzie nie mówi o efekcie materialnym. Mogą to być bardzo zróżnicowane pod względem kosztów projekty polegające na: budowie/przebudowie i rozbudowie infrastruktury małych portów (np. falochrony, torowiska portowe, place manewrowe), budowie/przebudowie i rozbudowie infrastruktury drogowo – kolejowej oraz budowie/przebudowie i rozbudowie obiektów transportowej obsługi centrów logistycznych. Z sondażu wśród beneficjentów, potwierzonego między innymi w Pomorskiej Bazie Projektów widać, że mogłyby to być głównie projekty polegające na budowie dróg poprawiających dostęp do portów, alokacja z EFRR dla tych projektów ponad trzykrotnie przekracza alokację działania, która jest już obecnie pomniejszona o 10 mln i realokowana do działania 4.1. Z szczegółowego opisu działania wynika, że ewentualne budowane drogi miałyby charakter regionalny i ponadregionalny. Przeciętny koszt budowy 1km drogi na podstawie projektów złożonych w działaniu 4.1 będzie kosztował ok. 1,9 mln. Co oznaczałoby, że przy zasobach finansowych w wysokości ok. 52 mln Euro $(38\,855\,630 \cdot 100) / 75 = 51\,807\,506$, przy maksymalnym dofinansowaniu umożliwiłoby to wybudowanie ok. 27 km dróg. Oczywiście możliwe jest wybudowanie/przebudowanie tej ilości dróg w ramach 5 projektów.

Zatem przewidziane w programie wartości docelowe wskaźnika produktu „Liczba projektów z zakresu poprawy dostępności do węzłów transportowych” w ilości 5 szt jest możliwa do osiągnięcia w 2015 r.

Powyższe rozważania są nieco teoretyczne, gdyż w priorytecie jest widoczny dokuczliwy niedobór zasobów finansowych, który może zagrażać realizacji projektów kluczowych. Jeśli podjęto by decyzję, że w ramach działania wspiera projekty inne niż budowa dróg, wartość docelowa wskaźnika „Liczba projektów z zakresu poprawy dostępności do węzłów transportowych” byłaby szansa na osiągnięcie zakładanej wartości docelowej i oszczędzenie środków w celu realokacji do działania 4.1. Natomiast jeśli będą to drogi, nie ma szans na osiągnięcie zakładanej wartości docelowej.

Wartości docelowe dla roku 2010 były wyznaczane w oparciu o harmonogramy naborów i analizę wartości docelowych w części temu poświęconej

Podsumowanie wartości wskaźników w formie tabelarycznej – OP 4

	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość wskaźnika w 2010 r.	Wartość wskaźnika w 2013 r.		Wartość wskaźnika w 2015 r.		Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
			Proponowana	Obecna	Proponowana	Obecna	Proponowana		
	PRODUKT								
1	Liczba projektów objętych wsparciem w ramach Osi Priorytetowej (szt.) w tym: z zakresu infrastruktury drogowej z zakresu infrastruktury kolejowej z zakresu poprawy dostępności do węzłów transportowych	0	5	27	5	30	10	rocznie	IZ
		0	0	8	2	10	2		
		0	3	5	5	5	5		
2	Długość wybudowanych /przebudowanych (zrekonstruowanych) dróg (km)	0	0	145	109	160	109	rocznie	Beneficjent
	Długość wybudowanych/ przebudowanych (zrekonstruowanych) linii kolejowych (km)	0	0	140	143	170	143	rocznie	Beneficjent
	REZULTAT								
1	Korzyści monetarne ze skrócenia czasu podróży na wybudowanych /zmodernizowanych drogach (euro/rok)	0	1 761 225	X	12595754	X	17547103	rocznie	Beneficjenci
2	Łączna redukcja czasu przejazdu transportem kolejowym na modernizowanych liniach (min.)	0	0	96	96	120	120	rocznie	Beneficjenci

2.5. Oś Priorytetowa 5 – Środowisko i energetyka przyjazna środowisku – analiza i weryfikacja wskaźników

Na realizację **Osi Priorytetowej 5**, której celem głównym jest *poprawa stanu środowiska naturalnego i ograniczenie zagrożeń ekologicznych*, przeznaczono kwotę 61 954 604 Euro ze środków EFRR, co stanowi **7%** ogólnej alokacji programu.

W ramach osi priorytetowej i jej celu głównego będzie realizowanych pięć celów szczegółowych:

1. *Poprawa funkcjonowania regionalnego systemu gospodarki odpadami*, poprzez wdrażanie działania 5.1. „Gospodarka odpadami” - **26%** całości alokacji na oś priorytetową,
2. *Poprawa jakości infrastruktury gospodarki wodnej*, poprzez wdrażanie działania 5.2. „Gospodarka wodna” - **20%** całości alokacji na oś priorytetową,
3. *Usprawnienie systemu informacji o środowisku i zagrożeniach ekologicznych*, poprzez wdrażanie działania 5.3. „Zarządzanie informacją o środowisku” - **5%** całości alokacji na oś priorytetową,
4. *Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych*, poprzez wdrażanie działania 5.4. „Rozwój energetyki opartej na źródłach odnawialnych” - **20%** całości alokacji na oś priorytetową,
5. *Poprawa efektywności systemów wytwarzania i przesyłu energii*, poprzez wdrażanie działania 5.5. „Infrastruktura energetyczna i poszanowanie energii” - **29%** całości alokacji na oś priorytetową.

Wskaźniki w ramach OP 5

	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość wskaźnika w 2013 r.	Wartość wskaźnika w 2015 r.	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
PRODUKT						
1	Liczba projektów z zakresu gospodarki odpadami (szt.)	0	5	6	rocznie	IZ
2	Liczba projektów z zakresu gospodarki wodnej (szt.) w tym liczba projektów z zakresu zwiększenia retencyjności (szt.)	0	11 3	12 3	rocznie	IZ
3	Liczba wdrożonych w ramach programu projektów wsparcia zarządzania ochroną środowiska (szt.)	0	6	8	rocznie	IZ
4	Liczba projektów z zakresu energetyki odnawialnej (szt.)	0	36	45	rocznie	IZ
5	Liczba projektów z zakresu poszanowania energii (szt.)	0	13	15	rocznie	IZ
REZULTAT						
1	Odpady komunalne trafiające do regionalnych zakładów zagospodarowania odpadów wspartych w ramach Programu (%)	0	11,5	14	rocznie	Beneficjenci
2	Stworzone możliwości retencyjne w wyniku realizacji projektów (tys. m ³)	0	30 000	30 000	co 2 lata	ZMiUW
3	Liczba osób zabezpieczonych przed powodzią w wyniku realizacji projektów (osoby)	0	400 000	440 000	rocznie	Beneficjenci

4	Potencjalna moc zainstalowana w elektrowniach i elektrociepłowniach opartych o odnawialne źródła energii (MW)	0	17,0	21,2	rocznie	Beneficjenci
5	Potencjalna energia wytworzona w elektrowniach i elektrociepłowniach opartych o odnawialne źródła energii (MWh)	0	72 000	90 000	rocznie	Beneficjenci
6	Powierzchnia terenów objętych monitoringiem zagrożenia powodziowego w wyniku realizacji projektów (km ²)	0	6375	8500	co dwa lata	Beneficjenci

Weryfikacja wskaźników metodą S.M.A.R.T

S - Konkretność/ kompletność/ dokładność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy katalog wskaźników na poziomie poszczególnych Osi Priorytetowych jest wyczerpujący tj.		
1.1	<ul style="list-style-type: none"> kompletny? 	<p>Każdemu z celów przypisano wskaźniki produktu:</p> <p><u>Cel szczegółowy 1</u>: 1 wskaźnik <u>Cel szczegółowy 2</u>: 1 wskaźnik+1 podwskaźnik <u>Cel szczegółowy 3</u>: 1 wskaźnik <u>Cel szczegółowy 4</u>: 1 wskaźnik <u>Cel szczegółowy 5</u>: 1 wskaźnik</p> <p>Katalog zatem jest kompletny</p>	<p>Każdemu z celów przypisano wskaźniki rezultatu:</p> <p><u>Cel szczegółowy 1</u>: 1 wskaźnik <u>Cel szczegółowy 2</u>: 2 wskaźniki <u>Cel szczegółowy 3</u>: 1 wskaźnik <u>Cel szczegółowy 4</u>: 2 wskaźnik <u>Cel szczegółowy 5</u>: brak wskaźnika</p> <p>Katalog zatem nie jest kompletny</p>
1.2	<ul style="list-style-type: none"> właściwie wypełniający kierunek interwencji w ramach poszczególnych Osi? 	<p><u>Cel szczegółowy 1</u>: Wskaźnik 1/ Liczba projektów z zakresu gospodarki odpadami - wskaźnik (formalnie prawidłowy),</p> <p><u>Cel szczegółowy 2</u>: Wskaźnik 2/ Liczba projektów z zakresu gospodarki wodnej, w tym: z zakresu zwiększania retencyjności - wskaźnik (formalnie prawidłowy)</p> <p><u>Cel szczegółowy 3</u>:</p>	<p><u>Cel szczegółowy 1</u>: Wskaźnik 1/ Odpady komunalne trafiające do regionalnych zakładów zagospodarowania odpadów wspartych w ramach programu - wskaźnik (prawidłowy), choć w zasadzie jest to wskaźnik oddziaływania a nie rezultatu, niemożliwy do uzyskania bezpośrednio po zakończeniu projektu. Jako rezultat lepszy byłby „Potencjalna moc przerobowa Zakładów Zagospodarowania Odpadów¹⁸”</p> <p><u>Cel szczegółowy 2</u>: Wskaźnik 2/ Stworzone możliwości retencyjne w wyniku realizacji projektów - wskaźnik (prawidłowy), Wskaźnik 3/ Liczba osób zabezpieczonych przed powodzią w wyniku realizacji projektów - wskaźnik (prawidłowy),</p> <p><u>Cel szczegółowy 3</u>:</p>

¹⁸ Z definicji wskaźnika rezultatu wynika, że jest to natychmiastowy efekt po zakończeniu projektu. Wskaźnik „Moc przerobowa Zakładów Zagospodarowania Odpadów” oznacza Potencjalną moc przerobową określoną na podstawie parametrów technicznych możliwych do określenia tuż po zakończeniu projektu. Jest to prostszy w pozyskaniu wskaźnik (dokumentacja techniczna). Monitorowanie odpadów komunalnych trafiających do ZZO wspartych w ramach projektu wymaga dodatkowego monitorowania po zakończeniu projektu.

		<p>Wskaźnik 3/ Liczba wdrożonych w ramach programu projektów wsparcia zarządzania ochroną środowiska - wskaźnik (formalnie prawidłowy),</p> <p><u>Cel szczegółowy 4:</u> Wskaźnik 4/ Liczba projektów z zakresu energetyki odnawialnej - wskaźnik (prawidłowy),</p> <p><u>Cel szczegółowy 5:</u> Wskaźnik 5/ Liczba projektów z zakresu poszanowania energii - wskaźnik (formalnie prawidłowy),</p> <p>Wskaźniki typu „liczba projektów” nie są wskaźnikami, które dobrze zilustrują przewidziany do realizacji typ interwencji. Informują jedynie w przybliżeniu o obszarze wsparcia, ale w zasadzie nie są żadnym materialnym produktem.</p> <p>Cel 1/2/3/4/5 Formalnie można uznać, że właściwie wypełniają kierunki interwencji</p>	<p>Wskaźnik 6/ Powierzchnia terenów objętych monitoringiem zagrożenia powodziowego w wyniku realizacji projektów - wskaźnik (prawidłowy),</p> <p><u>Cel szczegółowy 4:</u> Wskaźnik 4/ Potencjalna moc zainstalowana w elektrowniach i elektrociepłowniach opartych o odnawialne źródła energii - wskaźnik (prawidłowy),</p> <p>Wskaźnik 5/ Potencjalna energia wytworzona zainstalowana w elektrowniach i elektrociepłowniach opartych o odnawialne źródła energii - wskaźnik (prawidłowy),</p> <p><u>Cel szczegółowy 5:</u> Brak wskaźnika rezultatu, przewidziane do realizacji projekty są bardzo różnorodne, ale mają na celu zwiększenie efektywności energetycznej, zatem propozycja dodania wskaźnika z KSI – R.43.1.2 – Ilość zaoszczędzonej energii w wyniku realizacji projektów (MW/h/rok)¹⁹ Pomimo, że wskaźnik znajduje się w Uszczegółowieniu RPO WP wskazuje się na poprawność metodologiczną umieszczenia go na poziomie Programu²⁰</p> <p>Cel 1/2/3/4/5 Właściwie wypełniają kierunki interwencji</p>
1.3	<ul style="list-style-type: none"> spójny i racjonalny, w odniesieniu do założonych celów i alokacji? 	<p>W tym priorytecie bez względu na alokację przypisano każdemu celowi 1 wskaźnik produktu oraz w celu 1 i celu 3 po 1 wskaźnik rezultatu, a w celu 2 i celu 4 po 2 wskaźniki rezultatu.</p> <p>W ramach celu 1. spójny i racjonalny (w sensie powiązania produktów i rezultatów)</p> <p>W ramach celu 2. spójny i racjonalny (w sensie powiązania produktów i rezultatów)</p> <p>W ramach celu 3 spójny i racjonalny (w sensie powiązania produktów i rezultatów)</p> <p>W ramach celu 4. spójny i racjonalny (w sensie powiązania produktów i rezultatów)</p> <p>W ramach celu 5. nie spójny (brak wskaźnika rezultatu)</p>	
2	<p>Jaka jest wartość docelowa wskaźnika oszczędności czasu (euro/rok) łącznie oraz w rozbiciu na przejazdy pasażerskie oraz towarowe transportem drogowym i transportem szynowym / kolejowym?</p>	<p>Nie dotyczy</p>	
3	<p>Czy wskaźniki dają możliwość</p>	<p>Porównanie projekt - program</p>	<p>Porównanie projekt - program</p>

¹⁹ Jeśli w Programie pojawia się cel to zasadne jest pokazywanie go w sposób skwantyfikowany poprzez wskaźniki produktu i rezultatu. Rekomendację tą oznaczono niskim priorytetem.

²⁰ W tabeli rekomendacji zaproponowano wartości docelowe dla tego wskaźnika. Wartości wyznaczono na podstawie przeciętnego zużycia energii w obiekcie użyteczności publicznej wynoszącej 3000 MW. Przy założeniu, że możliwe będzie sfinansowanie ok. 20 inwestycji i zaoszczędzone w związku z tym ustawowo przewidziane 25% zużycia energii na podstawie „Ustawy o wspieraniu przedsięwzięć termo modernizacyjnych” (Dz.U.Nr. 162) rozwiązanie technologiczne musi zapewnić oszczędność 25% zużycia energii (750*20)=15 tys.

Założono, że jeśli dotąd nie rozstrzygnięto konkursów, to w 2010 r. nie będzie efektów wdrożenia projektów. Konkursy mają odbyć się do 2011 r., co oznacza, że w 2013 r. najprawdopodobniej zostaną ukończone projekty, zatem wartość dla 2015 jest taka sama jak dla 2013 r..

	<p>porównań i agregacji (projekt – program, program–inne programy)?</p>	<p>Wskaźniki z poziomu projektu będą przechowywane w KSI i agregowane na poziom programu, dlatego też wskazane jest identyczne nazewnictwo</p> <p>Nazewnictwo w programie zgodne z nazewnictwem w KSI,</p> <p><i>Porównanie program – inne programy Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie gromadzenia danych w systemie elektronicznym są wytycznymi horyzontalnymi i dotyczą każdego programu z EFRR, w związku z tym inne programy też powinny być zgodne z KSI</i></p>	<p>Wskaźniki z poziomu projektu będą przechowywane w KSI i agregowane na poziom programu, dlatego też wskazane jest identyczne nazewnictwo</p> <p>Nazewnictwo w programie inne niż w KSI W KSI jest: „Objętość retencjonowanej wody w ramach małej retencji” a w programie Wskaźnik 2/ Stworzone możliwości retencyjne w wyniku realizacji projektów.</p> <p>Wskaźnik 3/ i 4/ zgodny z KSI</p> <p>Wskaźnik 1/ 5/ 6/ indywidualny dla RPO woj. pomorskiego</p> <p><i>Porównanie program – inne programy Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie gromadzenia danych w systemie elektronicznym są wytycznymi horyzontalnymi i dotyczą każdego programu z EFRR, w związku z tym inne programy też powinny być zgodne z KSI</i></p>
--	---	---	--

M – Mierzalność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy wskaźniki są jednoznacznie interpretowalne (przejrzyste)?	Cel szczegółowy 1, 2, 3, 4, 5 – TAK	Cel szczegółowy 1, 2, 3, 4 – TAK
2	Czy wskaźniki są jasną miarą rezultatów	Nie dotyczy	TAK, wskaźniki pokazują realizację postawionych w priorytecie celów
3	Czy wskaźniki będą w stanie ukazać pożądane zmiany?	TAK, w stosunku do wartości docelowej, ale biorąc pod uwagę fakt, że są to wskaźniki typu liczba projektów, trudno dostrzec materialne efekty, zatem jest to głównie analizowane pod kątem przyrostu w stosunku do wyznaczonej wartości docelowej	TAK, gdyż wskaźniki rezultatu ukazują rzeczywiste efekty wdrożenia projektów w stosunku do wartości docelowej, jak i postawionego celu

A – Realność/ osiągalność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy oszacowane wartości docelowych wskaźników zaproponowanych w RPO WP są realne?	<u>Cel szczegółowy 1, 2, 3, 4, 5:</u> Zaproponowane wartości docelowe są możliwe do osiągnięcia (patrz część pt. „Wartości docelowe”).	<u>Cel szczegółowy 1, 2, 3, 5:</u> Zaproponowane wartości docelowe są możliwe do osiągnięcia (patrz część pt. „Wartości docelowe”). Cel szczegółowy 4. Zaproponowana wartość docelowa może być trudna do osiągnięcia
2	Czy połączenie pomiędzy wskaźnikami produktu a wskaźnikami rezultatu jest wiarygodne?	Formalnie wskaźniki rezultatu są w sposób poprawny połączone ze wskaźnikami produktu (jak już wiele razy wspomniano, niewiele można powiedzieć o wsk. liczba projektów)	

R – Trafność/ odpowiedniość/ adekwatność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy zaproponowane rodzaje wskaźników będą przydatne (odpowiednie) i zagwarantują najskuteczniejszy pomiar cech produktów oraz rezultatów i pozwalających na osiągnięcie celów sformułowanych w RPO WP oraz przewidywanych rodzajów interwencji i typów przedsięwzięć w ramach poszczególnych Osi Priorytetowych?	Cel szczegółowy 1, 2, 3, 4, 5. TAK, wskaźniki są dobrane adekwatnie do typów interwencji i dobrze wpisują się w cele postawione w programie, z zastrzeżeniem, iż liczba projektów niekoniecznie odzwierciedla osiągnięcie celu (możliwa jest realizacja niewielu projektów, obejmujących b. dużą liczbę „użytkowników”).	
2	Czy wskaźniki spełniają zalecenia dotyczące wskaźników kluczowych i stosowania ograniczonej liczby wskaźników?	Cel szczegółowy 1 i cel szczegółowy 2: TAK, spełniają zalecenie stosowania wskaźników z listy tzw. <i>core indicators</i> wymaganej przez KE (w priorytecie umieszczono wymagane wskaźniki)	
3	Czy wskaźniki są zgodne z przyjętymi w najważniejszych dokumentach strategicznych poziomu wspólnotowego, krajowego i regionalnego (cele lizbońskie, cele Europejskiej Strategii Zatrudnienia, Strategiczne Wsparcie Wspólnoty, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia, Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego do 2020r., strategie sektorowe)?	<u>Cel szczegółowy 2:</u> TAK, ale należy to raczej rozumieć pośrednio niż bezpośrednio, gdyż ten typ wsparcia jest na tyle drobny, że nie jest bezpośrednio eksponowany w dokumentach, o których mowa w pytaniu	

T – Rejestrowalność/ ograniczenie w czasie/ istotność dla monitoringu i ewaluacji

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy pozyskanie i mierzenie poszczególnych wskaźników generuje nadmierne koszty? Których?	NIE, dane nt. zastosowanych wskaźników będą pozyskiwane od beneficjentów bez dodatkowych kosztów	TAK, dla celu szczegółowego 2 wskazane byłoby badanie umożliwiające pozyskanie danych o liczbie osób zamieszkujących tereny zabezpieczone przed powodzią (będzie to koszt IZ)
2	Jakie wskaźniki byłyby alternatywne do „trudnych”, zbyt kosztownych wskaźników?	Nie dotyczy	Nie dotyczy
3	Czy koszt pozyskiwania wskaźników jest akceptowalny przez beneficjentów?	TAK, nie wymagają dodatkowych poza projektem badań	Może być akceptowalny (w przypadku przyjęcia definicji i decyzji o przebadaniu terenów zabezpieczonych przed powodzią).
4	Czy wskaźniki monitorują realizację Programu?	TAK, w stosunku do wartości docelowej, <u>choć jak wskazano powyżej dla prawidłowości systemu monitoringu spójnego z KSI, nazewnictwo wskaźników powinno być spójne z KSI</u>	TAK, w stosunku do wartości docelowej i postawionych w priorytecie celów, <u>choć jak wskazano powyżej dla prawidłowości systemu monitoringu spójnego z KSI, nazewnictwo wskaźników powinno być spójne z KSI</u>

Wartości docelowe wskaźników OP 5

5 Oś Priorytetowa została opisana jedynie wskaźnikami typu „liczba projektów”, dlatego wnioskowanie o prawidłowości oszacowań wartości docelowych jest bardzo trudne, ponieważ jak wspomniano interpretacja takich wskaźników rzadko może prowadzić do sensownych wniosków w sensie analizy rzeczywistych efektów. Z punktu widzenia efektywności funduszy unijnych i realizowanej w ich ramach polityki spójności najistotniejsze są wartości osiągniętych wskaźników rezultatu, a nie produktu.

Cel szczegółowy 1:

Poprawa funkcjonowania regionalnego systemu gospodarki odpadami

Na realizację celu szczegółowego 1 składają się efekty wdrożenia działania 5.1. Alokacja na to działanie wynosi **15 488 651** Euro ze środków EFRR.

W ramach działania 5.1. w 2008 r. nie zorganizowano żadnego konkursu. IZ RPO woj. pomorskiego planuje w ramach tego działania jeden konkurs, którego zakończenie jest planowane na początku 2009 r. Będzie to jedyny konkurs w działaniu.

Weryfikacja wartości wskaźników

W ramach tego działania przewidziano do realizacji jeden projekt kluczowy, jego orientacyjny koszt wynosi **44 000 000** PLN (ok. 11 657 173 Euro). Zakładając, że maksymalne dofinansowanie wynosi 70%, do realizacji tego projektu zostanie zużyte 81 60 021 Euro ze środków EFRR, czyli ok. 53% wsparcia całości środków EFRR. Unieszkodliwianie odpadów komunalnych w województwie pomorskim polega głównie na ich deponowaniu na składowiskach. W 2006 r. odpady składowano na 56 składowiskach, na których umieszczono łącznie 607, 2 tys. Mg. Wdrożenie wymagań określonych w dyrektywach oraz prawie polskim związane jest z intensyfikacją selektywnego zbierania oraz sortowania odpadów, zamykania składowisk nie spełniających wymagań określonych w przepisach oraz budowa i rozbudowa regionalnych zakładów zagospodarowania odpadów. Dlatego też w ramach RPO będą wspierane duże projekty z zakresu budowy i rozbudowy zakładów zagospodarowania odpadów komunalnych o charakterze ponadlokalnym obsługujących do 150 tys. osób, w tym także instalacji do odzysku i recyklingu lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych w procesach innych niż składowanie zgodne z Wojewódzki Planem Gospodarki Odpadami.

Biorąc pod uwagę, że projekt kluczowy „zużyje” połowę alokacji osiągnięcie zakładanej wartości docelowej dla wskaźnika „Liczba projektów z zakresu gospodarki odpadami” w ilości 6 nie jest możliwy do osiągnięcia.

Proponowane wartości wskaźnika „Liczba projektów z zakresu gospodarki odpadami”:

- 2010 r. - 0
- 2013 r. – 2
- 2015 r. – 3

Zaplanowana jest realizacja następujących projektów: ZZO Nowy Dwór k/Agnowic (dla ok. 130 tys. mieszkańców), ZZO: Sierzno (dla ok. 100 tys. mieszkańców), ZZO Czarnówko (dla ok. 100 tys. mieszkańców).

Zakład Zagospodarowania Odpadów z listy projektów kluczowych ma obsłużyć 130 tys. ludzi, co stanowi ok. 6% ogółu mieszkańców województwa pomorskiego i wyrzucanych przez nich odpadów. Kolejne dwie planowane inwestycje mają obsłużyć 200 tys. osób. Liczba ludności woj. pomorskiego w 2007 r. wyniosła 2 210 920 osób, zatem $(330\ 000 \cdot 100) / 2\ 210\ 920 = 14,9$.

Zatem realizacja 3 projektów z zakresu gospodarki odpadami umożliwi osiągnięcie zakładanej wartości docelowej wskaźnika „Odpady komunalne trafiające do regionalnych zakładów zagospodarowania odpadów wspartych w ramach programu” w wysokości 14%.

W Pomorskiej Bazie Projektów znajdują się ponadto 4 drobne projekty na kwotę dofinansowania 3 751 936 ze środków EFRR, nie przewiduje się braku popytu na środki w tym działaniu.

Cel szczegółowy 2: Poprawa jakości infrastruktury gospodarki wodnej

Na realizację celu szczegółowego 2 składają się efekty wdrożenia działania 5.2. Alokacja na to działanie wynosi **12 390 921** Euro ze środków EFRR.

W ramach działania 5.2. w 2008 r. nie zorganizowano żadnego konkursu. IZ RPO woj. pomorskiego planuje w ramach tego działania dwa konkursy. Jeden z nich zakończy się w połowie 2009 r., a kolejny w połowie 2010 r.

Weryfikacja wartości wskaźników

W ramach tego celu będą realizowane projekty przede wszystkim przyczyniające się do zwiększenia bezpieczeństwa powodziowego, czyli retencji i minimalizacji skutków ekstremalnych zjawisk klimatycznych, takich jak powódź czy susza. Preferowane będą projekty wynikające z programu Małej Retencji Województwa Pomorskiego do roku 2015., w ramach wdrożenia tego dokumentu przewidziano realizację **2** projektów i stworzenie w ich ramach 16 obiektów małej retencji za kwotę ok. 996 158 Euro, w tym 747118,5 Euro z EFRR, co stanowi ok. 6% całości alokacji z EFRR na to działanie. W 2006 r. w woj. pomorskim były 62 obiekty małej retencji o pojemności **15 416,4 tys. m³**²¹, co oznacza, że przeciętny obiekt ma objętość ok. 250 tys. m³. Dla 16 obiektów przewidzianych w ramach programu Małej Retencji byłoby to ok. **4 000 tys. m³**. Dostępne w działaniu zasoby finansowe umożliwiłyby realizację większej ilości projektów tego typu, aby osiągnąć wartość docelową 30 000 m³, nie wiadomo jednak czy będzie taka potrzeba, gdyż tego typu projekty będą także realizowane z PROW-u. Z uszczegółowienia wynika, że w ramach pozostałej alokacji będzie zrealizowane 9 projektów zwiększających bezpieczeństwo przeciwpowodziowe (przebudowa wałów przeciwpowodziowych, regulacje i utrzymanie cieków wodnych, renaturalizacja cieków wodnych i terenów wodno błotnych, tworzenie polderów i innych form zwiększenia retencyjności, budowa lub przebudowa stacji pomp, stopni wodnych). W Pomorskiej Bazie Projektów znajdują się obecnie 7 wniosków o łącznej alokacji 18 mln Euro ze środków EFRR, co przekracza dostępną alokację o 50%, nie przewiduje się zatem braku popytu na środki w tym działaniu.

Zatem można domniemywać, iż założone wartości docelowe wskaźnika produktu „Liczba projektów z zakresu gospodarki wodnej, w tym liczba projektów z zakresu zwiększenia retencyjności (szt.)” w wysokości 12 szt. są realne do osiągnięcia.

Proponowane wartości wskaźnika „Liczba projektów z zakresu gospodarki wodnej”:

- 2010 r. - 7
- 2013 r. – 11 (bez zmian)
- 2015 r. – 12 (bez zmian)

Dyskusja o wartości docelowej wskaźnika „Liczba osób zabezpieczonych przed powodzią” **jest uzależniona od definicji.** Jedną z możliwych definicji jest następująca: wskaźnik „Liczba osób zabezpieczonych przed powodzią” oznacza liczbę mieszkańców zamieszkujących (formalnie posiadających stałe lub czasowe zameldowanie²²) na obszarach objętych zrealizowanymi w ramach projektu systemami sterowania przepływami wód i ich retencji w oparciu o urządzenia służące gospodarowaniu wodami oraz liczbę osób zamieszkujących (formalnie zameldowanych) na terenach objętych systemem ostrzegania przed powodzią. W ramach RPO planowane jest także wzmocnienie

²¹ GUS, Ochrona środowiska, 2007, str. 171

²² Użyto sformułowanie formalnie zameldowanych, ponieważ jedynie o takich osobach można pozyskać dane ze źródeł administracyjnych.

systemów monitorowania i ostrzegania przed powodzią, będącego źródłem wiarygodnej informacji o jego stanie i stanowiącego wsparcie dla procesów zarządzania. Przy założeniu, że system obejmie niemal połowę województwa – powierzchnia woj. pomorskiego wynosi 18 310 km² (na podstawie wyznaczonej wartości docelowej wskaźnika „Powierzchnia terenów objętych monitoringiem zagrożenia powodziowego w wyniku realizacji projektów – 8500 km²), co jest słuszne, ponieważ nie ma sensu instalowanie systemu monitoringu o niewielkim obszarze monitorowania, wartość docelowa 440 tys. osób zabezpieczonych powodzią jest błędna – zdecydowanie za mała, 440 tys. osób to zaledwie 18% ogółu ludności (liczba ludności woj. pomorskiego to 2 210 920).

Jeśli ograniczyć definicję tylko do fragmentu „Liczba osób zabezpieczonych przed powodzią” oznacza liczbę mieszkańców zamieszkujących (formalnie posiadających stałe lub czasowe zameldowanie²³) na obszarach objętych zrealizowanymi w ramach projektu systemami sterowania przepływami wód i ich retencji w oparciu o urządzenia służące gospodarowaniu wodami” konieczne byłoby przeprowadzenie badania na podstawie map zalewowych. Są one jednym z najczęstszych stosowanych sposobów opisu zagrożenia powodziowego, przedstawiają zasięgi hipotetycznych zalewów. Mapa zalewów powodziowych to opracowanie, w którym na podstawie analiz hydrologicznych oraz znajomości ukształtowania koryta rzeki i terenów przyległych, wykonano obliczenia hydrauliczne i ich efekty przedstawiono na mapie w postaci granic obszarów zalewowych z ewentualnym podziałem na strefy.²⁴ Mapami terenów zalewowych dysponują Urzędy Wojewódzkie (Departamenty Zarządzania Kryzysowego)

Aby zweryfikować precyzyjnie wartość tego wskaźnika należy pozyskać dane z urzędów gmin (wydziały odpowiedzialne za ewidencję ludności) o liczbie osób zameldowanych na terenach wyznaczonych na podstawie map zalewowych obszarów, gdzie zrealizowano projekty z zakresu zabezpieczeń. Nie jest to możliwe w tym badaniu.

W przypadku wskaźnika rezultatu „Liczba osób zabezpieczonych przed powodzią w wyniku realizacji projektów” w zależności od przyjętej definicji wartość docelowa jest za mała o ok. 700 tys. osób lub jedynie badanie w terenie umożliwiłoby odpowiedź, czy założona wartość jest prawidłowo oszacowana, co przekracza zakres obecnego dokumentu.

Cel szczegółowy 3:

Usprawnienie systemu informacji o środowisku i zagrożeniach ekologicznych

Na realizację celu szczegółowego 2 składają się efekty wdrożenia działania 5.3. Alokacja na to działanie wynosi **3 097 730** Euro ze środków EFRR.

W ramach działania 5.3. w 2008 r. nie zorganizowano żadnego konkursu. IZ RPO woj. pomorskiego planuje w ramach tego działania dwa konkursy. Jeden z nich zakończy się na początku 2009 r., a kolejny w końcu 2010 r. Na obydwa konkursy przeznaczono taką samą wysokość alokacji,

Weryfikacja wartości wskaźników

Projekty wspierane w ramach celu szczegółowego 3 będą polegały przede wszystkim na zakupie sprzętu elektronicznego, specjalnego oprogramowania i „myśli naukowej” (metody obserwacji stanu środowiska). Projekty w zakresie zarządzania informacją o środowisku ze względu na swoją specyfikę powinny obejmować monitoring całego regionu, np. kompleksowy monitoring zanieczyszczeń powietrza w całym województwie pomorskim. Projekty powinny objąć monitorowaniem poszczególne elementy środowiska (woda, powietrze, ziemia, zmiany klimatu, zagrożenia powodziowe). Możliwe

²³ Użyto sformułowanie formalnie zameldowanych, ponieważ jedynie o takich osobach można pozyskać dane ze źródeł administracyjnych.

²⁴ Paweł Madej, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Kraków „Mapy terenów zalewowych oraz konieczność ograniczenia zabudowy tych terenów” WWW.tnz.most.org.pl

będzie także realizowanie projektów polegających na wykorzystaniu baz danych, aplikacji GIS w celu realizacji zabezpieczeń przeciwpowodziowych.

W Pomorskiej Bazie Projektów znajdują się obecnie 2 wnioski o łącznej alokacji 1,4 mln Euro ze środków EFRR, co może oznaczać, że realizowanie tańszych wniosków być może nie ma sensu, choć z drugiej strony różnorodność dużo tańszych typów projektów (np. tworzenie i rozbudowa istniejących baz danych do gromadzenia i przetwarzania informacji o środowisku, np. w postaci map –tworzenie map zalewowych, tworzenie i rozwój regionalnych systemów informacji z wykorzystaniem aplikacji GIS) będzie sprzyjać osiągnięciu zakładanej wartości docelowej.

Zatem można domniemywać, iż założone wartości docelowe wskaźnika produktu „Liczba wdrożonych w ramach programu projektów wsparcia zarządzania ochroną środowiska (szt.)” w wysokości 8 szt. oraz wskaźnika rezultatu „Powierzchnia terenów objętych monitoringiem zagrożenia powodziowego wyniku realizacji projektów (km²)” w wysokości 8500 jest realna do osiągnięcia (wyjaśnienie dotyczące tego wskaźnika w analizie celu 2).

Proponowane wartości wskaźnika „**Liczba wdrożonych w ramach programu projektów wsparcia zarządzania ochroną środowiska**”:

- 2010 r. - 0
- 2013 r. – 6 (bez zmian)
- 2015 r. – 6

Proponowane wartości wskaźnika „**Powierzchnia terenów objętych monitoringiem zagrożenia powodziowego w wyniku realizacji projektów**”:

- 2010 r. - 3000
- 2013 r. – 6375 (bez zmian)
- 2015 r. – 8500 (bez zmian)

Cel szczegółowy 4 : Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

Na realizację celu szczegółowego 4 składają się efekty wdrożenia działania 5.4. Alokacja na to działanie wynosi **12 390 921** Euro ze środków EFRR.

W ramach działania 5.4. w 2008 r. nie zorganizowano żadnego konkursu. IZ RPO woj. pomorskiego planuje w ramach tego działania dwa konkursy. Jeden z nich zakończy się w październiku 2009 r., a kolejny na początku 2011 r. Na obydwu konkursy przeznaczono taką samą wysokość alokacji,

Weryfikacja wartości wskaźników

W czerwcu 2008 r. na zlecenie IZ RPO woj. Pomorskiego zrealizowano badanie ankietowe wśród gmin²⁵ mające na celu ocenę zapotrzebowania na określone typy wsparcia. Okazało się, że w 11 z łącznie 28 ankietowanych gmin funkcjonują instalacje do wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. Jednak w znakomitej większości przypadków, instalacje te są bardzo małej mocy – od kilkudziesięciu KW do 1,5 MW. Spośród tych 11 ankietowanych gmin, posiadających instalacje wykorzystujące energię ze źródeł odnawialnych, 7 planuje dalsze inwestycje w tym kierunku. W grupie 17 gmin nie

²⁵ Raport z badania: „Analiza efektów realizacji projektów w zakresie infrastruktury ochrony środowiska realizowanych w ramach Zintegrowanego Programu Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006 w województwie pomorskim (działania 1.2, 3.1, 3.2) wraz z rekomendacjami dla Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013.”, Psdb Sp. z o.o., 2008

posiadających instalacji do wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, zaledwie 3 planuje podjąć działania zmierzające do dokonania inwestycji w tym zakresie.

W Pomorskiej Bazie Projektów znajdują się obecnie 7 wniosków o łącznej alokacji 13,8 mln Euro ze środków EFRR, co nieznacznie przekracza dostępną alokację, nie przewiduje się zatem braku popytu na środki w tym działaniu, ale wnioskując po wartości wniosków wartość docelowa wskaźnika jest przeszacowana.

Zatem należy domniemywać, że zakładana wartość docelowa wskaźnika „Liczba projektów z zakresu energetyki odnawialnej nie jest realna do osiągnięcia.

Proponowane wartości wskaźnika „**Liczba projektów z zakresu energetyki odnawialnej**”:

- 2010 r. - 0
- 2013 r. – 15
- 2015 r. – 20

Wartość docelową wskaźnika „Potencjalna moc zainstalowana w elektrowniach i elektrociepłowniach opartych o odnawialne źródła energii” – 21,2 MW należy uznać za nie realną. Zakładając koszt budowy 1 MW na poziomie 1,5 mln Euro i średnim poziomie dofinansowania w wysokości 75% kosztów kwalifikowanych, budżet środków publicznych w wysokości prawie 18 mln Euro nie umożliwi osiągnięcia zakładanego wskaźnika rezultatu.

Proponowane wartości wskaźnika „**Moc zainstalowana (MW)**”:

- 2010 r. - 0
- 2013 r. – 9
- 2015 r. – 12

W zależności od źródła energii różna jest efektywność wytworzonej energii w stosunku mocy zainstalowanej, ale przeciętnie wynosi to na 1MW mocy zainstalowanej 2857 ilości wytworzonej energii.

Moc zainstalowana instalacji OZE wytwarzających energię elektryczną w oparciu o ważną na dzień 31 grudnia 2007 r. koncesję oraz Ilość energii elektrycznej wytworzonej w źródłach odnawialnych w 2007 na podstawie świadectw wydanych do dnia 8 lutego 2008r.

Rodzaj źródła	Moc zainstalowana [MW]	Ilość wytworzonej energii[MW]	Ilość wytworzonej energii w stosunku do mocy zainstalowanej
Elektrownie na biomasę	255,390	491737,182	1925,436
Elektrownie na biogaz	45,699	122689,7622	2684,736
Elektrownie wiatrowe	287,909	356768,5356	1239,171
Elektrownie wodne	934,779	1926218,343	2060,614
Współspalanie			
łącznie	1523,777	4 354 177,200	2857,49

Źródło: Polska Izba Gospodarcza Energii Odnawialnej

Wartość wskaźnika „Potencjalna energia wytworzona w elektrowniach i elektrociepłowniach opartych o odnawialne źródła energii” w wysokości - 90 000 MWh należy zweryfikować pod względem

technicznej wykonalności. Zgodnie z danymi Polskiej Izby Gospodarczej Energii Odnawialnej, w Polsce moc zainstalowana elektrowni wiatrowych w 2007 roku wynosi ok. 288 MW, co pozwoliło wyprodukować 356 768 MWh energii. W przypadku energii wodnej, wartości te wynoszą odpowiednio 935 MW i 1 926 218 MWh. Oznacza to średnią ilość energii wyprodukowanej z 1 MW na poziomie ok. 2 800 MWh. Przy założeniu takiej wydajności powstałych w ramach działania instalacji, za realny wskaźnik należy uznać raczej poziom 32 000 MWh.

Proponowane wartości wskaźnika „**Potencjalna energia wytworzona w elektrowniach i elektrociepłowniach opartych o odnawialne źródła energii**”:

- 2010 r. - 0
- 2013 r. – 21 000
- 2015 r. – 32 000

Niższa wartość w 2013 r. wydaje się być bezpieczniejsza, choć prawdopodobne będzie ukończenie projektów już w 2013 r.

Biorąc pod uwagę niewielką ilość projektów możliwych do zrealizowania, oraz różnorodność efektywności poszczególnych źródeł energii, próba weryfikacji wartości docelowej wskaźnika w oparciu o przeciętne wartości jest z pewnością obciążona bardzo dużym błędem.

Cel szczegółowy 5:

Poprawa efektywności systemów wytwarzania i przesyłu energii

Na realizację celu szczegółowego 5 składają się efekty wdrożenia działania 5.5. Alokacja na to działanie wynosi **18 586 381** Euro ze środków EFRR.

W ramach działania 5.5. w 2008 r. nie zorganizowano żadnego konkursu. IZ RPO woj. pomorskiego planuje w ramach tego działania dwa konkursy. Jeden z nich zakończy się w październiku 2009 r., a kolejny na początku 2011 r. Na obydwie konkursy przeznaczono taką samą wysokość alokacji,

Weryfikacja wartości wskaźników

W ramach tego działania będą realizowane projekty obejmujące rozwój i modernizację systemów infrastruktury ciepłej, zmianę nośników energii, termomodernizację budynków użyteczności publicznej, różne typy prac na sieciach energetycznych itp. W pomorskiej bazie projektów obecnie znajduje się 27 projektów z zakresu termomodernizacji na łączną kwotę Ok. 30,7 mln Euro ze środków EFRR, co niemal dwukrotnie przewyższa dostępną alokację. Nie ma zatem obaw braku popytu w tym działaniu.

Zatem można domniemywać, iż założone wartości docelowe wskaźnika produktu „Liczba projektów z zakresu poszanowania energii (szt.)” w wysokości 15 szt. są realne do osiągnięcia.

Podsumowanie wartości wskaźników w formie tabelarycznej – OP 5

	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość wskaźnika w 2010 r.	Wartość wskaźnika w 2013 r.		Wartość wskaźnika w 2015 r.		Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
			proponowana	obecna	proponowana	obecna	proponowana		
PRODUKT									
1	Liczba projektów z zakresu gospodarki odpadami (szt.)	0	0	5	2.	6	3	rocznie	IZ
2	Liczba projektów z zakresu gospodarki wodnej (szt.) w tym liczba projektów z zakresu zwiększenia retencyjności (szt.)	0	7	11	11	11	12	rocznie	IZ
		0	2	3	3	3	3		
3	Liczba wdrożonych w ramach programu projektów wsparcia zarządzania ochroną środowiska (szt.)	0	0	6	6	8	6	rocznie	IZ
4	Liczba projektów z zakresu energetyki odnawialnej (szt.)	0	0	36	15	45	20	rocznie	IZ
5	Liczba projektów z zakresu poszanowania energii (szt.)	0	7	13	13	15	15	rocznie	IZ
REZULTAT									
1	Odpady komunalne trafiające do regionalnych zakładów zagospodarowania odpadów wspartych w ramach Programu (%)	0	0	11,5	11,5	11,5	14	rocznie	Beneficjenci
2	Stworzone możliwości retencyjne w wyniku realizacji projektów (tys. m3)	0	15 000	30 000	30 000	30 000	30 000	co 2 lata	ZMiUW
3	Liczba osób zabezpieczonych przed powodzią w wyniku realizacji projektów (osoby)	0	200 000	400 000	400 000	440 000	440 000	rocznie	Beneficjenci
4	Potencjalna moc zainstalowana w elektrowniach i elektrociepłowniach opartych o odnawialne źródła energii (MW)	0	0	17,0	9	21,2	12	rocznie	Beneficjenci
5	Potencjalna energia wytworzona w elektrowniach i elektrociepłowniach opartych o odnawialne źródła energii (MWh)	0	0	72 000	21 000	90 000	32 000	rocznie	Beneficjenci
6	Powierzchnia terenów objętych monitoringiem zagrożenia powodziowego w wyniku realizacji projektów (km2)	0	3000	6375	6375	6375	8500	co dwa lata	Beneficjenci

2.6. Oś Priorytetowa 6 – Turystyka i dziedzictwo kulturowe – analiza i weryfikacja wskaźników

Na realizację **Osi Priorytetowej 6**, której celem głównym jest *efektywne i zrównoważone wykorzystanie potencjału przyrodniczego i kulturowego dla rozwoju turystyki przeznaczono kwotę **44 253 288 Euro**, co stanowi **5 %** ogólnej alokacji programu.*

W ramach osi priorytetowej i jej celu głównego będą realizowane cztery cele szczegółowe:

1. *Podniesienie jakości publicznej infrastruktury turystycznej poprzez wdrażanie działania 6.1 „Infrastruktura wzmacniająca potencjał turystyczny”*
2. *Rozwijanie systemu informacji turystycznej i kulturalnej oraz promocja sieciowych produktów turystycznych poprzez wdrażanie działania 6.2 „promocja i informacja turystyczna”*
3. *Poprawa atrakcyjności turystycznej miejsc o wysokich walorach kulturowych poprzez wdrażanie działania 6.3 „Regionalne dziedzictwo kulturowe o potencjale turystycznym”*
4. *Zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych regionu w rozwoju turystyki poprzez wdrażanie działania 6.4 „Wspieranie i zachowanie przyrodniczych walorów turystycznych”*

Alokacja z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na działania w ramach OP 6 została podzielona w następujący sposób:

- 40 % przeznaczono na działanie 6.1 – 17.701.315 Euro
- 20 % - na działanie 6.2 – 8.850.658 Euro
- 35 % na działanie 6.3 – 15.488.651 Euro
- 5 % na działanie 6.4 – 2.212.664 Euro

Zatem na realizację celu szczegółowego 1 przypada niemal 40% środków w ramach całej osi priorytetowej.

W ramach osi 6 planowane były 4 nabory projektów (konkursy):

- zakończone: w ramach działania 6.3 i 6.4,
- rozpoczęte i niezakończone – działanie 6.1 (w trakcie oceny formalnej),
- planowane do realizacji w późniejszym terminie – działanie 6.2 (w roku 2009).

Wskaźniki w ramach OP 6

	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość wskaźnika w 2013 r.	Wartość wskaźnika w 2015 r.	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
	PRODUKT					
1	Liczba wspartych projektów z zakresu turystyki (szt.) W tym: - liczba projektów dotyczących budowy i modernizacji obiektów turystycznych - liczba projektów dotyczących promocji turystycznej	0	25	30	rocznie	IZ
2	Liczba projektów dotyczących wsparcia obiektów dziedzictwa kulturowego (szt.)	0	10	12	rocznie	IZ
3	Liczba projektów wspierających zrównoważony rozwój obszarów cennych przyrodniczo (szt.)	0	17	20	rocznie	IZ

REZULTAT						
1	Liczba utworzonych / rozwiniętych produktów turystycznych (szt.)	0	9	10	co 3 lata	Beneficjenci
2	Liczba osób korzystających z systemu informacji turystycznej w wyniku realizacji projektów (mln osób w ciągu roku)	0	2,6	3	rocznie	Beneficjenci
ODDZIAŁYWANIE						
1	Liczba osób odwiedzających muzea i inne obiekty dziedzictwa kulturowego (mln osób w ciągu roku)	1,8	2,1	2,3	Raz- na koniec Programu	Badanie/ IZ
2	Liczba turystów korzystających z bazy noclegowej poza sezonem – wrzesień – maj (tys. osób)	403	720	850	Raz- na koniec Programu	GUS

Weryfikacja wskaźników metodą S.M.A.R.T

S - Konkretność/ kompletność/ dokładność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy katalog wskaźników na poziomie poszczególnych Osi Priorytetowych jest wyczerpujący tj.	W ramach P 6 wyodrębniono cztery działania, co znalazło odzwierciedlenie w celach osi priorytetowej: 1/ infrastruktura wzmacniająca potencjał turystyczny (wszelkie typy projektów dotyczące podniesienia jakości publicznej infrastruktury turystycznej) 2/ promocja i informacja turystyczna (różnorodne działania w zakresie rozwoju systemu informacji turystycznej i kulturalnej oraz promocji sieciowych produktów turystycznych) 3/ regionalne dziedzictwo kulturowe o potencjale turystycznym (projekty realizujące cel poprawy atrakcyjności turystycznej miejsc o wysokich walorach kulturowych) 4/ wspieranie i zachowanie walorów przyrodniczych (projekty dotyczące zrównoważonego wykorzystania walorów przyrodniczych w rozwoju turystyki)	
1.1	•kompletny,	Każdemu z celów można przypisać wskaźniki produktu: Cel szczegółowy 1: 1 wskaźnik Cel szczegółowy 2: 1 wskaźnik Cel szczegółowy 3: 1 wskaźnik Cel szczegółowy 4: 2 wskaźniki Katalog zatem jest kompletny	Każdemu z celów można przypisać wskaźniki rezultatu: Cel szczegółowy 1: 1 wskaźnik Cel szczegółowy 2: 2 wskaźniki Cel szczegółowy 3: 1 wskaźnik Cel szczegółowy 4: 1 wskaźniki Katalog zatem jest kompletny
1.2	•właściwie wypełniający kierunki interwencji w ramach poszczególnych Osi,	<u>Cel szczegółowy 1:</u> Wskaźnik 1/ Liczba wspartych projektów z zakresu turystyki (szt.) W tym: - liczba projektów dotyczących budowy i modernizacji obiektów turystycznych - liczba projektów dotyczących promocji turystycznej Wskazuje, że jest to liczenie od „zera”, a jego agregacja jest możliwa wyłącznie w wyniku realizacji RPO WP. Modernizacja sugeruje, że wskaźnik dotyczy przebudowy i rozbudowy obiektów turystycznych - wskaźnik (prawidłowy)	<u>Cel szczegółowy 1:</u> Wskaźnik 1/ Liczba utworzonych / rozwiniętych produktów turystycznych (szt.) wskaźnik (prawidłowy), Wskaźnik ten odnosi się do wszystkich czterech celów szczegółowych przedmiotowej osi priorytetowej

		<p><u>Cel szczegółowy 2:</u> Wskaźnik 1/ Liczba wspartych projektów z zakresu turystyki (szt.) W tym: - liczba projektów dotyczących budowy i modernizacji obiektów turystycznych - liczba projektów dotyczących promocji turystycznej</p> <p>Wskazuje, że jest to liczenie od „zera”, a jego agregacja jest możliwa wyłącznie w wyniku realizacji RPO WP. Modernizacja sugeruje, że wskaźnik dotyczy przebudowy i rozbudowy obiektów turystycznych - wskaźnik (prawidłowy)</p> <p><u>Cel szczegółowy 3:</u> Wskaźnik 2/ Liczba projektów dotyczących wsparcia obiektów dziedzictwa kulturowego (szt.) sugeruje, że będzie on dotyczył dotowania projektów z zakresu prac restauratorskich, adaptacyjnych, zabezpieczających i poprawiających dostępność obiektów kulturowych, nie uwzględniając budowy tych obiektów od podstaw</p> <p><u>Cel szczegółowy 4:</u> Wskaźnik 3/ Liczba projektów wspierających zrównoważony rozwój obszarów cennych przyrodniczo (szt.) Należy pamiętać, że wskaźniki typu „liczba projektów” nie są adekwatnymi indykatorami, które dobrze zilustrują przewidziany do realizacji rodzaj interwencji. Informują jedynie w przybliżeniu o obszarze wsparcia, ale nie o rzeczowych produktach realizowanych projektów.</p>	<p><u>Cel szczegółowy 2:</u> Wskaźnik 2/ Liczba osób korzystających z systemu informacji turystycznej w wyniku realizacji projektów (mln osób w ciągu roku) – wskaźnik odnosi się do realizowanych w ramach Programu projektów, zatem realizuje cele programowe. Jednakże sugeruje się zmianę jednostki miary wskaźnika na: „w mln osób”, z uwagi na kumulatywne wskazywanie ich wartości docelowych.</p>
1.3	•spójny i racjonalny, w odniesieniu do założonych celów i alokacji?	W ramach celu 1. spójny i racjonalny (w sensie realizacji celów i kwoty alokacji) W ramach celu 2. spójny i racjonalny (w sensie realizacji celów i kwoty alokacji) W ramach celu 3. spójny i racjonalny (w sensie realizacji celów i kwoty alokacji) W ramach celu 4. spójny i racjonalny (w sensie realizacji celów i kwoty alokacji)- na realizację celu 4 przeznaczono 5 % alokacji środków na 6 oś priorytetową, a cel ten jest realizowany przez dwa wskaźniki produktu – szacuje się, że kwota przeznaczona na realizację tego celu jest niedoszacowana i zachwiane są proporcje w wartościach docelowych wskaźników produktu nr 1 i 3)	
2	Czy wskaźniki są na tyle dokładne, by zmierzyć postęp w kierunku rezultatu?	W odniesieniu do Krajowego Systemu Informatycznego wskaźniki produktu monitorowania 6 osi priorytetowej są dokładnie określone i można im przyporządkować kategorie interwencji występujące w Uszczegółowieniu Programu Wskaźnik nr 1- KI 55, KI 57 Wskaźnik nr 2 – KI 58 Wskaźnik nr 3 – KI 56	W odniesieniu do Krajowego Systemu Informatycznego wskaźniki rezultatu monitorowania 6 osi priorytetowej są dokładnie określone i można im przyporządkować kategorie interwencji występujące w Uszczegółowieniu Programu: Wskaźnik nr 1- KI 55, KI 56, KI 57, KI 58 Wskaźnik nr 2 – KI 57 Wskaźnik nr 3 – KI 56 Brak jednakże odpowiedniego przyporządkowania wskaźników rezultatu na poziomie Programu do wskaźników na poziomie projektu.

<p>3</p>	<p>Czy wskaźniki dają możliwość porównań i agregacji (projekt – program, program–inne programy)?</p>	<p><u>Porównanie projekt - program</u> Wskaźniki z poziomu projektu będą przechowywane w KSI i agregowane na poziom programu, dlatego też wskazane jest identyczne nazewnictwo</p> <p>Nazewnictwo odbiega od nazewnictwa zastosowanego w KSI. Mankamentem wykazu wskaźników w ramach RPO WP jest brak wskazania powiązań wskaźników do agregacji na wyższy poziom, tj. projekt- działanie, działanie- program, projekt- program.</p> <p>W KSI znajdują się: 1/ Liczba nowych produktów turystycznych 2/ Liczba zmodyfikowanych produktów turystycznych 3/ Liczba wybudowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych 4/ Liczba przebudowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych 5/ Liczba zagospodarowanych obiektów/terenów przemysłowych i powojaskowych 6/ Liczba przebudowanych obiektów dziedzictwa kulturowego 7/ Długość wybudowanych szlaków turystycznych 8/ Długość przebudowanych szlaków turystycznych 9/ Liczba obiektów dziedzictwa kulturowego objętych wsparciem 10/ Liczba obiektów dziedzictwa kulturowego zapewniających dostęp dla osób niepełnosprawnych 11/ Liczba obiektów/zbiorów poddanych konserwacji 12/ Liczba zabezpieczonych obiektów/zbiorów</p> <p>Może zatem wystąpić poważny problem z agregacją i porównaniami.</p> <p><u>Porównanie program – inne programy</u> <i>Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie gromadzenia danych w systemie elektronicznym określają listę wskaźników kluczowych przechowywanych w Krajowym Systemie Informatycznym (SIMIK 07-13), w związku z tym inne programy też powinny być porównywalne z KSI. Należy niezwłocznie wprowadzać dane dot. Wskaźników do KSI co pozwoli to na dostarczenie najbardziej aktualnych informacji odnośnie rzeczowych efektów wdrażania funduszy UE, w tym w przekroju terytorialnym, wg sektorów gospodarki, rodzaju beneficjenta, obszaru realizacji, kodu klasyfikacji.</i></p>	<p><u>Porównanie projekt - program</u> Wskaźniki z poziomu projektu będą przechowywane w KSI i agregowane na poziom programu, dlatego też wskazane jest identyczne nazewnictwo</p> <p>Nazwy odbiegają od nazw stosowanych w KSI, W KSI znajdują się: 1/ Liczba turystów korzystających z wytworzonych/ zmodernizowanych produktów turystycznych 2/ Liczba turystów korzystających z systemu rezerwacji i informacji turystycznej 3/ Liczba osób odwiedzających obiekty dziedzictwa kulturowego objęte wsparciem</p> <p>Niemniej jednak nie stanowi to zagrożenia dla porównań i agregacji. W RPO WP brak jest wskazania powiązań wskaźników do agregacji na wyższy poziom, tj. projekt- działanie, działanie- program, projekt- program.</p> <p><u>Porównanie program – inne programy</u> <i>Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie gromadzenia danych w systemie elektronicznym określają listę wskaźników kluczowych przechowywanych w Krajowym Systemie Informatycznym (SIMIK 07-13), w związku z tym inne programy też powinny być porównywalne z KSI. Należy niezwłocznie wprowadzać dane dot. Wskaźników do KSI co pozwoli to na dostarczenie najbardziej aktualnych informacji odnośnie rzeczowych efektów wdrażania funduszy UE, w tym w przekroju terytorialnym, wg sektorów gospodarki, rodzaju beneficjenta, obszaru realizacji, kodu klasyfikacji.</i></p>
----------	--	--	---

M – Mierzalność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy wskaźniki są jednoznacznie interpretowalne (przejrzyste)?	wskaźnik 1 – TAK wskaźnik 2 – TAK wskaźnik 3 – TAK Nie występują wątpliwości co do interpretacji sformułowań takich jak liczba projektów, budowa, modernizacja.	wskaźnik 1 – NIE – brak odniesienia w definicji do dziedzictwa kulturowego, co sprawia trudności z interpretacją wskaźnika wskaźnik 2 – TAK
2	Czy wskaźniki są jasną miarą rezultatów?	j.w.	j.w.
3	Czy wskaźniki będą w stanie ukazać pożądane zmiany?	j.w.	NIE – na poziomie projektu jedynie w działaniu 6.2 występują przedmiotowe wskaźniki rezultatu monitorowania 6 osi priorytetowej. Rekomenduje się uzupełnienie katalogu wskaźników rezultatu

A – Realność/ osiągalność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy oszacowane wartości docelowych wskaźników zaproponowanych w RPO WP są realne?	<u>Cel szczegółowy 1:</u> Zaproponowane wartości docelowe są mało realne. <u>Cel szczegółowy 2:</u> Zaproponowane wartości docelowe są mało realne. <u>Cel szczegółowy 3:</u> Zaproponowane wartości docelowe są realne. <u>Cel szczegółowy 4:</u> Zaproponowane wartości docelowe są mało realne.	<u>Cel szczegółowy 1:</u> Zaproponowane wartości docelowe są mało realne. <u>Cel szczegółowy 2:</u> Zaproponowane wartości docelowe są mało realne. <u>Cel szczegółowy 3:</u> Zaproponowane wartości docelowe są realne. <u>Cel szczegółowy 4:</u> Zaproponowane wartości docelowe są realne.
2	Czy połączenie pomiędzy wskaźnikami produktu a wskaźnikami rezultatu jest wiarygodne?	Zasadniczo tak, pod warunkiem uszczegółowienia definicji „obszarów cennych przyrodniczo”; ponadto pewną wątpliwość budzi powiązanie między wskaźnikami produktu a wskaźnikiem rezultatu dot. systemu informacji turystycznej	

R – Trafność/ odpowiedniość/ adekwatność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy zaproponowane rodzaje wskaźników będą przydatne (odpowiednie) i zagwarantują najskuteczniejszy pomiar cech produktów oraz rezultatów i pozwalających na osiągnięcie celów sformułowanych w RPO WP oraz	<u>Cel szczegółowy 1:</u> tak - wskaźniki właściwie ilustrują ścieżkę: modernizacja infrastruktury -> produkt turystyczny -> liczba zwiedzających <u>Cel szczegółowy 2:</u> Nie – wskaźnik rezultatu nr 1 mierzony jedynie na poziomie projektu w ramach celu szczegółowego 2 nie zagwarantuje najskuteczniejszego pomiaru z uwagi na nieprecyzyjną nazwę oraz nieuwzględnienie wskaźnika w celu 3 w ramach	

	przewidywanych rodzajów interwencji i typów przedsięwzięć w ramach poszczególnych Osi Priorytetowych?	<p>podejścia kompleksowego</p> <p><u>Cel szczegółowy 3:</u> j.w.</p> <p><u>Cel szczegółowy 4:</u> tak, pod warunkiem uszczegółowienia definicji „obszarów cennych przyrodniczo”</p>
2	Czy wskaźniki spełniają zalecenia dotyczące wskaźników kluczowych i stosowania ograniczonej liczby wskaźników?	<p><u>Cel szczegółowy 1:</u> TAK spełniają zalecenie stosowania ograniczonej liczby wskaźników. KE w ramach interwencji z zakresu Turystyka wskazuje w katalogu wskaźników kluczowych na obligatoryjne 2 wskaźniki: Wskaźnik produktu: „liczba projektów z zakresu turystyki” oraz wskaźnik rezultatu: „liczba nowoutworzonych miejsc pracy”</p> <p><u>Cel szczegółowy 2:</u> Brak zaleceń w zakresie wskaźników kluczowych w tym obszarze wsparcia.</p> <p><u>Cel szczegółowy 3:</u> Brak zaleceń w zakresie wskaźników kluczowych w tym obszarze wsparcia.</p> <p><u>Cel szczegółowy 4:</u> Brak zaleceń w zakresie wskaźników kluczowych w tym obszarze wsparcia.</p>
3	Czy wskaźniki są zgodne z przyjętymi w najważniejszych dokumentach strategicznych poziomu wspólnotowego, krajowego i regionalnego (cele lizbońskie, cele Europejskiej Strategii Zatrudnienia, Strategiczne Wsparcie Wspólnoty, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia, Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego do 2020r., strategię sektorowe)?	<p><u>Cel szczegółowy 1:</u> Tak – zgodność z celem 3 i 5 Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do 2020r</p> <p><u>Cel szczegółowy 2:</u> tak, powiązane z celem strategicznym 2 Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego, komplementarne ze wskaźnikami Strategii Rozwoju Turystyki Województwa Pomorskiego na lata 2004-2013</p> <p><u>Cel szczegółowy 3:</u> tak, powiązane ze wskaźnikami Strategii Rozwoju Turystyki Województwa Pomorskiego na lata 2004-2013</p> <p><u>Cel szczegółowy 4:</u> TAK, ale należy to raczej rozumieć pośrednio niż bezpośrednio, gdyż ten typ wsparcia jest na tyle drobny, że nie jest bezpośrednio eksponowany w dokumentach, o których mowa w pytaniu</p>

T – Rejestrowalność/ ograniczenie w czasie/ istotność dla monitoringu i ewaluacji

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy pozyskanie i mierzenie poszczególnych wskaźników generuje nadmierne koszty? Których?	NIE, dane nt. zastosowanych wskaźników będą pozyskiwane od beneficjentów bez dodatkowych kosztów	NIE, dane nt. zastosowanych wskaźników będą pozyskiwane od beneficjentów bez dodatkowych kosztów
2	Jakie wskaźniki byłyby alternatywne do „trudnych”, zbyt kosztownych wskaźników?	Nie dotyczy	Nie dotyczy
3	Czy koszt pozyskiwania wskaźników jest akceptowalny przez beneficjentów?	TAK, dane dot. liczby projektów pozyskiwane są bezkosztowo	TAK (w przypadku produktów turystycznych wskaźnik pozyskiwany bezkosztowo, w przypadku systemu informacji turystycznej liczba osób będzie rejestrowana)
4	Jakie są „ścieżki dojścia” tj. roczne i skumulowane wartości (do roku 2015) wskaźników produktu i rezultatu na poziomie Osi Priorytetowych?	W cel oszacowania rocznych skumulowanych wartości należy wziąć pod uwagę: harmonogram konkursów i płatności na lata 2007- 2013 jak również Indykatory plan finansowy z podziałem na osie priorytetowe	
5	Czy wskaźniki monitorują realizację Programu	TAK, wskaźniki odnoszą się bezpośrednio do działań podejmowanych w ramach programu i osi priorytetowych,	TAK, wskaźniki odnoszą się bezpośrednio do rezultatów programu, <u>choć dla prawidłowości systemu monitoringu spójnego z KSI, nazewnictwo wskaźników</u>

		<u>choć dla prawidłowości systemu monitoringu spójnego z KSI, nazewnictwo wskaźników powinno być spójne z KSI</u>	<u>powinno być spójne z KSI</u>
6	Propozycje wskaźników w przypadku stwierdzenia braków i nieprawidłowości	W ramach RPO WP nie można bezpośrednio przyporządkować wskaźników do celów szczegółowych osi priorytetowej	<p><u>Cel szczegółowy 1:</u> Wprowadzenie wskaźnika: „liczba nowoutworzonych miejsc pracy” na poziomie osi priorytetowej i na poziomie projektu jako wskaźnika obligatoryjnego tzw. „core indicators”</p> <p><u>Cel szczegółowy 2:</u> Brak uwag</p> <p><u>Cel szczegółowy 3:</u> Brak uwag</p> <p><u>Cel szczegółowy 4:</u> Wyszczególnienie w ramach wskaźnika: „liczba utworzonych/ rozwiniętych produktów turystycznych” będących efektem wsparcia dziedzictwa kulturowego (cel 3)</p>

Wartości docelowe wskaźników OP 6

Cel szczegółowy 1:

Podniesienie jakości publicznej infrastruktury turystycznej

Wskaźnik produktu – „liczba wspartych projektów z zakresu turystyki (szt.) w tym:

- liczba projektów dotyczących budowy i modernizacji obiektów turystycznych
- liczba projektów dotyczących promocji turystycznej

Weryfikacja wartości wskaźników

Przewidziane w programie wartości docelowe dla wskaźnika: „**liczba projektów dotyczących budowy i modernizacji obiektów turystycznych**” są nierealne do osiągnięcia.

Ewaluator wysnuł ten wniosek na podstawie danych dotyczących zrealizowanych projektów z zakresu turystyki finansowanych ze Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR) oraz wartości projektów przewidzianych do realizacji ze środków finansowych okresu programowania 2007-2013 na podstawie Pomorskiej Bazy Projektów, jak również konkursów ogłoszonych i przeprowadzonych w roku 2008.

W ramach ZPORR na terenie województwa pomorskiego do końca czerwca 2008 zrealizowano 52 projekty z zakresu lokalnej infrastruktury turystycznej oraz 69 projektów z zakresu lokalnej kultury (w tym ochrony dziedzictwa kulturowego). Ponadto, zrealizowano 142 projekty każdego typu w ramach infrastruktury regionalnej z zakresu turystyki i kultury (działanie 1.4 *Rozwój turystyki i kultury*).

Zatem, przekładając to na wskaźniki wybrane dla RPO WP nie można zastosować porównania, gdyż przedstawione wskaźniki są nieadekwatne i niewspółmierne. W ramach ZPORR projekty z zakresu promocji turystycznej są wykazane w innych cząstkowych wskaźnikach, bez wskazania średniej wartości projektów i średniej wartości dofinansowania.

Analiza Pomorskiej Bazy Projektów dotyczącej RPO WP w zakresie działania 6.1 wskazuje na zainteresowanie tym działaniem na poziomie 23 projektów. Wpisane do bazy projekty opiewają na łączną kwotę alokacji z EFRR w wysokości 404.556.164,56 PLN, co średnio wynosi 17.589.398,46 PLN. Mając na względzie powyższe dane można oszacować liczbę projektów, które mogą otrzymać wsparcie w ramach działania 6.1 na poziomie 3,2. Jednakże w opinii ewaluatora ta wartość jest niedoszacowana w uwagi na wnioskowanie przez potencjalnych beneficjentów o maksymalną wartość dofinansowania w kwocie 75 %. Przy założeniu wystąpienia pomocy publicznej, np. w ramach

regionalnej pomocy inwestycyjnej bądź pomocy na uzdrowiska, wartość ta ulegnie zwiększeniu stosownie do około 5 projektów.

W głównej mierze wartości wskaźnika „liczba projektów dotyczących budowy i modernizacji obiektów turystycznych” opierają się na projektach realizowanych w ramach pierwszego działania, jednakże system wskaźników na poziomie projektu uwzględnia również wskaźniki uzupełniające agregowane do tego wskaźnika w pozostałych działaniach osi priorytetowej 6.

W roku 2008 w ramach działania 6.1 zorganizowano 1 konkurs. Alokacja w konkursie (środki EFRR) wyniosła **56.331.071 PLN** (14.924.115 Euro wg kursu Europejskiego Banku Centralnego za grudzień 2008). Złożono 18 wniosków na łączną wartość alokacji z EFRR w kwocie 164.731.733,63 PLN. Wysokość wnioskowanego dofinansowania wyniosła 292,43% wartości dostępnej dla konkursu alokacji. Średnia wartość złożonego projektu wynosi zatem 15.384.473,01 **PLN**, a dofinansowania przypadającego na projekt – 9.151.762,979 **PLN**. Przy założeniu tej średniej wartości, można oszacować, że w ramach konkursu sfinansowanych zostanie ponad 6 projektów. Alokacja w ramach konkursu w 2008 r. wynosi 100% całości środków przeznaczonych na działanie 6.1.

Należy mieć na względzie, że na dzień sporządzania raportu nie są znane wyniki oceny formalnej, której termin został przedłużony do dnia 16 stycznia 2009 r. Jednakże, biorąc pod uwagę powyższe kwoty oraz liczby wniosków złożonych w ramach kolejnych działań, o których mowa niżej, należy przyjąć następujące wartości:

Ocenia się wartości docelowe wskaźnika: **„liczba projektów dotyczących budowy i modernizacji obiektów turystycznych” na:**

- rok 2010 - 4
- rok 2013 – 12
- rok 2015 – 13

(mechanizm weryfikacji: szacowana liczba projektów = liczba projektów z działania 6.1+ 6 projektów z innych działań, zwłaszcza z działania 6.3.)

Wskaźnik rezultatu- „liczba utworzonych/rozwiniętych produktów turystycznych (szt.)”

W przypadku tego wskaźnika, z punktu widzenia definicji IZ (Instytucja Zarządzająca definiuje „produkt turystyczny” jako „kompleksową spójną ofertę atrakcji i usług na danym obszarze, która może być sprzedawana w pakietach i obejmuje wspólne działania marketingowe, w tym promocyjne”) szacujemy, iż realne jest osiągnięcie docelowych wartości wskaźników. Przedsięwzięcia wybrane do dofinansowania w ramach dotychczas zakończonych działań, jak również zawarte w Pomorskiej Bazie Projektów, w większości zakładają stworzenie lub rozwinięcie produktu turystycznego zgodnego z definicją (np. „Żuławski Park Historyczny” czy „Cysterskie dziedzictwo kulturowe” przyjęte w ramach działania 6.3, czy „Luiza - luz i zaduma” w ramach działania 6.4). W związku z tym, przy założonych powyżej wartościach wskaźników produktu, szacowana wartość wskaźnika rezultatu wydaje się realna do osiągnięcia i nie rekomendujemy jej zmiany.

W roku 2010 proponuje się jako wartość docelową liczbę 2.

Jednocześnie należało zauważyć, iż występują pewne problemy z definicją produktu turystycznego. W opinii ewaluatora definicja powyższa powinna uwzględniać turystów, jak również osoby podróżujące w innych celach jak np. podróże służbowe, edukacyjne itp. Po drugie, powinna ona odnosić się do czasu podróży i miejsca przeznaczenia. W przeciwnym wypadku za produkt turystyczny można uznać każdą ofertę, która może mieć zastosowanie jedynie do mieszkańców, nie zaś do turystów.

Wątpliwość budzi też brak wskazania wskaźników z poziomu projektów, które będą agregowane do przedmiotowego wskaźnika (np. nie określono w dokumentach programowych czy wskaźniki: „liczba zorganizowanych kampanii reklamowych promujących walory turystyczne regionu” oraz „liczba

impres/ wydarzeń kulturalnych zorganizowanych w obiektach dziedzictwa kulturowego objętych wsparciem" będą miały wpływ na wartości docelowe wskaźnika Programu).

Cel szczegółowy 2:

Rozwijanie systemu informacji turystycznej i kulturalnej oraz promocja sieciowych produktów turystycznych

W zakresie działania 6.2 „Promocja i informacja turystyczna” planowany termin ogłoszenia konkursu to rok 2009. Będzie on opiewał na kwotę 8.850.658 Euro, czyli na całkowitą kwotę alokacji przewidzianą na to działanie. Biorąc pod uwagę Pomorska Bazę Projektów i średni koszt wniosku wynoszącego 1.793.560,89 Euro należy oczekiwać **wyboru wniosków na poziomie 5 projektów**. Na podstawie informacji uzyskanych podczas wywiadów, należy uwzględnić ponadto 3 projekty do realizacji z tego zakresu: Zintegrowany System Informacji Turystycznej Województwa Pomorskiego, Turystyczna Kampania Promocyjna Województwa Pomorskiego 2009- 2010 oraz Budowa Centrów Informacji Turystycznej – Bramy Kaszubskiego Pierścienia, co stanowić będzie uzupełnienie wcześniej wymienionych projektów.

Weryfikacja wartości wskaźników

W celu oszacowania wartości docelowej należy zagregować oczekiwaną ilość wniosków z projektami z Wieloletniego Programu Inwestycyjnego i kluczowymi przewidzianymi do realizacji w ramach działania 6.2 („Zintegrowany System Informacji Turystycznej Województwa Pomorskiego”, „Turystyczna Kampania Promocyjna Województwa Pomorskiego 2009-2010”, „Budowa Centrów Informacji Turystycznej – Bramy Kaszubskiego Pierścienia”).

Mając powyższe na względzie, można domniemać, że **liczba projektów z zakresu promocji turystycznej jest przeszacowana i proponuje się w związku z tym następujące wartości:**

- rok 2010 - 3
- rok 2013 – 7,
- rok 2015 – 8.

Biorąc powyższe sugestie pod uwagę, należy zakładać, że wskaźnik „**liczba wspartych projektów z zakresu turystyki (szt)**” wyniesie odpowiednio:

- rok 2010 – 7,
- rok 2013 – 19,
- rok 2015 – 21.

Wskaźnik „liczba projektów dotyczących budowy i modernizacji obiektów turystycznych” nie odnosi się jedynie do działania 6.1, ale również do działania 6.3 i 6.4. W rezultacie, jeden projekt z zakresu wsparcia obiektu turystycznego na terenie cennym przyrodniczo może być ujmowany w 3 wskaźnikach na poziomie produktu, a biorąc pod uwagę, iż wskaźnik na poziomie projektu: 6.4.1 „liczba wybudowanych obiektów infrastruktury turystycznej na obszarach cennych przyrodniczo” jest wskaźnikiem uzupełniającym, nieobowiązkowym, zaleca się przyjęcie wariantu minimalistycznego, realnego do osiągnięcia.

Wskaźnik rezultatu- liczba osób korzystających z systemu informacji turystycznej w wyniku realizacji projektów (mln osób w ciągu roku)

Wskaźnik ten będzie realizowany m.in. przez projekty „Zintegrowany System Informacji Turystycznej Województwa Pomorskiego” (dofinansowanie w wysokości 9 621 750 PLN) i „Budowa Centrów Informacji Turystycznej – Bramy Kaszubskiego Pierścienia” Jego realizację przewidziano na lata 2008- 2010, a koszt całkowity projektu oszacowano na 23.900.000 PLN. W związku z przeszacowaniem wskaźników produktu oraz uwzględnieniem danych wynikających z harmonogramu płatności RPO WP na lata 2007- 2013, a także decyzją UEFA o organizacji EURO 2012 m.in. w Gdańsku (budowa autostrad, nowych lotnisk czy modernizacja kolei będą miały bardzo pozytywny wpływ na zainteresowanie atrakcjami Pomorza. Ponadto, PKP zapowiada, że w ciągu najbliższych 3 lat podróż pociągiem z Warszawy do Gdańska skróci się z 5 do 2 godzin.), proponuje się odpowiednie wartości wskaźnika:

Proponowane wartości wskaźnika „liczba osób korzystających z systemu informacji turystycznej w wyniku realizacji projektów (mln osób w ciągu roku):

- 2010 r. – 0,3
- 2013 r. – 3,2
- 2015 r. – 3,5

Weryfikacja wartości wskaźników

- w 2013 r. – wzrost o 600 000 osób rocznie w porównaniu z proponowaną wartością ze względu na organizację EURO 2012;

- w 2015 r. – wzrost o 300 000 osób w porównaniu z proponowaną wartością ze względu na prognozowane zmiany dot. transportu.

Niska wartość wskaźnika w roku 2010 wynika z analizy fiszek projektowych proponowanych do realizacji 3 projektów (Zintegrowany System Informacji Turystycznej Województwa Pomorskiego jest najbardziej zaawansowany pod względem dokumentacji, co oznacza, że prawdopodobne jest, iż w 2010 roku pierwsze osoby zaczną korzystać z rezultatów projektu), jak również planowanej daty podpisania umów o dofinansowanie w ramach działania 6.2 w roku 2010.

Cel szczegółowy 3:

Poprawa atrakcyjności turystycznej miejsc o wysokich walorach kulturowych

Wskaźnik produktu – „liczba projektów dotyczących wsparcia obiektów dziedzictwa kulturowego (szt.)”

Aby jak najbardziej realnie oszacować wartości docelowe tego wskaźnika, niezbędna jest kompleksowa analiza dokumentów programowych, wyników konkursu i oszacowania wzrostu kosztów pracy.

W roku 2008 w ramach działania 6.3 zorganizowano 1 konkurs. Alokacja w konkursie (środki EFRR) wyniosła **49 795 857 PLN (15 488 651 Euro)**. W listopadzie 2008 r. zakończono ocenę wykonalności projektów. Do oceny zostało dopuszczonych 20 wniosków, z czego 19 pozytywnie przeszło ten etap oceny. Projekty przekazane do oceny strategicznej opiewają na łączną wartość alokacji z EFRR w kwocie **123 664 502,35 PLN**. Na dzień 30 grudnia 2008 r. Zarząd Województwa podjął decyzję o wyborze 10 projektów. Łączna wartość tych projektów wynosi **96 999 080,38 PLN**, zaś wartość dofinansowania, które otrzymają beneficjenci, wynosi **56 336 814,18 PLN**. Jako projekty rezerwowe wybrano 9 projektów na łączną kwotę dofinansowania z EFRR w wysokości **57 257 814,60 PLN**. Wysokość wnioskowanego dofinansowania wyniosła 248,34% wartości dostępnej dla konkursu alokacji. Średnia wartość dofinansowania przypadającego na projekt wynosi **6 508 658 PLN**. Przy założeniu tej średniej wartości, można oszacować, że w ramach konkursu mogłoby być sfinansowanych ponad 7 projektów.

Zgodnie z Wieloletnim Programem Inwestycyjnym na lata 2007- 2013 Regionalny Program Operacyjny (zadanie własne Samorządu Województwa Pomorskiego) - stan na dzień 25 marca 2008 r. - w zakresie tego działania zaplanowana jest realizacja 4 projektów systemowych tj.:

- Rewaloryzacja XIV wiecznego zespołu franciszkańskiego przy ul. Toruńskiej w Gdańsku
- Muzeum Tradycji Szlacheckiej. Pomorski Ośrodek Kontaktów z Polonią
- Ocalić dziedzictwo wieków. Ochrona krajobrazu kulturowego ziemi słowińskiej
- Kompleksowy Program Rozwoju Bałtyckiej Galerii Sztuki

2 z powyższych projektów ujęto na liście rezerwowej. Biorąc pod uwagę fakt, że znajdują się one na liście WPI zakłada się, że zostaną one zrealizowane w latach 2010- 2012 przy odpowiednim obniżeniu dla nich dofinansowania, w zależności od oszczędności wynikłych z realizacji pozostałych projektów wybranych przez Zarząd podczas konkursu.

Mając na względzie harmonogram realizacji przedstawionych projektów oraz wyniki konkursu, prawidłowo ocenia się wartość wskaźnika w 2013 roku, natomiast proponuje się zmianę wartości docelowej w 2015 roku odpowiednio na 11 projektów. W roku 2010 proponuje się wartość wskaźnika na poziomie 0 (mało prawdopodobne jest, by któryś z projektów został zrealizowany do końca 2010 r.).

Proponowane wartości wskaźnika „liczba projektów dotyczących wsparcia obiektów dziedzictwa kulturowego (szt.)”

- 2010 r. - 0
- 2013 r. – 10
- 2015 r. - 11

Cel szczegółowy 4:

Zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych regionu w rozwoju turystyki

Wskaźnik produktu – „liczba projektów wspierających zrównoważony rozwój obszarów cennych przyrodniczo (szt.)”

W analizie przyjęto założenie, że przedmiotowy wskaźnik będzie realizowany przez projekty w ramach działania 6.4 „Wspieranie i zachowanie przyrodniczych walorów turystycznych” z uwagi na zaprojektowany system wskaźników na poziomie projektu. Zgodnie z nim tylko wskaźniki w działaniu 6.4 odnoszą się do obszarów cennych przyrodniczo i atrakcyjnych turystycznie.

Weryfikacja wartości wskaźników

Aby ocenić wartości docelowe przedmiotowego wskaźnika należy wziąć pod uwagę harmonogram konkursów na lata 2008- 2013 oraz harmonogram płatności. W roku 2008 zorganizowano 1 konkurs dotyczący działania 6.4. Alokacja z EFRR w konkursie wyniosła 2.212.664 Euro, co w przeliczeniu na PLN wynosi **7.113.693**. 18 listopada br. Zarząd Województwa wybrał w ramach tego konkursu do dofinansowania 7 projektów, na całkowitą kwotę alokacji konkursu. W ramach tego działania nie planowana jest realizacja projektów własnych Samorządu Województwa, jak również projektów kluczowych, wobec czego uważa się wartości wskaźnika za przeszacowane – w 2015 r. nie zostanie osiągnięta liczba 20 projektów.

Do oszacowania wartości wskaźnika w roku 2010 należy wziąć pod uwagę projekty wybrane do dofinansowania i ich okresy realizacji projektów. W roku 2009 zakończy się realizacja następujących projektów „Przywrócenie walorów historyczno-przyrodniczych Parku Miejskiego im. Aleksandra Majkowskiego w Wejherowie” (Uchwała Rady Miasta Wejherowa), Udostępnienie Obszarów Chronionego Krajobrazu: Doliny Raduni” oraz “Żuław Gdańskich” dla turystyki kajakowej poprzez budowę infrastruktury turystycznej na rzece Raduni” (strona www Gminy Pruszcz Gdański) oraz Zagospodarowanie turystyczne rezerwatu archeologiczno-przyrodniczego Kręgi Kamienne w Odrach” (strona www gminy Czersk), zaś w 2010 zakończy się realizacja projektów realizowanych przez gminę Bytów i gminę Dzierżgoń (Wieloletnie Programy Inwestycyjne, informacje w Biuletynie Informacji

Publicznej), Biorąc powyższe założenia pod uwagę należy szacować, że w roku 2010 wartość wskaźnika osiągnie wartość 5.

Proponowane wartości wskaźnika „liczba projektów wspierających zrównoważony rozwój obszarów cennych przyrodniczo (szt.)”:

- 2010 r. - 5
- 2013 r. - 7
- 2015 r. - 7

Aby osiągnąć wyższy poziom wartości docelowych wskaźników proponuje się dodanie wskaźników odnoszących się do terenów cennych przyrodniczo w pozostałych działaniach 6 osi priorytetowej oraz udoskonalenie systemu agregacji wskaźników, wyraźnie wskazując odpowiednie pary agregowanych wskaźników. Należy rozważyć rozszerzenie katalogu wskaźników na poziomie projektów w działaniach 6.1 i 6.3 o odpowiednio następujące wskaźniki produktu: „liczba nowych produktów turystycznych na obszarach cennych przyrodniczo” oraz „liczba obiektów dziedzictwa kulturowego objętych wsparciem na obszarach cennych przyrodniczo”, jako wskaźniki fakultatywne, uzupełniające.

Z uwagi na trwające bądź zakończone konkursy w ramach działań 6.1, 6.3, 6.4 inna droga dojścia dla zaproponowanych w ocenianej wersji Programu wskaźników nie jest możliwa, jakoby wiązałyby się ona ze zmianą poziomu dofinansowania, co zmieniałoby na niekorzyść wnioskodawców warunki konkursu.

Wskaźnik oddziaływania - Liczba osób odwiedzających muzea i inne obiekty dziedzictwa kulturowego (mln osób w ciągu roku)

Aby ocenić wartości docelowe tego wskaźnika przeprowadzono kompleksową analizę dokumentów strategicznych z zakresu turystyki, prognozowanych trendów w światowej turystyce oraz wziąć pod uwagę inne okoliczności mające wpływ na liczbę osób odwiedzających muzea.

Zgodnie ze strategią rozwoju turystyki i optymistyczne prognozy dotyczące wzrostu ruchu pasażerskiego w porcie lotniczym Gdańsk – Trójmiasto do 2015 r. mogą świadczyć także o wzroście liczby przyjezdnych w celach turystycznych. Oszacowano, iż do roku 2015 wykonywanych będzie na lotnisku ponad 31 tys. operacji startów i lądowań rocznie (trzykrotnie więcej niż w 2001 roku)²⁶.

Biorąc pod uwagę założenia modeli makroekonomicznych: HERMIN i MaMoR2 badających wpływ interwencji na gospodarkę województwa pomorskiego wskazane w RPO WP, aprecjacje polskiej waluty wobec roku 2007 kiedy Komisja Europejska zatwierdziła Program oraz zdecydowanie przeszacowane wartości wskaźników produktu i rezultatu, ale także prognozy w zakresie turystyki krajowej i zagranicznej opracowane przez Instytut Turystyki i Światową Organizację Turystyki oraz występowanie częściowo powiązanego wskaźnika rezultatu – „liczba osób odwiedzających obiekty dziedzictwa kulturowego objęte wsparciem” na poziomie projektu, wartości docelowe wskaźnika oddziaływania nr 1 ocenia się jako prawidłowe. Jednakże sugeruje się zmianę jednostki miary wskaźnika na: „w mln osób”, z uwagi na kumulatywne wskazywanie ich wartości docelowych.

Wskaźnik oddziaływania – Liczba turystów korzystających z bazy noclegowej poza sezonem – wrzesień – maj (tys. osób)

Należy podkreślić powiązanie danego wskaźnika z jego poprzednikiem, z uwagi na poprawę dostępności komunikacyjnej województwa pomorskiego – rozwój transportu wodnego (promowego) oraz lotniczego – wzrost liczby turystów ze Skandynawii, Niemiec oraz pozostałych krajów nadbałtyckich. Mobilność turystów i rekreantów wzrasta wraz z rozprzestrzenianiem się globalizacji. Zakładana poprawa stanu dróg, budowa nowych autostrad, rozwój infrastruktury transportowej,

²⁶ „Strategia Rozwoju Transportu Województwa Pomorskiego”, http://www.woj-pomorskie.pl/downloads/rsrt_strategia.pdf, str. 32-34

spowoduje poprawę dostępności komunikacyjnej atrakcyjnych dla turystów regionów i miejscowości, stwarzając tym samym korzystne warunki dla ich aktywizacji turystycznej również poza sezonem. Z uwagi na propozycje zmniejszenia liczby projektów we wskaźnikach produktu, a także prognozy wzrostowe dotyczące turystyki zaleca się pozostawienie wartości docelowych wskaźnika oddziaływania nr 2 na dotychczasowych poziomach. Należy zwrócić uwagę i ewentualnie skorygować nazwę wskaźnika, którego realizacja służy wydłużeniu sezonu turystycznego poza miesiące w niej występujące. W zakresie realizacji projektów w ramach celu 4 i wskaźników na poziomie projektu dotyczących liczby osób korzystających z infrastruktury turystycznej na obszarach cennych przyrodniczo jak i liczby osób uczestniczących w szkoleniach, akcjach promocyjnych i edukacyjnych realizowanych w ramach projektów dofinansowanych w ramach działania 6.4, należy wziąć pod uwagę fakt, że już w roku 2009 zakończy się realizacja 3 projektów, które wpłyną na wartości wskaźnika w roku 2010. Szacuje się, że w roku 2010 wartość wskaźnika oddziaływania „Liczba turystów korzystających z bazy noclegowej poza sezonem – wrzesień – maj (tys. osób)” osiągnie wartość 515 (zasada proporcji).

Podsumowanie wartości wskaźników w formie tabelarycznej – OP 6

	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość wskaźnika w 2010 r.	Wartość wskaźnika w 2013 r.		Wartość wskaźnika w 2015 r.		Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
			Proponowana	Obecna	Proponowana	Obecna	Proponowana		
PRODUKT									
1	Liczba wspartych projektów z zakresu turystyki (szt.) W tym: - liczba projektów dotyczących budowy i modernizacji obiektów turystycznych - liczba projektów dotyczących promocji turystycznej	0	11	25	19	30	21	rocznie	IZ
		0	4	10	12	12	13		
		0	3	15	7	18	8		
2	Liczba projektów dotyczących wsparcia obiektów dziedzictwa kulturowego (szt.)	0	0	10	10	12	11	rocznie	IZ
3	Liczba projektów wspierających zrównoważony rozwój obszarów cennych przyrodniczo (szt.)	0	5	17	7	20	7	rocznie	IZ
REZULTAT									
1	Liczba utworzonych / rozwiniętych produktów turystycznych (szt.)	0	2	9	9	10	10	rocznie	Beneficjenci
2	Liczba osób korzystających z systemu informacji turystycznej w wyniku realizacji projektów (mln osób w ciągu roku)	0	0,3	2,6	3,2	3	3,5	rocznie	Beneficjenci
ODDZIAŁYWANIE									
1	Liczba osób odwiedzających muzea i inne obiekty dziedzictwa kulturowego (mln osób w ciągu roku)	1,8	-	2,1	2,1	2,3	2,3	Raz- na koniec programu	Badanie/IZ
2	Liczba turystów korzystających z bazy noclegowej poza sezonem – wrzesień – maj (tys. osób)	403	515	720	720	850	850	Raz- na koniec programu	GUS

2.7. Oś Priorytetowa 7 – *Ochrona zdrowia i system ratownictwa* – analiza i weryfikacja wskaźników

Na realizację Osi Priorytetowej 7, której celem głównym jest *poprawa jakości i dostępności specjalistycznych usług medycznych oraz poprawa efektywności systemu ratownictwa* przeznaczono kwotę **47 203 507 Euro**.

W ramach Osi Priorytetowej i jej celu głównego będą realizowane dwa cele szczegółowe:

1. *Rozwój specjalistycznych usług medycznych w zakresie chorób nowotworowych, chorób układu sercowo-naczyniowego i cukrzycy.*
2. *Tworzenie podstaw funkcjonowania zintegrowanego regionalnego systemu ratownictwa.*

W ramach Osi Priorytetowej 7 wyodrębniono dwa działania:

- 7.1. Infrastruktura ochrony zdrowia;
- 7.2. Zintegrowany system ratownictwa.

Każde z działań odpowiada jednemu z celów szczegółowych osi priorytetowej.

Podział alokacji:

- działanie 7.1/ cel 1: 33 042 455 Euro
- działanie 7.2/cel 2: 14 161 052 Euro

Zatem ponad 70% alokacji przeznaczony jest na działania związane z infrastrukturą ochrony zdrowia – nacisk położony jest na cel szczegółowy 1.

Wskaźniki w ramach OP 7

	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość wskaźnika w 2013 r.	Wartość wskaźnika w 2015 r.	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
PRODUKT						
1	Liczba projektów z zakresu ochrony zdrowia (szt)	0	8	10	rocznie	IZ
2	Liczba projektów z zakresu zintegrowanego systemu ratownictwa(szt)	0	8	9	rocznie	IZ
REZULTAT						
1	Liczba ludności objętej programami profilaktycznymi z zakresu chorób nowotworowych, układu sercowonaczyniowego oraz cukrzycy (osoby)	0	1 mln	1,1 mln	rocznie	IZ / NFZ
2	Obszar województwa pomorskiego objętego ścieżką życia – 8 minuta (% powierzchni województwa)	15	20	25	rocznie	IZ/ KWP, KW PSP
ODDZIAŁYWANIE						
1	Wskaźnik umieralności na choroby nowotworowe, układu sercowonaczyniowego i powikłania cukrzycy	100	80	75	Raz – na koniec Programu	Pomorskie Centrum Zdrowia Publicznego
2	Śmiertelność ofiar zdarzeń nagłych w ścieżce życia	100	80	75	Raz – na koniec Programu	Badanie/ stacje pogotowia ratunkowego

Weryfikacja wskaźników metodą S.M.A.R.T

S - Konkretność/ kompletność/ dokładność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy katalog wskaźników na poziomie poszczególnych Osi Priorytetowych jest wyczerpujący tj.		
1.1	•kompletny,	Każdemu z celów przypisano wskaźniki produktu: Cel szczegółowy 1: 1 wskaźnik Cel szczegółowy 2: 1 wskaźnik. Katalog zatem jest kompletny.	Każdemu z celów przypisano wskaźniki rezultatu: Cel szczegółowy 1: 1 wskaźnik Cel szczegółowy 2: 1 wskaźnik Katalog zatem jest kompletny.
1.2	•właściwie wypełniający kierunki interwencji w ramach poszczególnych Osi,	<u>Cel szczegółowy 1:</u> Wskaźnik 1. Liczba projektów z zakresu ochrony zdrowia (szt.). Ze względu na fakt, iż projekty realizowane w ramach działania 7.1. zawierają zarówno roboty budowlane jak i zakup sprzętu, trudno stworzyć ujednoliconą miarę. Zatem wskaźnik można uznać za właściwie wypełniający kierunki interwencji. <u>Cel szczegółowy 2:</u> Wskaźnik 2. Liczba projektów z zakresu zintegrowanego systemu ratownictwa (sz.) Ze względu na fakt, iż typy projektów realizowane w ramach działania 7.2. są zróżnicowane, trudno stworzyć ujednoliconą miarę. Zatem wskaźnik można uznać za właściwie wypełniający kierunki interwencji.	<u>Cel szczegółowy 1:</u> Wskaźnik 1. Liczba ludności objętej programami profilaktycznymi z zakresu chorób nowotworowych, układu sercowo-naczyniowego oraz cukrzycy (osoby) W URPO WP zaznaczono, iż w ramach wymienionych typów projektów (rozbudowa i roboty budowlane, modernizacja i zakup aparatury) możliwa będzie realizacja programów diagnostycznych i profilaktycznych z zakresu chorób nowotworowych, układu sercowo-naczyniowego oraz cukrzycy. Zatem wskaźnik będzie wypełniał kategorie interwencji pod warunkiem, iż zostanie uściślony poprzez dodatkowe sformułowania „i diagnostycznymi”. Mogą bowiem występować programy, które wiążą się jedynie z diagnozowaniem (u osób chorych), nie zaś profilaktyką. <u>Cel szczegółowy 2:</u> Wskaźnik 2. Obszar województwa pomorskiego objętego ścieżką życia – 8 minut (% powierzchni województwa). Wskaźnik wypełnia kierunki interwencji – zintegrowany system ratownictwa jest bezpośrednio związany ze ścieżką życia.
1.3	•spójny i racjonalny, w odniesieniu do założonych celów i alokacji?	W przypadku wskaźników produktu mamy do czynienia ze spójnym i racjonalnym katalogiem wskaźników.	W przypadku wskaźników rezultatu podział jest spójny i racjonalny w odniesieniu do celów i alokacji.

2	Czy wskaźniki są na tyle dokładne, by zmierzyć postęp w kierunku rezultatu?	<p><u>Cel szczegółowy 1:</u> Wskaźnik liczby projektów niekoniecznie przekłada się na liczbę ludności uczestniczącej w projektach;</p> <p><u>Cel szczegółowy 2:</u> Wskaźnik produktu raczej dokładnie odzwierciedla postęp w kierunku rezultatu.</p>	Zarówno w obszarze ochrony zdrowia (cel szczegółowy 1), jak i w obszarze ratownictwa (cel szczegółowy 2) wskaźnik można uznać za dokładny.
4	Czy wskaźniki dają możliwość porównań i agregacji (projekt – program, program–inne programy)?	Wskaźniki produktu na poziomie projektu dają możliwość agregacji, zarówno jeżeli chodzi o cel 1/działanie 7.1, jak i cel 2/działanie 7.2. Wskaźniki podzielone są na obowiązkowe i uzupełniające i zawierają odpowiednie wskaźniki kluczowe KSI.	W przypadku celu 1, występuje niespójność między nazewnictwem wskaźnika na poziomie Osi Priorytetowej (liczba ludności objętej programami profilaktycznymi) a wskaźnikami na poziomie projektu (uwzględnionymi w „Podręczniku dla beneficjentów”) (liczba osób uczestniczących w programach medycznych) W przypadku celu 2, wskaźnik rezultatu na poziomie projektu – „Powierzchnia województwa pomorskiego objęta regionalnym zintegrowanym systemem ratownictwa” jest zgodny ze wskaźnikiem „Obszar województwa pomorskiego objętego ścieżką życia – 8 minut”. Trudno natomiast o porównanie z innymi programami – działanie dotyczące ratownictwa nie jest objęte kluczowymi wskaźnikami rezultatu w ramach KSI.

M – Mierzalność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy wskaźniki są jednoznacznie interpretowalne (przejrzyste)?	Cel szczegółowy 1 – TAK Cel szczegółowy 2 – TAK (nie ma wątpliwości co do wskaźnika liczby projektów)	Cel szczegółowy 1 – NIE – wpływa na to wymieniona powyżej niespójność nazewnictwa (programy diagnostyczne i profilaktyczne czy tylko profilaktyczne?) Cel szczegółowy 2 – TAK
2	Czy wskaźniki są jasną miarą rezultatów?	Cel szczegółowy 1 – TAK: liczba projektów z zakresu ochrony zdrowia to wskaźnik, który w sposób jasny odzwierciedla podjęte działania Cel szczegółowy 2 – TAK (w ramach tego celu występują	Cel szczegółowy 1 – TAK – rozwój infrastruktury powinien przełożyć się na większą liczbę osób objętych programami Cel szczegółowy 2 – TAK, celem projektów z zakresu zintegrowanego systemu ratownictwa medycznego jest

		jedynie projekty z zakresu ratownictwa)	objęcie większej części województwa ścieżką życia – 8 minut
3	Czy wskaźniki będą w stanie ukazać pożądane zmiany?	Cel szczegółowy 1 – TAK (głównie analizowane pod kątem przyrostu w kolejnych latach, gdyż sama liczba projektów w danym roku nie w pełni opisuje zmianę w obszarze) Cel szczegółowy 2 – TAK (przy zachowaniu powyższych zastrzeżeń)	Cel szczegółowy 1 – TAK (zgodnie z programem „Zdrowie dla Pomorza”, jedną z najistotniejszych zmian jest rozwój programów profilaktycznych i diagnostycznych Cel szczegółowy 2 – TAK (pożądaną zmianą jest objęcie większej części województwa sprawnym systemem ratownictwa)

A – Realność/ osiągalność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy oszacowane wartości docelowych wskaźników zaproponowanych w RPO WP są realne?	Cel szczegółowy 1: Założone wartości są przeszacowane. Należy zmniejszyć wartości wskaźników liczby projektów. Więcej informacji na ten temat w podrozdziale pt. „Wartości docelowe” poniżej. Cel szczegółowy 2: Wskaźniki produktu oszacowane prawidłowo	Cel szczegółowy 1: Ze względu na przeszacowanie wartości wskaźników produktu, zagrożone jest także osiągnięcie wskaźników rezultatu. Cel szczegółowy 2: Wskaźniki rezultatu oszacowane prawidłowo
2	Czy połączenie pomiędzy wskaźnikami produktu a wskaźnikami rezultatu jest wiarygodne?	Połączenie wskaźników produktu i rezultatu budzi pewne wątpliwości. Rozbudowa infrastruktury ochrony zdrowia nie musi bezpośrednio przekładać się na liczbę ludności objętej programami profilaktycznymi; podobnie trudno jest jednoznacznie ustalić siłę związku między adaptacją pomieszczeń, zakupem sprzętu oraz modernizacją i wyposażeniem jednostek ratownictwa a obszarem województwa, objętym ścieżką życia – „8 minut”.	

R – Trafność/ odpowiedniość/ adekwatność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy zaproponowane rodzaje wskaźników będą przydatne (odpowiednie) i zagwarantują najskuteczniejszy pomiar cech produktów oraz rezultatów i pozwalających na osiągnięcie celów sformułowanych w RPO WP oraz przewidywanych rodzajów interwencji i typów przedsięwzięć w ramach poszczególnych Osi Priorytetowych?	Cel szczegółowy 1: TAK Cel szczegółowy 2: TAK Liczba projektów jest najlepszym możliwym sposobem pomiaru cech produktów – inne sposoby nie gwarantują jednoznacznej interpretacji. Należy przy tym	Cel szczegółowy 1: TAK Cel szczegółowy 2: TAK, choć występuje wątpliwość. Zgodnie z założeniami „Zintegrowanego systemu ratownictwa”, czas przyjazdu na miejsce zdarzenia powinien być skrócony do 8 minut, jednakże – jak to już było wspomniane - trudno jest jednoznacznie ustalić siłę związku między adaptacją pomieszczeń, zakupem sprzętu oraz modernizacją i wyposażeniem jednostek ratownictwa a obszarem województwa, objętym ścieżką.
2	Czy wskaźniki spełniają zalecenia dotyczące wskaźników kluczowych i stosowania ograniczonej liczby wskaźników?	Cel szczegółowy 1: TAK (ograniczona liczba wskaźników) Cel szczegółowy 2: TAK (ograniczona liczba wskaźników).	Cel szczegółowy 1. Raczej TAK, choć kluczowy wskaźnik rezultatu z KSI („Potencjalna liczba specjalistycznych badań medycznych, które zostaną wykonane zakupionym sprzętem”) nie do końca pokrywa się ze wskaźnikiem liczby ludności objętej programami

			profilaktycznymi. Cel szczegółowy 2. TAK (w KSI nie występuje kluczowy wskaźnik dotyczący ratownictwa)
3	Czy wskaźniki są zgodne z przyjętymi w najważniejszych dokumentach strategicznych poziomu wspólnotowego, krajowego i regionalnego (cele lizbońskie, cele Europejskiej Strategii Zatrudnienia, Strategiczne Wsparcie Wspólnoty, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia, Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego do 2020r., strategię sektorowe)?	Cel szczegółowy 1: TAK; Wskaźniki oparte są na „Zdrowiu dla Pomorza” – głównym dokumencie strategicznym, określającym obszary priorytetowe dla ochrony zdrowia. Cel szczegółowy 2: TAK; wskaźniki powiązane z koncepcją zintegrowanego systemu ratownictwa (aktualnie w zarysie)	

T – Rejestrowalność/ ograniczenie w czasie/ istotność dla monitoringu i ewaluacji

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy pozyskanie i mierzenie poszczególnych wskaźników generuje nadmierne koszty? Których?	NIE, dane nt. zastosowanych wskaźników będą pozyskiwane od beneficjentów bez dodatkowych kosztów	NIE, dane nt. zastosowanych wskaźników będą pozyskiwane od beneficjentów bez dodatkowych kosztów
2	Jakie wskaźniki byłyby alternatywne do „trudnych”, zbyt kosztownych wskaźników?	Nie dotyczy	Nie dotyczy
3	Czy koszt pozyskiwania wskaźników jest akceptowalny przez beneficjentów?	Nie dotyczy	TAK – instytucje realizujące projekty gromadzą tego typu dane
5	Czy wskaźniki monitorują realizację Programu?	TAK (liczba projektów jest jednym z podstawowych wskaźników)	TAK – obrazują zmiany w dziedzinie ochrony zdrowia i ratownictwa, <u>choć dla prawidłowości systemu monitoringu spójnego z KSI, nazewnictwo wskaźników powinno być spójne z KSI</u>
6	Propozycje wskaźników w przypadku stwierdzenia braków i nieprawidłowości	Nie sugeruje się zmian lub dodawania nowych wskaźników.	Ewentualnie sugeruje się skorygowanie ze wskaźnikiem w KSI.

Wartości docelowe wskaźników OP 7

Cel szczegółowy 1:

Rozwój specjalistycznych usług medycznych w zakresie chorób nowotworowych, chorób układu sercowo-naczyniowego i cukrzycy.

Na realizację celu szczegółowego 1 składają się efekty wdrożenia działania 7.1. – „Infrastruktura ochrony zdrowia”. Łączna kwota dofinansowania z EFRR na to działanie wynosi **24 781 841 Euro**.

W roku 2008 w ramach działania 7.1 zorganizowano 1 konkurs. Alokacja w konkursie (środki EFRR) wyniosła **23 542 749 Euro** - wg kursu EBC za grudzień 2008 **88 862 106,10 PLN**. Konkurs zatem wyczerpuje całość alokacji (5% przeznaczono na rezerwę kontraktową).

Na konkurs złożono **12** projektów na łączną kwotę dofinansowania **95 171 571,68 PLN**. Średnia wartość dofinansowania wynosi zatem **7 930 964,31 PLN**.

Przy założeniu, że zrealizowany zostanie projekt wpisany na listę projektów kluczowych – rozbudowa Gdyńskiego Centrum Onkologii o łącznej wartości **46 100 000 PLN**, a zatem o wartości

dofinansowania 34 575 000,00 PLN, pozostaje **54 287 106 PLN** dofinansowania na pozostałe projekty. Wg szacowanej średniej wartości daje to liczbę około **6** projektów.

Weryfikacja wartości wskaźników

Szacowana liczba projektów obliczana jest w następujący sposób:

$SLP = \text{wartość bezwzględna} (LPK + (KD:\acute{S}WP))$,

gdzie:

SLP – szacowana liczba projektów,

LPK – liczba projektów kluczowych

KD – łączna kwota przeznaczona na dofinansowanie,

ŚWP – średnia wartość dofinansowania w ramach projektu.

Zatem wskaźnik „liczba projektów z zakresu ochrony zdrowia” można uznać za przeszacowany – w 2015 r. nie zostanie osiągnięta liczba 10 projektów.

Proponowane wartości wskaźnika **liczba projektów z zakresu ochrony zdrowia (w szt.):**

- 2010 r. - 0
- 2013 r. – 6
- 2015 r. – 7

W tym przypadku mamy do czynienia także z przeszacowanymi wartościami wskaźnika rezultatu „Liczba ludności objętej programami profilaktycznymi...”. Nie można zakładać, że wszystkie projekty z zakresu ochrony zdrowia będą zakładać programy profilaktyczne i diagnostyczne. Programy tego typu pojawiają się w zdecydowanej mniejszości projektów, głównie z powodu problemów z finansowaniem tego typu przedsięwzięć (problemy te wynikają z formuły kontraktów z NFZ).

Mechanizm weryfikacji: Wg aktualnych danych, łączna wartość wskaźnika w złożonych w ramach działania 7.1 projektach wynosi 5 712 osób. Zakładając przyjęcie projektów, które będą wspierać tego typu programy, łączna wartość wskaźnika 6 000 osób może być uznana za bezpieczną. Można założyć, że pierwsze osoby objęte będą tego typu działaniami już w 2010 r.

Proponowane wartości wskaźnika **„liczba ludności objętej programami profilaktycznymi...”:**

- 2010 r. – 1 000 osób
- 2013 r. – 5 000 osób
- 2015 r. – 6 000 osób

Wskaźnik spadku umieralności na choroby nowotworowe, układu sercowo-naczyniowego i powikłania cukrzycy także w opinii ewaluatora przyjmuje zbyt niskie wartości. Choć zgodnie z danymi GUS (z Banku Danych Regionalnych) wskaźnik liczby zgonów na choroby układu krążenia spadał w latach 2004-2005 i 2005-2006:

Woj. pomorskie	2003	2004	2005	2006
Liczba zgonów związanych z chorobami układu krążenia ogółem(os.)	8 050	8 172	8 079	8 055
Zmiana w %		1,52%	-1,14%	-0,30%

to wskaźnik liczby zgonów na choroby związane z zaburzeniami wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej (w tym cukrzyca i jej powikłania) oraz choroby nowotworowe rósł systematycznie w latach 2005-2007:

Woj. pomorskie	2003	2004	2005	2006
Liczba zgonów na nowotwory (os.)	5 244	5 314	5 433	5 706
Zmiana w %		1,33%	2,24%	5,02%

Woj. pomorskie	2003	2004	2005	2006
Liczba zgonów związanych z zaburzeniami wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej ogółem(os.)	220	224	234	273
Zmiana w %		1,82%	4,46%	16,67%

Łączna liczba zgonów z ww. przyczyn na przestrzeni lat 2004-2006 rosła:

Woj. pomorskie	2003	2004	2005	2006
Liczba zgonów związanych z chorobami układu krążenia ogółem(os.)	15 517	15 714	15 751	16 040
Zmiana w %		1,27%	0,24%	1,83%

Dlatego też nie można wnioskować, iż przed zakończeniem realizacji projektów infrastrukturalnych w ramach RPO wskaźnik ten będzie spadać. Założenie spadku wskaźnika umieralności z wszystkich wyżej wymienionych przyczyn do roku 2015 o 25% wydaje się mało realne. Ze względu na długofalowy charakter wpływu projektów RPO na stan zdrowia, można szacować, że pierwsze efekty zdrowotne działań podjętych w ramach osi 7 RPO ujawnią się około 2013 roku.

Mechanizm weryfikacji: proponujemy utrzymanie proponowanego tempa spadku wskaźnika zgodnie z zaproponowanym w RPO spadkiem między latami 2013-2015 (2,5% rocznie), jednakże spadek ten najszybciej może zacząć się w roku 2013:

Proponowane wartości wskaźnika „spadek wskaźnika umieralności na choroby nowotworowe, układu sercowo-naczyniowego i powikłania cukrzycy”:

- 2010 r. – 98 %
- 2013 r. – 97,5%
- 2015 r. – 95%.

Cel szczegółowy 2:**Tworzenie podstaw funkcjonowania zintegrowanego regionalnego systemu ratownictwa**

Na realizację celu szczegółowego 2 składają się efekty wdrożenia działania 7.2. – „Zintegrowany system ratownictwa”. Łączna alokacja na to działanie wynosi **14 161 052 Euro** (w tym kwota dofinansowania z EFRR = **10 620 789 Euro**).

W związku z tym, że w roku 2008 nie ogłoszono konkursu na to działanie, a nabory zaplanowano na rok 2009 i 2010, nie jest możliwa ocena wskaźników na poziomie osi priorytetowej w oparciu o wiarygodne projekty. Bazując jednakże na Pomorskiej Bazie Projektów ocenia się zapotrzebowanie na 5 projektów, na kwotę dofinansowania z EFRR w wysokości **15 803 694,84 PLN**. Biorąc te dane pod uwagę, ocenia się wartości docelowe wskaźnika „Liczba projektów z zakresu zintegrowanego systemu ratownictwa (szt.)” na lata 2013 i 2015 jako prawidłową. Natomiast analizując Pomorska Bazę Projektów oraz harmonogram konkursów, wartość wskaźnika w roku 2010 ocenia się na 2.

Również w zakresie wskaźnika rezultatu „Obszar województwa pomorskiego objętego ścieżką życia - 8 minut (% powierzchni województwa)” potwierdza się w niniejszej analizie prawidłowość danych szacunkowych na lata 2013 i 2015. Zgodnie z danymi Ministerstwa Zdrowia w województwie pomorskim średni czas oczekiwania na pogotowie ratunkowe to nadal ok. 20 minut. Województwo pomorskie realizując projekty z zakresu ratownictwa konsekwentnie dąży do zmniejszenia tego czasu, co jest celem Koncepcji funkcjonowania zintegrowanego systemu ratownictwa w województwie pomorskim, który ma być przyjęty przez Zarząd Województwa Pomorskiego na początku 2009 r. Koncepcja ta jednakże nie jest jeszcze w pełni gotowa (póki co przygotowany jest zarys) i będzie ulegała zmianom w najbliższym czasie. Wskaźnik ten będzie realnie monitorowany na poziomie projektu na zakończenie realizacji jako „powierzchnia województwa objęta regionalnym zintegrowanym systemem ratownictwa”. Z uwagi na brak szczegółowej dokumentacji dotyczącej realizacji tego działania i zapobieganiu nakładania się obszarów w ramach kilku różnych projektów jest możliwe zaproponowanie innych wartości docelowych. Wobec tego i w oparciu o szacunki Komendy Wojewódzkiej Policji, uznaje się je za prawidłowe. W tym miejscu należy zwrócić uwagę na nazewnictwo wskaźników z poziomu projektu i programu ze względu na brak jednolitości.

W zakresie wskaźnika oddziaływania „Śmiertelność ofiar zdarzeń nagłych w ścieżce życia” zwraca się uwagę na inne determinanty realizacji tego wskaźnika, a mianowicie poprawę stanu dróg i sieci transportowych przy jednoczesnym natężeniu transportu samochodowego i wzrostu ilości samochodów. Zgodnie ze „Strategią Rozwoju Transportu Województwa Pomorskiego”, prognozuje się, że „do 2020 r. dobowe natężenie ruchu na drogach krajowych województwa pomorskiego może wzrosnąć o 60-100%, a na drogach wojewódzkich o 70-300%”²⁷. Może to utrudnić zwiększenie efektywności ratownictwa.

Mechanizm weryfikacji: ewaluator proponuje wprowadzenie korygującego współczynnika (5%) i zmniejszenie wartości docelowych spadku wskaźnika do proponowanego poniżej poziomu.

Proponowane wartości wskaźnika „**śmiertelność ofiar zdarzeń nagłych w ścieżce życia**”:

- rok 2010 – 88 %
- rok 2013 – 85 %
- rok 2015 – 80 %.

²⁷„Strategia Rozwoju Transportu Województwa Pomorskiego”, http://www.woj-pomorskie.pl/downloads/rsrt_strategia.pdf, str. 32-34

Podsumowanie wartości wskaźników w formie tabelarycznej – OP 7

	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość wskaźnika w 2010 r.	Wartość wskaźnika w 2013 r.		Wartość wskaźnika w 2015 r.		Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
			Proponowana	Obecna	Proponowana	Obecna	Proponowana		
	PRODUKT								
1	Liczba projektów z zakresu ochrony zdrowia (szt)	0	0	8	6	10	7	rocznie	IZ
2	Liczba projektów z zakresu zintegrowanego systemu ratownictwa(szt)	0	2	8	8	9	9	rocznie	IZ
	REZULTAT								
1	Liczba ludności objętej programami profilaktycznymi z zakresu chorób nowotworowych, układu sercowonaczyniowego oraz cukrzycy (osoby)	0	1000	1 mln	5000	1,1 mln	6000	rocznie	IZ / NFZ
2	Obszar województwa pomorskiego objętego ścieżką życia – 8 minuta (% powierzchni województwa)	15	15	20	20	25	25	rocznie	IZ/ KWP, KW PSP
	ODDZIAŁYWANIE								
1	Wskaźnik umieralności na choroby nowotworowe, układu sercowonaczyniowego i powikłania cukrzycy	100	98	80	97,5	75	95	Raz – na koniec Programu	Pomorskie Centrum Zdrowia Publicznego
2	Śmiertelność ofiar zdarzeń nagłych w ścieżce życia	100	88	80	85	75	80	Raz – na koniec Programu	Badanie/ stacje pogotowia ratunkowego

2.8. Oś Priorytetowa 8 – Lokalna infrastruktura podstawowa – analiza i weryfikacja wskaźników

Na realizację **Osi Priorytetowej 8**, której celem głównym jest *wzmocnienie potencjału rozwojowego na obszarach poza dużymi miastami* przeznaczono kwotę **161 394 346 Euro** (w tym kwota dofinansowania z EFRR = **123 909 207 Euro**), co stanowi **14%** alokacji EFRR

W ramach tej osi priorytetowej i jej celu głównego będą realizowane dwa cele szczegółowe:

1. *Zwiększenie lokalnej atrakcyjności inwestycyjnej, osiedleńczej i turystycznej*, poprzez wdrażanie działania 8.1. „Lokalna infrastruktura edukacyjna, sportowa i kultury” – **50%** alokacji z EFRR,
2. *Zmniejszenie dysproporcji regionalnych w zakresie wyposażenia w infrastrukturę gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami*, poprzez wdrażanie działania 8.2 „Lokalna infrastruktura ochrony środowiska” – **50%** alokacji z EFRR,

Zarówno cel główny tej osi priorytetowej, jak i cele szczegółowe zostały określone bardzo ogólnie, a typy interwencji są przeróżne.

Wskaźniki w ramach OP 8

	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość wskaźnika w 2013 r.	Wartość wskaźnika w 2015 r.	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
PRODUKT						
1	Liczba zrealizowanych projektów inwestycyjnych (szt.):	0	110	125	rocznie	IZ
	w tym:					
	• z zakresu infrastruktury drogowej	0	16	20		
	• z zakresu uzbrojenia terenów pod inwestycje	0	4	5		
	• z zakresu turystyki	0	45	50		
2	• z zakresu infrastruktury ochrony środowiska	0	32	35		
	w tym dotyczących budowy/rozbudowy kanalizacji sanitarnej	0	27	27		
2	Długość wybudowanych/ przebudowanych (zrekonstruowanych) dróg (km)	0	36	45	rocznie	IZ
REZULTAT						
1	Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych na obszarach wiejskich i w miastach do 35 tys. mieszkańców (ha)	0	40	50	rocznie	Beneficjenci
2	Liczba osób przyłączonych do kanalizacji w wyniku realizacji projektów (tys. osób)	0	70	70		
3	Liczba osób objętych selektywną zbiórką odpadów w wyniku realizacji projektów (tys. osób)	0	400	450	rocznie	Beneficjenci

Weryfikacja wskaźników metodą S.M.A.R.T

S - Konkretność/ kompletność/ dokładność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy katalog wskaźników na poziomie poszczególnych Osi Priorytetowych jest wyczerpujący tj.		
1.1	<ul style="list-style-type: none"> kompletny, 	<p>Każdemu z celów przypisano wskaźniki produktu: <u>Cel szczegółowy 1:</u> 4 wskaźniki <u>Cel szczegółowy 2:</u> 1 wskaźnik+1 podwskaźnik Katalog zatem jest kompletny</p>	<p>Każdemu z celów przypisano wskaźniki rezultatu: <u>Cel szczegółowy 1:</u> 1 wskaźnik odnoszący się do terenów inwestycyjnych błędnie przyporządkowany jest to wskaźnik o charakterze produktu - brak wskaźnika opisującego efekty projektów z zakresu dróg <u>Cel szczegółowy 2:</u> 2 wskaźniki Katalog zatem nie jest kompletny</p>
1.2	<ul style="list-style-type: none"> właściwie wypełniający kierunki interwencji w ramach poszczególnych Osi, 	<p><u>Cel szczegółowy 1:</u> Wskaźnik 1/ Liczba zrealizowanych projektów inwestycyjnych, w tym: z zakresu infrastruktury drogowej, z zakresu uzbrojenia terenów pod inwestycje, z zakresu turystyki wskaźnik (formalnie prawidłowy), Wskaźnik 2/ Długość wybudowanych/ przebudowanych dróg wskaźnik (prawidłowy)</p>	<p><u>Cel szczegółowy 1 i cel szczegółowy 2:</u> Wskaźnik 1/ Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych na obszarach wiejskich i miastach do 35 tys. mieszkańców Jest to wskaźnik produktu, wskaźnik(nieprawidłowy). Brak prawidłowych wskaźników rezultatu z zakresu terenów inwestycyjnych: -proponujemy opcjonalnie dodać wskaźniki z KSI R.8.1.1. Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach R.8.1.2 Wartość inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach Brak wskaźników rezultatu z zakresu dróg - propozycja dodania wskaźnika:²⁸ „Korzyści monetarne ze skrócenia czasu podróży”, pomimo, że wskaźnik ten znajduje się w Uszczegółowieniu RPO WP. Brak wskaźników rezultatu z zakresu turystyki proponujemy opcjonalnie dodać wskaźnika z KSI: R 57.1.1. Liczba turystów korzystających z wytworzonych/zmodernizowanych produktów turystycznych (osoby)²⁹</p>

²⁸ Jeśli w priorytecie są realizowane inwestycje z zakresu budowy/przebudowy dróg to konieczne jest uwzględnienie wskaźnika „Oszczędność czasu w przewozach pasażerskich i towarowych”, w RPO woj. pomorskiego nazwanego „Korzyści monetarne”. Konieczność ta wynika z obowiązków monitoringowych i ewaluacyjnych, zawartych w dokumencie metodologicznym Komisji Europejskiej zatytułowanym „2007-2013 Metodologiczny dokument roboczy. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji”. W dokumencie znajduje się **lista obowiązkowych wskaźników dla programów operacyjnych wymaganych przez KE, m.in. ww. wskaźnik**. Kolejnym argumentem przemawiającym za koniecznością umieszczenia tego wskaźnika na poziomie priorytetu jest fakt, że IZ RPO woj. pomorskiego nie sporządza sprawozdań do KE z poziomu działań, jedynie z poziomu priorytetu. Proces agregowania danych w zasadzie odbywa się na poziomie projekt-priorytet, co w efekcie oznacza pominięcie informacji o tym wskaźniku w procesie sprawozdawczości, a jest to najważniejszy wskaźnik efektywności ekonomicznej inwestycji drogowych.

		<p><u>Cel szczegółowy 2:</u> 1/ Liczba zrealizowanych projektów z zakresu infrastruktury ochrony środowiska, w tym: dotyczących budowy/rozbudowy kanalizacji sanitarnej wskaźnik (prawidłowy)</p> <p>Wskaźniki typu „liczba projektów” nie są wskaźnikami, które dobrze zilustrują przewidziany do realizacji typ interwencji. Informują jedynie w przybliżeniu o obszarze wsparcia, ale w zasadzie nie są żadnym materialnym produktem, zatem brak wskaźnika produktu dla tego celu, choć ze wzg. formalnych można uznać, że wskaźnik (formalnie prawidłowy)</p>	<p><u>Cel szczegółowy 2:</u> Wskaźnik 2/ Liczba osób przyłączonych do kanalizacji w wyniku realizacji projektów wskaźnik (prawidłowy)</p> <p>Wskaźnik 3/ Liczba osób objętych selektywną zbiórką odpadów w wyniku realizacji projektów wskaźnik (prawidłowy)</p>
1.3	<ul style="list-style-type: none"> spójny i racjonalny, w odniesieniu do założonych celów i alokacji? 	<p>W ramach celu 1. niespójny i nieracjonalny (w sensie powiązania produktów- brak i rezultatów – brak dla niektórych obszarów wsparcia)</p> <p>W ramach celu 2. spójny i racjonalny (zarówno w sensie powiązania produktów i rezultatów, jak i proporcjonalność w stosunku do alokacji).</p>	
2	Jaka jest wartość docelowa wskaźnika oszczędności czasu (euro/rok) łącznie oraz w rozbiściu na przejazdy pasażerskie oraz towarowe transportem drogowym i transportem szynowym / kolejowym?	X	X
3	Czy wskaźniki dają możliwość porównań i agregacji (projekt – program, program–inne programy)?	<p><u>Porównanie projekt - program</u> Wskaźniki z poziomu projektu będą przechowywane w KSI i agregowane na poziom programu, dlatego też wskazane jest identyczne nazewnictwo</p> <p>Nazewnictwo w programie zgodne z nazewnictwem w KSI,</p> <p><u>Porównanie program – inne programy</u> <i>Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie gromadzenia danych w systemie elektronicznym</i> są wytycznymi horyzontalnymi i dotyczą każdego programu z EFRR, w związku z tym inne programy też powinny być zgodne z KSI</p>	<p><u>Porównanie projekt - program</u> Wskaźniki z poziomu projektu będą przechowywane w KSI i agregowane na poziom programu, dlatego też wskazane jest identyczne nazewnictwo</p> <p>Nazewnictwo w programie zgodne z nazewnictwem w KSI,</p> <p><u>Porównanie program – inne programy</u> <i>Porównanie program – inne programy Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie gromadzenia danych w systemie elektronicznym</i> są wytycznymi horyzontalnymi i dotyczą każdego programu z EFRR, w związku z tym inne programy też powinny być zgodne z KSI</p>

M – Mierzalność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy wskaźniki są jednoznacznie interpretowalne (przejrzyste)?	Cel szczegółowy 1 – TAK Cel szczegółowy 2 – TAK	Cel szczegółowy 1 – TAK Cel szczegółowy 2 – TAK

²⁹ W tabeli rekomendacji zaproponowano wartości docelowe dla tego wskaźnika. Założono, że w 50 zmodernizowanych obiektach odbędzie się ok. 100 imprez, których uczestnikami będzie przeciętnie 30 osób. Jak wynika z harmonogramu do 2010 r. większość inwestycji powinna być już ukończona.

2	Czy wskaźniki są jasną miarą rezultatów?	Cel szczegółowy 1: formalnie TAK, ale opisane są głównie za pomocą wskaźników typu „liczba projektów”, co nie mówi o materialnym efekcie	Cel szczegółowy 1 – NIE, wskaźniki rezultatów nie obrazują wdrożonych projektów Cel szczegółowy 2 – TAK wskaźniki rezultatu właściwie opisują wdrożone projekty
3	Czy wskaźniki będą w stanie ukazać pożądane zmiany?	Cel szczegółowy 1: TAK, w stosunku do wartości docelowej Cel szczegółowy 2: TAK, w stosunku do wartości docelowej	Cel szczegółowy 1: TAK, w stosunku do wartości docelowej, ale nie w stosunku do postawionego celu Cel szczegółowy 2: TAK, w stosunku do wartości docelowej, i postawionego celu

A – Realność/ osiągalność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy oszacowane wartości docelowych wskaźników zaproponowanych w RPO WP są realne?	<u>Cel szczegółowy 1:</u> Zaproponowane wartości docelowe dla działań z zakresu dróg są możliwe do osiągnięcia. Pozostałe zaproponowane wartości docelowe także są możliwe do osiągnięcia, (patrz część pt. „Wartości docelowe”). <u>Cel szczegółowy 2:</u> Zaproponowane wartości docelowe są możliwe do osiągnięcia. (patrz część pt. „Wartości docelowe”).	<u>Cel szczegółowy 1</u> Brak wskaźnika rezultatu. <u>Cel szczegółowy 2:</u> Zaproponowana wartość docelowa dla działań z zakresu kanalizacji jest możliwa do osiągnięcia. (patrz część pt. „Wartości docelowe”).
2	Czy połączenie pomiędzy wskaźnikami produktu a wskaźnikami rezultatu jest wiarygodne?	NIE, generalnie brak powiązania produktów i odpowiadających im rezultatów (punkt 1.3)	

R – Trafność/ odpowiedniość/ adekwatność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy zaproponowane rodzaje wskaźników będą przydatne (odpowiednie) i zagwarantują najskuteczniejszy pomiar cech produktów oraz rezultatów i pozwalających na osiągnięcie celów sformułowanych w RPO WP oraz przewidywanych rodzajów interwencji i typów przedsięwzięć w ramach poszczególnych Osi Priorytetowych?	<u>Cel szczegółowy 1:</u> Z programu wynika, że atrakcyjność inwestycyjna, osiedleńcza i turystyczna będzie poprawiana poprzez działania poprawiające dostępność, tworzenie terenów inwestycyjnych i tworzenie infrastruktury turystycznej Odpowiedzi na pytanie to: NIE, ponieważ BRAK wskaźnika rezultatu dla projektów z zakresu uzbrojenia terenów inwestycyjnych NIE, dla projektów z zakresu dróg, ponieważ w przypadku tego celu najistotniejszy jest wskaźnik „Oszczędność czasu/korzyści monetarne”, natomiast każdy inny nie gwarantuje najskuteczniejszego pomiaru i nie wydaje się odpowiedni.. NIE, BRAK materialnego wskaźnika produktu i rezultatu dla projektów z zakresu turystyki, z uszczegółowienia można się dowiedzieć, że będą to projekty z zakresu budowy/przebudowy obiektów infrastruktury turystycznej, dlatego należałoby uwzględnić wskaźnik „Liczba wybudowanych/przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej” <u>Cel szczegółowy 2</u> NIE, dla przewidzianych do wsparcia działań z zakresu infrastruktury ochrony środowiska, głównie z zakresu budowy/rozbudowy kanalizacji sanitarnej, konieczny byłby wskaźnik produktu „Długość wybudowanej/przebudowanej	

		sieci kanalizacji sanitarnej” w (km). Wówczas połączenie go z zastosowanym wskaźnikiem rezultatu „Liczba osób przyłączonych do kanalizacji w wyniku realizacji projektów”, dałoby szansę prawidłowego opisanie interwencji i oceny wartości docelowych.
2	Czy wskaźniki spełniają zalecenia dotyczące wskaźników kluczowych i stosowania ograniczonej liczby wskaźników?	<u>Cel szczegółowy 1 i cel szczegółowy 2:</u> Wskaźniki NIE spełniają zalecenie stosowania listy tzw. <i>core indicators</i> wymaganej przez KE – brak wskaźnika „korzyści monetarne”, ale spełniają zalecenia ograniczonej liczby wskaźników
3	Czy wskaźniki są zgodne z przyjętymi w najważniejszych dokumentach strategicznych poziomu wspólnotowego, krajowego i regionalnego (cele lizbońskie, cele Europejskiej Strategii Zatrudnienia, Strategiczne Wsparcie Wspólnoty, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia, Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego do 2020r., strategię sektorowe)?	<u>Cel szczegółowy 1 i cel szczegółowy 2 :</u> NIE DOTYCZY, gdyż wskaźniki są zbyt szczegółowe w stosunku do wymienionych dokumentów.

T – Rejestrowalność/ ograniczenie w czasie/ istotność dla monitoringu i ewaluacji

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy pozyskanie i mierzenie poszczególnych wskaźników generuje nadmierne koszty? Których?	NIE, dane nt. zastosowanych wskaźników będą pozyskiwane od beneficjentów bez dodatkowych kosztów	NIE, dane nt. zastosowanych wskaźników będą pozyskiwane od beneficjentów bez dodatkowych kosztów
2	Jakie wskaźniki byłyby alternatywne do „trudnych”, zbyt kosztownych wskaźników?	Nie dotyczy	Nie dotyczy
3	Czy koszt pozyskiwania wskaźników jest akceptowalny przez beneficjentów?	TAK, nie wymagają dodatkowych poza projektem badań	TAK, nie wymagają dodatkowych poza projektem badań
4	Czy wskaźniki monitorują realizację Programu	TAK, monitorują postawione w programie cele w odniesieniu do wartości docelowej programu	NIE, w związku z niekompletnością katalogu może wystąpić trudność w monitorowaniu i sprawozdawczości na poziomie Programu

Wartości docelowe wskaźników OP 8

Alokacja z EFRR na działania w ramach OP 8 została podzielona po równo na działanie 8.1. i 8.2 po 61 954 603 EURO z EFRR.

Cel szczegółowy 1:

Zwiększenie lokalnej atrakcyjności inwestycyjnej, osiedleńczej i turystycznej

Na realizację celu szczegółowego 1 składają się efekty wdrożenia działania 8.1. Alokacja z EFRR na to działanie wynosi **61 954 603 Euro**.

Jak już wspomniano cel jest bardzo ogólny i będzie realizowany poprzez wdrażanie projektów z zakresu infrastruktury drogowej, turystycznej i zbrojenia terenów pod inwestycje. Niestety oś priorytetowa praktycznie nie jest opisana za pomocą wskaźników. Są jedynie wskaźniki produktu typu „liczba projektów...”, które niewiele mówią o interwencji.

W ramach działania zaprojektowano 2 poddziałania:

8.1.1. Lokalna infrastruktura drogowa i 8.1.2. Lokalna infrastruktura wspierająca rozwój gospodarczy

W ramach działania 8.1 (poddziałanie 8.1.1) w 2008 r zakończono dwa konkursy, i rozdysponowano w nich kwotę **17 559 041 Euro** ze środków EFRR, w związku z tym weryfikacja wskaźników opiera się na informacji wynikającej z naboru projektów. W wyniku konkursów wybrano **22** projekty z zakresu

infrastruktury drogowej, na realizację których zostanie zużyte około **85%** alokacji całości środków EFRR w ramach tego poddziałania $((17559041*100)/36443884=48,18$.
IZ RPO woj. pomorskiego nie przewiduje więcej konkursów w tym poddziałaniu.

Weryfikacja wskaźników

Pozostała w działaniu alokacja EFRR to **18 884 843 Euro**.

Konkurs	Status konkursu Rozstrzygnięty lub nie	Zakładany % dofinansowania	Przewidziana alokacja z EFRR (w euro)	Udział w całości EFRR w działaniu W %	Całkowita wartość alokacji	Udział w całości środków w działaniu w %	Zakładana wartość wskaźnika w km	% w wartości docelowej
8.1.1_1	Tak	38,9	9 894 034,97	25,5	25 447 628,24	36,9	L. p z zakr inf. drog 14 Dł. Dróg 35,46	70% 79%
8.1.1_2	Nie	69,6	14 200 597,96	36,6	20 389 642,85	29,6		
8.1.1_3	Tak	60,8	5 746 650,44	14,8	9 452 355,40	13,7	L. p z zakr inf. drog 8 Dł. Dróg 32,57	40% 72%
8.1.1_4	Nie	65,9	8 995 617,87	23,2	13 642 410,50	19,8		
Całość z EFRR			38 836 901,25					
Całość					68 932 037,00			

Jak wynika z powyższego zestawienia w ramach konkursów 8.1.1_1 i 8.1.1_4 za kwotę **17 559 041 Euro** będzie możliwe wybudowanie/przebudowanie **68,03 km** dróg, zatem już osiągnięto 110% wartości docelowej z zakresu wskaźnika „Liczba projektów z zakresu infrastruktury drogowej (szt)” i ok. 150% wartości docelowej z zakresu wskaźnika „Długość wybudowanych/przebudowanych dróg (km)”

Zatem przewidziane w programie wartości docelowe wskaźnika produktu „Długość wybudowanych/przebudowanych dróg (km)” w ilości 45 km zostaną ponad dwukrotnie przekroczone oraz „Liczba projektów z zakresu infrastruktury drogowej (szt)” także zostanie znacznie przekroczona.

Proponowane wartości wskaźnika „liczba projektów z zakresu infrastruktury drogowej (szt)”:

- 2010 r. – 30
- 2013 r. – 37
- 2015 r. – 37

Proponowane wartości wskaźnika „długość wybudowanych/przebudowanych dróg (km.)”:

- 2010 r. - 87,7
- 2013 r. – 93,67
- 2015 r. – 93,67

8.1.2. Lokalna infrastruktura wspierająca rozwój gospodarczy

Na poddziałanie 8.1.2. Lokalna infrastruktura wspierająca rozwój gospodarczy zaplanowano alokację **36 443 884** EUR z EFRR. Za tę kwotę przewiduje się zrealizowanie 5 projektów z zakresu uzbrojenia terenów pod inwestycje o powierzchni 40 ha oraz 50 projektów z zakresu turystyki (najprawdopodobniej będzie to budowa/przebudowa obiektów infrastruktury turystycznej). Mogą to być różnorodne projekty o zróżnicowanych wartościach. Różnorodność cenowa interwencji w tym zakresie będzie sprzyjać osiągnięciu zakładanych wartości docelowych. W Pomorskiej Bazie Projektów znajduje się 16 projektów ewentualnie kwalifikujących się do wsparcia na ogólną kwotę 13,5 mln Euro ze środków EFRR. Przeciętne dofinansowanie ze środków EFRR w tych projektach wynosi ok. 845 tys. Euro, co oznacza, że przy dostępnej alokacji możliwe jest zrealizowanie ok. 43 projektów, ale jak wspomniano wcześniej domniemywanie na podstawie przeciętnej wartości jest tylko orientacyjne.

Zatem można domniemywać, iż założone wartości docelowe wskaźnika produktu „Liczba projektów z zakresu uzbrojenia terenów pod inwestycje” w liczbie 5 szt. oraz „Liczba projektów z zakresu turystyki” w liczbie 50 szt. jest realna do osiągnięcia.

Cel szczegółowy 2:

Zmniejszenie dysproporcji regionalnych w zakresie wyposażenia w infrastrukturę gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami

Na realizację celu szczegółowego 2 składają się efekty wdrożenia działania 8.2. Alokacja z EFRR na to działanie **61 954 603** Euro.

W ramach działania 8.2 w 2008 r zakończono dwa konkursy, i rozdysponowano w ich ramach kwotę **2 683 652** Euro z EFRR, co stanowi 43,3% ogółu kwoty na to działanie. W wyniku konkursów wybrano **30** projektów z zakresu ochrony środowiska, w tym **26** dotyczących budowy/rozbudowy kanalizacji sanitarnej. IZ RPO woj. pomorskiego nie rozstrzygnęła jeszcze 2 dwóch konkursów w tym działaniu.

Kwota **26 836 521** Euro wynikająca z wartości wybranych projektów umożliwi osiągnięcie wskaźnika „Liczba projektów z zakresu ochrony środowiska” w 86% w stosunku do założonej wartości docelowej, a wskaźnika „Liczba projektów dotyczących budowy/rozbudowy” w 96% w stosunku do założonej wartości docelowej. Wartości wskaźników w stosunku do wartości docelowych są znacznie niedoszacowane.

Weryfikacja wskaźników

Pozostała w działaniu alokacja EFRR to **35 118 083** Euro.

Konkurs	Status konkursu Rozstrzygnięty lub nie	Zakładane % dofinansowania	Przewidziana alokacja z EFRR (w euro)	Udział w całości EFRR w działaniu W %	Przewidziana całkowita wartość alokacji	Udział w całości środków w działaniu w %	Zakładana wartość wskaźnika w km	% w wartości docelowej
8.2.1	Nie	70	12818825	20,7	18312607	20,7		
8.2.2	Tak	52	11455092	18,5	22029023	18,5	14 proj W tym. 12m kanalizacja	40% 44,4
8.2.3	Nie	70	22299258	36,0	31856083	36,0		
8.2.4	Tak	49	15381429	24,8	31390671	24,8	16 proj	45,7

							W tym. 14m kanalizacja	51,8
Całość z EFRR			61 954 604					

Zatem przewidziane w programie wartości docelowe wskaźnika produktu „Liczba projektów z zakresu ochrony środowiska, w tym dotyczących budowy/rozbudowy kanalizacji sanitarnej (szt)” są dwukrotnie niedoszacowane, gdyż 43% obecnie rozdysponowanej alokacji umożliwi zrealizowanie wartości docelowych.

Proponowane wartości wskaźnika „liczba projektów z zakresu infrastruktury ochrony środowiska (szt)”*:

- 2010 r. - 24
- 2013 r. – 65
- 2015 r. – 65

Proponowane wartości wskaźnika „liczba projektów dotyczących budowy/rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej (szt)”*:

- 2010 r. - 22
- 2013 r. – 52
- 2015 r. – 52

* Wartości można doprecyzować po rozstrzygnięciu konkursów 8.2.3 i 8.2.1

Ponieważ nie podano materialnego wskaźnika „Długość wybudowanej/przebudowanej sieci kanalizacji sanitarnej”, praktycznie niemożliwa jest ocena wartości docelowej wskaźnika rezultatu „Liczba osób podłączonych do kanalizacji w wyniku realizacji projektów”, ponieważ powinno to być powiązane. W województwie pomorskim funkcjonuje 6 296 km sieci kanalizacyjnej (GUS. BDR), co oznacza, że przeciętnie do 1km sieci jest podłączone 260 osób. W ramach ZPORR na terenie województwa pomorskiego zrealizowano 8 projektów z zakresu budowy/przebudowy sieci kanalizacji sanitarnej za kwotę 15 732 914 PLN. Udało się dzięki temu wybudować 126 km sieci i podłączyć 4817 osób, co oznacza przyłączenie przeciętnie 38 osób na km inwestycji. Dysproporcja jest zatem ogromna i mają na to wpływ bardzo różnorodne czynniki, być może błędy w agregowaniu wskaźników w ramach ZPORR. Obecnie kanalizację buduje się głównie na terenach wiejskich, gdzie jest zdecydowanie mniejsze zaludnienie, co również, a może przede wszystkim ma wpływ na badany parametr. Z wcześniejszych analiz (wnioski w raporcie Analiza efektów realizacji projektów w zakresie infrastruktury ochrony środowiska realizowanych w ramach ZPORR w województwie pomorskim (działania 1.2, 3.1, 3.2) wraz z rekomendacjami dla RPO woj. pomorskiego” wynikało, że wartość ta może być zagrożona, ale dzięki obniżeniu dofinansowania ze środków udało się wybrać więcej projektów niż zakładano.

Na podstawie wniosków wybranych w konkursach 8.2.2 i 8.2.4 beneficjenci deklarują, że dzięki realizacji projektów z zakresu kanalizacji dostęp do niej zyska 36 tys. osób.

Proponowane wartości wskaźnika „**Liczba osób podłączonych do kanalizacji w wyniku realizacji projektów (w tys)**”*:

- 2010 r. - 30
- 2013 r. – 70
- 2015 r. – 70

* Wartości można doprecyzować po rozstrzygnięciu konkursów 8.2.3 i 8.2.1

Zatem założone wartości docelowe wskaźnika produktu „Liczba osób podłączonych do kanalizacji w wyniku realizacji projektów” w liczbie 70 tys. osób są realne do osiągnięcia.

W wyniku rozstrzygniętych konkursów okazało się, że wskaźnik „Liczba osób objętych selektywną zbiórką odpadów” wyniesie 6300. Wobec ukończenia konkursów w tym działaniu wartość tą należy potraktować jako docelową i skorygować Program w tym zakresie.

Proponowane wartości wskaźnika „**liczba osób objętych selektywną zbiórką odpadów w wyniku realizacji projektów (szt)**”:

- 2010 r. - 6300
- 2013 r. – 6300.
- 2015 r. – 6300

Wartości docelowe dla roku 2010 były wyznaczone w oparciu o harmonogramy naborów i analizę wartości docelowych w części temu poświęconej

Podsumowanie wartości wskaźników w formie tabelarycznej – OP 8

	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość wskaźnika w 2010 r.	Wartość wskaźnika w 2013 r.		Wartość wskaźnika w 2015 r.		Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
			Proponowana	Obecna	Proponowana	Obecna	Proponowana		
	PRODUKT								
	Liczba zrealizowanych projektów inwestycyjnych (szt.): w tym: •z zakresu infrastruktury drogowej •z zakresu uzbrojenia terenów pod inwestycje •z zakresu turystyki •z zakresu infrastruktury ochrony środowiska w tym dotyczących budowy/rozbudowy kanalizacji sanitarnej	0	125	110	199	125	199	rocznie	IZ
		0	30	16	37	20	37		
		0	4	4	4	5	5		
		0	45	45	45	50	50		
		0	24	32	65	35	65		
		0	22	27	52	27	52		
2	Długość wybudowanych/ przebudowanych (zrekonstruowanych) dróg (km)	0	87	40	93,67	50	93,67	rocznie	IZ
	REZULTAT								
1	Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych na obszarach wiejskich i w miastach do 35 tys. mieszkańców (ha)		20	40	40	50	50	rocznie	Beneficjenci
2	Liczba osób przyłączonych do kanalizacji w wyniku realizacji projektów (tys. osób)		30	70	70	70	70	rocznie	Beneficjenci
3	Liczba osób objętych selektywną zbiórką odpadów w wyniku realizacji projektów (tys. osób)	0	6,3	400	6,3	450	6,3	rocznie	Beneficjenci

2.9.Oś Priorytetowa 9 – Lokalna infrastruktura społeczna i inicjatywy obywatelskie – analiza i weryfikacja wskaźników

Na realizację Osi Priorytetowej 9, której celem głównym jest *poprawa dostępności lokalnej infrastruktury społecznej dla wzmocnienia struktur społecznych na obszarach poza dużymi miastami* przeznaczono kwotę **41 650 153** Euro.

W ramach Osi Priorytetowej i jej celu głównego będą realizowane trzy cele szczegółowe:

1. *Poprawa dostępu do lepszej jakości oferty edukacyjnej na poziomie przedszkolnym, podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym oraz oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej;*
2. *Poprawa dostępu do lepszej jakości podstawowych usług medycznych.*
3. *Aktywizacja i integracja społeczności lokalnych na obszarach wiejskich.*

W ramach Osi Priorytetowej 9 wyodrębniono trzy działania:

- 9.1. Lokalna infrastruktura edukacyjna, sportowa i kultury,
- 9.2. Lokalna infrastruktura ochrony zdrowia,
- 9.3. Lokalne inicjatywy obywatelskie.

Każde z działań odpowiada jednemu z celów szczegółowych osi priorytetowej.

Podział alokacji:

- działanie 9.1/cel 1: 20 825 077 Euro
- działanie 9.2/cel 2: 8 330 031 Euro
- działanie 9.3/cel 3: 12 495 045 Euro

Największa część alokacji przeznaczona jest na działania związane z infrastrukturą edukacyjną, sportową i kultury.

Wskaźniki w ramach OP 9

	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość wskaźnika w 2013 r.	Wartość wskaźnika w 2015 r.	Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
PRODUKT						
1	Liczba projektów z zakresu infrastruktury edukacyjnej, sportowej i kulturalnej (szt.)	0	27	30	rocznie	IZ
2	Liczba projektów z zakresu infrastruktury ochrony zdrowia (szt.)	0	40	50	Rocznie	IZ
3	Liczba projektów zrealizowanych w oparciu o lokalne partnerstwa (szt.)	0	200	250	rocznie	IZ
REZULTAT						
1	Liczba uczniów korzystających z infrastruktury edukacyjnej wspartej w wyniku realizacji projektów (osoby)	0	4500	5000	rocznie	Beneficjenci
2	Liczba osób korzystających z infrastruktury sportowej	0	9000	10000	Rocznie	Beneficjenci

	wspartej w wyniku realizacji projektów (osoby)					
3	Liczba placówek wyposażonych w sprzęt medyczny w wyniku realizacji projektu (szt.)	0	30	40	Rocznie	Beneficjenci
ODDZIAŁYWANIE						
1	Odsetek ludności z wykształceniem średnim na obszarach wiejskich (%)	51,8	62,4	65,0	raz – na koniec Programu	GUS
2	Wskaźnik umieralności na choroby układu sercowo-naczyniowego i choroby nowotworowe na obszarach wiejskich w stosunku do zgonów na wsi ogółem (%)	46,4/ 26,6 (2004r.)	41,3/20,5	40/19	raz – na koniec Programu	Pomorskie Centrum Zdrowia Publicznego
3	Liczba aktywnych organizacji pozarządowych na obszarach wiejskich na 1000 mieszkańców (szt.)	0,5	0,9	1,0	raz – na koniec Programu	Badanie/ IZ

Weryfikacja wskaźników metodą S.M.A.R.T

S - Konkretność/ kompletność/ dokładność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy katalog wskaźników na poziomie poszczególnych Osi Priorytetowych jest wyczerpujący tj.		
1.1	•kompletny?	Każdemu z celów przypisano wskaźniki produktu: Cel szczegółowy 1: 1 wskaźnik Cel szczegółowy 2: 1 wskaźnik. Cel szczegółowy 3: 1 wskaźnik. Katalog zatem jest kompletny.	Dwóm pierwszym celom przypisano wskaźniki rezultatu: Cel szczegółowy 1: 2 wskaźniki Cel szczegółowy 2: 1 wskaźnik Celowi szczegółowemu 3 nie przypisano żadnego wskaźnika rezultatu. Katalog zatem nie jest kompletny
1.2	•właściwie wypełniający kierunki interwencji w ramach poszczególnych Osi?	<u>Cel szczegółowy 1:</u> Wskaźnik 1. Liczba projektów z zakresu infrastruktury edukacyjnej, sportowej i kulturalnej (osoby). Ze względu na fakt, iż typy projektów realizowane w ramach działania 9.1. są zróżnicowane, trudno stworzyć ujednoliczoną miarę. Wskaźnik można uznać za właściwie wypełniający kierunki interwencji.	<u>Cel szczegółowy 1:</u> Wskaźnik 1. Liczba uczniów korzystających z infrastruktury edukacyjnej, wspartej w wyniku realizacji projektów (osoby) Wskaźnik można uznać za właściwie wypełniający kierunki interwencji. Wskaźnik 2. Liczba osób korzystających z infrastruktury sportowej wspartej w wyniku realizacji projektów (osoby) Wskaźnik można uznać za właściwie wypełniający kierunki interwencji.

		<p><u>Cel szczegółowy 2:</u> Wskaźnik 2. Liczba projektów z zakresu infrastruktury ochrony zdrowia (szt.)</p> <p>Ze względu na fakt, iż typy projektów realizowane w ramach działania 9.2. są zróżnicowane, trudno stworzyć ujednoliconą miarę. Zatem wskaźnik można uznać za właściwie wypełniający kierunki interwencji.</p> <p>Wskaźnik 3. Liczba projektów zrealizowanych w oparciu o lokalne partnerstwa (szt.)</p> <p>W związku z faktem, iż przedsięwzięcia realizowane w ramach działania 9.3 są bardzo zróżnicowane i częściowo typy działań pokrywają się z działaniem 9.1, uznano, iż elementem wyróżniającym działanie 9.3 będzie realizacja działań w partnerstwie lokalnym. Zatem wskaźnik można generalnie uznać za właściwie wypełniający kierunki interwencji, z zastrzeżeniem, iż linia demarkacyjna między działaniem 9.1 i 9.3 nie jest do końca jasno określona.</p>	<p>W ramach celu szczegółowego 2 wspierana jest także infrastruktura kulturalna, jednak te działania nie posiadają odpowiedniego wskaźnika.</p> <p><u>Cel szczegółowy 2:</u> Wskaźnik 3. Liczba placówek wyposażonych w sprzęt medyczny w wyniku realizacji projektu</p> <p>Wskaźnik nie do końca wypełnia kierunki interwencji. Działanie 9.2 zakłada także rozbudowę i przebudowę placówek medycznych oraz modernizację już posiadanego sprzętu, co nie jest uwzględnione we wskaźniku.</p> <p>Celowi szczegółowemu 3 nie przypisano żadnego wskaźnika rezultatu.</p>
1.3	•spójny i racjonalny, w odniesieniu do założonych celów i alokacji?	W przypadku wskaźników produktu mamy do czynienia ze spójnym i racjonalnym katalogiem wskaźników.	W przypadku wskaźników rezultatu podział nie jest spójny i racjonalny w odniesieniu do celów i alokacji ze względu na brak wskaźnika rezultatu dotyczącego celu szczegółowego 3, na realizację którego przeznaczone jest ok. 30% alokacji.
2	Czy wskaźniki są na tyle dokładne, by zmierzyć postęp w kierunku rezultatu?	Wskaźniki produktu (liczby projektów) są określone wystarczająco dokładnie, by zmierzyć postęp w kierunku rezultatu.	Wskaźniki liczby uczniów korzystających z infrastruktury edukacyjnej wspartej w wyniku realizacji projektów oraz liczby osób korzystających z infrastruktury sportowej wspartej w wyniku realizacji projektów można uznać za wystarczająco dokładne, natomiast wskaźnik „liczba placówek wyposażonych w sprzęt medyczny w wyniku realizacji projektu” nie jest odpowiednio dokładny i nie wyczerpuje różnych rodzajów działań podejmowanych w ramach projektu.

3	Czy wskaźniki dają możliwość porównań i agregacji (projekt – program, program–inne programy)?	<p>Wskaźniki z poziomu projektu będą przechowywane w KSI i agregowane na poziom programu, dlatego też wskazane jest identyczne nazewnictwo</p> <p>Wskaźniki produktu na poziomie projektu dają możliwość agregacji.</p> <p><u>Porównanie program – inne programy</u> <i>Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie gromadzenia danych w systemie elektronicznym</i> są wytycznymi horyzontalnymi i dotyczą każdego programu z EFRR, w związku z tym inne programy też powinny być zgodne z KSI</p>	<p>Wskaźniki z poziomu projektu będą przechowywane w KSI i agregowane na poziom programu, dlatego też wskazane jest identyczne nazewnictwo</p> <p>Wskaźniki 1 i 2 odpowiadają wskaźnikom na poziomie projektu, dlatego możemy mówić o pełnej agregacji.</p> <p><u>Porównanie program – inne programy</u> <i>Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie gromadzenia danych w systemie elektronicznym</i> są wytycznymi horyzontalnymi i dotyczą każdego programu z EFRR, w związku z tym inne programy też powinny być zgodne z KSI</p>
---	---	---	---

M – Mierzalność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy wskaźniki są jednoznacznie interpretowalne (przejrzyste)?	<p>Cel szczegółowy 1 i 2 – TAK (wskaźniki dot. liczby projektów są jednoznaczne)</p> <p>Cel szczegółowy 3 – trudno jednoznacznie zinterpretować, co oznacza projekt „zrealizowany w oparciu o lokalne partnerstwa” – jaki musi być stopień sformalizowania tego typu partnerstwa. Konieczne jest uściślenie definicji.</p>	<p>Cel szczegółowy 1– TAK (wskaźniki dot. liczby osób korzystających z infrastruktury są jednoznaczne)</p> <p>Cel szczegółowy 2 – TAK, z zachowaniem zastrzeżeń wskazanych wyżej</p> <p>Cel szczegółowy 3 – NIE – brak wskaźnika</p>
2	Czy wskaźniki są jasną miarą rezultatów?	<p>Cel szczegółowy 1 – TAK (liczba projektów obrazuje rezultaty)</p> <p>Cel szczegółowy 2 – TAK (jw.)</p> <p>Cel szczegółowy 3 – TAK, z zachowaniem powyższego zastrzeżenia</p>	<p>Cel szczegółowy 1 – TAK(jw.)</p> <p>Cel szczegółowy 2 – TAK, jednak wskaźnik „liczby placówek wyposażonych w sprzęt medyczny” może być odczytywany jako wskaźnik produktu</p> <p>Cel szczegółowy 3 – NIE - brak wskaźnika</p>
3	Czy wskaźniki będą w stanie ukazać pożądane zmiany?	<p>Cel szczegółowy 1 – TAK (zmiana liczby projektów ukazuje pożądane zmiany)</p> <p>Cel szczegółowy 2 – TAK (jw.)</p> <p>Cel szczegółowy 3 – TAK (jw.)</p>	<p>Cel szczegółowy 1 – TAK (zmiana liczby osób korzystających z efektów wsparcia ukazuje pożądane zmiany)</p> <p>Cel szczegółowy 2 – NIE – wskaźnik nie pokazuje dużej części zmian, które zaszły w wyniku realizacji projektów</p> <p>Cel szczegółowy 3 – NIE – brak wskaźnika</p>

A – Realność/osiągalność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy oszacowane wartości docelowych wskaźników zaproponowanych w RPO WP są realne?	<p><u>Cel szczegółowy 1:</u> Założone wartości są generalnie właściwie oszacowane (patrz część pt. „Wartości docelowe”).</p> <p><u>Cel szczegółowy 2:</u> Założone wartości są zdecydowanie przeszacowane (jw.).</p> <p><u>Cel szczegółowy 3:</u> Założone wartości są zdecydowanie przeszacowane (jw.).</p>	<p><u>Cel szczegółowy 1:</u> Założone wartości są przeszacowane (patrz część pt. „Wartości docelowe”).</p> <p><u>Cel szczegółowy 2:</u> Założone wartości są zdecydowanie przeszacowane (jw.).</p> <p><u>Cel szczegółowy 3:</u> W programie nie ma wskaźnika rezultatu monitorującego osiągnięcie celu szczegółowego 3.</p>
2	Czy połączenie pomiędzy wskaźnikami produktu a wskaźnikami rezultatu jest wiarygodne?	Połączenie wskaźników produktu i rezultatu budzi pewne wątpliwości. Brak wskaźnika rezultatu dla działania 9.3, a więc dla celu 3.	

R – Trafność/ odpowiedniość/ adekwatność

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy zaproponowane rodzaje wskaźników będą przydatne (odpowiednie) i zagwarantują najskuteczniejszy pomiar cech produktów oraz rezultatów i pozwalających na osiągnięcie celów sformułowanych w RPO WP oraz przewidywanych rodzajów interwencji i typów przedsięwzięć w ramach poszczególnych Osi Priorytetowych?	<p>Cel szczegółowy 1: TAK (w przypadku produktów najskuteczniejszy jest pomiar poprzez liczbę projektów)</p> <p>Cel szczegółowy 2: TAK (jw.)</p> <p>Cel szczegółowy 3: TAK (jw.)</p>	<p>Cel szczegółowy 1: TAK (najskuteczniejszy jest pomiar rezultatów poprzez liczbę osób korzystających ze wspartej infrastruktury)</p> <p>Cel szczegółowy 2: NIE. Konieczna jest modyfikacja wskaźnika rezultatu.</p> <p>Cel szczegółowy 3: NIE – brak wskaźnika.</p>
2	Czy wskaźniki spełniają zalecenia dotyczące wskaźników kluczowych i stosowania ograniczonej liczby wskaźników?	<p>Cel szczegółowy 1: TAK – ograniczona liczba wskaźników (3), zgodność z zaleceniami</p> <p>Cel szczegółowy 2: TAK, ograniczona liczba wskaźników (3), zgodność z zaleceniami</p> <p>Cel szczegółowy 3: TAK, ograniczona liczba wskaźników (3), zgodność z zaleceniami</p>	<p>Cel szczegółowy 1. TAK (wskaźnik kluczowy R 75.2.1)</p> <p>Cel szczegółowy 2. TAK, z zastrzeżeniem, iż jak już wspomniano, wskaźnik „liczba placówek wyposażonych w sprzęt medyczny w wyniku realizacji projektu” w ramach KSI jest wskaźnikiem produktu</p> <p>Cel szczegółowy 3. NIE (brak wskaźnika)</p>
3	Czy wskaźniki są zgodne z przyjętymi w najważniejszych dokumentach strategicznych poziomu wspólnotowego, krajowego i regionalnego (cele lizbońskie, cele Europejskiej Strategii Zatrudnienia, Strategiczne Wsparcie Wspólnoty, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia, Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego do 2020r., strategii sektorowe)?	<p>Cel szczegółowy 1: TAK, wskaźniki zgodne ze Strategią Rozwoju WP (Priorytet III – cel 3), ze strategią lizbońską (wsparcie dla partnerstwa)</p> <p>Cel szczegółowy 2: TAK, wskaźniki zgodne ze Strategią Rozwoju WP (Priorytet III – cel 3) i z programem „Zdrowie dla Pomorza”</p> <p>Cel szczegółowy 3: TAK, wskaźniki zgodne ze Strategią Rozwoju WP (Priorytet II, cel 1-3, Priorytet III – cel 3)</p>	

T – Rejestrowalność/ograniczenie w czasie/istotność dla monitoringu i ewaluacji

	Pytania badawcze	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
1	Czy pozyskanie i mierzenie poszczególnych wskaźników generuje nadmierne koszty? Których?	NIE, dane nt. zastosowanych wskaźników będą pozyskiwane od beneficjentów bez dodatkowych kosztów	TAK, pozyskanie informacji na temat liczby osób korzystających z infrastruktury sportowej wspartej w wyniku realizacji projektów może generować dodatkowe koszty ze względu na konieczność zlecania zewnętrznych badań, zwłaszcza w przypadku infrastruktury takiej jak boisko, stadion, basen, plac zabaw czy hala sportowa; bieżąca działalność instytucji zazwyczaj nie wystarcza na stwierdzenie liczby korzystających osób, zwłaszcza w przypadku, gdy korzystanie z infrastruktury jest bezpłatne.
2	Jakie wskaźniki byłyby alternatywne do „trudnych”, zbyt kosztownych wskaźników?	Nie dotyczy – brak wskaźników zbyt kosztownych	W opinii ewaluatora, aktualny wskaźnik jest najbardziej trafny i istotny mimo wysokiego kosztu pozyskania danych.
3	Czy koszt pozyskiwania wskaźników jest akceptowalny przez beneficjentów?	TAK, wskaźnik liczby projektów jest pozyskiwany bezkosztowo	Może wystąpić problem z kosztem pozyskania wskaźnika liczby osób korzystających z infrastruktury sportowej – jeżeli mamy do czynienia np. z osiedlowym boiskiem czy elementem infrastruktury, z którego mogą korzystać osoby wchodzące z zewnątrz bez biletów, konieczne będzie przeprowadzenie dodatkowego badania.
4	Czy wskaźniki monitorują realizację Programu?	TAK, wskaźniki odnoszą się bezpośrednio do realizacji programu – cele programu realizowane są wraz ze zwiększaniem się liczby projektów, która jest mierzona w ramach wskaźników produktu	TAK, wskaźniki dotyczące liczby osób korzystających z infrastruktury i wspartych placówek monitorują realizację programu i jego cele; NIE, w przypadku celu 2 i 3, ponieważ na poziomie Programu brakuje wskaźników (są w uszczegółowieniu)
5	Propozycje wskaźników w przypadku stwierdzenia braków i nieprawidłowości	Wskaźniki produktu sformułowane właściwie.	Należy rozważyć uszczegółowienie wskaźnika „Liczba placówek wyposażonych w sprzęt medyczny w wyniku realizacji projektu” w następujący sposób: „Liczba placówek, które wsparto infrastrukturalnie lub wyposażono w sprzęt medyczny w wyniku realizacji projektu” Można rozważyć dodanie wskaźnika rezultatu monitorującego cel szczegółowy 3.

Wartości docelowe wskaźników OP 9

W roku 2008 w ramach Osi Priorytetowej 9 nie zorganizowano żadnych konkursów. Na liście kluczowych projektów nie znajdują się żadne projekty w ramach Osi Priorytetowej 9.

Cel szczegółowy 1:

Poprawa dostępu do lepszej jakości oferty edukacyjnej na poziomie przedszkolnym, podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym oraz oferty kulturalnej i sportoworekreacyjnej

Na realizację celu szczegółowego 1 składają się efekty wdrożenia działania 9.1. – „Lokalna infrastruktura edukacyjna, sportowa i kultury”. Łączna alokacja na to działanie wynosi **20 825 077 Euro**, w tym kwota dofinansowania z EFRR = **17 701 315 Euro**, zgodnie z kursem EBC za grudzień 2008 – **66 813 613,50 PLN**.

Weryfikacja wartości wskaźników

W Pomorskiej Bazie Projektów znajduje się 75 przedsięwzięć, które mogą kwalifikować się do dofinansowania w ramach działania 9.1. na łączną kwotę dofinansowania z EFRR **307 937 315,61 PLN**, co daje średnią wartość dofinansowania **4 105 830,87 PLN**, jednak ze względu na ogromną rozpiętość wartości dofinansowania projektów - od **91 500,00 PLN** do ponad **31 000 000 PLN/projekt** oraz na zdecydowaną przewagę liczby projektów poniżej 10 mln zł, zdecydowano się do obliczeń zastosować medianę - **2 686 340,68 PLN** (50% projektów ma wartość poniżej tej kwoty). Według szacowanej mediany daje to liczbę około **24** projektów. Wskazywałoby to, iż wskaźnik jest przeszacowany.

Jednak **w przypadku preferowania mniejszych projektów (oddolnych inicjatyw) istnieje możliwość osiągnięcia wartości docelowej 30 projektów. Zatem można zarekomendować zmniejszenie maksymalnej wartości dofinansowania do 75%, co pozwoli na bezpieczne osiągnięcie wskaźników.**

Zgodnie z indykatywnym harmonogramem konkursów, można szacować, że pierwsze umowy podpisane zostaną pod koniec roku 2009, dlatego też w 2010 r. najprawdopodobniej nie zostanie zakończony żaden projekt.

Można zakładać, że ok. 10-15% największych projektów nie zakończy się przed końcem 2013 r.

W związku z powyższymi wnioskami, proponujemy dwa warianty wartości wskaźnika:

Proponowane wartości wskaźnika „Liczba projektów z zakresu infrastruktury edukacyjnej, sportowej i kulturalnej” – wariant dla aktualnych kwot dofinansowania:

- 2010 – 0 projektów,
- 2013 – 21 projektów,
- 2015 – 24 projekty.

Proponowane wartości wskaźnika „Liczba projektów z zakresu infrastruktury edukacyjnej, sportowej i kulturalnej” – wariant dla sytuacji, w której mamy do czynienia z obniżeniem kwot dofinansowania:

- 2010 – 0 projektów,
- 2013 – 27 projektów,
- 2015 – 30 projektów.

Weryfikacja wartości wskaźników

SLP=wartość bezwzględna (KD: MWP),

gdzie:

SLP – szacowana liczba projektów,

KD – łączna kwota przeznaczona na dofinansowanie,

MWP – mediana wartości dofinansowania w ramach projektu.

Zdecydowana większość przedsięwzięć zapisanych w Pomorskiej Bazie Projektów dotyczy infrastruktury mającej charakter jednocześnie edukacyjny i sportowy. Dlatego też w przypadku zakwalifikowania zmodernizowanych lub zbudowanych sal gimnastycznych przy szkołach zarówno do infrastruktury edukacyjnej, jak i do infrastruktury sportowej, będzie istniała możliwość osiągnięcia wskaźników rezultatu 1 i 2. Natomiast w przypadku, gdy infrastruktura ta będzie liczona tylko jako edukacyjna lub tylko jako sportowa, może dojść do problemów z osiągnięciem wskaźnika.

Proponujemy zachowanie aktualnych wartości wskaźnika przy założeniu, że nie nastąpi uszczegółowienie definicji, które sprawiłoby problem z jego osiągnięciem.

Ze względu na fakt, iż umowy podpisane zostaną pod koniec 2009 r., a zatem infrastruktura nie zostanie oddana do użytku w 2010 r., proponujemy oszacować wartość wskaźników rezultatu na 2010 r. na poziomie 0.

Proponowane wartości wskaźnika „**Liczba uczniów korzystających z infrastruktury edukacyjnej wspartej w wyniku realizacji projektów (osoby)**”

- 2010 – 0;
- 2013 – 4500,
- 2015 – 5000.

Proponowane wartości wskaźnika „**Liczba osób korzystających z infrastruktury sportowej wspartej w wyniku realizacji projektów (osoby)**”

- 2010 – 0,
- 2013 – 9000,
- 2015 – 10000.

Wskaźnik „Odsetek ludności z wykształceniem średnim na obszarach wiejskich” wg danych GUS rośnie systematycznie w ostatnich latach, dlatego też można wstępnie ocenić, iż jego wartości docelowe są oszacowane poprawnie.

Cel szczegółowy 2:

Poprawa dostępu do lepszej jakości podstawowych usług medycznych

Na realizację celu szczegółowego 2 składają się efekty wdrożenia działania 9.2. – „Lokalna infrastruktura ochrony zdrowia”. Łączna alokacja na to działanie wynosi **8 330 031 Euro**, w tym kwota dofinansowania z EFRR = **7 080 526 Euro**.

Wg kursu EBC z grudnia 2008 r., alokacja na działanie w złotych wynosi **26 725 445,39 PLN**.

W Pomorskiej Bazie Projektów znajduje się 6 przedsięwzięć, które mogą kwalifikować się do dofinansowania w ramach działania 9.2. na łączną kwotę dofinansowania **17 312 865, 04 PLN**, co daje średnią wartość dofinansowania dla projektu **3 558 559,20 PLN**. Z przyczyn metodologicznych jednakże dla celów obliczeń odrzucono największy i najmniejszy projekt, różniące się diametralnie od pozostałych (największy - większy ponad 6x od następnego w kolejności; najmniejszy – mniejszy ponad 4x od następnego w kolejności) i otrzymano średnią wartość dofinansowania **1 328 043,26 PLN**.

Przy takiej średniej wartości projektu i niewielkiej liczbie propozycji w PBP należy stwierdzić, że wskaźnik liczby projektów z zakresu infrastruktury ochrony zdrowia jest zdecydowanie przeszacowany – szacując przy użyciu średniej wartości projektu otrzymujemy łączną liczbę **20** przedsięwzięć. Aby za taką kwotę sfinansować 50 planowanych projektów, musielibyśmy mieć do czynienia z przedsięwzięciami nie przekraczającymi 580 tysięcy złotych, podczas gdy z punktu widzenia Pomorskiej Bazy Projektów i wywiadów indywidualnych tego typu drobniejszych projektów będzie stosunkowo mało. W przypadku podobnego działania 1.3.2 w ramach ZPORR, średnia wartość projektu wynosiła ponad 1,9 mln zł.

Weryfikacja wartości wskaźników

SLP= wartość bezwzględna (KD: ŚWP1),
gdzie:

SLP – szacowana liczba projektów,

KD – łączna kwota przeznaczona na dofinansowanie,

ŚWP1 – średnia wartość dofinansowania w ramach projektu po odrzuceniu projektu najmniejszego i największego.

Z punktu widzenia harmonogramu, iż wszystkie konkursy kończą się już w 2009 r., jednak ze względu na fakt, że mamy do czynienia z projektami infrastrukturalnymi, można założyć, że najwyżej 10% projektów zostanie zakończonych w 2010 r.

Proponowane wartości wskaźnika „liczba projektów z zakresu infrastruktury ochrony zdrowia”:

- 2010 – 2 projekty
- 2013 – 20 projektów,
- 2015 – 20 projektów.

W związku ze zmianą liczby projektów, które zostaną zrealizowane, zmianie ulegnie także wartość wskaźnika „Liczba placówek wyposażonych w sprzęt medyczny w wyniku realizacji projektu”. Z punktu widzenia PBP, zdecydowana większość planowanych projektów zakłada rozbudowę i przebudowę

budynków. Można mimo to założyć, iż częścią rozbudowy (w połowie projektów) będzie zakup nowego sprzętu, jednak mimo to wskaźnik jest zdecydowanie przeszacowany.

Proponowane wartości wskaźnika „liczba placówek wyposażonych w sprzęt medyczny w wyniku realizacji projektu”:

- 2010 – 0 placówek
- 2013 – 10 placówek,
- 2015 – 10 placówek.

Spadek wskaźnika umieralności na choroby układu sercowo-naczyniowego i choroby nowotworowe oszacowany jest w sposób bezpieczniejszy niż podobny wskaźnik w przypadku osi priorytetowej 8. Na realność osiągnięcia jego wartości wskazują także wywiady indywidualne.

Cel szczegółowy 3:

Aktywizacja i integracja społeczności lokalnych na obszarach wiejskich

Na realizację celu szczegółowego 3 składają się efekty wdrożenia działania 9.3. – „Lokalne inicjatywy obywatelskie”. Łączna alokacja na to działanie wynosi **12 495 045** Euro (w tym kwota dofinansowania z EFRR = **10 620 789** Euro).

Alokacja na działanie 9.3. w zł. wg kursu EBC z grudnia 2008 r. wynosiła **40 088 168,08 zł**.

W Pomorskiej Bazie Projektów znajduje się 7 przedsięwzięć, które mogą kwalifikować się do dofinansowania w ramach działania 9.2. na łączną kwotę **2 175 422,26** PLN, co daje średnią wartość projektu **310 774,61** PLN (**odrzucone zostały 2 projekty, które przekraczały maksymalną wartość projektu – 400 000 PLN**).

Oszacowanie wartości wskaźnika liczby projektów zrealizowanych w oparciu o lokalne partnerstwa (rozumianych jako łączna liczba projektów w działaniu **9.3**, zgodnie z zapisem z URPO: „Przedsięwzięcia powinny być wdrażane w oparciu o lokalne partnerstwa obejmujące organizacje pozarządowe, a także inne organizacje, związki społeczne i gospodarcze oraz lokalne władze publiczne”) na podstawie średniej wartości projektu prowadzi do konkluzji, iż wartość wskaźnika jest zdecydowanie przeszacowana – przy założeniu, iż wartość większości projektów oscylować będzie wokół średniej, możliwe będzie sfinansowanie nie więcej niż **128** lokalnych przedsięwzięć a nie, jak planowano, **250**. Można założyć, iż stosunkowo niewiele projektów umieszczonych jest w PBP (słaby dostęp do tego typu baz wśród lokalnych organizacji pozarządowych), i że liczba projektów małych wzrośnie – mimo tego proponujemy wartość wskaźnika następująco obniżyć.

Weryfikacja wartości wskaźników

SLP=wartość bezwzględna (KD: ŚWP1),

gdzie:

SLP – szacowana liczba projektów,

KD – łączna kwota przeznaczona na dofinansowanie,

ŚWP1 – średnia wartość dofinansowania w ramach projektu (na bazie PBP) po odrzuceniu projektów przekraczających.

Wartość wskaźnika w 2010 r. została obliczona na podstawie założenia, że połowa projektów złożonych w pierwszych dwóch konkursach w 2009 (subregiony Słupski i Południowy) zostanie zakończona do końca 2010 r.

Proponowane wartości wskaźnika „liczba projektów zrealizowanych w oparciu o lokalne partnerstwa”

- 2010 - 8 projektów;
- 2013 – 77 projektów³⁰
- 2015 – 128 projektów.

Ze względu na brak wskaźnika rezultatu, można rozważyć dodanie wskaźnika „Liczba lokalnych organizacji pozarządowych zaangażowanych w realizację lokalnych inicjatyw obywatelskich”. Przy założeniu, że w każdą inicjatywę będzie zaangażowana przynajmniej jedna organizacja pozarządowa, można zaproponować następujące wartości:

Proponowane wartości wskaźnika „Liczba lokalnych organizacji pozarządowych zaangażowanych w realizację lokalnych inicjatyw obywatelskich ”

- 2010 - 8;
- 2013 – 77;
- 2015 – 128.

Wskaźnik oddziaływania „Liczba aktywnych organizacji pozarządowych na obszarach wiejskich na 1000 mieszkańców” budzi poważne wątpliwości. Po pierwsze – trudno udowodnić bezpośrednie przełożenie między projektami, realizowanymi w ramach działania 9.3 (w których nie musi uczestniczyć organizacja pozarządowa) a liczbą powstających organizacji pozarządowych. Aktualnie na obszarach wiejskich funkcjonuje wg rejestru REGON 2806 NGO-sów (fundacji i stowarzyszeń), natomiast wg rejestru Klon/Jawor aktywnych organizacji jest ok. 2156. W latach 2002-2007 w województwie pomorskim wg rejestru REGON następował średnio rocznie 6 procentowy przyrost liczby organizacji (podobny przyrost notowany jest na terenach wiejskich choć tam dynamika ta spada). Wg wskaźnika liczba ngo-sów powinna się podwoić (przy założeniu *ceteris paribus*) – a więc powinno pojawić się 2806 kolejnych organizacji. Wartość ta wydaje się całkowicie nierealna tym bardziej, iż tempo zakładania takich organizacji w Polsce spada³¹.

W wyniku badania uznano wskaźnik za niewłaściwy i nie monitorujący w odpowiedni sposób realizacji celu, dlatego też rekomendowana jest rezygnacja ze wskaźnika.

³⁰ Projekty w ramach konkursów od 9.3_1 do 9.3_6 oraz połowa projektów z konkursów 9.3_7 i 9.3_8

³¹ <http://civicpedia.ngo.pl/ngo/362510.html>

Podsumowanie wartości wskaźników w formie tabelarycznej – oś 9

	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość wskaźnika w 2010 r.	Wartość wskaźnika w 2013 r.		Wartość wskaźnika w 2015 r.		Częstotliwość pomiaru	Źródło danych
			Proponowana	Obecna	Proponowana	Obecna	Proponowana		
PRODUKT									
1	Liczba projektów z zakresu infrastruktury edukacyjnej, sportowej i kulturalnej (szt.)	0	0	27	Bez zmian ³²	30	20	rocznie	IZ
2	Liczba projektów z zakresu infrastruktury ochrony zdrowia (szt.)	0	2	40	20	50	20	rocznie	IZ
3	Liczba projektów zrealizowanych w oparciu o lokalne partnerstwa (szt.)	0	8	200	77	250	128	rocznie	IZ
REZULTAT									
1	Liczba uczniów korzystających z infrastruktury edukacyjnej wspartej w wyniku realizacji projektów (osoby)	0	0	4500	Bez zmian	5000	Bez zmian	rocznie	Beneficjenci
2	Liczba osób korzystających z infrastruktury sportowej wspartej w wyniku realizacji projektów (osoby)	0	0	9000	Bez zmian	10000	Bez zmian	rocznie	Beneficjenci
3	Liczba placówek wyposażonych w sprzęt medyczny w wyniku realizacji projektu (szt.)	0	0	30	10	40	10	rocznie	Beneficjenci
ODDZIAŁYWANIE									
1	Odsetek ludności z wykształceniem średnim na obszarach wiejskich (%)	51,8	-	62,4	Bez zmian	65,0	Bez zmian	raz – na koniec Programu	GUS
2	Wskaźnik umieralności na choroby układu sercowo-naczyniowego i choroby nowotworowe na obszarach wiejskich w stosunku do zgonów na wsi ogółem (%)	46,4/ 26,6 (2004r.)	-	41,3/20,5	Bez zmian	40/19	Bez zmian	raz – na koniec Programu	Pomorskie Centrum Zdrowia Publicznego
3	Liczba aktywnych organizacji pozarządowych na obszarach wiejskich na 1000 mieszkańców (szt.)	0,5	-	0,9	Bez zmian	1,0	Bez zmian	raz – na koniec Programu	Badanie/ IZ

³² W przypadku uwzględnienia rekomendacji dot. obniżenia maksymalnego dofinansowania lub ustalenia pułapu wartości projektu

2.10. Wskaźnik *Liczba utworzonych miejsc pracy na poziomie Programu*

Jednym z kluczowych wskaźników RPO Województwa Pomorskiego na poziomie programu jest wskaźnik „Liczba utworzonych miejsc pracy” (ogółem / kobiety / mężczyźni). Oszacowanie wartości wskaźnika liczby utworzonych miejsc pracy może odbywać się na dwa sposoby:

- 1) **Prognoza szacowanego wpływu na zatrudnienie brutto**³³. Wpływ na zatrudnienie brutto oznacza liczbę miejsc pracy rozumianą jako wskaźnik pozyskiwany z systemu monitoringu, są to nowe miejsca pracy, które zostały utworzone **bezpośrednio dzięki interwencji funduszy strukturalnych w ciągu trzech lat od zakończenia prac**.
- 2) **Prognoza szacowanego wpływu na zatrudnienie netto**. Wpływ na zatrudnienie netto oznacza wszystkie miejsca pracy, stworzone dzięki pośredniemu i bezpośredniemu wpływowi funduszy strukturalnych. Wpływ ten obliczany jest dzięki modelom makroekonomicznym, takim, jak MaMoR2 i Hermin.

Zgodnie z zapisem z RPO WP, omawiany wskaźnik dotyczy jedynie dodatkowych zmian w gospodarce, spowodowanych interwencją EFRR wyłącznie w ramach RPO WP. Zatem można uszczegółowić definicję wskaźnika następująco:

„Wartość wskaźnika powinna odzwierciedlać całkowitą zakładaną liczbę miejsc pracy, które w danym roku zostały utworzone w wyniku realizacji RPO WP. Wskaźnik służy do pomiaru liczby pracowników zatrudnionych głównie na podstawie umowy o pracę (nie dotyczy umowy o dzieło oraz umów zlecenia). Wykazywane nowoutworzone miejsca pracy muszą być związane bezpośrednio z realizacją projektu. Liczba zatrudnionych osób odpowiada liczbie rocznych jednostek roboczych (RJR), tj. liczbie pracowników zatrudnionych na pełnych etatach w ciągu jednego roku wraz z liczbą pracowników zatrudnionych na niepełnych etatach oraz liczbą pracowników sezonowych (etatowych), które są ułamkowymi częściami jednostek RJR”.

Należy mieć na uwadze, że wskaźnik ten jest obligatoryjny dla wszystkich projektów.

Zgodnie z nową metodologią zaproponowaną przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, w ramach realizacji Programu i projektów może być on wskaźnikiem produktu, kiedy bezpośrednim celem jest tworzenie miejsc pracy, bądź wskaźnikiem rezultatu gdy nowe miejsca pracy utworzone są bezpośrednio w efekcie realizacji projektu od momentu jego rozpoczęcia do końca fazy operacyjnej projektu, tj. do roku od momentu złożenia wniosku beneficjenta o płatność końcową. Utworzone miejsca pracy powinny być zachowane przez 5 lat (3 w przypadku sektora MSP). Jako wskaźnik produktu będą liczone te miejsca pracy, które powstały w ciągu 3 lat od zakończenia operacji. Ponadto, liczone są również tymczasowe miejsca pracy utworzone podczas fazy powstawania i realizacji projektu zamieniane w dalszej fazie na trwale, jak również stale miejsca pracy, które powstały, lecz nie były one celem realizowanych projektów. Propozycja Ministerstwa Rozwoju Regionalnego co do monitorowania miejsc pracy uwzględnia konsekwentnie efekt brutto tj. wyłącznie liczbę utworzonych miejsc pracy, niepomniejszoną o liczbę zlikwidowanych miejsc pracy. Co więcej, miejsca pracy wskazane we wskaźniku produktu nie są wskazywane we wskaźniku rezultatu.

³³ Na podstawie Dokumentu Roboczego nr 6: „Mierzenie wpływu funduszy strukturalnych na zatrudnienie”, dokument DG Regional Policy Komisji Europejskiej; tłumaczenie: Warszawa 2006, dostępny na stronie www.fundusze-strukturalne.gov.pl

Aby oszacować liczbę tak zdefiniowanych miejsc pracy, należy wziąć pod uwagę następujące czynniki:

- alokację finansową we wszystkich działaniach RPO WP;
- średni koszt utworzenia jednego miejsca pracy w ramach projektu;
- wskaźniki dotyczące utworzonych miejsc pracy w ramach SPO WKP i innych programów za okres 2004-2006 w województwie pomorskim.

Mimo, iż ww. punkt widzenia wskazuje, iż należałoby oszacować wartość wskaźnika przy użyciu metodologii wyliczania wpływu na zatrudnienie brutto, w niniejszym raporcie ujęliśmy trzy warianty wyliczenia wartości docelowej wskaźnika:

- 4) Wyliczenie szacowanych wartości wskaźnika przy pomocy metodologii modelu HERMIN z uwzględnieniem harmonogramu płatności;
- 5) Wyliczenie szacowanych wartości wskaźnika przy pomocy metodologii modelu MaMoR2 z uwzględnieniem harmonogramu płatności;
- 6) Wyliczenie szacowanych wartości wskaźnika przy pomocy zakładanych kosztów jednostkowych utworzenia miejsca pracy z uwzględnieniem harmonogramu płatności (wpływ brutto).

W badaniu pierwotnie skłaniano się w ocenie wartości indykatora dotyczącego tworzenia miejsc pracy do przyjęcia metodologii wypracowanej przez Instytut Badan nad Gospodarka Rynkowa do modelu makroekonomicznego MaMoR2. Przesłanką do takiego rozumowania był szereg argumentów, z których najważniejszy to uwzględnienie gospodarki otwartej, uwzględniającej migracje wewnętrzne i zewnętrzne. Jednakże, warto w celach porównawczych odnieść się do wykorzystania w modelu HERMIN także migracji wewnętrznych i zewnętrznych oraz podziału tworzonych miejsc pracy w sektorach gospodarki podzielonych na kategorie ekonomiczne tj: infrastruktura fizyczna, rozwój zasobów ludzkich oraz pomoc bezpośrednią dla sektora produkcji. Podział na 3 kategorie został dokonany według kategorii interwencji przypisanych do projektów realizowanych w ramach RPO WP. Należy mieć na uwadze, że założenia modelu HERMIN nie uwzględniają specyfiki poszczególnych projektów, osi, zaktualizowanej metodologii MRR wskaźnika miejsc pracy.

W momencie, kiedy znamy alokację finansową działań RPO WP, możemy obliczyć średnią liczbę projektów w poszczególnych działaniach (także roczną liczbę). Gdy dokonane zostanie to obliczenie, należy zidentyfikować przeciętną liczbę miejsc pracy powstałych podczas realizacji jednego projektu (na podstawie rodzajów działań i średnich kosztów utworzenia miejsca pracy). W ten sposób ostatecznie można obliczyć indykatywne wartości wskaźników w kolejnych latach. Dodatkowym czynnikiem może być wartość wskaźników ZPORR itp., dotyczących liczby utworzonych miejsc pracy.

Należy mieć na uwadze, że zgodnie z *Wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej z 10 stycznia 2008 roku* „Każdy beneficjent składa deklarację odnośnie stworzonych nowych miejsc pracy, niezależnie od typu danego projektu”. W ocenie wskaźników stanowiących załącznik nr 10 do Przewodnika Beneficjenta RPO WP 2007- 2013 na poziomie projektów warunek ten nie został zachowany, jako że „wskaźnik nowoutworzonych miejsc pracy” nie jest wskaźnikiem obligatoryjnym, co może skutkować nie zrealizowaniem założonej wartości docelowej. **Należy zwrócić uwagę, że w realizacji celów istotną rolę odgrywa stabilność wytycznych i dokumentów programowych. Na dzień sporządzenia raportu przedmiotowy wskaźnik nie jest monitorowany w każdym projekcie co było wymagane zapisami poprzednich wersji Przewodnika Beneficjenta RPO WP.** Zaleca się Instytucji Zarządzającej podjęcie działań w celu wliczania do wskaźnika nowoutworzonych miejsc pracy w ramach osi siódmej i dziewiątej również pracowników kontraktowych, których umowy mają znamiona umów o prace i wskazują na godziny i terminy wykonywania pracy. Zaznacza się, że w ramach tych osi stworzenie miejsca pracy nie jest celem pierwszorzędym projektu, jednakże specyfika pracy w sektorze zdrowotnym, sytuacja rynkowa w Polsce jak i wpływ funduszy na podnoszenie jakości w służbie zdrowia powoduje, że środki unijne mogłyby zapewnić większą stabilność kadr w tym zakresie, równocześnie realizując skwantyfikowany cel Programu.

Weryfikacja wg modelu MaMoR2

Poprawa sytuacji w gospodarce regionu pomorskiego z uwagi na realizowanie wydatkowania środków unijnych w ramach RPO WP nie pozostaje bez wpływu na rynek pracy, gdzie zachodzą istotne zmiany.

Aby móc oszacować wpływ Programu na zatrudnienie należy pamiętać, o następujących zaobserwowanych cechach regionu:

- zwiększenie PKB na znacznym poziomie - w 2006 roku PKB pomorskiego wyniosło 60 250 mln zł (wzrost o 8,35 % wobec roku poprzedniego). Taki wzrost przyczynia się do bezpośredniego inwestowania, co z kolei przekłada się na wzrost zatrudnienia,
- zdaniem ewaluatora dofinansowanie z UE z jednej strony promuje tworzenie nowych miejsc pracy i ich utrzymanie przez okres trwałości projektu, zaś z drugiej – wspiera innowacyjność, co często prowadzi do przejścia z produkcji pracochłonnej na kapitałochłonną i ograniczenia zatrudnienia,
- koszty związane z zatrudnieniem w województwie pomorskim w latach 1995 – 2006 wzrosły trzykrotnie (dane GUS), z 7, 4 mld zł do 21,6 mld zł.
- metodologia modelu zakłada podział pracowników według 3 kategorii ekonomicznych, w sektorze usług, budownictwie i rolnictwie, podobnie jak stosowana metodologia BAEL. W latach 1995 – 2006 zaobserwowano stałą tendencję, na poziomie 759 tys. osób,
- wzrost wynagrodzeń realnych co pociąga za sobą wzrost dochodów realnych ludności, a w konsekwencji mniejszy poziom zatrudnienia przy wykorzystaniu tych samych środków.

Zatem wartość wskaźnika zakładaną w programie możemy uznać za zdecydowanie przeszacowaną.

Jak twierdzą Tomasz Kaczor i Jarosław Socha, „W efekcie wykorzystania funduszy średni poziom zatrudnienia w latach 2007-2013 podniesie się w stosunku do referencyjnego o 0,1% (0,5% w latach 2007-2020), a w 2013 roku różnica ta wyniesie 0,5%. Analizowane środki pozwolą więc na zwiększenie poziomu zatrudnienia średniorocznie o 0,6 tys. osób w latach 2007-2013 w relacji do scenariusza bazowego”.

Po dogłębnej analizie wydaje się to uproszczone założenie, nie uwzględniające harmonogramu konkursów na lata 2008- 2013, jak również harmonogramu płatności w ramach RPO WP. Należy zauważyć, że 31 grudnia 2008 r. Marszałek Województwa Pomorskiego podpisał umowę o dofinansowanie projektu "Udostępnienie Obszarów Chronionego Krajobrazu: "Doliny Raduni" oraz "Żuław Gdańskich" dla turystyki kajakowej poprzez budowę infrastruktury turystycznej na rzece Raduni". To pierwsza umowa o dofinansowanie zawarta w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego, co ma wpływ na oceniane wartości wskaźnika dla roku 2008.

Ostatnie wydarzenia związane z ogólnoświatowym kryzysem finansowym, zapoczątkowanym w Stanach Zjednoczonych, każą zachować większą ostrożność w szacowaniu przyrostu liczby nowych miejsc pracy. Zapaść na rynku pożyczek hipotecznych wysokiego ryzyka w USA, która była bezpośrednią przyczyną kryzysu, w istotny sposób przyczynia się do obniżenia płynności na rynku kredytowym także w Europie. Skutki kryzysu zaczyna odczuwać także Polska – np. w branży samochodowej ze względu na zwolnienie tempa działalności zapowiedziano pierwsze zwolnienia.

Można się zatem spodziewać, że w najbliższych latach mogą występować istotne problemy na rynku kredytowym, co nie pozostanie bez wpływu na inwestycje długoterminowe, a co za tym idzie – na tworzenie nowych miejsc pracy, zwłaszcza wspieranych w ramach RPO. Należy bowiem pamiętać, iż wsparcie w ramach RPO ma charakter krótkoterminowy względem powstałych miejsc pracy, a rynek pracy w Polsce charakteryzuje się niechęcią do zatrudniania okresowego, zarówno ze strony pracodawców, jak i pracowników. Zatem wsparcie RPO nie zapewni stabilności zatrudnienia.

Mając powyższe czynniki na uwadze, ewaluatorzy proponują dwa warianty wartości docelowych dla wskaźnika.

Według wariantu I (optymistycznego) wzrost zatrudnienia w wyniku napływu środków unijnych w 2015 wyniesie 5,4 tys. osób (zgodnie z modelem MaMoR2 w ciągu 7 lat 2007-2013 średnioroczny przyrost wynosić będzie 0,6 tys. osób³⁴) i taką wartość rekomenduje się do urealnienia wskaźnika utworzenia nowych miejsc pracy. Zaleca się podział przyrostu na dwie równe części, po 2,7 tys. osób kobiet i mężczyzn, z uwagi na zachowanie polityki wspólnotowej oraz aktywne promowanie kobiet na rynku pracy.

Istotnym czynnikiem wpływającym na rozkład czasowy tworzenia nowych miejsc pracy jest harmonogram płatności w ramach RPO WP. Harmonogram ten przedstawia się następująco:

Oś Priorytetowa	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Razem
1	4 493 446,29 zł	197 353 818,98 zł	239 727 822,63 zł	102 307 838,66 zł	69 434 422,24 zł	46 393 537,80 zł	11 161 980,48 zł	374 282,73 zł	671 247 149,82 zł
2	- zł	39 286 604,25 zł	81 301 703,96 zł	73 663 159,03 zł	20 920 535,04 zł	8 577 046,45 zł	- zł	- zł	223 749 048,73 zł
3	- zł	62 296 797,52 zł	163 516 606,04 zł	118 899 978,83 zł	38 257 091,75 zł	599 327,82 zł	- zł	- zł	383 569 801,96 zł
4	18 002 335,84 zł	107 055 860,64 zł	286 718 425,09 zł	258 301 103,72 zł	65 097 723,65 zł	- zł	- zł	- zł	735 175 448,94 zł
5	- zł	18 645 754,89 zł	64 094 783,12 zł	75 748 377,34 zł	49 178 174,90 zł	15 615 818,27 zł	466 143,83 zł	- zł	223 749 052,35 zł
6	- zł	95 892 448,98 zł	63 928 300,63 zł	- zł	- zł	- zł	- zł	- zł	159 820 749,61 zł
7	- zł	50 343 535,56 zł	44 838 605,66 zł	27 968 629,05 zł	4 705 827,98 zł	- zł	- zł	- zł	127 856 598,25 zł
8	17 499 468,43 zł	203 512 165,32 zł	194 535 775,17 zł	31 950 692,15 zł	- zł	- zł	- zł	- zł	447 498 101,08 zł
9	- zł	17 836 708,69 zł	73 413 016,20 zł	22 151 399,19 zł	3 339 628,69 zł	9 819 809,35 zł	1 296 036,13 zł	- zł	127 856 598,25 zł
10	3 376 454,00 zł	6 800 022,04 zł	13 653 617,20 zł	14 545 704,17 zł	16 627 122,11 zł	20 505 926,54 zł	12 145 120,08 zł	8 238 484,77 zł	95 892 450,90 zł
Razem - algorytm	43 371 704,56 zł	799 023 716,88 zł	1 225 728 655,68 zł	725 536 882,13 zł	267 560 526,38 zł	101 511 466,23 zł	25 069 280,52 zł	8 612 767,50 zł	3 196 414 999,88 zł
	1,36%	25,00%	38,35%	22,70%	8,37%	3,18%	0,78%	0,27%	

Rozkład wartości wskaźnika związany jest ściśle z harmonogramem płatności.

Procenty pod harmonogramem oznaczają udział środków dla danego roku. Można zakładać, że rozkład tworzonych miejsc pracy będzie analogiczny do harmonogramu płatności, jednakże z przesunięciem o rok w przód (efekt w postaci stworzenia miejsca pracy pojawia się rok później). Ze względu na fakt, że pierwsza umowa podpisana została pod koniec 2008 r., pierwsze efekty pojawią się dopiero w roku 2009 i uwzględniają zarówno alokację z 2008 (1,36% wg harmonogramu) jak i z 2009.

Wariant M.I (MaMoR2 - optymistyczny)

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skumulowana wartość wskaźnika	0	1164	2718	3671	4023	4156	4189	4200

Według wariantu II (zakładającego duży wpływ ogólnoswiatowego kryzysu finansowego) wzrost zatrudnienia w wyniku napływu środków unijnych w 2013 będzie niższy o 20% w pierwszych trzech latach.

Wariant M.II (MaMoR2 – pesymistyczny)

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skumulowana wartość wskaźnika	0	931	2174	3127	3479	3612	3645	3656

Weryfikacja wg modelu HERMIN

Raport „Wskaźniki realizacji Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2007-2013 - ocena makroekonomicznego wpływu 16 RPO na gospodarki regionalne przy użyciu modeli HERMIN”, przygotowany przez WARR na zlecenie MRR, przedstawia ocenę wpływu RPO Województwa

³⁴ Prognoza oddziaływania makroekonomicznego realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego dla województwa pomorskiego na lata 2007 – 2013, Tomasz Kaczor, Radosław Socha, IBNGR, Warszawa 2007

Pomorskiego na liczbę miejsc pracy w regionie. Wg autorów raportu, „Liczba nowych miejsc pracy (wykres 4.11.3.) będzie stopniowo zwiększać się w stosunku do scenariusza bez realizacji RPO. Tendencja ta będzie trwała aż do roku 2013, kiedy to liczba osób pracujących będzie wyższa o ponad 8300 osób”³⁵ (dokładnie – 8342 osoby).

W związku z faktem, iż wskaźnik liczony jest w sposób skumulowany, należy założyć, iż w wyniku realizacji RPO liczba nowo utworzonych miejsc pracy wg modelu HERMIN wyniesie łącznie 8342 osoby i taką wartość wskaźnik ten będzie – zgodnie z modelem – przyjmował w roku 2015. Jednakże z punktu widzenia harmonogramu płatności RPO, tworzenie nowych miejsc pracy nie zakończy się w 2013 r., zatem proponujemy w tym przypadku także skorygowanie wartości wskaźnika wg harmonogramu i przedstawienie go wg dwóch wariantów – pesymistycznego i optymistycznego:

Wariant H.I (Hermin - optymistyczny)

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skumulowana wartość wskaźnika	0	2328	5436	7342	8046	8313	8378	8400

Wariant H.II (Hermin – pesymistyczny)

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skumulowana wartość wskaźnika	0	1863	4349	6255	6958	7226	7291	7313

Weryfikacja wg kosztu jednostkowego utworzenia miejsca pracy (wpływ brutto)

Obliczając liczbę utworzonych miejsc pracy, założono koszt utworzenia 1 miejsca pracy na poziomie **96 346,27 zł, zgodnie z materiałem roboczym KJO udostępnionym podczas negocjacji programu** (pierwotnie: koszt utworzenia 1 miejsca pracy w MŚP na podstawie SPO WKP). Przy założeniu, że 20% alokacji przeznaczone zostanie na działania, których efektem jest tworzenie nowych miejsc pracy, uzyskano liczbę **6635 miejsc pracy jako efekt całej alokacji**.

Mając powyższe czynniki na uwadze, można zaproponować dwa warianty wartości docelowych dla wskaźnika.

Według wariantu I (optymistycznego) wzrost zatrudnienia w wyniku napływu środków unijnych w 2013 r. wyniesie ponad 6,5 tys. osób (w 2015 – ponad 6600) i taką wartość rekomenduje się do urealnienia wskaźnika utworzenia nowych miejsc pracy. Zaleca się podział przyrostu na dwie równe części (dot. kobiet i mężczyzn), z uwagi na zachowanie polityki wspólnotowej oraz aktywne promowanie kobiet na rynku pracy.

Wariant B.I (Brutto - optymistyczny)

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skumulowana wartość wskaźnika	0	1839	4293	5799	6354	6565	6617	6635

Wariant B.II (Brutto – pesymistyczny)

³⁵ „Wskaźniki realizacji Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2007-2013 - ocena makroekonomicznego wpływu 16 RPO na gospodarki regionalne przy użyciu modeli HERMIN”, Janusz Zaleski, Paweł Tomaszewski, Marek Zembaty, John Bradley, WARR, Wrocław 2007

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skumulowana wartość wskaźnika	0	1413	3434	4940	5495	5706	5758	5776

Podsumowanie

Ewaluatorzy skłaniają się w ocenie wartości wskaźnika do przyjęcia metodologii wypracowanej przez Instytut Badan nad Gospodarka Rynkowa do modelu makroekonomicznego MaMoR2. Przesłanką do takiego rozumowania był szereg argumentów, z których najważniejszy to uwzględnienie gospodarki otwartej, uwzględniającej migracje wewnętrzne i zewnętrzne. Uwzględniamy argumentację Instytucji Zarządzającej RPO WP odnośnie wykorzystania w modelu HERMIN także migracji wewnętrznych i zewnętrznych oraz podziału tworzonych miejsc pracy w sektorach gospodarki podzielonych na kategorie ekonomiczne tj: infrastruktura fizyczna, rozwój zasobów ludzkich oraz pomoc bezpośrednią dla sektora produkcji. Podział na 3 kategorie został dokonany według kategorii interwencji przypisanych do projektów realizowanych w ramach RPO WP. Należy jednak mieć na uwadze, że założenia modelu HERMIN nie uwzględniają specyfiki poszczególnych projektów, osi, zaktualizowanej metodologii MRR wskaźnika miejsc pracy.

W związku z powyższym, rekomendujemy do aktualizacji wartości wskaźnika wykorzystać metodologię MaMoR2, bez względu czy będzie to założenie wariantu optymistycznego czy pesymistycznego.

3. Wnioski i rekomendacje

Wniosek	Rekomendacja	Podmiot do którego jest skierowana rekomendacja	Priorytet rekomendacji i czas wdrożenia
1 Oś Priorytetowa			
Cel szczegółowy 1, Należy przemyśleć strategię wdrażania działania 1.1. Ponieważ wskaźniki je opisujące to „Liczba projektów”, w celu osiągnięcia zakładanych wartości docelowych można wybierać w konkursach mniejsze projekty bądź obniżyć dofinansowanie, To drugie rozwiązanie jest lepsze, ponieważ w znacznym stopniu przyczyni się do osiągnięcia zakładanej wartości wskaźnika „Wykreowane dodatkowe inwestycje”	Propozycja obniżenia dofinansowania w całym działaniu do poziomu 40%	IZ RPO WP	Wysoka waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
Cel szczegółowy 2, 5, 6: wskaźniki są prawidłowo dobrane, pisują dobrze celu, ale brak wskaźników rezultatu	Należałoby uzupełnić o stosowne wskaźniki rezultatu. <u>Cel szczegółowy 2.</u> Z KSI 1/ R.7.3.2. Liczba innowacji wprowadzonych przez powstałe dzięki udzielonemu wsparciu przedsiębiorstw (szt) 2/ Liczba innowacji wprowadzonych przez wsparte przedsiębiorstwa (szt.) <u>Cel szczegółowy 5.</u> Z KSI 1/ R.3.1.1. Liczba transferów technologii dokonanych pomiędzy zaangażowanymi podmiotami (szt.)	IZ RPO WP	Niska waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
Cel szczegółowy 1, 2, 3, 4, 5, 6: nie ma podstaw do wątplenia w możliwość osiągnięcia założonych wartości docelowych	-		
2 Oś Priorytetowa			
Cel szczegółowy 1: błędne oszacowanie wskaźników produktu i rezultatu. Są przeszacowane, jest bardzo małe prawdopodobieństwo ich osiągnięcia.	Konieczne jest poinformowanie KE o zmianach i skorygowanie programu w zakresie wartości docelowych	IZ RPO WP	Wysoka waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
- Błędne oszacowanie wartości docelowych wskaźnika produktu „Liczba projektów z zakresu infrastruktury edukacyjnej i naukowo-dydaktycznej (szt.)” - bardzo	Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika - proponowane wartości wskaźnika: w 2013 r. 14, w 2015 r. 14. Proponowana wartość w 2010 r. – 0;	IZ RPO WP	Najwyższa waga rekomendacji Możliwy termin

małe prawdopodobieństwo ich osiągnięcia.			wdrożenia: 2009
- Błędne oszacowanie wartości docelowych wskaźnika rezultatu „Liczba studentów korzystających z infrastruktury wspartej w wyniku realizacji projektów” - bardzo małe prawdopodobieństwo ich osiągnięcia.	Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika - proponowane wartości wskaźnika: w 2013 r. 14, w 2015 r. 14 (w tys. studentów); proponowana wartość w 2010 r. – 0.	IZ RPO WP	Wysoka waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
- Błędne oszacowanie wartości docelowych wskaźnika oddziaływania „Odsetek ludności z wykształceniem wyższym” - małe prawdopodobieństwo ich osiągnięcia.	Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika - proponowane wartości wskaźnika: w 2010 r. – 15,5%, w 2013 r. – 15,9%, w 2015 r. – 16,4%.	IZ RPO WP	Średnia waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
Błędne oszacowanie wartości docelowych wskaźnika produktu „Liczba projektów z zakresu społeczeństwa informacyjnego” - małe prawdopodobieństwo ich osiągnięcia.	Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika - proponowane wartości wskaźnika: Wariant 1: w 2013 r.: łącznie 13 (w tym 12 z zakresu usług społeczeństwa informacyjnego); w 2015 r.: łącznie 13 (w tym 12 z zakresu usług społeczeństwa informacyjnego) Wariant 2: w 2013 r.: łącznie 16 (w tym 12 z zakresu usług społeczeństwa informacyjnego); w 2015 r.: łącznie 16 (w tym 12 z zakresu usług społeczeństwa informacyjnego) W przypadku wariantu 2 konieczna może się okazać realokacja części środków z działania 2.2.2 na działanie 2.2.1	IZ RPO WP	Wysoka waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
Błędne oszacowanie proporcji wartości docelowych wskaźnika produktu „Liczba osób, które uzyskały dostęp do szerokopasmowego internetu” (tys.osób)	Zmiana proporcji proponowanych wartości wskaźnika - proponowane wartości wskaźnika: - w 2013 r.: 240, w tym 100 na terenach wiejskich - w 2015 r.: 250, w tym 120 na terenach wiejskich	IZ RPO WP	Wysoka waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
3 Oś Priorytetowa			
Cel szczegółowy 1: błędnie oszacowane wartości docelowe dla wszystkich wskaźników produktu	Konieczna jest zmiana wartości docelowych wskaźników tak, aby możliwe było wykazanie się efektami wdrożenia. W przypadku wyboru projektu z zakresu budowy alternatywnych ciągów komunikacyjnych wskazane jest zamienienie wskaźnika „Długość zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych (km)” na wskaźnik „Długość zmodernizowanych/wybudowanych ciągów komunikacyjnych (km), w tym długość wybudowanych alternatywnych ciągów komunikacyjnych (km) lub tylko „Długość wybudowanych alternatywnych ciągów komunikacyjnych (km)” Ponadto proponujemy dodać następujący wskaźnik rezultatu:	IZ RPO WP	Wysoka waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009

	„Liczba osób korzystających ze ścieżek rowerowych w celach komunikacyjnych wspartych w wyniku realizacji projektu” . W tym celu należy przeprowadzić analizę wyjściową, by móc wyznaczyć wartość docelową wskaźnika. Badanie mogłoby być zorganizowane w formie ankiety przeprowadzonej wśród pasażerów korzystających z komunikacji miejskiej z pytaniem ilu spośród pasażerów w momencie wybudowania ścieżek rowerowych zdecydowałoby się z nich korzystać w celach komunikacyjnych a nie tylko rekreacyjnych.		
Cel szczegółowy 2: brak wskaźnika rezultatu, wskaźnik który jest obecnie przypisany to wsk. produktu.	Propozycja przeniesienia obecnego wskaźnika rezultatu do produktu i dodania następującego wskaźnika rezultatu 1/ Liczba powstałych podmiotów gospodarczych w celach społecznych na obszarach rewitalizowanych def: cele społeczne takie jak: kultura, turystyka, sport, rekreacja, edukacji itp. - tak ujęta definicja jest wprost odzwierciedleniem przyjętych w osi celów Proponowane wartości docelowe to: - 2010 r. – 0 - 2013 r. – 130 - 2015 r. – 150 W ramach analizy stwierdzono poprawność oszacowań wskaźnika produktu i rezultatu, zatem zachowując ciąg logiczny prawidłowe są także dalsze oszacowania	IZ RPO WP	Średnia waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
W kontekście procesu ewaluacji może brakować informacji w zakresie rewitalizacji.	Dla celów ewaluacji istotne może być posiadanie informacji na temat: 1/ Liczby osób zamieszkujących budynki poddane odnowie w wyniku rewitalizacji. 2/ Liczby firm działających na obszarach poddanych rewitalizacji oraz liczby zatrudnionych w nich osób. Są to dane, które można bardzo prosto pozyskać w momencie realizacji projektów bez dodatkowych kosztów, a mogą być użyteczne IZ na potrzeby analiz i ewaluacji.	IZ RPO WP	Niska waga rekomendacji opcjonalnie do wdrożenia przez IZ
Cel szczegółowy 2: Część z projektów rewitalizacyjnych jakie mogą być składane w ramach działania 3.2 może mieć wartość znacznie większą niż przeciętna wartość wynikająca z alokacji i liczby założonych w programie projektów, może być to zagrożeniem realizacji założonego wskaźnika w postaci 5 projektów.	W przypadku wyboru dużych wartościowo projektów rekomenduje się zmniejszenie dofinansowania do 50%.	IZ RPO WP	Wysoka waga rekomendacji
4 Oś Priorytetowa			
Cel szczegółowy 1: błędne oszacowanie wskaźnika	Konieczne jest poinformowanie KE o zmianach i	IZ RPO WP	Najwyższa waga

<p>„Liczba projektów z zakresu infrastruktury: drogowej i kolejowej”; błędne oszacowanie wartości docelowej dla wskaźnika:</p> <p>„Długość wybudowanych/przebudowanych dróg”</p> <p>„Długość wybudowanych/przebudowanych linii kolejowych”</p>	<p>skorygowanie programu w zakresie wartości docelowych.</p>		<p>rekomendacji</p> <p>Możliwy termin wdrożenia: 2009</p>
<p>Cel szczegółowy 2: brak wskaźników dla celu (jest tylko wsk. „liczba projektów z zakresu poprawy dostępności do węzłów transportowych”), nie opisują prawidłowo celu.</p> <p>Biorąc pod uwagę przewidywane typy wsparcia pokazane w formie wskaźników w uszczegółowieniu (głównie budowanie/modernizowanie dróg stanowiących bezpośredni dostęp do węzłów transportowych) cel ten w zasadzie zawiera się w celu 1, co oznacza, że wskaźniki celu 1 dobrze go opisują.</p> <p>Ze względu na fakt, że jest to analiza wskaźników a nie prawidłowości doboru celów, należy stwierdzić, że brak odpowiednich wskaźników odnoszących się bezpośrednio do celu mówiącego o konkurencyjności węzłów transportowych.</p>	<p>Należałoby uzupełnić o materialne wskaźniki rezultatu:</p> <p>1/ Skrócenie czasu dostępu do małych portów (min)</p> <p>Proponowane wartości docelowe to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2010 r. – 0 - 2013 r. – 19 min - 2015 r. – 19 min <p>Wartości wyznaczono na podstawie wybranych wniosków.</p> <p>Łączna oszczędność czasu w min wyniosła 30,7 min/6=0,7 min na 1 km. Zatem 27*0,7=18, 8 min</p>	<p>IZ RPO WP</p>	<p>Średnia waga rekomendacji</p> <p>Możliwy termin wdrożenia: 2009</p>
<p>5 Oś Priorytetowa</p>			
<p>Cel szczegółowy 2: Wartość docelowa wskaźnika „Liczba osób zabezpieczonych przed powodzią”</p>	<p>W celu zweryfikowania wartości docelowej należałoby przeprowadzić badanie „w terenie”, lub przyjąć definicję, określającą co IZ rozumie pojęciem zabezpieczenia przeciwpowodziowego.</p>	<p>IZ RPO WP</p>	<p>Wysoka waga rekomendacji</p> <p>Możliwy termin wdrożenia: 2011 (rozstrzygnięcie konkursów)</p>
<p>Cel szczegółowy 4: Wartość docelowa wskaźnika „Potencjalna energia wytworzona w elektrowniach i elektrociepłowniach opartych o odnawialne źródła energii” mało realna do osiągnięcia</p>	<p>Zmniejszenie wartości docelowych w 2015 do 32 000</p>	<p>IZ RPO WP</p>	<p>Średnia waga rekomendacji</p> <p>Możliwy termin wdrożenia: 2011 (rozstrzygnięcie konkursów)</p>
<p>Cel szczegółowy 5: brak wskaźnika rezultatu</p>	<p>Cel szczegółowy 5:</p> <p>Należałoby uzupełnić o wskaźnik rezultatu</p> <p>Np. Z KSI R.43.1.2. Ilość zaoszczędzonej energii w wyniku realizacji projektów (MW/H/Rok).</p> <p>. Proponowane wartości docelowe to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2010 r. – 0 - 2013 r. – 15 000 - 2015 r. - 15 000 <p>Na podstawie „Ustawy o wspieraniu przedsięwzięć term</p>	<p>IZ RPO WP</p>	<p>Niska waga rekomendacji</p> <p>Możliwy termin wdrożenia: 2009</p>

	modernizacyjnych” (Dz.U.Nr. 162) rozwiązanie technologiczne musi zapewnić oszczędność 25% zużycia energii.		
6 Oś Priorytetowa			
Błędne oszacowanie wartości docelowych wskaźnika oddziaływania „Liczba projektów dotyczących budowy i modernizacji obiektów turystycznych” - małe prawdopodobieństwo ich osiągnięcia.	Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika - proponowane wartości wskaźnika: w 2010 r. – 4, w 2013 r. – 12, w 2015 r. – 13	IZ RPO WP	Najwyższa waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
Błędne oszacowanie wartości docelowych wskaźnika produktu „Liczba projektów dotyczących promocji turystycznej” - małe prawdopodobieństwo ich osiągnięcia.	Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika - proponowane wartości wskaźnika: w 2010 – 3, w 2013 r. – 7, w 2015 r. – 8	IZ RPO WP	Najwyższa waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
Błędne oszacowanie wartości docelowych wskaźnika produktu „Liczba projektów wspierających zrównoważony rozwój obszarów cennych przyrodniczo” - małe prawdopodobieństwo ich osiągnięcia.	Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika - proponowane wartości wskaźnika: w 2010 – 5, w 2013 r. – 7, w 2015 r. – 7	IZ RPO WP	Najwyższa waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
Błędne oszacowanie wartości docelowej wskaźnika produktu „Liczba projektów dotyczących wsparcia obiektów dziedzictwa kulturowego” w 2015 - małe prawdopodobieństwo jej osiągnięcia.	Zmiana docelowej wartości wskaźnika – proponowana wartość wskaźnika w 2015 r. – 11 projektów.	IZ RPO WP	Wysoka waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
Niedoszacowanie wartości wskaźnika „liczba osób korzystających z systemu informacji turystycznych w wyniku realizacji projektów (mln osób w ciągu roku)	Zmiana docelowej wartości wskaźnika - proponowane wartości wskaźnika: w 2010 r. – 0,3; w 2013 r. – 3,2; w 2015 r. – 3,5	IZ RPO WP	Niska waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
Niedopracowana definicja produktu turystycznego: produkt ten jest zdefiniowany jako „kompleksowa spójna oferta atrakcji i usług na danym obszarze, która może być sprzedawana w pakietach i obejmuje wspólne działania marketingowe, w tym promocyjne” – definicja nie odnosi się do turystów; za produkt turystyczny może być uznana każda oferta, która może mieć zastosowanie jedynie do mieszkańców, nie zaś do turystów.	Uszczegółowienie definicji produktu turystycznego: „Kompleksowa spójna oferta atrakcji i usług na danym obszarze, która może być sprzedawana w pakietach i obejmuje wspólne działania marketingowe, w tym promocyjne, a której grupą docelową są m.in. turyści”	IZ RPO WP	Niska waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
7 Oś Priorytetowa			
Cel szczegółowy 1: niespójność w nazewnictwie wskaźnika rezultatu i typach projektów (programy profilaktyczne i diagnostyczne)	Zatem wskaźnik będzie wypełniał kategorie interwencji pod warunkiem, iż zostanie uściślony poprzez dodatnie sformułowania „i diagnostycznymi”. Mogą bowiem występować programy, które wiążą się jedynie z diagnozowaniem (u osób chorych), nie zaś profilaktyką.	IZ RPO WP	Niska waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009

Cel szczegółowy 1: Niespójność nazewnictwa wskaźnika rezultatu na poziomie projektu i programu („liczba ludności objętej programami profilaktycznymi”/”liczba osób uczestniczących w programach medycznych”)	Ujednolicenie nazewnictwa i definicji wskaźnika rezultatu na poziomie programu i projektu Na poziomie oddziaływania korekta jednostki miary wskaźnika	IZ RPO WP	Wysoka waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
Cel szczegółowy 1: Błędne oszacowanie wskaźników produktu i rezultatu. Są przeszacowane, jest bardzo małe prawdopodobieństwo ich osiągnięcia.	Wskazane jest poinformowanie KE o zmianach i skorygowanie programu w zakresie wartości docelowych.	IZ RPO WP	Wysoka waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
- Błędne oszacowanie wartości docelowej wskaźnika produktu „Liczba projektów z zakresu ochrony zdrowia” w 2015 - małe prawdopodobieństwo jej osiągnięcia.	Zmiana docelowej wartości wskaźnika - proponowane wartości wskaźnika: w 2010 r. – 0 szt., w 2013 r. – 6 szt., w 2015 r. – 7 szt.	IZ RPO WP	Najwyższa waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
- Błędne oszacowanie wartości docelowej wskaźnika produktu „Liczba ludności objętej programami profilaktycznymi...” w 2015 - małe prawdopodobieństwo jej osiągnięcia.	Zmiana docelowej wartości wskaźnika - proponowane wartości wskaźnika: w 2010 r. – 1000 osób, w 2013 r. – 5000 osób, w 2015 r. – 6000 osób	IZ RPO WP	Najwyższa waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
- Błędne oszacowanie spadku wskaźnika „Śmiertelność ofiar zdarzeń nagłych w ścieżce życia”- małe prawdopodobieństwo osiągnięcia oszacowanych wartości.	Zmiana proponowanych wartości wskaźnika - proponowane wartości wskaźnika: w 2010 r. – 88%, w 2013 r. – 81 %, w 2015 r. – 77 %.	IZ RPO WP	Wysoka waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
8 Oś Priorytetowa			
Cel szczegółowy 1: 1/ wskaźniki nie są prawidłowo dobrane, nie opisują dobrze celu. Niestety w osi priorytetowej panuje chaos, brak par wskaźników produkt-rezultat.	Wskazane byłoby uzupełnienie wskaźników. Brakuje wsk rezultatu dotyczącego projektów drogowych 1/ Korzyści monetarne ze skrócenia czasu podróży (euro/rok) Proponowane wartości docelowe to: - 2010 r. – 1010954,56 Euro, po kursie 3,7745 - 2013 r. – 3713776,92 Euro, po kursie 3,7745 - 2015 r. - 3713776,92 Euro, po kursie 3,7745	IZ RPO WP	Średnia waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
	Brakuje wskaźnika rezultatu dotyczącego projektów z zakresu zbrojenia terenów pod inwestycje 1/ np. z KSI R.8.1.1. Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach R.8.1.2 Wartość inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych	IZ RPO WP	Niska waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia wg. uznania IZ RPO WP

	<p>terenach</p> <p>W związku z brakiem informacji o charakterze projektów, dopuszczalny jest zapis, analogicznie jak w przypadku wskaźnika: „korzyści monetarne w przewozach” informujący, że wartości zostaną podane po rozstrzygnięciu pierwszych konkursów, ponieważ z uwagi na charakter projektów jest to niemożliwe</p> <p>R 57.1.1. Liczba osób korzystających z wytworzonych/ zmodernizowanych produktów turystycznych (osoby):</p> <p>Proponowane wartości docelowe to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2010 r. – 3000 osób - 2013 r. – 3000 osób - 2015 r. – 3000 osób <p>Założono, że w 50 zmodernizowanych obiektach odbędzie się ok. 100 imprez, których uczestnikami będzie przeciętnie 30 osób. Jak wynika z harmonogramu do 2010 r. większość inwestycji powinna być już ukończona.</p>		
	<p>Brakuje wskaźnika rezultatu dotyczącego projektów z zakresu turystyki</p> <p>1/ np. z KSI</p>	IZ RPO WP	Niska waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia wg. uznania IZ RPO WP
9 Oś Priorytetowa			
Wskaźnik „Liczba placówek wyposażonych w sprzęt medyczny w wyniku realizacji projektu” jest zbyt szczegółowy (nie wszystkie projekty mają charakter wyposażenia w sprzęt medyczny).	Należy rozważyć uszczegółowienie wskaźnika „Liczba placówek wyposażonych w sprzęt medyczny w wyniku realizacji projektu” w następujący sposób: „Liczba placówek, które wsparto infrastrukturalnie lub wyposażono w sprzęt medyczny w wyniku realizacji projektu”.	IZ RPO WP	Niska waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
Osiągnięcie wskaźnika produktu „Liczba projektów z zakresu infrastruktury edukacyjnej, sportowej i kulturalnej” może być zagrożone w przypadku wyboru większych projektów	Wariant 1. Zmniejszenie maksymalnej wartości dofinansowania do 75% bądź ustalenie maksymalnej wartości projektu Wariant 2. Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika – proponowane wartości wskaźnika: w 2010 r. – 0, w 2013 r. – 21; w 2015 r. – 24.	IZ RPO WP	Średnia waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
Osiągnięcie wartości docelowych wskaźnika rezultatu „Liczba projektów z zakresu infrastruktury ochrony zdrowia” może być zagrożone - małe prawdopodobieństwo ich osiągnięcia.	Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika – proponowane wartości wskaźnika: w 2010 r. – 2, w 2013 r. – 20; w 2015 r. – 20.	IZ RPO WP	Najwyższa waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
Osiągnięcie wartości docelowych wskaźnika rezultatu „Liczba placówek wyposażonych w sprzęt medyczny w wyniku realizacji projektu” - małe	Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika – proponowane wartości wskaźnika: w 2010 r. - w 2013	IZ RPO WP	Najwyższa waga rekomendacji

prawdopodobieństwo ich osiągnięcia.	r. – 10 placówek; w 2015 r. – 10 placówek.		Możliwy termin wdrożenia: 2009
Błędne oszacowanie wartości docelowych wskaźnika produktu „Liczba projektów zrealizowanych w oparciu o lokalne partnerstwa” - małe prawdopodobieństwo ich osiągnięcia.	Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika - proponowane wartości wskaźnika: w 2010 r. – 8 projektów; w 2013 r. – 77 projektów, w 2015 r. – 128 projektów.	IZ RPO WP	Wysoka waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
Cel szczegółowy 3: brak wskaźnika rezultatu	Należy rozważyć dodanie wskaźnika rezultatu monitorującego cel szczegółowy 3 – propozycja: „Liczba lokalnych organizacji pozarządowych zaangażowanych w realizację lokalnych inicjatyw obywatelskich” (propozycja wartości: 2010 r. – 8 instytucji; 2013 – 77 instytucji, 2015 – 128 instytucji), lub innego.	IZ RPO WP	Średnia waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
Wskaźnik oddziaływania „Liczba aktywnych organizacji pozarządowych na obszarach wiejskich na 1000 mieszkańców” nieadekwatny i przeszacowany	Usunięcie wskaźnika.	IZ RPO WP	Średnia waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
Cel szczegółowy 1: oszacowanie wskaźników rezultatu może okazać się zależne od kwalifikacji działań, wspierających infrastrukturę jednocześnie edukacyjną i sportową (sale gimnastyczne).	Nadanie jednoznacznych definicji dla wskaźników rezultatu pozwoli na osiągnięcie wartości docelowych.	IZ RPO WP	Niska waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009
Wskaźnik dot. liczby utworzonych miejsc pracy			
Osiągnięcie wartości docelowych wskaźnika rezultatu „Liczba utworzonych miejsc pracy” może być zagrożone - małe prawdopodobieństwo ich osiągnięcia.	Zmniejszenie proponowanych wartości wskaźnika zgodnie z prognozą modelu MaMoR2 – 2 warianty proponowanych wartości wskaźnika: Wariant optymistyczny: 2008 – 0 2009 - 1164 2010 - 2718 2011- 3671 2012 - 4023 2013 - 4156 2014 - 4189 2015 - 4200 Wariant pesymistyczny: 2008 – 0 2009 – 931 2010 - 2174 2011 - 3127	IZ RPO WP	Wysoka waga rekomendacji Możliwy termin wdrożenia: 2009

	2012 - 3479 2013 - 3612 2014 - 3645 2015 - 3656		
--	--	--	--

4. Załączniki

4.1. Metodologia badania

W celu uzyskania wiarygodnych wyników ewaluacji i udzielenia pełnej odpowiedzi na postawione pytania badawcze, niezbędne było przeprowadzenie wieloetapowego badania i połączenie w analizie różnorodnych rodzajów danych (**o charakterze ilościowym i jakościowym**) oraz różnorodnych metod badawczych, tzn. zastosowanie triangulacji metodologicznej. Podejście to umożliwiło obserwację i analizę przedmiotu badania, a w konsekwencji udzielenie odpowiedzi na poszczególne pytania badawcze z różnych punktów widzenia, które wzajemnie się uzupełniają i weryfikują. W badaniu została zastosowana:

- ↳ **triangulacja źródeł danych:** przeanalizowane zostały zarówno dokumenty zastane jak i dane wywołane,
- ↳ **triangulacja metod badawczych:** zastosowano łączenie różnych metod badawczych w badaniu tych samych zagadnień, co pozwoliło na uchwycenie różnych aspektów badanego przedmiotu (np. udzielenie odpowiedzi na pytania o skalę zjawisk dzięki zastosowaniu metod ilościowych oraz głębsze zrozumienie specyfiki problemów, dzięki zastosowaniu metod jakościowych), pozwoliło też wykorzystać mocne strony każdej metody przy wzajemnej neutralizacji ich słabości;
- ↳ **triangulacja perspektyw badawczych:** ewaluacja została przeprowadzona przez zespół badaczy, nie przez jedną osobę, co pozwoliło uzyskać bogatszy i bardziej wiarygodny obraz badanego przedmiotu.

4.1.1. Źródła danych

Realizując powyższe zagadnienia badawcze zespół badawczy korzystał z następujących źródeł danych:

- ↳ dane zastane;
- ↳ dane wywołane.

4.1.1.1. Dane zastane

Do osiągnięcia celów badawczych wykorzystane zostały następujące dane:

Dane statystyczne i jakościowe

Dane statystyczne i jakościowe zawarte w dokumentach programowych i strategicznych, raportach i innych publikacjach, które zostały wykorzystane w ramach badania.

Źródła informacji

Dane zaczerpnięto z następujących źródeł:

- Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013
- Uszczegółowienie Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013
- dokumenty znajdujące się na stronie www.woj-pomorskie.pl:
  - wojewódzkie dokumenty strategiczne:
    - Strategia rozwoju Województwa Pomorskiego
    - Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Pomorskiego

- Zdrowie dla Pomorzan 2005-2013
- Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Pomorskiego
- Program rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa województwa pomorskiego na lata 2005-2013
- Gambit pomorski. Wojewódzki program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego
- Regionalna strategia rozwoju transportu w województwie pomorskim na lata 2007-2013
- Ocena szacunkowa (ex-ante) RPO WP 2007-2013
- Pomorska Baza Projektów
- Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 10 stycznia 2008 r. w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej
- Wytyczne metodologiczne Komisji Europejskiej *The New Programming Period 2007-2013 Methodological Working Paper: Indicators for Monitoring and Evaluation: a Practical Guide*,
- Wytyczne metodologiczne Komisji Europejskiej *The New Programming Period 2007-2013 Indicative Guidelines on Evaluation Methods: Evaluation during the Programming Period, Working Paper No.5*.
- *Ocena efektywności ekonomicznej przedsięwzięć drogowych i mostowych dla dróg wojewódzkich* - opracowanie Instytutu Badawczego Dróg i Mostów
- *Uwarunkowania i kierunki rozwoju turystyki w województwie pomorskim* opracowanie Polskiej Agencja Rozwoju Turystyki S.A
- inne dokumenty niezbędne do realizacji badania (m.in. sprawozdania z realizacji działań ZPORR i SPO WKP w województwie pomorskim).

4.1.1.2. Dane wywołane

W celu uzyskania pogłębionej bazy informacyjnej, służącej otrzymaniu pełnych odpowiedzi na wszystkie pytania badawcze, przeprowadziliśmy badania terenowe przy użyciu następujących metod badawczych:

- ↳ indywidualne wywiady pogłębione,
- ↳ zogniskowany wywiad grupowy (panel dyskusyjny).

Zastosowanie takiego zestawu metod badawczych umożliwiło uzyskanie rozbudowanej bazy wiedzy, złożonej z danych pierwotnych pochodzących od pełnego kręgu respondentów, przy optymalnym wykorzystaniu zasobów badania.

W grupie badawczej znaleźli się pracownicy IZ RPO WP oraz członkowie KM RPO WP.

Istotnym elementem procesu pozyskiwania danych koniecznych dla kompleksowego przeprowadzenia ewaluacji, było w ramach niniejszego badania pozyskanie danych od podmiotów uczestniczących w procesie funkcjonowania funduszy strukturalnych. Zastosowanie procedury wywoływania danych, miało także miejsce w przypadku telefonicznego badania IDI oraz badania panelowego o charakterze zogniskowanego wywiadu grupowego (FGI).

4.1.2. Metody i techniki badawcze

Zróżnicowanie zagadnień badawczych oraz zakres prac koniecznych do wykonania w celu udzielenia odpowiedzi na postawione pytania badawcze wymagało zaangażowania, na potrzeby projektu, szerokiego wachlarza metod służących pozyskaniu danych koniecznych dla przeprowadzenia niezbędnych analiz. Poniżej dokonano prezentacji zastosowanych metod i technik badawczych, wraz z określeniem ich celów, zakresu (tzn. w odniesieniu do osiągnięcia którego z celów znajdują zastosowanie), oraz powiązania z innymi celami/potrzebami badawczymi, które znalazły zastosowanie w trakcie badania tzn:

W zakresie danych zastanych:

- ↳ Analiza danych wtórnych,

W zakresie danych wywołanych:

- ↳ Panel dyskusyjny o charakterze zogniskowanego wywiadu grupowego (FGI),
- ↳ Badania IDI (wywiady telefoniczne).

4.1.2.1. Analiza danych zastanych

Zasadniczym działaniem w realizacji badania była gruntowna analiza danych zastanych, w tym dokumentów programowych i ustanawiających system wdrażania oraz źródłowych danych liczbowych. Dokonaliśmy analizy następujących dokumentów programowych i strategicznych:

1. Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013
2. Uszczegółowienie Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013
3. dokumenty znajdujące się na stronie www.woj-pomorskie.pl:
  - a. wojewódzkie dokumenty strategiczne:
    - i. Strategia rozwoju Województwa Pomorskiego
    - ii. Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Pomorskiego
    - iii. Zdrowie dla Pomorzan 2005-2013
    - iv. Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Pomorskiego
    - v. Program rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa województwa pomorskiego na lata 2005-2013
    - vi. Gambit pomorski. Wojewódzki program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego
    - vii. Regionalna strategia rozwoju transportu w województwie pomorskim na lata 2007-2013
  - b. Ocena szacunkowa (ex-ante) RPO WP 2007-2013
  - c. Pomorska Baza Projektów
4. Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 10 stycznia 2008 r. w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej
5. Wytyczne metodologiczne Komisji Europejskiej *The New Programming Period 2007-2013 Methodological Working Paper: Indicators for Monitoring and Evaluation: a Practical Guide*,
6. Wytyczne metodologiczne Komisji Europejskiej *The New Programming Period 2007-2013 Indicative Guidelines on Evaluation Methods: Evaluation during the Programming Period, Working Paper No.5.*
7. *Ocena efektywności ekonomicznej przedsięwzięć drogowych i mostowych dla dróg wojewódzkich* - opracowanie Instytutu Badawczego Dróg i Mostów

8. *Uwarunkowania i kierunki rozwoju turystyki w województwie pomorskim* opracowanie Polskiej Agencji Rozwoju Turystyki S.A
9. Inne dokumenty niezbędne do realizacji badania:
  - a. ZPORR 2004-2006;
  - b. Uzupełnienie ZPORR 2004-2006;
  - c. Sprawozdania z realizacji ZPORR w województwie pomorskim;
  - d. Sprawozdania z realizacji kontraktów wojewódzkich w województwie pomorskim;
  - e. Dane statystyczne dotyczące realizacji działań 2.3 i 2.2.1 SPO WKP w województwie pomorskim.

4.1.2.2. Analiza danych wywołanych

Panel dyskusyjny

W ramach badania przeprowadziliśmy panel dyskusyjny o charakterze zogniskowanego wywiadu grupowego. Panel dyskusyjny odbył się w dniu 21 października 2008 roku w siedzibie Zamawiającego.

Do uczestnictwa w panelu zaproszeni zostali pracownicy IZ RPO zajmujący się odpowiednią osią priorytetową. Udział w panelu osób z grona decydentów, którzy ustalali cele i osie priorytetowe PO WP i ich wskaźniki pozwolił na wzajemną weryfikację prezentowanych opinii, a także na wspólne wypracowanie rekomendacji.

Uczestników panelu przedstawia poniższa tabela:

	Imię i nazwisko	Instytucja
	Przedstawiciele IZ RPO WP	
1	Radomir Matczak Zastępca Dyrektora Departamentu	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego
2	Piotr Ciechowicz Wiceprezes Zarządu	Agencja Rozwoju Pomorza SA
3	Bartosz Gappa Kierownik Referatu weryfikacji projektów regionalnych	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Programów Regionalnych
4	Rafał Klajnert Kierownik Referatu monitoringu	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Programów Regionalnych
5	Anna Grapatyn – Korzeniowska Zastępca Dyrektora Departamentu	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Środowiska, Rolnictwa i Zasobów Naturalnych
6	Katarzyna Dymowska	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego
7	Agnieszka Orłowska Kierownik Referatu Polityki Ekologicznej	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Środowiska, Rolnictwa i Zasobów Naturalnych
8	Małgorzata Majerczyk	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku
9	Marcin Stefański	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Społeczeństwa Informacyjnego i

	Dyrektor Departamentu	Informatyki
1 0	Tomasz Dmitruk	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Społeczeństwa Informatycznego i Informatyki
1 1	Justyna Mirończuk	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich
	Przedstawiciele zespołu badawczego	
1 2	Jarema Piekutowski	PSDB
1 3	Katarzyna Więcek	PSDB

W trakcie panelu poruszone zostały wymienione poniżej kwestie. Pytania, które przedstawiciele zespołu badawczego zadawali uczestnikom panelu zostały podzielone na dwa bloki:

BLOK 1: Tworzenie systemu wskaźników RPO WP w kontekście celów programu

1. Jak wyglądały prace nad tworzeniem systemu wskaźników? Jaka była Państwa rola w tym procesie? Czy był jakiś obszar merytoryczny, za który Państwo odpowiadali? Jeśli tak, to jaki?
2. Jakie najważniejsze problemy województwa pomorskiego może rozwiązać RPO? Proszę powiedzieć, jakie cele spodziewają się Państwo osiągnąć dzięki realizacji RPO? Czego się p. spodziewa po RPO, jakie będą jego efekty (tutaj dopytujemy jak najdokładniej – nie zadowolamy się odpowiedzią, że spadnie bezrobocie, ale jak, o ile, dlaczego).
3. Jakie mają być najważniejsze być efekty realizacji poszczególnych Osi Priorytetowych?
4. W jaki sposób Państwa zdaniem można najlepiej zmierzyć to, co planuje się osiągnąć dzięki realizacji programu/osi priorytetowej? Co należy mierzyć?
5. Jakie przyjęto założenia przy tworzeniu systemu wskaźników (np. czy powinno być ich dużo, czy mało, czy głównie z monitoringu, czy z danych statystycznych)?
6. Jaka była relacja pomiędzy procesem programowania, a określaniem wskaźników monitorowania (co było pierwsze, czy określanie wskaźników wpływało na kształt programu)?
7. Czy mieli Państwo wsparcie specjalistów (metodologów, statystyków, osób odpowiedzialnych za monitorowanie programu) przy tworzeniu wskaźników?
8. W jaki sposób szacowane były wartości wskaźników (bazowe i docelowe)? Czy wartości te były z kimś konsultowane? Jeśli tak, to z kim?

BLOK 2: Wstępna ocena stworzonego katalogu wskaźników

1. Czy wskaźniki są przejrzyste? Czy dają się jednoznacznie zinterpretować?
2. Czy wskaźniki będą w stanie ukazać pożądane zmiany i rezultaty programu?
3. Czy istnieje przełożenie/łączność pomiędzy wskaźnikami produktu a wskaźnikami rezultatu?
4. Czy założone wartości docelowe wskaźników są realne?
  - Co się zmieniło w gospodarce RPO WP od momentu, kiedy szacowane były wartości docelowe? Czy te zmiany mogły mieć wpływ na zmianę wartości docelowych wskaźników?
5. Czy zaproponowane wskaźniki będą przydatne i zagwarantują najskuteczniejszy pomiar? Czy są dobrą miarą dla wszystkich przewidywanych rodzajów interwencji i typów projektów?
6. Czy pozyskanie i mierzenie poszczególnych wskaźników generuje nadmierne koszty? Których?
7. Jakie wskaźniki byłyby alternatywą dla „trudnych”, zbyt kosztownych wskaźników?

8. Jakie są „ścieżki dojścia” tj. roczne i skumulowane wartości (do roku 2015) wskaźników produktu i rezultatu na poziomie Osi Priorytetowych oraz wskaźnika poziomu Programu?

Indywidualne wywiady pogłębione (IDI)

Przeprowadzono **telefoniczne wywiady indywidualne z 10 osobami**. Głównym celem tych wywiadów była weryfikacja oraz uszczegółowienie informacji na temat rozumienia celów RPO WP przez poszczególnych aktorów tego procesu oraz możliwie najlepsza ich kwantyfikacja w postaci wskaźników. Wskaźniki monitorowania Programu powinny w najpełniejszy sposób odpowiadać celom Programu, dlatego też zdobycie wiedzy na temat rozumienia celu było koniecznym etapem pracy nad oceną systemu wskaźników.

Wywiady zostały przeprowadzone z przedstawicielami Instytucji Zarządzającej RPO WP oraz Komitetu Monitorującego, którzy nie byli obecni na panelu dyskusyjnym³⁶.

W poniższej tabeli znajdują się nazwiska osób, z którymi przeprowadzono wywiady pogłębione na potrzeby badania:

	Imię i nazwisko	Instytucja
	Oś Priorytetowa 1	
1	Jacek Zwolak Dyrektor Działu Regionalna Instytucja Finansująca	Agencja Rozwoju Pomorza SA
2	Patrycja Szczygieł	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego
	Oś Priorytetowa 2	
3	Małgorzata Sobolew	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego
4	Tomasz Dmitruk	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Społeczeństwa Informacyjnego i Informatyki
	Oś Priorytetowa 3	
3	Małgorzata Sobolew	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego
	Oś Priorytetowa 4	
5	Lech Michalski	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego
	Oś Priorytetowa 5	
6	Ryszard Musiał	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego
	Oś Priorytetowa 6	
7	Magdalena Kaniewska	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego

³⁶ Oprócz Justyny Mirończuk, która była obecna na panelu oraz udzieliła wywiadu telefonicznego.

		Departament Programów Regionalnych
	Oś Priorytetowa 7	
3	Małgorzata Sobolew	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Rozwoju Regionalnego i Przemysłowego
8	Jadwiga Osipiuk	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Zdrowia
	Oś Priorytetowa 8	
9	Joanna Zimna	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Programów Regionalnych
5	Lech Michalski	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Rozwoju Regionalnego i Przemysłowego
	Oś Priorytetowa 9	
9	Joanna Zimna	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Programów Regionalnych
10	Justyna Mirończuk	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich

Wywiady telefoniczne prowadzone zostały na podstawie przygotowanego uprzednio scenariusza rozmowy. Wywiady indywidualne zostały zrealizowane przez ekspertów posiadających dużą wiedzę na temat systemu wykorzystania środków strukturalnych w Polsce i były zapisywane na nośniku elektronicznym (dyktafon), za zgodą respondentów.

Pytania zadawane podczas zbierania danych wywołanych w telefonicznym wywiadzie pogłębionym przedstawiono poniżej.

1. Czym kierowali się Państwo w wyborze wskaźników do osi?
2. Na jakiej podstawie były szacowane wartości docelowe wskaźników?
3. Na jakich dokumentach i modelach ekonometrycznych opierali się Państwo opracowując wskaźniki?
4. Czy wskaźniki były konsultowane z potencjalnymi beneficjentami? z podmiotami merytorycznie realizującymi zadania związane z ..... (zależnie od osi)? czy Urząd Marszałkowski współpracował z instytucjami i platformami publicznymi np. GUS, WUP, MG, Eurostat w zakresie prognozowania wskaźników?
5. Jakie wg Pana/Pani wiedzy zaszły zmiany najistotniejsze zmiany gospodarcze/społeczne/instytucjonalne w woj. pomorskim (i w Polsce) w zakresie odpowiadającym osi w ostatnich 2 latach? (zmiany cen, popytu, podaży....)
6. Gdyby miał/a Pan/Pani dokonać aktualizacji wskaźników – czy wartości docelowe w poszczególnych latach uległyby zmianie?
7. Ile i jakich projektów zostało/zostanie złożonych w ramach ..... osi?
8. Czy istnieją wskaźniki, które należy zmienić/z których należy zrezygnować/które należałoby dodać?
9. Czy rzeczywiście zmieniają się wartości wskaźników (zwłaszcza rezultatu i oddziaływania) pod wpływem interwencji?

10. Czy wskaźniki na poziomie projektu nie wskazują zmian pozornych?
11. Czy w przypadku nie osiągnięcia wartości docelowych wskaźników zdefiniowanych na poziomie osi priorytetowych przewidziano działania mające na celu reagowanie na to zagrożenie?
12. Czy zaproponowanymi w KSI wskaźnikami można manipulować (np. różnie je rozumieć i różnie naliczać)? Jeśli tak, to w jaki sposób? Jak można uniknąć takiego zagrożenia?
13. Czy znane są źródła wskaźników, które podlegają agregacji?
14. Czy znane są zasady i przesłanki metodologiczne funkcjonowania KSI (moduł wskaźników)?
15. Czy zawarte w nim wskaźniki są wystarczające z punktu widzenia potrzeb sprawozdawczych/monitoringowych/ewaluacyjnych poszczególnych Osi priorytetowych?

Weryfikacja wskaźników RPO WP

Weryfikacja i analiza wskaźników według przyjętych w badaniu kryteriów S.M.A.R.T wykonana została w głównej mierze na podstawie analizy danych zastanych. Wyniki wywiadów indywidualnych i wywiadu grupowego (panelu dyskusyjnego) zostały wykorzystane jako dane uzupełniające.

Metodologia weryfikacji poprawności oszacowania wskaźników przedstawia się następująco:

- 1) Analiza wskaźników pod względem odniesienia do celów RPO WP i poszczególnych Osi Priorytetowych;
- 2) Ocena aktualnych wartości docelowych wskaźników dla poszczególnych lat, na którą składają się następujące kroki:
  - a. Analiza porównawcza pomiędzy działaniami ZPORR 2004-2006 i ich rezultatami w województwie pomorskim a działaniami RPO WP i wartościami wskaźników RPO WP:
    - i. Identyfikacja analogicznych działań i typów projektów;
    - ii. Identyfikacja działań w ramach ZPORR, których rezultaty odpowiadają wskaźnikom RPO WP;
  - b. Analiza dynamiki realizacji wskaźników ZPORR 2004-2006 w województwie pomorskim (rozkład czasowy realizacji wskaźników w okresie 2004-2008);
  - c. Analiza wykorzystania alokacji ZPORR 2004-2006 w województwie pomorskim w układzie chronologicznym (rozkład czasowy wydatkowania środków i liczba projektów w latach 2004-2008);
  - d. Analiza działań realizowanych w ramach kontraktów wojewódzkich w województwie pomorskim w roku 2007 i identyfikacja analogicznych działań w RPO WP;
  - e. Analiza danych pozyskanych z wywiadów indywidualnych i wywiadu grupowego z osobami zaangażowanymi we wdrażanie i zarządzanie RPO WP;
  - f. Analiza alokacji finansowych na poszczególne osie priorytetowe/działania RPO WP;
  - g. Analiza indykatorywnych list projektów kluczowych RPO WP;
  - h. Analiza wskaźników wzrostu cen i zmian gospodarczych, jakie zaszły od 2006, a które mogły mieć wpływ na zmianę wartości docelowych wskaźników;
  - i. Dla wskaźników nieopartych na liczbie projektów: analiza danych statystycznych dotyczących zakresu objętego wskaźnikiem dla województwa pomorskiego lub dla innych województw (źródła: Bank Danych Regionalnych GUS, inne informacje z urzędów statystycznych itp.) i zmiany ich wartości na przestrzeni lat 2002-2008 (ze szczególnym uwzględnieniem okresu 2004-2006 i 2006-2008);
  - j. Analiza wartości docelowych podobnych wskaźników w innych programach.
- 3) Na podstawie powyższych danych dokonana została ocena aktualnie oszacowanych wartości docelowych wskaźników (wartość docelowa właściwa, zbyt niska lub zbyt wysoka);

4) Dla wskaźników, w przypadku których oszacowano:

- a. Docelowe wartości wskaźników produktu i rezultatu opierające się na liczbie projektów - na podstawie alokacji finansowych RPO WP oraz średniej wartości projektu w ramach ZPORR z ew. uwzględnieniem wskaźników wzrostu cen;
- b. Docelowe wartości pozostałych wskaźników produktu i rezultatu – na podstawie oszacowanej liczby projektów oraz szacowanego osiągnięcia wskaźników;
- c. Docelowe wartości wskaźników oddziaływania – na podstawie ww. danych, jak również danych statystycznych.

Następnie poddane weryfikacji wskaźniki, zostały oceniane w kontekście kryteriów S.M.A.R.T.

4.2. Tabele wynikowe

Poniżej zaprezentowano tabele, które zostały wykorzystane do obliczenia szacunkowej wartości wskaźnika „korzyści materialne w przewozach pasażerskich i towarowych”.

Tabela 1 Jednostkowe koszty czasu w transporcie pasażerskim

Lata	koszty czasu w przewozach towarowych	koszty czasu w przewozach pasażerskich [PLN/1 pojazd]	
		samochód osobowy	autobus
2008	35,68	26,76	214,08
2009	36,52	27,39	219,12
2010	37,41	28,07	224,52
2011	38,4	28,8	230,4
2012	39,46	29,6	236,76
2013	40,58	30,44	243,48
2014	41,76	31,32	250,56
2015	42,97	32,24	257,88
2016	44,22	33,17	265,32
2017	45,5	34,13	273
2018	46,82	35,12	280,92
2019	48,18	36,14	289,08
2020	49,58	37,19	297,48
2021	51,01	38,27	306,12
2022	52,49	39,38	315
2023	54,02	40,52	324,12
2024	55,58	41,69	333,48
2025	57,19	42,9	343,2
2026	58,85	44,15	353,16
2027	60,56	45,42	363,36
2028	62,27	46,7	373,56
2029	63,97	47,97	383,76
2030	65,68	49,25	393,96
2031	67,39	50,52	404,16
2032	69,09	51,8	414,36

2033	70,8	53,07	424,56
------	------	-------	--------

Źródło: Dane stałe do analizy ekonomicznej „Instrukcja oceny efektywności ekonomicznej przedsięwzięć drogowych i mostowych dla dróg wojewódzkich

Tabela 2. Prognoza ruchu (SDR) i prędkość podróży (V)

PROGNOZA RUCHU (SDR) i PRĘDKOŚCI PODRÓŻY (V)													Prędkości podróży w km/h			
Lata	sam. osobowe		sam. dostawcze		sam. ciężarowe				autobusy		RAZEM		osobowe dostawcze		ciężarowe autobusy	
	W(0)	W(1)	W(0)	W(1)	bez przyczep	z przyczepami	W(0)	W(1)	W(0)	W(1)	W(0)	W(1)	W(0)	W(1)	W(0)	W(1)
2008	1895	1895	319	319	104	104	134	134	33	33	2485	2485	48,6	48,6	38,2	38,2
2009	1976	1976	328	328	106	106	138	138	33	33	2581	2581	48,6	48,6	38,2	38,2
2010	2061	2061	338	338	108	108	143	143	33	33	2683	2683	48,6	68,8	38,2	48
2011	2132	2132	346	346	110	110	147	147	33	33	2768	2768	48,6	68,8	38,2	48
2012	2206	2206	355	355	113	113	151	151	33	33	2858	2858	48,5	68,8	38,2	48
2013	2281	2281	364	364	115	115	156	156	33	33	2949	2949	48,5	68,8	38,2	48
2014	2360	2360	373	373	117	117	160	160	33	33	3043	3043	48,5	68,8	38,2	48
2015	2441	2441	382	382	119	119	165	165	33	33	3140	3140	48,5	68,8	38,2	48
2016	2516	2516	391	391	122	122	170	170	33	33	3232	3232	48,5	68,8	38,2	48
2017	2594	2594	399	399	124	124	175	175	33	33	3325	3325	48,5	68,8	38,2	48
2018	2673	2673	408	408	127	127	181	181	33	33	3422	3422	48,5	68,8	38,2	48
2019	2756	2756	417	417	129	129	186	186	33	33	3521	3521	48,5	68,8	38,2	47,9
2020	2841	2841	426	426	132	132	192	192	33	33	3624	3624	48,5	68,8	38,2	47,9
2021	2921	2921	435	435	135	135	197	197	33	33	3721	3721	48,5	68,8	38,2	47,9
2022	3005	3005	444	444	137	137	203	203	33	33	3822	3822	48,5	68,7	38,2	47,9
2023	3090	3090	453	453	140	140	209	209	33	33	3925	3925	48,5	68,7	38,2	47,9
2024	3178	3178	462	462	143	143	216	216	33	33	4032	4032	48,5	68,7	38,1	47,9
2025	3268	3268	471	471	146	146	222	222	33	33	4140	4140	48,5	68,7	38,1	47,9
2026	3361	3361	480	480	149	149	229	229	33	33	4252	4252	48,5	68,7	38,1	47,9
2027	3456	3456	490	490	152	152	236	236	33	33	4367	4367	48,5	68,7	38,1	47,9
2028	3554	3554	500	500	155	155	243	243	33	33	4485	4485	48,5	68,7	38,1	47,9
2029	3655	3655	510	510	158	158	250	250	33	33	4606	4606	48,5	68,7	38,1	47,9
2030	3759	3759	520	520	161	161	258	258	33	33	4731	4731	48,5	68,7	38,1	47,9
2031	3855	3855	530	530	164	164	265	265	33	33	4847	4847	48,5	68,7	38,1	47,9
2032	3955	3955	541	541	167	167	273	273	33	33	4969	4969	48,5	68,7	38,1	47,9
2033	4057	4057	552	552	171	171	281	281	33	33	5094	5094	48,5	68,7	38,1	47,9

Źródło: Dane stałe do analizy ekonomicznej „Instrukcja oceny efektywności ekonomicznej przedsięwzięć drogowych i mostowych dla dróg wojewódzkich

Tabela 3. Wyliczenie kosztów czasu w transporcie pasażerskim i towarowym dla projektu:

Przebudowa drogi wojewódzkiej nr. 214 (Nowa wieś Lęborska- Białogarda, obejście m. Wicko i Charbrowa)

Lata	KOSZTY CZASU W TRANSPORCIE PASAŻERSKIM						KOSZTY CZASU W TRANSPORCIE TOWAROWYM							
	samochody osobowe		autobusy		razem		samochody dostawcze		samochody ciężarowe				razem	
	W0	W1	W0	W1	W0	W1	W0	W1	bez przyczep		z przyczepami		W0	W1
2008	7236116	7236116	1282547	1282547	8518663	8518663	1624148	1624148	673661	673661	867986	867986	3165795	3165795
2009	7723056	7723056	1312741	1312741	9035797	9035797	1709286	1709286	702781	702781	914941	914941	3327008	3327008
2010	8255257	5831475	1345092	1070469	9600349	6901944	1804324	1274566	733491	583736	971196	772910	3509011	2631213
2011	8761730	6189246	1380319	1098504	10142050	7287750	1895909	1339261	766844	610280	1024782	815556	3687536	2765097
2012	9336884	6581960	1418422	1128827	10755305	7710787	2003042	1412028	809503	644230	1081726	860873	3894271	2917132
2013	9928295	6998871	1458681	1160867	11386976	8159738	2112118	1488920	847214	674241	1149264	914622	4108595	3077784
2014	10569112	7450609	1501097	1194623	12070209	8645232	2227276	1570100	887012	705914	1213008	965352	4327296	3241366
2015	11252980	7932697	1544951	1229523	12797931	9162220	2347110	1654576	928315	738784	1287160	1024365	4562585	3417725
2016	11933308	8412288	1589524	1264996	13522831	9677284	2472295	1742824	979404	779442	1364743	1086108	4816441	3608374
2017	12659338	8924097	1635534	1301613	14294872	10225710	2595906	1829963	1024274	815151	1445548	1150415	5065729	3795530
2018	13423266	9462622	1682983	1339374	15106249	10801996	2731469	1925527	1079489	859093	1538484	1224377	5349443	4008997
2019	14242036	10039808	1731869	1381157	15973905	11420964	2872814	2025167	1128339	899844	1626907	1297450	5628061	4222462
2020	15107832	10650143	1782193	1421290	16890025	12071433	3020097	2128993	1188129	947527	1728187	1378220	5936413	4454740
2021	15984341	11268031	1833955	1462570	17818297	12730601	3172848	2236674	1250179	997011	1824335	1454898	6247363	4688583
2022	16920957	11945654	1887155	1504996	18808112	13450650	3332455	2352606	1305510	1041138	1934442	1542707	6572407	4936451
2023	17903282	12639143	1941793	1548570	19845074	14187713	3499109	2470259	1372985	1094948	2049670	1634601	6921764	5199809
2024	18944821	13374437	2003112	1593289	20947933	14967727	3671684	2592091	1446692	1150709	2185213	1738134	7303589	5480934
2025	20046754	14152367	2061497	1639729	22108251	15792096	3851640	2719135	1519828	1208882	2310971	1838163	7682440	5766180
2026	21217976	14979211	2121324	1687316	23339299	16666527	4039173	2851527	1596078	1269532	2453033	1951160	8088284	6072219
2027	22445309	15845669	2182592	1736049	24627901	17581719	4243133	2995516	1675525	1332725	2601473	2069230	8520132	6397471
2028	23732256	16754213	2243860	1784782	25976117	18538995	4451984	3142958	1756839	1397403	2754271	2190767	8963094	6731127
2029	25070433	17698923	2305128	1833516	27375561	19532438	4664996	3293338	1839734	1463337	2910971	2315407	9415700	7072082
2030	26471789	18688235	2366397	1882249	28838185	20570484	4883613	3447674	1924777	1530982	3084426	2453374	9892816	7432030
2031	27847900	19659726	2427665	1930982	30275565	21590708	5107120	3605463	2011689	1600112	3250595	2585546	10369403	7791121
2032	29294155	20680735	2488933	1979715	31783088	22660450	5344624	3773134	2100164	1670485	3433202	2730793	10877990	8174412
2033	30786394	21734208	2550202	2028448	33336595	23762657	5588266	3945137	2203692	1752832	3621271	2880385	11413229	8578354

Źródło: wyliczenia własne

Tabela 4. Wyliczenie kosztów czasu w transporcie pasażerskim i towarowym dla projektu:

Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 224 (Węzeł Stanisławie)

Lata	KOSZTY CZASU W TRANSPORCIE PASAŻERSKIM						KOSZTY CZASU W TRANSPORCIE TOWAROWYM							
	samochody osobowe		autobusy		razem		samochody dostawcze		samochody ciężarowe				razem	
	W0	W1	W0	W1	W0	W1	W0	W1	bez przyczep		z przyczepami		W0	W1
2008	6093571	6093571	1080039	1080039	7173611	7173611	1367704	1367704	567293	567293	730936	730936	2665933	2665933
2009	6503626	6503626	1105466	1105466	7609092	7609092	1439399	1439399	591815	591815	770476	770476	2801691	2801691
2010	6951795	4910716	1132709	901448	8084505	5812164	1519431	1073319	617676	491567	817849	650872	2954957	2215758
2011	7378299	5211996	1162374	925056	8540673	6137052	1596555	1127799	645763	513920	862975	686784	3105293	2328503

2012	7862639	5542703	1194460	950591	9057099	6493295	1686773	1189077	681687	542509	910927	724946	3279386	2456532
2013	8360669	5893786	1228363	977572	9589032	6871358	1778626	1253828	713443	567782	967801	770208	3459870	2591818
2014	8900304	6274197	1264082	1005998	10164386	7280196	1875601	1322190	746957	594454	1021480	812928	3644039	2729571
2015	9476194	6680165	1301011	1035388	10777205	7715554	1976514	1393327	781739	622134	1083924	862623	3842177	2878084
2016	10049101	7084032	1338546	1065260	11387647	8149292	2081932	1467641	824761	656372	1149257	914617	4055950	3038630
2017	10660495	7515029	1377292	1096095	12037787	8611124	2186026	1541022	862547	686443	1217304	968771	4265877	3196236
2018	11303803	7968524	1417249	1127894	12721052	9096418	2300185	1621496	909043	723447	1295566	1031054	4504794	3375998
2019	11993294	8454575	1458416	1163079	13451710	9617654	2419212	1705404	950180	757764	1370027	1092590	4739420	3555757
2020	12722385	8968541	1500794	1196876	14223179	10165417	2543239	1792836	1000530	797917	1455316	1160607	4999085	3751360
2021	13460498	9488869	1544383	1231638	15004881	10720506	2671872	1883515	1052782	839588	1536282	1225177	5260937	3948280
2022	14249227	10059498	1589183	1267365	15838410	11326863	2806278	1981142	1099377	876747	1629004	1299122	5534658	4157012
2023	15076448	10643489	1635194	1304059	16711642	11947548	2946618	2080218	1156198	922062	1726038	1376506	5828854	4378786
2024	15953534	11262684	1686831	1341717	17640365	12604401	3091944	2182813	1218267	969018	1840179	1463692	6150390	4615523
2025	16881477	11917782	1735997	1380825	18617475	13298607	3243487	2289798	1279855	1018006	1946081	1547927	6469423	4855730
2026	17867769	12614073	1786378	1420898	19654147	14034970	3401409	2401286	1344066	1069080	2065712	1643082	6811187	5113447
2027	18901313	13343722	1837972	1461936	20739285	14805658	3573165	2522540	1410969	1122294	2190714	1742510	7174848	5387344
2028	19985058	14108811	1889566	1502975	21874624	15611786	3749039	2646702	1479444	1176760	2319386	1844856	7547869	5668318
2029	21111943	14904356	1941161	1544013	23053104	16448369	3928417	2773337	1549249	1232284	2451344	1949816	7929011	5955437
2030	22292033	15737461	1992755	1585052	24284788	17322513	4112516	2903305	1620865	1289248	2597411	2065999	8330792	6258552
2031	23450863	16555558	2044349	1626090	25495213	18181649	4300733	3036179	1694054	1347462	2737343	2177302	8732129	6560944
2032	24668762	17415356	2095944	1667129	26764706	19082485	4500736	3177376	1768559	1406724	2891117	2299615	9160413	6883715
2033	25925384	18302491	2147538	1708167	28072923	20010658	4705908	3322220	1855740	1476069	3049492	2425587	9611140	7223877

Źródło: opracowanie własne

Tabela 5. Wyliczenie kosztów czasu w transporcie pasażerskim i towarowym dla projektu:

Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 231 (Węzeł Kopytkowo)

lata	KOSZTY CZASU W TRANSPORCIE PASAŻERSKIM						KOSZTY CZASU W TRANSPORCIE TOWAROWYM							
	samochody osobowe		autobusy		razem		samochody dostawcze		samochody ciężarowe					
									bez przyczep		z przyczepami		razem	
	W0	W1	W0	W1	W0	W1	W0	W1	W0	W1	W0	W1	W0	W1
2008	6664844	6664844	1181293	1181293	7846137	7846137	1495926	1495926	620477	620477	799461	799461	2915864	2915864
2009	7113341	7113341	1209104	1209104	8322444	8322444	1574343	1574343	647298	647298	842709	842709	3064349	3064349
2010	7603526	5371096	1238901	985959	8842427	6357054	1661878	1173943	675583	537652	894523	711891	3231984	2423485
2011	8070015	5700621	1271347	1011780	9341361	6712401	1746232	1233530	706304	562100	943879	751170	3396414	2546800
2012	8599761	6062332	1306441	1039709	9906202	7102041	1844908	1300553	745595	593369	996326	792910	3586829	2686832
2013	9144482	6446328	1343522	1069220	10488004	7515548	1945372	1371374	780328	621011	1058532	842415	3784233	2834801
2014	9734708	6862403	1382589	1100311	11117297	7962714	2051438	1446145	816985	650184	1117244	889140	3985667	2985468
2015	10364587	7306431	1422981	1132456	11787568	8438887	2161812	1523952	855027	680459	1185542	943494	4202381	3147904
2016	10991204	7748160	1464035	1165128	12455239	8913288	2277113	1605233	902082	717907	1257000	1000362	4436195	3323502
2017	11659916	8219563	1506413	1198854	13166330	9418417	2390966	1685492	943410	750797	1331426	1059593	4665803	3495883
2018	12363534	8715573	1550116	1233634	13913650	9949207	2515827	1773512	994266	791270	1417025	1127716	4927118	3692498
2019	13117665	9247191	1595143	1272118	14712808	10519309	2646013	1865286	1039260	828804	1498467	1195020	5183740	3889110
2020	13915108	9809342	1641494	1309083	15556602	11118425	2781668	1960914	1094329	872722	1591752	1269414	5467749	4103050
2021	14722420	10378450	1689169	1347104	16411589	11725554	2922360	2060094	1151481	918300	1680309	1340037	5754150	4318431
2022	15585092	11002576	1738169	1386181	17323261	12388757	3069366	2166874	1202444	958942	1781723	1420915	6053533	4546731
2023	16489865	11641316	1788493	1426314	18278358	13067630	3222864	2275239	1264591	1008505	1887854	1505554	6375309	4789297
2024	17449178	12318561	1844972	1467503	19294149	13786064	3381814	2387452	1332479	1059864	2012696	1600913	6726989	5048229
2025	18464116	13035074	1898747	1510277	20362863	14545351	3547564	2504466	1399842	1113444	2128526	1693045	7075931	5310955

2026	19542872	13796642	1953851	1554107	21496723	15350749	3720291	2626406	1470072	1169306	2259373	1797121	7449736	5592833
2027	20673311	14594696	2010282	1598993	22683593	16193688	3908149	2759028	1543247	1227509	2396094	1905870	7847490	5892408
2028	21858657	15431512	2066713	1643878	23925371	17075390	4100512	2894830	1618142	1287081	2536828	2017811	8255481	6199722
2029	23091188	16301639	2123145	1688764	25214332	17990403	4296707	3033337	1694491	1347811	2681157	2132612	8672355	6513759
2030	24381911	17212848	2179576	1733650	26561487	18946498	4498064	3175489	1772821	1410115	2840919	2259687	9111804	6845291
2031	25649382	18107642	2236007	1778536	27885389	19886178	4703926	3320821	1852871	1473787	2993969	2381424	9550766	7176032
2032	26981459	19048046	2292439	1823422	29273897	20871468	4922680	3475255	1934361	1538605	3162160	2515204	10019201	7529064
2033	28355889	20018350	2348870	1868308	30704759	21886657	5147087	3633679	2029716	1614451	3335381	2652986	10512185	7901115

Źródło: opracowanie własne

Tabela 6. Różnice w kosztach wariantu inwestycyjnego i bezinwestycyjnego (bez dyskonta)

lata	KOSZTY CZASU W TRANSPORCIE PASAŻERSKIM			KOSZTY CZASU W TRANSPORCIE TOWAROWYM		
	W0 - W1 214	W0 - W1 224	W0 - W1 231	W0 - W1 214	W0 - W1 224	W0 - W1 231
2008	0	0	0	0	0	0
2009	0	0	0	0	0	0
2010	2698405	2272341	2485373	877798	739198	808498
2011	2854300	2403621	2628960	922438	776790	849614
2012	3044518	2563805	2804161	977140	822855	899997
2013	3227238	2717674	2972456	1030812	868052	949432
2014	3424976	2884191	3154584	1085930	914467	1000199
2015	3635711	3061651	3348681	1144860	964093	1054476
2016	3845547	3238356	3541951	1208067	1017320	1112693
2017	4069162	3426663	3747913	1270199	1069641	1169920
2018	4304253	3624634	3964443	1340445	1128796	1234620
2019	4552941	3834056	4193499	1405599	1183662	1294631
2020	4818592	4057762	4438177	1481673	1247725	1364699
2021	5087696	4284375	4686035	1558780	1312657	1435718
2022	5357462	4511547	4934504	1635956	1377647	1506801
2023	5657361	4764094	5210727	1721956	1450068	1586012
2024	5980207	5035963	5508085	1822655	1534867	1678761
2025	6316155	5318868	5817512	1916260	1613693	1764976
2026	6672772	5619176	6145974	2016066	1697740	1856903
2027	7046182	5933627	6489905	2122661	1787504	1955082
2028	7437121	6262839	6849980	2231967	1879551	2055759
2029	7843123	6604735	7223929	2343619	1973573	2158596
2030	8267702	6962275	7614988	2460786	2072241	2266513
2031	8684857	7313564	7999211	2578283	2171185	2374734
2032	9122638	7682221	8402429	2703578	2276697	2490138
2033	9573939	8062264	8818102	2834875	2387263	2611069
Suma w 2015 r.	18885148	15903283	17394215	6038978	5085455	5562216

Źródło: opracowanie własne

Tabela 7. Różnice w kosztach wariantu inwestycyjnego i bezinwestycyjnego (zdyskontowane)

lata	KOSZTY CZASU W TRANSPORCIE PASAŻERSKIM			KOSZTY CZASU W TRANSPORCIE TOWAROWYM		
	W0 - W1 214	W0 - W1 224	W0 - W1 231	W0 - W1 214	W0 - W1 224	W0 - W1 231
2008	0	0	0	0	0	0
2009	0	0	0	0	0	0
2010	2447453,217	2272341	2485373	796163	739198	808498
2011	2465544,298	2403621	2628960	796802,1	776790	849614
2012	2504724,915	2563805	2804161	803893	822855	899997
2013	2528541,137	2717674	2972456	807641	868052	949432
2014	2555717,383	2884191	3154584	810320,9	914467	1000199
2015	2583899,649	3061651	3348681	813652	964093	1054476
2016	0	3238356	3541951	0	1017320	1112693
Suma w 2015 roku	15085880	6457396	7062777	4828471	2047674	2239644

Źródło: opracowanie własne

Suma bez dyskonta w EUR (kurs=3,7745 PLN):
pasażerskie = 13380165,64, towarowe = 4278627,95

Suma zdyskontowana w EUR (kurs=3,7745 PLN)
pasażerskie = 3466711,336, towarowe = 2337382,36

4.3. Tabele obliczeniowe do wskaźnika „Korzyści monetarne”

Załącznik w formacie Excel dołączono oddzielnie.